

ROBERT HUGH BENSON:

ZAKLÍNAČI.

(THE NECROMANCERS.)

Z angličtiny přeložil

KAREL WEINFURTER.

ZORA,

společnost s r. o., nakladatelství, umělecký závod
V PRAZE - KARLÍNĚ.

Ed. Zory 77.

Kapitola I.

„Jsem všemi těmi věcmi velice rozrušena,“ zašeptala paní Baxterová.

Byla to malá, útlá, stará dáma, opravdu typická, se stříbrnými vlasy pobožné vdovy, ozdobenými překrásným krajkovým čepečkem. Byla oděna v lehoučké černé šaty, měla plet' barvy drahocenného porculánu, vlídné, krátkozraké, modré oči a bílé ruce s modrými žilkami, jež se teď pilně zaměstnávaly šitím. Měla kolem sebe vždycky jakousi něžnou, pokornou, zbožnou a vážnou atmosféru, která však byla právě tak naléhavá, jako jemná vůně santalového dřeva, jež vydechovala z jejích šatů. Její názor o všehomíru, o čemž se teď počínala přesvědčovatí dívka, která ji pozorovala, byl nepřístupný a téměř nedobytný. Události, které s ním byly v neshodě, nebyly buď vůbec událostmi, anebo byly tak výjimečnými, že je mohla úplně pomíjet. Když na ni někdo příliš doléhal, stávala se náhle smutnou a mrzutou, což znemožňovalo každé další důvody.

Pokoj, ve kterém seděla, zrcadlil dokonale její osobnost. Přes to, že jeho zařízení náleželo do prvních dob vlády královny Viktorie, jevil se ve všem takový výborný vkus a výběr, že jste neměli ani nejmenšího podezření šosáctví. Stůl z růžového dřeva, na který dopadalo zplna ranní slunce zářijové, tak krásně a vesele, nebyl nějak ve sporu, jak by měl býti,

s dřevěnými výplněmi pokoje z doby tudorovské.*) Čalounová zástěna zakrývala dveře, vedoucí do dvorany, a měkké záclony ze sametu, vyšívaného zlatem, visely po obou stranách vysokých moderních oken, vedoucích do zahrady. Jinak byl nábytek krásný a pohodlný; byla tu nízká křesla, pohovka s kobercem, množství menších, v kůži vázaných knih na každém stole a dvě nízké, vyřezávané poličky na knihy po obou stranách dveří byly naplněny knihami básnickými a náboženskými.

Dívka, která seděla vzpřímeně s rukama v klíně, byla zcela jiný typ — náležela k oněm dívkám, o nichž jest nemožno předpovědět nic, leda to, že se dovedou pohybovat v každé společnosti. Žádný jen poněkud dovedný astrolog neměl by ani nejmenších obtíží, aby její narození mohl položit do znamení Štíra. Pokud se týká jejího zevnějšku, nebyla nijak pozoruhodná, ačkoliv byla nejvýš příjemná, a tato její příjemnost vzrůstala, když jste se s ní seznámili. Její krása, pokud kráskou byla, měla dobrý základ, a sice pravidelné rysy, lehce svislou a zakulacenou bradu, množství temných, vlnitých vlasů a veliké, pevné, jasné a hnědé oči. Její ruce však nebyly malé, za to měly krásný tvar. Postava byla štíhlá, půvabná a v každé poloze jevila klid. Opravdu, měla vzezření klidu, síly a všeobecné náležitosti. A kdybyste ji porovnávali s druhou dámou, podobala se čisto-krevnému ovčáckému psu, který se dívá na angorskou kočku.

Mluvily teď o Vavřinci Baxterovi.

„Náš drahý Vavřinec je tak citlivý a zároveň prudký,“ zašeptala jeho matka, protahující jehlu lehounce

*) Tak sluje sloh z pozdní doby gothické za Jindřicha VII.

Pozn. překl.

hedvábím a uhlazujíc pak látku, „a vše je to vůbec hrozně smutné.“

To bylo ovšem nepopíratelné, a Markétka neřekla nic, ačkoliv otevřela rty, jako by chtěla promluvit. Pak je zase zavřela a seděla klidně, pozorujíc, jak v krbu plápolá oheň z polenového dříví. Potom se paní Baxterová chopila nanovo rozprávky.

„Když jsem poprvé slyšela o smrti té ubohé dívky,“ pravila, „zdálo se mi to jako prst Prozřetelnosti. Bylo by to bývalo příliš děsné, kdyby si ji byl vzal. Jak víš, nebyl doma onoho čtvrtka, když se to stalo, ale vrátil se sem v pátek a byl jako — jako šílenec a je takovým až dosud. Činila jsem, co jsem mohla, avšak — —“

„Byla tak naprosto nemožnou?“ tázala se dívka svým pomalým způsobem. „Víte, že jsem jí nikdy neviděla.“

Paní Baxterová odložila svoje vyšívání.

„Má drahá, byla takovou opravdu. Ovšem, nemohu říci ani slova proti její povaze, domnívám se, že byla vtělenou dobrotou, ale, víš, její domov, její otec — nu, co můžeš očekávat od takového kupčíka — a ještě k tomu od baptisty,“*) dodávala s nádechem mstivosti.

„A jak vypadala?“ tázala se dívka, dosud s výrazem zadumanosti.

„Ach, má drahá, byla jako — jako obrázek na krabičce s čokoládou. Jiného ti říci nemohu. Byla malá a měla světlé vlasy a její pleť byla velmi hezká a ve vlasech nosila vždycky stužku. Vavřínek ji sem přivedl, abych ji viděla, víš, přivedl ji do zahrady.

*) Baptisti (křtěnci) jsou křesťanské sekty, které zavrhnou křest dětí a křtí jenom dospělé, ponořením do vody. — První Baptisté objevili se v Anglii roku 1618.
Pozn. překl.

Cítila jsem, že bych toho nesnesla, abych ji měla ihned od počátku v domě, ačkoliv by bylo musilo k tomu dojít. Mluvila velmi opatrně, ale přece jenom měla jistý lidový, neklamný přízvuk. Jednou vynechala „h“ a pak řekla totéž slovo zase zcela správně.“ *)

Markétka lehce přikývla s jakýmsi výrazem soucitu a paní Baxterová, která tím byla povzbuzena, pokračovala.

„Také trochu koktala, ale Vavřinec se domníval, že je to velmi hezké. A pak měla jistý malý nezpůsob, pohybovala totiž neklidně svými prsty, jako by hrála na klavír. Ach, má drahá, mohlo to býti velmi hrozné — a teď, můj ubohý hoch — —“

Oči staré dámy se naplnily soucitnými slzami a ona pak odložila svoje šití, aby vytáhla malý, krajkami obroubený kapesníček.

Marketa se zvrátila klidným pohybem ve svém nízkém křesle nazad a sepjala si ruce za hlavou, ale dosud neřekla ani slova. Paní Baxterová dokončila drobný obřad utírání očí a přimhuřujíc je ještě trochu, sklonila se nad šitím a pokračovala ve svých poznámkách.

„Prosím tě, pokus se a pomoz mi nějak, má drahá. Proto jsem tě včera žádala, aby ses vrátila. Chtěla jsem tě při pohřbu míti v domě. Nahlížíš přece, že když se Vavřinec stal v Oxfordu katolíkem, přiblížili jste se tím oba. Je to naprosto neužitečné, když s ním mluvím já o náboženské stránce oné věci; on se domnívá, že vůbec nerozumím světu za hrobem, ačkoliv jsem přesvědčena — —“

*) Lidová řeč anglická vynechává zhusta „h“ na počátku slov.

Pozn. překl.

„Povězte mi,“ řekla dívka náhle, ale zůstala v témž postoji, „řídil se podle svého náboženství? Víte přece, že jsem ho tohoto roku viděla jen zřídka a — —“

„Obávám se, že ne mnoho,“ pravila stará dáma shovívavě. „S počátku si myslel, že se stane knězem, nač se jistě pamatuješ, a já bych proti tomu dojisty nebyla činila námitek, ale na jaře se zdálo, že ho to vše jaksi unavuje. Myslím, že se s otcem Mahonem příliš dobře nesrovnává. Domnívám se, že otec Mahon ho zcela dobře nechápe. Byl to on, víš, jenž mu řekl, aby se nestal knězem a já si myslím, že to chudáka Vavřince zbavilo odvahy.“

„To nahlížím,“ pravila dívka krátce. A paní Baxterová se dala zase do vyšívání.

Pro starou dámu to byla doba opravdu dosti namáhavá. Byla to klidná a vážná duše, ale zdálo se, že jí bylo souzeno, aby žila na věčné sopce. Bylo to tak smutné, jako když roztomilá kočička chce spát na střelnici — při každé ráně si musila poskočit. První vážný výbuch se udál před dvěma lety, když její syn, který byl tehdy třetí rok na studiích v Oxfordu, vrátil se domů a oznámil, že Řím jest jediným domovem, hodným chrániti jeho roztouženou duši, a že musí býti přijat do katolické církve nejdéle do šesti týdnů. Vyňala několik menších knih, aby se jimi poučil, a stejně také podle své povinnosti povolala anglikánské duchovní, kteří ho měli zachrániti. Ale vše bylo marné a Vavřinec se vrátil do Oxfordu jako zapříšáhlý novověrec.

Záhy si navykla na tuto myšlenku a vskutku, když minul první ořes, necítila vůbec veliké nelibosti, neboť její přijatá dcera, pocházející z polofrancouzských rodičů, Marketa Marie Doronnaisová, byla vychována v téže víře, a věru, že byla dívkou význačně uspokojujících vlastností. Následující ořes nastal,

když Vavřinec ohlásil svůj úmysl, že se stane knězem a že snad vstoupí i do kláštera. Ale i to bylo jaksi umírněno úvahou, že Marketa zdědí dům a že jeho tradice povede dále způsobem zcela vhodným. Marketa k ní přišla, když opustila před třemi roky klášterní školu, a její příchod byl zpříjemněn tím, že měla svoje vlastní malé důchody. Přišla do domu podle úmluvy, učiněné před smrtí její matky, a její způsob života, její rozumnost, její schopnosti a její slušné vystupování ujistily starou dámu dostatečně o snesitelnosti římsko-katolického náboženství. Kdysi doufala, že Vavřinec a Markétka se budou moci dorozumět i a že to zabrání veškerým možným obtížím, týkajícím se budoucnosti jeho domu a statků. Ale čtvrtý sopečný výbuch způsobil ještě jednou, že kolem jemných uší paní Baxterové se rozletěl celý svět na kusy a v posledních třech měsících musila se dívat i na možnost, že Vavřinec si přivede domů jako nevěstu málo vychovanou, hezkou, koktající, růžovou a bílou dceru vesnického kupčíka, jenž byl ještě k tomu baptistou.

To byla ovšem věc opravdu děsná. Vavřinec, jak bývá zvykem u jistého druhu mladých mužů, setkal se s Amy Nugentovou, promluvil s ní a konečně ji políbil, což vše se stalo jistého letního večera, když vyšly hvězdy. Ale s rytířstvím, které nebývá tak obvyklé v podobných případech, zamiloval se také do ní upřímně a prostě s romantičností, která bývá obvykle zachovávána pro náklonnosti lépe se srovnávající. Z hovoru Vavřincova se zdálo, že Amy oplývá veškerými tělesnými půvaby a nejen to, že má také půvaby rozumu i ducha, které jsou žádoucí u osoby, jež se má státí paní velkého domu. Vavřinec vysvětloval, že to není nějaká pomíjející láska a že není mužem, který by se okamžitě pobláznil nad hezkou

tvářičkou. Ne, Amy je vzácná duše, je květina, rostoucí na kamenité půdě. Snad by bylo vhodnějším výrazem, kdyby byl řekl na půdě písčité*) — a pak tvrdil, že se nadobro rozhodl učiniti ji svou manželkou.

Pak následovaly veškeré důvody, které znají všechny matky, neboť nebylo myslitelné, aby paní Baxterová přijala bez zápasu snachu, která ještě před pěti lety se jí klaněla, nosila dětskou zástěrku, vlekouc v obou dosti velkých rukou k zadnímu vchodu jejího domu košík s vejci. Potom však svolila, aby jí syn přivedl dívku ukázati a rozmluva v zahradě, která pak následovala, způsobila jí ještě větší smutek než před tím. (Tam právě se stala ona událost s vynechaným „h“.) A tak zápas pokračoval. Vavřínek protestoval, bouřil, mrzel se a uchýloval se střídavě k řečnictví a důstojnosti. A jeho matka zase vlídně, ale vytrvale namítala, mlčela, dokazovala a opírala se, narážejíc krok za krokem na nevyhnutelnost a hledíc svého syna smířiti s pathosem a svého Boha prosbami. A pak v jediném okamžiku, který se udál před čtyřmi dny, zdálo se, že Bůh zvítězil. A dnes stál Vavřínek v černém oděvu, rozerván bolestí, — v téže hodině, kdy obě dámy seděly a rozmlouvaly v salonu, u otevřeného hrobu na vesnickém hřbitově a loučil se naposled se svou milenkou, ležící pod kupou květů tak růžových a bílých jako byla její pleť, uzavřenou mezi čtyřmi jilmovými prkny s mosaznou deskou na víku.

Tedř bylo nutno čeliti nové situaci a paní Baxterová se na ni dívala s předtuchami.

Jest pravda, že matky někdy vědí o svých synech

*) Originál má nepřeložitelnou slovní hříčku se slovem „sandy“, které znamená „písečný“, ale také člověka s plavými nebo nazrzlými vlasy.

Pozn. překl.

více než jejich synové sami o sobě. Ale jsou jisté elementy povahy, kterých nedovedou oceniti ani matky ani synové. Byly to asi dva takové elementy, o kterých teď uvažovala Marketa Doronnaisová, držíc ruce složené za hlavou. Zdálo se jí velmi podivným, že ani mladík, ani paní Baxterová si naprosto neuvědomovali úžasné sobectví, jež se jevilo v činech jmenovaného mladíka.

Znala ho teď tři roky, ačkoliv pro svoji nepřítomnost ve Francii, která trvala větší část této doby, a pro jeho nepřítomnost v Londýně, neviděla na vlastní oči záležitosti poslední. S počátku ho měla velice ráda. Zdál se jí býti mužem přirozeným, mužem povahy vřelé a velkodušné. Líbila se jí jeho láska k matce, jakož i to, jak ji projevoval. Líbila se jí jeho vychloubavost, umírněovaná dobrým vychováním, jeho zacházení se služebnictvem, jakož i jeho vrozená dvornost, kterou jevil k ní. Bývalo jí skutečnou rozkoší, když ho viděla každého jitra, oděného v krátké spodky a norfolkský kabátec, anebo v soukenné šaty, či zase když ho vídala večer co večer ve fraku a s bílou náprsenkou, ve spodcích ke kolenům a ve střevících s přaskami, kteréžto věci nosil pro pitoreskní a vzdorovitý romantism, jenž byl tak zjevnou částí jeho povahy. Ale pak počínala zvolna a ponenáhlu pozorovati jeho sobectví, jež se stávalo vždy zjevnějším, jeho umíněnost, jeho nevrlost a svéhlavost.

Ačkoliv bylo přirozeno, že schvalovala jeho přestoupení ke katolicismu, neměla přece jistoty, zdali jeho pohnutky byly čisté. Doufala ovšem, že církev při své úžasné moci může něco učiniti, aby ho obrátila i morálně. A stejně doufala, že změni jeho umělecké a rozumové názory. Ale jak se zdálo, nestalo se tak, a tato konečná, potřeštěná epizoda s Amy Nugentovou rozdmýchala její kritičnost až ke hněvu.

Ne že by neschvalovala romantičnosti — vždyť sama v ní skoro výhradně žila — ale byly zde věci mnohem důležitější, a proto se hněvala co nejvíce, ovšem že slušně, na tuto poslední ukázkou jeho sobectví.

Věděla, že nejhorší ze všeho je okolnost, věděla to velmi dobře, že Vavřinec je osobností dosti výlučnou. Nebyl vůbec nějakým mladým bláznem, který by se oddával obrazotvornosti. Měl jistou pozoruhodnou mužnost, byl něžného srdce, alespoň do jisté míry, a měl více než nadbytek ducha. Proto by bylo nesnesitelné, kdyby takový muž měl býti pošetilý.

Byla zvědava, zdali ho zármutek napraví. Přijela předešlého dne ze Skotska a dnešního rána přibyla do Hertfordshireru a proto se s ním až dosud neseťkala. A teď byl na pohřbu...

Ano, zármutek bude jeho zkouškou. Jak jej asi přijme?

Paní Baxterová přerušila tyto její úvahy.

„Markétko, drahousku... myslíš, že ti bude možno něco pro něj učiniti? Víš přece, že jsem kdysi doufala...“

Dívka zvedla oči tak náhle a s tak živým výrazem ve tváři, že ji tím přerušila. Stará paní se zamlčela.

„Ano, ano,“ řekla pak. „Ale jest zcela nemožno, aby — —“

„Prosím vás, nemluvte o tom, já — já o tom alespoň nílúviti nemohu. Je to nemožné — naprosto nemožné.“

Stará dáma si vzdychla. Potom řekla náhle, dívajíc se na hodiny na dubové římse nad krbem. „Jest již půl pryč. Očekávám — —“

Přerušila se, poněvadž bylo slyšeti, že se otvírají domovní dveře a že se zase zavírají a čekala, zblednuvši trochu, když zazněly kroky na dlažebních ka-

menech. Ale kroky se ubíraly venku po schodech a pak zase nastalo ticho.

„Vrátil se,“ pravila, „ach, můj Bože.“

„Jak s ním budete jednat?“ tázala se dívka zvědavě.

Stará paní se znovu sklonila nad vyšíváním.

„Myslím, že vůbec neřeknu nic. Doufám, že si dnes odpůldne vyjede koňmo. Chceš jeti s ním?“

„Nemyslím. Nebude si toho přát. Znáám ho.“

Druhá žena na ni pohlédla stranou, jaksi tázavě, a Markétka pokračovala s jakousi pomalou rozhodností.

„U přesnídávky bude se chovati jako divný pavouk. Potom bezpochyby pojede sám na procházku a přijde pozdě k čaji. Zítra pak — —“

„Ach, můj Bože, zítra přijde ku přesnídávce paní Stapletonová. Myslíš, že mu to nebude vhod?“

„Kdo je paní Stapletonová?“

Stará dáma váhala.

„Jest — jest manželkou plukovníka Stapletona. Zabývá se — myslím, že tomu tak říkají — Novou Myšlenkou*); alespoň jsem tak předešlého měsíce slyšela. Obávám se však, že není osobou příliš pevné povahy. Loňského roku byla vegetariánkou a teď, myslím, že se toho zase vzdala.“

Markétka se lehce usmála, ukazujíc při tom řadu velmi bílých a silných zubů.

„Vím to, tetinko,“ pravila. „Ne, nemyslila bych,

*) Nová Myšlenka je zvláštní okultní učení, týkající se ovládnutí našich představ a myšlenek. Její přívrženci tvrdí, že po jistém výcviku dovede člověk tímto způsobem ovládati svoje zdary, zdraví a získati také jisté psychické síly. Hlavním jejím propagátorem byl Prentice Mulford, jehož spisy vycházejí právě v českém jazyku. Jenže pozdější širitelé této nauky ji zkomolili tím, že většinou z ní odstranili elementy ethické a hlavně náboženské. Pozn. překl.

že by Vavřinec proti její návštěvě něco namítal. A možná také, že se dopoledne vrátí do města.“

„Nikoliv, drahoušku, zůstane zde až do čtvrtka.“

A pak zase nastalo jedno takové příjemné ticho, jaké je možno jen na venkově. Za zahradou na lukách, rozkládajících se za vesnickou cestou, spočívala v tomto sladkém zářijovém tichu měkká barva slunečního světla, která se zdála pronikati balsamičky dům, tak že upadal v náruč míru. Z hospodářství za konírny bylo slyšeti kokrhání kohouta, po němž následovalo měkké vrkání holuba, jenž seděl kdesi nahoře, mezi zkroucenými komíny. A také v tomto pokoji zavládl stejný mír. Slunce spočívalo na stole a leštěné podlaze; jeho plocha byla přerušována okenními rámy a tu a tam bylo zbarveno malými flámskými znaky a erby, které byly namalovány na skle, zatím kdy obě postavy, které ve své vážnosti a nečinnosti se sem tak dobře hodily, seděly před otevřeným krbem a přemýšlely o onom tak neklidném elementu, jenž právě kráčel po schodech, vtělený v bledého, mladého muže, v černém oděvu, s očima nerozhodnými.

Celý dům náležel skutečně k oněm, které mají tak význačnou a tajemnou osobitost, jako ji nalézáme u povah lidských. Působil proto na lidi zcela neobyčejně. Ujal se náhodného hosta, kterého pohostil a uklidnil a někdy také umlčel. A při tom poskytoval také všem, kdo v něm žili, jakýsi půvab, který nebyl sice ihned vysvětlitelný, ale byl vždycky roztomilý. Zevně však nebyl tento dům nijak pozoruhodný.

Byla to budova veliká, čtvercovitá, stojící blízko silnice, ale oddělena od ní vysokou kovanou branou, zapuštěnou do dubových stěžejí, a širokou, rovnou zahradní cestou. Původně pocházela z doby předtudorovské, ale za ta staletí jaksi dozrála, takže měla

měkce zarudlé, cihlové průčelí z doby královny Anny, a zadní trakty byly vystavěny z dubového dřeva a kryty taškami, kteréžto přístavky byly zhruba moderně omítnuty. Docela v pozadí stál starý pivovar, který téměř obkličoval zadní dvůr, posypaný štěrkem. Za tím vším byla zase velká kuchyňská zahrada s cestičkami, lemovanými zimostrázem, které ji rozdělovaly na tucet obdélníků a oddělovaly ji od zahrady ovocné a tisového stromořadí širokým, dvojitým živým plotem, jehož středem vedla krytá cesta. Kolem jižní části domu a na malém pruhu západním byly široké trávníky, obklopené vysokými stromy, jež je úplně zastíňovaly, takže z domů, jež tvořily malou vísku, asi padesát kroků vzdálenou, nebylo tam viděti.

Vnitřek domu byl však zmodernisován skoro až ke všednosti. Malou dvoranou se vcházelo do salonu po pravé straně, kde právě obě ženy seděly. Byl to veliký, skvostný pokoj, jehož stěny byly vykládány od podlahy ke stropu. Po levé straně se vcházelo do jídelny. Pak jste mohli jíti do zadní části domu, kde byl kuřácký pokoj a vnitřní dvorana a veliké kuchyně a zadní stavení, které uzavíraly přízemí. Dvě patra hoření se skládala z řady velikých, vzdušných, vysokých a důstojných pokojů, pokud se týká patra prvního, a z několika řad nízkých pokojíků s obílenými stěnami, s dubovými podlahami a s vikýři, kde v nádherné osamělosti spali někteří služebníci, v patře druhém. Malé schodiště z nepravidelných stupňů vedlo z velikého pokoje do prvního patra, kde bydlil nadutý správce domu, a odtud byl vchod do pokojů dalších, blíže kuchyní a prádelny.

Marketa se do tohoto domu zamilovala ihned, jakmile tam vstoupila. Ve francouzském klášteře obdržela varovné pokyny, týkající se závratných rozmaři-

losti světa a jeho pokušení, a přece se jí zdálo po týdenním pobytu v novém domově, že bylo světu zlo-
myslně ubližováno. Byl zde jakýsi pocit míru a
ochrany a bezpečnosti, jaké sotva poznala i ve škole,
a tak se zde ponenáhlu usazovala ve společnosti
matky a syna, až se jí konečně počínalo zdáti, že
dny, ztrávené v Londýně nebo v domech jiných přátel,
byly pouhými přestávkami a zmeškáním, u po-
rovnání s volným a měkkým životem tohoto domu,
kde bylo tak snadno čísti a modliti se a ovládati svou
duši v pokoji. Tato událost v Vavřincem byla skoro
její první připomínkou na to, co znala jenom ze sly-
šení, že totiž láska a smrt a bolest jsou kosti, na
nichž je život modelován.

S náhlým pohybem se naklonila vpřed a chopivši
se mechu, počala dmýchati do doutnajících polen,
aby je zachvátil plamen.

Zatím nahoře, na dlouhé pohovce vedle krbu ležel
ve svém obývacím a spacím pokoji mladý muž na
obličej zcela bez hnutí.

Před týdnem byl jedním z oněch mužů, kteří skoro
v každé společnosti vypadají tak klidně a spokojeně,
a především jsou spokojeni sami sebou. Vždyť jeho
život byl opravdu velmi příjemný.

Vrátil se právě před rokem z Oxfordu a rozhodl
se, že přijme život, jaký jest, že bude pěstovati zná-
mosti, že bude trochu cestovati s rovným sobě příte-
lem, že se trochu bude zdržovati v domech jiných
lidí, zkrátka, že se bude naprosto bavit než se usadí,
aby se zabýval zákony. Vykonal to vše s nejlepšími
úspěchy a potom vše korunoval, jak bylo již pově-
děno, když se zamiloval jednoho červencového večera
do dívky, která, jak byl zcela přesvědčen, byla mu
určenou družkou pro všechny věky. Jeho život se
skutečně až do události, která se sběhla před třemi

dny, vytvářel přesně směrem těchto záměrů, jímž také jeho temperament se ubíral s největším klidem. Byl jediným synem vdovy, měl velkolepé příjmy, kamkoliv přišel, nalézal přátele a právě si zajistil nejkrásnější byt blízko chrámu. Měl dostatek ducha a nejvyš vřelé srdce a nedávno se chopil náboženství, které uspokojovalo každý pud jeho povahy. Jeho svět byl dojista nejlepším ze všech světů a hodil se mu jako jeho vlastní, výtečně strížené šaty. Skládal se z výsad beze všech odpovědností. A teď to prasklo a bylo po všem.

Když se ozval gong, volající ku přesnídávce, obrátil se na záda a zíral upřeně na strop.

Za jiných okolností by mohl býti jeho obličej velice půvabný. Pod hnědými kadeřemi, které měly jen tak tak zlatitý nádech, díval se do světa pár šedých očí, který byl před týdnem jasný, ale teď byl zakalen slzami a vespod byl označen čarami bolesti. Jeho výrazné, dosti vášnivé rty byly teď sevřeny, ústní koutky byly staženy dolů, tvoříce linii, která naznačovala sebevládu spojenou s hněvem, takže bylo bédno na ni pohlédnouti. A jeho svěží pleť zdála se býti nečistou a mdlou. Za celý svůj život nikdy se mu ani nezдалo o takovém utrpení.

Když tu tak ležel s bezvládnýma rukama po boku, svírajícíma se chvílemi bolestnou vzpomínkou, viděl před sebou jedno vidění po druhém a co chvíli se obracel k úvahám o temné budoucnosti bez života a lásky nebo naděje. Viděl nanovo Amy, jak ji viděl poprvé za jasného červencového večera, okrášleného nahoře vyskakujícími hvězdami a zažloutlého na západě, kde slunce ve své slávě zašlo. Měla na hlavě svůj široký klobouček a na sobě kartounové šaty a kráčela k němu přes svěže vonící luční trávu, ve které byly nedávno posečeny květiny a vyšší stonky, a dívala se naň oním zvědavým pohledem, který prozra-

zoval posvátný obdiv, jenž ho tak těšil svým lichoce-
ním. Její obličej byl obrácen k západu, takže odra-
žené světlo oblohy na něm spočívalo tak jemně, jako
sluneční paprsek na květině, a její modré oči se naň
dívaly pod svatozáří zlatých vlasů.

A znovu ji viděl, jak vypadala jedné měsíční noci,
když oba stáli pospolu u stavidel řeky, v lesní tišině
pod vesnicí a když všude kolem nich i v jejich srdcích
byla země pohádková. Přehodila si přes hlavu šátek
a klikatými cestičkami se k němu přiblížila, setkavši
se s ním podle úmluvy, když přišel od oběda s veške-
rým kouzlem panské rodiny kolem sebe, ve svých ve-
černích šatech, ve střevících s přaskami a v krátkých
spodcích — jako vtělená dokonalost. Jak byla tehdy
podivuhodnou — jako něžná nymfa, ale z masa a
krve, osvětlená měsícem, takže vypadala étericky a
delikátně se svěží, přibledlou sice, ale sluncem zlíba-
nou pletí a když její oči se naň dívaly, podobny
hvězdám, pod jejím shawlem. Povídali si velmi málo.
Stáli tam u stavidel a on ji objímal svou paží a ona
se k němu ráda tulila, zachvívající se co chvíli, a dí-
vala se při tom na lesklý povrch volně tekoucí řeky,
ze které při nepozorovatelném nočním větříku se
vznášel kotouč za kotoučem vodní mlhy, aby zaletěl
a rozplynul se ve spících lesích.

A zase vzpomínal, jasněji než kdy před tím, jak
se na ni díval, sám nepozorován, neboť odkládal ra-
dost svého objevení, jednoho srpnového jitra, sotva
před třemi týdny, když po silnici, která vedla kolem
domu, přišla znovu ve svém širokém kloboučku a kar-
tounových šatech. Tehdy se třeptala rosa kolem ní ve
trávě a na plotě a lehounká mlha letního rána za-
stírala prudkou barvu modré oblohy nad hlavou. Za-
volal na ni tehdy jménem a ona se k němu obrátila
tváří, jež se jí oživila láskou a strachem a náhlým

překvapením... Ba vzpomínal teď také při jistém záchvěvu paměti, který byl téměř ilusí, jak tenkrát voněly zahradní květiny a tisy.

Takový byl tedy onen sen — a dnes probuzení a konec.

Tento konec byl ještě děsnější než jak si představoval, než jak se mu zdálo možným, onoho strašlivého pátku ráno, předešlý týden, když otevřel telegram od jejího otce.

Nikdy před tím tak nechápal sprostoty jejího okolí, jako když před hodinou stál u hrobu a když jeho oči putovaly od oné dlouhé skříně s kovovou deskou a s věncem z květin, k truchlícím na druhé straně — k jejímu otci v širokém kabátě s těžkopádným, hladkým obličejem, staženým teď v linie nepřírozené bolesti; na její matku s karmínovými, slzami potřísněnými lícemi, oděnou v pečlivě vypracované, černé šaty s nesnesitelným smutečním závojem a s pláštěm, ověšeným černými korálky. Až do této chvíle se i na tyto lidi díval skrze jakousi mlhu lásky. Považoval je za prosté, poctivé lidi, kteří byli sice z lidského těsta, ale přece jen lidmi přirozenými, zdravými a statnými. A teď, když byl drahokam ztracen, vypadala jeho obruba hůře, než dokud nebyla prázdná. Tam v oné jilmové skříní ležely zbytky roztříštěného drahokamu. ... V neděli ji viděl na jejím lůžku se vpadlým lícem, se zavřenýma očima, a celá její postava byla obklopena ohydnou bělostí plátna a voskově bledých květin. Ale při tom byla právě tak tklivou a žalující, jako kdy před tím a právě tak se zdála nutnou jeho životu. V té chvíli vnikla k jeho vědomí nejvyšší skutečnost, že ji ztratil — skutečnost, která ho protkla také při pohřbu tohoto rána, když viděl hluchící zástupy, které přišly, aby viděly mladého šlechtice, jilmovou rakev a hromadu květin. — A tato sku-

tečnost ho teď srazila na pohovku, zdrtila ho a zlomila a učinila ho beznadějným, takže vypadal jako mladý břečťan po bouři.

... Jeho nálady se měnily s rychlostí letících oblaků. V jednom okamžiku byl rozrušen bolestí a v následujícím byl zlomen a zemřel stejnou příčinou. V jedné chvíli proklínal Boha a přál si zemřít se vzdorem a vztekem a v následující se ponořoval v sebe jako slabé a mučené dítě, zatím kdy mu stékaly slzy po tvářích a zatím kdy se kradly lehké vzdechy z jeho hrdla, jako u trpícího zvířete. Bůh jest nenáviděným protivníkem, nemilosrdným soudcem... je slepým osudem... není Boha... je ďáblem... nikde v celém vesmíru není nic než bolest a marnost...

A přece pod vším tím zazníval, jako chvějící se tón pedálové píšťaly jakýsi pocit potřeby oné dívky. Chtěl by učiniti cokoli, chtěl by trpěti vše, chtěl by přinést jakoukoliv oběť, okamžitou nebo na celý život, kdyby ji jen zase mohl viděti, kdyby mohl na okamžik podržeti její ruku ve své, kdyby mohl pohleděti do jejích očí, prosycených tajemstvím smrti. Chtěl by jí říci jenom tři nebo čtyři slova, jen aby se přesvědčil, že dosud žije a že je dosud jeho a pak... pak by se s ní rozloučil spokojen a šťasten, aby čekal, až je zase smrt spojí. Ach, žádal si tak málo, a Bůh mu toho nechtěl dáti.

Tedy vše jest pouhou šalbou. Právě před rokem v létě se počínal domnívati, že je zamilován do Markety Doronnaisové. Byl to pocit, který velmi klidně vzrůstal, který se pomalu vyvíjel týden za týdnem a napájel se z její užitečnosti, z její vážnosti, z její klidné síly, z jejích chladných, ale schopných rukou a z pohledu jejích přímých očí. Tento pocit podobal se spíše úctě než lásce a spíše potřebě než touze a

byl spíše hladem než žízní. A pak vznikl tento druhý pocit, oslepující a mátnoucí a on si řekl, že teď poznal rozdíl mezi oběma. Jeho rty se svíraly v hořké a lítostivé linie, když pozoroval tento kontrast. A teď bylo vše to tam, vše bylo rozbito a vše zmizelo. A také Markétka byla teď nemožná.

Nanovo se svíjel, mdlý bolestí a touhou, a tak zůstal ležeti.

Teprve za deset minut se znovu pohnul a vytrhl se ze svých myšlenek, když slyšel na schodech kroky. Snad je to jeho matka.

Sklouzl s pohovky a vstal s tváří plnou vrásek a záhybů, způsobených tlakem, jak na ni ležel a uhla- zoval si svůj pomačkaný oděv. Ano, musí jíti dolů.

Přikročil ke dveřím a otevřel je.

„Přijdu ihned,“ řekl k sluhovi.

*

U přesnídávky se choval s úctyhodnou sebevládou, ačkoliv mluvil málo nebo nic. Shledal, že je mu obtížno snášeti postoj jeho matky, zvláště když jednou nebo dvakrát zachytil její pohled, jevící k němu sympatii. A připouštěl si vnitřně, že by se chtěl obrátiti k Markétě, což by mu ulevilo, přes jeho okamžité myšlenky. Řekl si, že alespoň ona měla úctu k jeho bolesti. Chovala se velmi přirozeně, ačkoliv činila dlouhé přestávky v hovorů a ani jednou se její oči nesetkaly s jeho. Omluvil se, jakmile jen mohl, a ubíral se na druhou stranu ke konírnám. Alespoň dnešního odpůldne bude sám. Jenom, když asi za půl hodiny po té odjížděl, spatřil štíhlou a malou postavu své matky, čekající naň za dveřmi u dvorany, aby s ním slovíčko promluvila, bude-li to možné. Avšak on začal rty a nechtěl jí viděti.

Byl jeden z oněch krásných zářijových dnů, které někdy padají jako dary z nebes, když letní práce

byly více méně skončeny. Když jel onoho odpůldne mezi ploty a přes vyvýšeniny, při čemž jeho rozhled byl neustále omezován na severu velikými, holými pahorkatinami nad Roystonem, které vypadaly na zářící obloze šedě modře, tu bylo sotva na zemi i na nebi nějaké stopy pohybu a zavládal skoro všude klid. Ale právě tento mír ho mučil více svým posměchem. Ptáci žvatlali v hlubokých lesích, chvílemi k němu dolétal jásavý pokřik dětí z vesnických zahrad, měkké světlo se usmívalo v nekonečném požehnaní a přece jeho podvědomí mu nedovolovalo ani na okamžik vzdáliti se představou od oné dlouhé, jilmové skříně, která ležela šest stop pod zemí a od jejího obsahu, který spočíval v dusivém temnu na hřbitově s dlouhou travou, který se táhl na pahorku nad jeho domem.

Chvílemi byl zvědav, jaký je asi osud ducha, jenž před tím pronikal tělo a činil je tím, jakým bývá. Ale jeho představa odmítala činnost. Tázał se sama sebe, čím že jest veškeré učení theologie než slovy žvatlanými, aby prolomila ono děsné ticho? Nebe... očistec... peklo. Co víme o těchto věcech? A pak duše sama — co je to? Čím jest nepochopitelné okolí této naprosto nepochopitelné věci? ... Řekl si, že nepotřebuje těchto věcí — alespoň dojistá ne teď — ani oněch nápisů a značek, vedoucích do pochybné a nepředstavitelné země. Chtěl míti jenom Amy nebo alespoň chtěl míti nějaký pokyn nebo zvuk nebo záblesk, který by mu ukázal, že je opravdu takovou, jakou vždycky byla; zdali je na zemi nebo v nebi, na tom mu nezáleželo. Chtěl jen věděti, že někde je něco, co bylo jí, nějaká určitá osobní bytost s trvajícím vědomím, shodující se s tou, kterou znal, charakterisovanou dosud těmi půvaby, které, jak se domníval, poznal a které dojistá miloval. Ó, nežádá tak mnoho.

Bohu by to bylo tak snadné! Když byl teď zde na osamělé polní cestě, po které jel, ve stínu větví, když uzda visela volně na hrdle koně, když jeho oči neviděly, bloudíce přes pahorky a louky až k věčným horám — kdyby se tak objevil obličej, jenom na okamžik, obličej úsměvný a zase kdyby zmizel! Kdyby mu něco zašeptalo do ucha s onou drahou, plachou zajímavostí, kdyby pocítil dotek na svém koleně, dotek oněch chvějících se prstů, jak je pozoroval v měsíčním světle pohrávati si něžně na stavidlech u řeky, lunou ozářené... Nikomu by to neřekl, když by si Bůh přál, aby to zůstalo tajemstvím — ponechal by si to cele jen pro sebe. Nepřál si teď mítí jí; chtěl se jen přesvědčiti, že ona žije a smrt není tím, čím se býti zdá.

„Je otec Mahon doma?“ tázal se, když zastavil na míli daleko od svého domu ve vesnici, tam kde stál malý chrámek, sotva sto metrů vzdálený od staršího, odcizeného bratra, do něhož Markétka a on chodili vždy v neděli.

Správce domu zanechal řezání zeleniny za plotem a přisvědčil. Vavřinec seskočil s koně, ovinul uzdu kolem kůlu u branky a vstoupil.

Ach, jaký to malý, protivný pokojík, ve kterém čekal, zatím co pro kněze poslali nahoru!

Nad krbem visel veliký olejotisk, představující papeže Lva XIII. v plášti a tiáře, žehnajícího zdviženou rukou, s oním věčným úsměvem na pootevřených rtech. Pod ním stáli dva květináče, naplněné vysíchající travou, dále tam ležela dřevěná dýmka, zapáchající a nečistá. Ostatní části pokoje byly v témže stylu: široký, bruselský koberec jasných barev, ale teď vybledlý a u dveří vyšlapaný, pokrýval podlahu; laciné krajkové záclony byly připevněny přes okna, a

nad stolem, pokrytým různými věcmi, stála natřená dřevěná polička na knihy, v níž bylo několik tuctů svazků, obsahu náboženského, morálního a dogmaticko-theologického. A vedle toho visel v pozlaceném rámu jakýsi ozdobně psaný diplom — a tak dále.

Vavřinec se díval na vše to s němým poděšením. Vídal to již dříve, vídal to znovu a znovu, ale nikdy před tím nepoznával tak hrůzu toho všeho jako teď, když se na to díval z hlubin svého utrpení. Je to možné, aby jeho náboženství mělo takovéhle výsledky?

Na schodech se ozvaly kroky — velmi těžké kroky — a otec Mahon vstoupil. Byl to vysoký muž zarudlého obličeje, který se pokoj zdál naplňovati naprosto neetherickou atmosférou, a nanřahoval k němu s jistou vážností ruku. Vavřinec se jí chopil a ihned ji zase pustil.

„Posaďte se, milý hochu,“ řekl kněz a vnutil ho mírně do křesla, vycpaného žíněmi.

Vavřinec se stal upjatým.

„Děkuji vám, otče, ale nesmím se zdržeti.“

Hmatal ve své kapse a vyňal pak malý balíček papírů.

„Prosím vás, chtěl byste sloužití mši na moje přání?“ a položil balíček na křbovou římsu.

Kněz vzal peníze a vsunul je do kapsy u vesty.

„Zajisté,“ pravil. „Domnívám se, že vím...“

Vavřinec se odvrátil s lehkým trhnutím.

„Musím jíti,“ pravil. „Přišel jsem se sem jen podívat...“

„Pane Baxtere,“ pravil kněz, „doufám, že mi dovolíte říci, jak velice...“

Vavřinec vtáhl do sebe rychle vzduch se zasyčením, jako bolestí, a pohleděl na kněze.

„Víte tedy, jaký je můj úmysl?“
„Ach, zajisté. Je to za její duši, že ano?“
„Ano, tak,“ řekl mladík a odešel.

Kapitola II.

I.

„Řekla jsem mu to,“ pravila paní Baxterová, kdvž se obě ženy procházely téhož jitra po snídání mezi tisy. „Řekl, že mu na tom nesejde.“

Marketa nepromluvila. Vyšla si právě tak, jak byla, bez klobouku, ale chopila se krátkého rýčku, který stál v předsíni a v tom okamžiku se právě shýbala, aby zničila nějakou mladou rostlinku, která se usadila s nekonečnou námahou na svahu cesty. Dívka na ni útočila několik vteřin, vytrhávajíc, pokud to bylo možno, svými silnými prsty kořeny, a pak zahodila mrtvolku mezi břečťan a šla dále.

„Nevím, zdali mám paní Stapletonové něco říci či nikoliv,“ pokračovala stará dáma.

„Myslím, abyste jí neříkala nic, tetinko,“ pravila dívka pomalu.

Pak o tom mluvily asi dvě minuty, procházejíce se vzhůru a dolů, ale Markétka naslouchala jen zcela povrchně.

Byla téhož jitra v kostele na mši jako obyčejně a byla překvapena, když viděla, že Vavřinec je již v chrámě. Vrátili se domů společně a ona pak užasla, když jí mladík pověděl, že mše byla čtena na jeho žádost.

Odpověděla mu, jak nejlépe dovedla, ale asi dvě věty, které pronesl, když se blížili k domovu, ji jaksi zarmoutily.

Nebylo to snad, že by byl něco řekl, co neměl říci jako katolík, ale přece její instinkt ji napovídal, že něco není v pořádku. Rozrušovalo ji jeho chování a jeho výraz. Jak podivnými lidmi jsou ti, kteří přestoupili k jinému vyznání! Jednou mají tolik zápalu a po druhé tolik chladu. Nalézáme u nich tak málo pevného denního přijetí náboženských fakt, kterými se vyznačují rození katolíci.

„Paní Stapletonová se zabývá Novou Myšlenkou,“ řekla náhle.

„Tak jsem také slyšela,“ pravila stará dáma s nádechem rozladěnosti. „Loňského roku byla vegetariánkou. A myslím, že asi před pěti nebo šesti lety byla jakousi buddhistkou. A pak se téměř stala přívrženkou „křesťanské vědy“*) a byla jí až do nedávna.“

Markétka se usmála.

„Ráda bych věděla, o čem bude hovořiti,“ pravila.

„Domnívám se, že nebude příliš pokročilou,“ poznamenala stará paní. „A ty myslíš, že by bylo lépe, kdybych jí o Vavřinci nic neřekla?“

„Jsem jista, že tak bude nejlépe,“ pravila dívka. „Jinak mu bude vyprávěti o „hlubokém dýchání“, o opakování slova „Om“**) nebo o něčem podobném. Ne, o Vavřinci bych se nezmínila.“

*) Tak zvaná křesťanská věda jest učení, založené jistou paní Eddyovou v Americe. Vznikla asi před dvaceti léty a obírá se různými filosofickými vývody, založenými vesměs na zvláštních výkladech Nového Zákona. Význačným znakem jejích přívrženců je potírání všeho zla a nemoci modlitbou, čímž, jak tvrdí, oboje přemáhají.

**) Hluboké dýchání, jakož i opakování sanskrtské slabky „Om“, která se vyslovuje „aum“ náleží k jistým cvičením indických joginů, která byla přenesena na západ Společností theosofickou, založenou roku 1875 geniální Ruskou, paní Helenou Petrovnou Blavackou.

Pozn. překl.

Byla téměř jedna hodina, když automobil přijel a když z něho vystoupila u železné brány vysoká a štíhlá žena s kápí na hlavě a se závojem, která pak kráčela po krátké stezce jakýmsi chvátavým krokem, jsouc pozorována Marketou z okna ložnice. Automobil se dal v pohyb a vjel do brány na levo a umkl kdesi na dvore, kde byly stáje.

„Jest to od vás tak hezké, drahá paní Baxterová,“ slyšela Markétka říci, když přišla asi o dvě minuty později do salonu, „že jste mně dovolila sem přijít. Již jsem toho tolik slyšela o tomto domě. Lady Laura mně vyprávěla, jak je zde všechno opravdu oduševněno.“

„Moje přijatá dcera, slečna Doronnaisová,“ poznamenala stará dáma.

Markétka viděla před sebou dosti hezký, uvadlý obličej, poněkud tříhranný a s tenkými rudými rty, který se na ni díval, když návštěvu pozdravovala.

„Ach! Jak je zde vše dokonalé,“ pokračoval host, rozhlížeje se kolem sebe, „jak je zde vše sugestivní a významuplné!“

Ihned potom odhodila nově přichozí svůj plášť a Markétka pozorovala, že si pohrává různými, velmi krásnými, malými odznaky — jako se scarabeem, s hadem, který pohlcoval svůj ohon a tak dále — a které byly vesměs výtečně zhotoveny a byly zavěšeny na tenkém řetízku z nějaké zelené hmoty, podobné emailu. Tato žena byla zajisté pravým typem. Když na ni padalo plné světlo, objevilo se, že tato duše, věnující se jiným světům, neopovrhne jistými toaletními pomůckami, neboť to bylo viděti na jejím obličej. Nějaká zvláštní východní voňavka vydechovala z jejího oděvu.

Na štěstí měla Markétka velice hluboký smysl pro humor a proto se sotva nad tím vším mrzela. Ba,

nepohnulo jí ani, když se skončil obyčejný hovor a když chvílemi padlo několik taktních poznámek, vyznívajících v ten smysl, že křesťanství ovšem již svou úlohu dohrálo a že se rozednívá „vyšší světlo“. Paní Stapletonová to sice neřekla přímo, ale asi tak se tomu rozumělo. Ještě než Vavřínek přišel dolů, objevilo se, že zmíněná dáma nechodí do kostela, že však — tak volné bylo její smýšlení — vůbec nic proti tomu nenamítá. Zdálo se, že ve „hlubší jednotce“ je to jednostejné. Nic není vlastně pravda, neboť vše jest jen obrazem a významem a symbolem něčeho jiného a k tomu všemu má paní Stapletonová a její přátelé klíč.

Paní Baxterová se víc než jednou pokusila vrátit se ku předmětům více světským, ale bylo to marné. Když i počasí jest jakýmsi symbolem, pak je obyčejný člověk hotov.

Potom vstoupil Vavřínek.

Vypadal dnešního dopoledne jako by byl sám sebou spokojen, ale při tom byl jaksi vyhublý. Podal cizí dámě ruku, ale beze slova. Potom se ihned všichni ubírali přes dvoranu do jídelny, ozdobené zelenými čalouny a záclonami a výtečný symbol přesnídávky se objevil.

Lady Laura byla, jak se zdálo, jednou z těch žen, které dovedou pocítiti půvab dobrého čalouníka, jenom že pro ni to bylo spíše půvabem duševním než tělesným. A její přítelkyně to vše od ní přijala. Podle líčení lady Laury se zdálo, že duševní ovzduší ve většině moderních domů má žlutou barvu, ale že zdejší atmosféra vydechuje jakousi hnědžlatou zář, která je velmi zvláštní a výjimečná. Opravdu, právě tato výlučnost způsobila, že paní Stapletonová žádala, aby byla do tohoto domu pozvána. Více než jednou viděla Markétka při přesnídávce při náhodné

pause v hovoru, jak paní Stapletonová zvrátila lehce hlavu nazad, jako by chtěla pozorovati a oceniti nějakou vůni nebo barvu, která ucházela všem ostatním osobám s nervy hrubšími. A jednou opravdu, to doložila i slovy.

„Drahá Laura měla zcela pravdu,“ zvolala paní Stapletonová, „jest opravdu v tomto domě něco jedinečného. Jak jste šťastna, drahá paní Baxterová!“

„Zemřelý dědeček mého manžela koupil tento dům,“ poznamenala paní domu bolestně. „A vždycky jsme se přesvědčili, že je příjemný a že uklidňuje.“

„Ach, máte pravdu! Ach — a zažili jste snad v tomto domě něco?“

Paní Baxterová se na ni podívala podeššeně. Markétka pocítila nepotlačitelný výbuch vnitřního smíchu, který však se v jejích pevných rysech nijak neobjevil. Dívala se na Vavřince, který jedl se stísněným výrazem skopovou.

„Mluvila jsem teprve předešlého týdne s panem Vincentem, slavným spiritualistou,“*) pokračoval host živě. „Slyšela jste již o něm, paní Baxterová? Napověděla jsem mu, že každý dům, kde byla procítěna veliká duševní hnutí, je zbarven a poskvrněn těmito věcmi tak skutečně, jako staré zdi, jež jsou počasím zvětralé. Také jsem měla o tomto předmětu velmi zajímavý rozhovor s kardinálem Newmanem,“ — při tom se nádherně usmála na Markétku, jako by ji chtěla ujistiti o vlastní pravé víře — „bylo to sotva před šesti týdny“.

Potom nastalo ticho, které však bylo naplněno příštími událostmi. Vidlička paní Baxterové klesla na talíř.

*) V Anglii a jinde se nazývají spiritisté spiritualisty. Jejich přesvědčení se také v ledačems odchyluje od spiritismu, zvláště od víry našich spiritistů z českého severovýchodu.

Pozn. překl.

„Toho nechápu,“ řekla chabě. „Kardinál Newman — — přece — —“

„Ach, ano,“ řekla druhá dáma vlídně. „Vím, že to pravověrným uším zní velmi podivně a že je to uvádí v úžas, ale nám, kteří náležíme „Nové Myšlence“, jsou tyto věci zcela obvyklé. Ovšem, netřeba mně říci, že kardinál Newman již není — ale snad bych učinila lépe, kdybych nepokračovala.“

Podívala se žertovně na Markétku.

„Ach, prosím vás, pokračujte,“ řekla Markétka vesele. „Pravila jste, že kardinál Newman — —“

„Drahá slečno Doronnaisová, jste jista, že nebudete uražena?“

„Jsem vždycky ráda, když mohu přijmouti nové světlo,“ pravila Marketa vážně.

Paní Stapletonová se na ni zadívala s pochybností, ale v obličeji dívky nebylo ani stopy po nějaké ironii.

„Nuže,“ začala, „na druhé straně vidí věci zcela jinak. Nechci tím snad říci, že nějaké náboženství by bylo úplně nepravdivé. Ach ne, oni nám říkají, že nemůžeme-li uvítati nového světla, postačí nám pro přítomnou dobu stará světla velmi dobře. A opravdu, když jsou přítomni katolíci, neváhá kardinál Newman dáti jim latinského požehnání — —“

„Je to pravda, že mluví americkým přízvukem?“ tážala se Marketa vážně. Druhá dáma se zasmála vesele, ale trochu pronikavě.

„To je příliš zlé, slečno Doronnaisová. Jest ovšem pravda, že osobnost media působí na prostředkování přicházejících sdělení. V tom není vůbec obtíží, když jste jednou pochopila zásadu —“

Paní Baxterová ji přerušila. Nemohla toho již snést.

„Paní Stapletonová, chcete snad říci, že kardinál Newman s vámi opravdu mluví?“

„Ach, ano,“ řekla druhá dáma s trpělivou shovívavostí. „Je to něco velmi obyčejného, ale pan Vincent činí ještě mnohem více. Stává se zcela obyčejně, že ho nejen slyšíme, nýbrž také vidíme. Více než jednou jsem kardinálovi Newmanovi potřásla rukou... a viděla jsem, jak jedna katolička políbila jeho prsten.*)

Paní Baxterová pohleděla na dívku bezradně, ale Markétka jí ještě jednou přispěla. „Tohle se nám zdá již příliš dalekým,“ řekla. „Nechtěla byste nám snad nejdříve vysvětliti zásady tohoto učení?“

Paní Stapletonová odložila nůž a vidličku, sklonila se nazad a počala hovořiti. Když o chvíli později byl odnášen její talíř, odmítla pohybem cukrovinky a pokračovala ve výkladech.

V celku mluvila asi deset minut nepřerušeně a ohromně ji to těšilo. Ostatní jedli, nebo jednotlivé pokrmů odmítali v pozorném mlčení. Konečně domluvila.

„... Víím, že vše to asi zní pro ty, kteří toho nezakusili, jako naprosté šílenství a fanatismus a přece jen pro nás, již jsme zasvěceni, je setkávání s přáteli, kteří odešli na druhou stranu života, něčím tak přirozeným, jako styky s těmi, kteří dosud neodešli... Milá paní Baxterová, pomyslete si jen, jak to vše život zveličuje. Pro ty, kdo to pochopili, není vůbec smrti. Veškerá ona omezení života jsou odstraněna. Všichni jsou společně v rukou Otce veškerenstva“ — při těchto slovech poznala Markétka, že paní Stapletonová používá jistých hesel z „Křesťanské vědy“. — „Ó smrti!“ jak praví svatý Pavel, „kde je tvůj osten? Ó hrobe, kde je tvoje vítězství?“

*) Čtenářstvu na vysvětlenou podotýkám, že paní Stapletonová mluví o duchu kardinála Newmana, který se při jistých spiritualistických pokusech materialisuje nebo-li zhmotňuje. *Pozn. překl.*

Paní Stapletonová vrhla po všech obličejích kolem sebe zářící pohled, plný pomocné ochoty, jímž na okamžik spočinula na Vavřincovi a zase se odklonila nazad.

Pak následovalo ticho.

„Půjdeme do salonu?“ navrhovala paní Baxterová, vstávajíc chabě. Host se zvedl také, nanovo s nádherným, trpělivým úsměvem a vyplul z jídelny. Markétka se pokřížovala a pohleděla na Vavřince. Mladík měl výraz poloviční nechuti a polovičního zájmu a jeho oční víčka se trochu sklonila a zase se zvedla. Potom Markétka odešla za ostatními.

II.

„Strašlivá to žena,“ poznamenala paní Baxterová o půl hodiny později, když se vracela s Markétkou po zahradní pěšině. Před tím viděli paní Stapletonovou mávati něžnou rukou v rukavičce na rozloučenou přes zadní část hlučícího automobilu, jako by je chtěla povzbudit.

„Domnívám se, že tomu všemu sama věří,“ řekla Markétka.

„Má drahá, ta žena by věřila všemu. Doufám, že ubohý Vavřinec nebyl tím příliš znepokojen.“

„Ach, myslím, že Vavřinec to vše přijal docela správně.“

„Bylo to nejvýš nepříjemné — celý ten hovor o smrti a ostatním ach, zde přichází Vavřinec — domnívala jsem se, že již odešel.“

Mladík k nim přicházel kolem rohu domu a odhodil právě zbytek své cigarety. Byl dosud ve svých černých šatech, byl bez klobouku, a nebylo na něm viděti ani stopy, že by chtěl vykonati vyjížďku.

„Tedy sis ještě nevyjel, milý hochu?“ poznamenala jeho matka.

„Dosud ne,“ pravil. A jak obě šly dále, zůstal váhavě státi.

Paní Baxterová to zpozorovala.

„Půjdu a připravím se,“ řekla. „Kočár bude zapražen o třetí hodině, Marketo.“

Když stará dáma odešla, procházeli se mladík s dívkou na trávníku.

„Jak smýšlíte o té ženě?“ tázal se Vavřinec s výrazem roztržitým.

Markétka naň pohlédla. Jeho hlas byl až příliš roztržitý.

„Považuji ji za osobu strašnou,“ řekla upřímně. „Vy ne?“ dodávala.

„Ach ano, myslím to také,“ pravil Vavřinec. Pak si vyňal cigaretu a zapálil si ji. „Ale víte přece, že se mnoho lidí domnívá, že v tom něco je,“ pravil.

„V čem?“

„Ve spiritualismu.“

„Nejspíše asi,“ pravila Marketa.

Pozorovala po očku, že Vavřinec na ni náhle a ostře pohlédl. Pokud se týkalo její osoby, nenáviděla i to málo, co znala o onom předmětu, nenáviděla to od srdce a dokonale, takže by to sotva byla dovedla vyjádřiti slovy. Domnívala se, že devět desetin toho všeho je podvod — že je to prováděno s pomocí paruk a indického mušelínu a dvojitého osvětlení*) a poslední desetinu považovala podle svého nejlepšního vědomí a svědomí za nejšpinavější a nejbídnější tajné pletichářství v celém lidském životě. Prorocké

*) Rozuměj materialisace, nebo zjevy duchů pomoci medií.

Pozn. překl.

výlevy paní Stapletonové nezměnily nijak jejího mínění.

„Ó, kdybyste jen dovedla něco podobného pocítiti jako já — —“ pokračoval Vavřinec.

Obrátila se k němu.

„Vavřínče,“ pravila, „domnívám se, že je to naprosto nechutné a opovrženíhodné. Přiznávám se, že o tom příliš mnoho nevím, ale to, co vím, mně postačí, pěkně děkuji.“

Vavřinec se lehounce usmál, jako by naznačoval svoji povýšenost.

„Nu,“ pravil shovívavě, „smýšlíte-li tak, nebylo by příliš užitečné rozmlouvat o tom.“

„Zajisté ne,“ řekla Marketa a pozvedla trochu nosík.

Pak si již neměli mnoho co říci a dupavé zvuky a ržání koní na dvoře u stájí donutily dívku, že se rychle rozběhla do domu.

Paní Baxterová byla při vyjíždce dosud v náladě trochu rozhořčené. Markétka pozorovala, že se staré dámě zdálo, jako by to byla jakási zastřená urážka, když se mluvilo v jejím domě o těchto věcech, které se nezdály shodovati s jejím vlastním názorem světovým. Paní Baxterová věděla naprosto dobře, že každá duše, když opouští tento svět, odchází podle jejího přesvědčení buďto do tak zvaného ráje, anebo v případech nejvyšší výmínečných, na místo, kterého nejmenovala, a že obě tato místa, každé po svém způsobu, zaujaly pozornost svých obyvatelů naprosto. Dále bylo v jejích názorech pevně zakotveno, že všichni členové duchovního světa, nehledě k oněm nešťastným, jsou jakýmsi druhem příslušníků anglikánské církve a že jejich rozum je při tom dojista značně rozšířen, ale ovšem v původním směru.

Proto takové povídačky, jako byla ta o kardinálovi Newmanovi, zdály se jí nejvýš nudnými a rozčilujícími.

A Marketa měla zase svoji theologii. Jí se rovněž zdálo zcela nemožným, aby kardinál Newman navštěvoval salon pana Vincenta a tam vyměňoval názory s paní Stapletonovou, ale její odpověď k tomu tvrzení byla živelnější. Pro ni byla tato věc prostě lží a ničím jiným. Proto jí bylo nesnadno sledovati řetězy myšlenek své společnosti.

„Jak že to řekla?“ tázala se paní Baxterová v příští chvíli. „Nepochopila jsem jejích názorů o materialismu.“

„Domnívám se, že to nazvala „materialisacemi“,“ vysvětlovala Markétka trpělivě. „Řekla, že když jsou podmínky velice příznivé, a když je velmi dobré medium, může si duše, která se chce sdělit, vytvořit jakési tělo a sice z jisté látky, kterou nazývala astrální, a kterou si duše bere z media a přisedících.“

„Ale je přece jisto, že naše těla nejsou takto vytvořena?“

„Ne. Nemohla bych tvrdit, že by byla, ale ona to tak řekla.“

„Drahoušku, prosím tě, vysvětli mi to. Chtěla bych tu ženu pochopiti.“

Markétka se trochu zamračila.

„Nuže, nejdříve řekla, že ony duše se chtějí sdělovati a že obvykle počínají s takovými věcmi, jako klepáním stolu anebo vytvářením modrých světél. Když pak víte, že jsou zde, mohou pokračovati. Někdy ovládnou medium, které je v trance, a mluví jeho prostřednictvím, anebo píše jeho rukou. A když pak jsou okolnosti příznivé, počnou shromažďovati onu látku a vytvoří si z ní pro sebe jakési tělo, velmi jemné a éterické, takže jim můžete prostrčiti ruku.

Když pak jsou okolnosti stále lepší a lepší, pokračuje to ještě více, a duše mohou si toto tělo učiniti tak pevným, že se ho můžete dotknouti. Jenom že je to někdy dosti nebezpečné, poněvadž toto tělo je jistým způsobem stále ještě spojeno s mediem. Myslím, že je to tak.“

„Ale jaký je z toho všeho užitek?“

„Nuže, paní Stapletonová se domnívá, že to jsou opravdu duše z druhého světa a že nám mohou povědět všemožné věci o záhrobí, jakož i povědět o různých záhadách pravdy a tak dále.“

„Ale ty tomu přece nevěříš?“

Markétka obrátila svoje veliké oči na starou paní a bylo viděti, jak se v nich probudila a zableskla jiskra humoru.

„Ovšem že ne,“ řekla.

„Ale jak to tedy vysvětluješ?“

„Myslím, že je to bezpochyby vše podvod. Ale ovšem, tak přesně toho nevím. Nezdá se mi, že by na tom tak příliš záleželo — —“

„Ale kdyby to bylo přece pravda?“

Markétka pozvedla obočí a usmívala se.

„Drahá tetinko, prosím vás, vypust'te to z hlavy. Jak by bylo možné, aby to bylo pravda?“

Paní Baxterová sevřela rty, jak dovedla nejvážněji.

„Otáži se na to faráře,“ odvětila. „Až se budeme vraceti z vyjížďky, můžeme se na faře zastavit.“

Paní Baxterová přicházela na faru velmi zřídkka, poněvadž se jí farářova manželka naprosto nelíbila. Stará dáma byla totiž dosti hrdou a tu se jí zdálo, že paní Rymerová nechápe někdy rozdíl mezi zámkem a farou. Někdy paní Baxterová potají záviděla katolíkům jejich ideu o celibátu — vždyť to bylo o mnoho snadnější, stýkati se a vycházeti s vaším

duchovním rádcem, když jste nemusili mítí ohledů k jeho manželce. Ale teď běželo o věc, kterou pro ni musí kněz spořádati a sice jednou pro vždy. A tak přijala jakýsi lehký nádech důstojnosti, který jí velice slušel a krátce po čtvrté hodině zatočil její kočár na příkrou, úzkou cestu, vedoucí k faře.

III.

Nastával již soumrak, když Vavřinec, procházejce se bez cíle v zahradě, slyšel kola kočáru přijížděti k zevní bráně.

Vyjel si na koni zase zcela sám, a jeho mysl se zabývala do jisté míry, jak mohlo býti očekáváno, nedávnou návštěvou, jakož i jejím překvapujícím hovorem. Byl inteligentním mladým mužem a proto se nedal nijak zaujati jejími pseudomystickými poznámkami. Ale přece jen bylo něco v jejím naprostém ujišťování, co naň působilo tak, jako když se člověk kysele usměje povídce dobré, ale špatně vypravované. Ve skutečnosti se srovnávaly jeho názory s představami většiny křesťanů v podobných okolnostech. Nevěřil ani na okamžik, že by se takové věci opravdu a doslovně děly, ale přece jen bylo obtížno, postavití proti nim nějaký naprosto rozhodující důkaz. Nikdy se dosud s těmito věcmi nesetkal a zdálo se, že jsou v jakémsi rozporu s lidskými zkušenostmi, a pak také byly obyčejně rozhlašovány osobami, podobnými paní Stapletonové.

Ale dvě věci zůstaly, které udržovaly tuto záležitost v jeho myšlenkách. První z nich byl jeho pocit ztráty, jeho vlastní zkušenost, která ho těžce v jeho nitru bolela a jež se týkala nedostižné prázdnoty smrti. Druhá se týkala názorů Marketiných. Když nějaká prostě rozumná a sebe ovládající mladá žena

přijme před mužem povýšené postavení, může se státi, jestliže náhodou mladý muž není do ní zamilován — a někdy se to stane i když ji miluje — že ho vydráždí a rozhorlí tak, že vstoupí proti ní do tábora oposice. A tím snadněji se to stane, jestliže byla s ním někdy ve vztazích větší nežnosti.

V této době nebyl právě Vavřinec v nejprůzlivější náladě, aby přijímal názory farářovy.

Byly mu oznámeny ihned, když paní Baxterová přijata z rukou Marketiných první koflík čaje.

„Pan Rymer mně řekl, že je to vše nesmysl,“ pravila.

Vavřinec zvedl hlavu.

„Jak?“ tázal se.

„Pan Rymer mně řekl, že celý spiritualismus je nesmysl. Vyprávěl mně o jakémsi Eglinghamovi, který nosil ve své brašně nepravé vousy.“

„Myslím, že to byl Eglinton*), tetinko,“ prohodila Marketa.

„Nu tedy ano, drahoušku. Buď jak buď, je to to též. Byla jsem přesvědčena, že je tomu tak.“

Vavřinec si vzal se zamýšleným výrazem v obličeji rohlíček.

„Domníváte se, matko, že o tom pan Rymer ví velmi mnoho?“

„Milý hochu, myslím, že o tom ví tolik, mnoho-li má každý vědět. A pak, když o tom přemýšlíš, jak by bylo možno, aby se kardinál Newman objevil v nějakém salonu? Zvláště, když paní Stapletonová říká, že již není křesťanem.“

*) Slavné anglické medium pro fyzikální a materializační zjevy. Slavné zvláště proto, že s ním ve svých laboratorích experimentoval za nejtěžších vědeckých podmínek nedávno zemřelý anglický fyzik, profesor Crookes.

Pozn. překl.

Tato slova měla ovšem dvojí a dosti zábavný smysl, ale Vavřinec se domníval, že to nestojí za to, aby se tím pobavil.

Místo toho otázel se zcela nevinně: „A což čarodějnice Endorská?“*)

„To bylo ve Starém Zákoně,“ odpověděla jeho matka rychle. „Pan Rymer se o něčem takovém rovněž zmiňoval.“

„Nuže, nebyl to snad opravdu Samuel, jenž se tam objevil?“

„Pan Rymer se domnívá, že tehdy byly různé věci dovoleny, které teď dovoleny nejsou.“

Vavřinec dopil svůj koflík čaje. Je pokořující skutečnost, že nejvyšší zármutek činí často lidí pohněvanými. V tomto okamžiku bylo viděti na Vavřinci určité stopy hněvu. Jeho nervy byly již velmi blízký svému nejvyššímu napětí.

„Nu, to je velmi pohodlné,“ pravil. „Markétko, nevíte, nemáme-li v domě nějaké knihy o spiritualismu?“

Dívka pohleděla jaksi nejistě ke krbu.

„Nevím,“ pravila. „Ano, domnívám se, že zde něco podobného máme. Myslím, že jsem takovou knihu onehdy viděla.“

Vavřinec vstal a postavil se před skříň s knihami. „Jaké jest barvy? Ne, nechci již čaje, děkuji.“

„Hm... myslím, že je černá a rudá,“ pravila dívka. „Ale již jsem zapomněla.“

Zvedla k němu oči trochu nejistě, když vyňal z příhrady zcela lhostejně jednu knihu a obracel v ní listy.

*) Endor bylo hebrejské město kmene Isašar. Saul tam navštívil jednu čarodějnici. Viz: I. Kniha Samuelova, XXVIII. 7.—25. Kromě uvedeného jest v historii ještě spousta jiných dokladů — u všech národů — že v každé době byli lidé, kteří se zabývali vyvoláváním duchů zemřelých.

Pozn. překl.

„Ano... zde jest,“ pravil. „Děkuji vám mnohokrát... ne, opravdu nechci již čaje, děkuji, matko.“

Potom krácel ke dveřím svými klidnými, trochu dlouhými kroky a zmizel. Slyšeli ho odcházeti před-síní. Pak se nahoře zavřely dveře.

Paní Baxterová si nalila odevzdaně ještě jeden koflík čaje.

„Ubohý hoch,“ řekla. „Myslí stále ještě na to děvče. Jsem ráda, že si něco vyhledal, čím může zaměstnávatí svoje myšlenky.“

Zadní pokoj v prvním patře náležel Vavřincovi. Byla to velká místnost se dvěma okny a širokým otevřeným krbem a Vavřinec dovedl velmi výhodně zakrýtí skutečnost, že to byla vlastně ložnice, rozestavením svého nábytku s pomocí zástěny tak dokonale, že bylo zakryto lůžko a umývadlo.

Ostatní části pokoje opatřil takovými kusy nábytku, jak je to zvykem v pokojích pro pány, při čemž stála u krbu dlouhá pohovka a dále tam byl psací stůl a křesla a jedno hluboké křeslo vedle dveří, jakož i vysoká a dlouhá knihovna, stojící u zdi mezi dveřmi a okny. Také jeho universitní veslo zde viselo a na všech stěnách byly pověšeny hezké fotografované skupiny a jiné obrazy.

Marketa do toho pokoje nepřicházela příliš často, leda když byla pozvána. Ale tohoto večera asi kolem sedmé hodiny, půl hodiny před tím než se musila jíti obléknout, myslila si, že se k Vavřincovi na několik minut podívá. Bylo jí dosud trochu nevolno. Ale nevěděla zcela dobře proč. Řekla si, že je to příliš směšné, aby tak rozumný mladík, jako Vavřinec, byl vážně dotčen spiritualismem, který považovala za bezbožný nesmysl.

Ale přece tam šla a řekla si, že Vavřincův zármutek je omluvou pro to, aby mu ukázala trochu vře-

lejšího přátelství. Kromě toho se ho chtěla otázati, zdali ve čtvrtek opravdu odjede do města.

Zaklepala dvakrát než bylo odpověděno a pak se jí zdálo, že se ozval hlas trochu bezdechý.

Mladík seděl vzpřímeně na kraji pohovky, a blízko něho stály dvě rozsvícené svíčky. V rukou držel knihu. V jeho očích byl patrný napjatý výraz prudkého zájmu.

„Smím na několik minut vstoupiti? Jest již skoro čas, abych se šla ustrojiti,“ pravila.

„Ó — oh — zajisté.“

Vstal dosti upjatě, drže dosud prst v knize tam, kde četl, zatím co ona se posadila. Potom se posadil i on a pak nastalo na okamžik ticho.

„Proč nekouříte?“ tázala se ho.

„Zapomněl jsem, ale budu teď kouřiti, jestliže proti tomu nic nemáte.“

Viděla, jak se jeho prsty trochu chvějí, když napřahoval ruku po schránce s cigaretami, jež ležela vedle něho na stolku. Když se podíval na stránku knihy, odložil ji.

Nedovedla již zdržeti své otázky.

„Co o tom soudíte?“ pravila, ukazujíc na knihu.

Vtáhl do plic kouř a pomalu jej zase vypouštěl.

„Myslím, že je to něco zcela neobyčejného,“ řekl krátce.

„V jakém smyslu?“

Zase se zamlčel než odpověděl. Ale pak odpovídal rozvážně.

„Jestliže má lidské svědectví nějakou cenu, pak se tyto věci dějí,“ pravil.

„Jaké věci?“

„Že se mrtví vrací.“

Markétka naň pohlédla, pozorujíc, že se schválně snaží mluvit dramaticky krátce. Pozoroval konec

své cigarety s velkým zájmem a jeho obličej byl bledý a vypadal tak rozhodně, jak jej již dříve jednou nebo dvakrát viděla, když nastaly nějaké domácí krise.

„Chcete tím opravdu říci, že tomu věříte?“ řekla s nádechem opatrné hořkosti ve hlase.

„Ano,“ odpověděl, „neboť jinak — —“

„Nuže?“

„Neboť jinak by lidské svědectví nemělo pražádné ceny vůbec.“

Markétka mu dokonale rozuměla, ale zároveň poznávala, že tato chvíle se nehodí k vynucování sporného bodu. Dosud však podržela ve svém hlase tón lehké ironie.

„Věříte opravdu, že kardinál Newman přichází do salonu pana Vincenta a že tam klepe na stoly?“

„Věřím opravdu, že jest možno přijít ve styky s těmi, které nazýváme mrtvými. Každý případ ovšem záleží na zvláštních důkazech.“

„A kardinál Newman?“

„Nestudoval jsem důkazy, týkající se kardinála Newmana,“ poznamenal Vavřinec umíněně.

„Dovolíte mi, abych se podívala do této knihy,“ pravila Marketa popudlivě.

Podal jí knihu a ona počala obracet listy, zastavujíc se tu a tam, aby si přečetla nějaký odstavec a jednou tak učinila skoro na celou minutu, dívajíc se na nějakou ilustraci. Kniha se zdála býti dojista zajímavě napsaná, a ona četla asi dva důvody, jež byly rozumně podány. Ale přece jen ji neobyčejně odpuzoval i ten mrtvý papír a tiskařská čern, které měla v ruce. Bylo jí, jako by to bylo něco necudného. Konečně odhodila knihu na pohovku.

Vavřinec čekal, ale ona mlčela.

„Nuže?“ tázal se konečně, ale nepohlížel na ni.

„Myslím si, že je to hrozné,“ pravila.

Vavřinec upravoval jemně kousíček tabáku, který vyčíníval z jeho cigarety.

„Není to snad trochu nerozumné, když tak mluvíte?“ tázal se. „Vždyť jste se na knihu až dosud sotva podívala.“

Markétka znala tuto jeho náladu až příliš dobře. Ponechával si ji pro chvíle, ve kterých se rozhodoval k zápasu. Důvod byl proti němu zbraní marnou.

„Můj milý hochu,“ řekla s námahou, „velice vás lituji. Ano, řekla bych, že je to nerozumné. Ale věci tohoto druhu zdají se mi tak odpornými. To je vše... Nepřišla jsem však, abych o tomhle hovořila... Požezte mně — —“

„Nepřišla jste proto?“ řekl Vavřinec.

Marketa mlčela.

„Nepřišla jste proto?“

„Nuže — ano, přišla jsem. Ale teď již o tom mluvíti nechci.“

Vavřinec se zřejmě usmíval.

„Nuže, co jiného jste ještě chtěla říci?“ (Podíval se schválně na knihu. Markétka tento jeho pohled ignorovala.)

„Přišla jsem jen, abych se podívala, jak se vám vede.“

„Jak to myslíte? S touto knihou?“

„Ne, ale vůbec.“

Pohleděl na ni rychle a náhle a ona viděla, že jeho prudká bolest vyvrcholila přes veškeré jeho námahy, aby si podržel nadvládu nad svou zdvořilou nevrlostí a pod maskou zasmušilé tváře. Náhle byla naplněna obrovskou soustrastí.

„Ach! Vavřinče, velice vás lituji,“ zvolala. „Mohla bych pro vás něco učiniti?“

„Nic, děkuji. Vůbec nic,“ řekl klidně.

Lítost a starost se v ní zase vzbouřily a ona odhodila veškeru opatrnost větrům. Nevěděla, jak má tohoto mladíka ráda, dokud nespátřila v jeho očích zase tohoto výrazu.

„Ach, Vavřínče, víte, že se mně to nelíbilo, ale — nevím teď, co bych si počala, jsem tak zarmoucená. Ale nepokažte to vše,“ řekla prudce, vědouc sotva, čeho se bojí.

„Co jste řekla?“

„Vždyť víte, co míním. Nepokažte to, kdybyste — kdybyste si nějaké věci představoval.“

„Markétko,“ řekl mladík klidně, „můžete mne nechat o samotě. Nemůžete mi pomoci.“

„Nemohu?“

„Nemůžete mi pomoci,“ opakoval. „Musím jít svou cestou. Prosím vás, neříkejte již nic. Nemohu toho snést.“

Pak následovalo mrtvé ticho. Po té se Markétka vzpamatovala a vstala. On se zvedl také.

„Odpusťte mi, Vavřínče, odpustíte? A musím vám říci toto: Nezapomeňte, že pro vás vždycky učiním, co budu moci?“

A pak odešla.

IV.

Dámy chodívaly časně na lože. Přesně o desáté hodině bylo slyšeti z předsíně řinčení svícňů, jichž používaly v ložnicích. Potom následovaly zvuky zavírání dveří.

To bylo znamením ke spaní. Paní Baxterová odložila svoje vyšívání s přesností nábožné osoby při zvucích zvonu a řekla pak čtyři slova:

„Dobrou noc, moji drazí.“

Někdy se ozvaly výkřiky hádek od dvou ostatních osob, sedících u hracího stolku při picquetu, ale v de-

víti případech z desíti byla partie dokončena s jedním okem upřeným na hodiny a sotva kdy následovalo nějaké zdržení. Paní Baxterová obejmula svého syna a políbila Marketu. Vavřinec se zvedl, podal jim svícny a obyčejně si vzal také jeden sám.

Ale tohoto večera picquetu nehráli. Vavřinec zůstal déle než obyčejně v jídelně a než k nim přišel, procházel se dosti neklidně. Chvilí se díval do londýnských večerních novin, pak zase vstal a chodil, a nanovo zmizel a objevil se teprve v okamžiku, když dámy se připravovaly k odchodu. Pak jim podal svícny a sám se vrátil do jídelny.

Byl vpravdě v náladě mnohem nepokojnější a rozčilenější, než si Markétka dovedla představit. Vyrušila ho ze čtení knihy právě v polovině, ale on četl dále neúnavně až do chvíle, kdy scházelo pouhých pět minut k obědu, a vrátil se pak zase, aby knihu dočetl. Teď byl hotov a chtěl přemýšleti.

Spis na něj účinkoval způsobem překvapujícím, poněvadž se náhodou stalo, že se mu dostal do ruky, když jeho stav mysli byl až do největších hlubin rozrušen bolestí. Jak jsem již řekl, byl přirozený psychologický následek těchto citů hněv, ale přes to nebyly jeho pocity méně skutečnými. Vždyť přece pěna na šlehané smetaně je také skutečnou pěnou.

Vavřinec ovšem viděl velmi dobře, že důvody paní Stapletonové nebyly naprosto přesvědčující a byl dosti spravedlivým, když na znamení neshody odpověděl po přesnídávce Marketě nepatrným pokrčením ramen. Ale přece jen poznámky této dívky dostaly, aby v něm podnítily řadu myšlenek. Tato jeho řada myšlenek doutnala od poledne, ba byla ještě trochu rozdmýchána dvěma větríky — pocitem, že Markétka má převahu, a dále také slabou vzbouřenou reakcí, která se ho zmocnila s ohledem na jeho

vlastní náboženství. Dal ovšem čísti dnešního rána za Amy mši, ale stalo se to z pudu vlastně téměř pověřivého než náboženského. Ve skutečnosti se nalézal v onom stavu náboženské nejistoty, která se někdy jeví asi po roce nebo po dvou letech u těch, kteří změnili svoje vyznání. Popudy starých myšlenkových představ zde již nejsou a síla novosti odumřela.

Nesmíme však zapomenouti, že pod vším tím byla jedna věc, která mu byla nejvyšší skutečností, a to byl jeho pocit ztráty jediné duše, která jeho vlastní duši zahalovala. I dnešního odpoledne, právě tak jako včera, i dnešního jitra, když ležel na loži a bděl, uvědomoval si nepřekonatelný pud žádati nějakého znamení, aby mohl zachytiti nějaký záblesk toho, co mu bylo teď odepřeno.

A právě v této náladě četl onu knihu, a proto se nemůžeme diviti, že ho rozrušila.

Vždyť před ním otevřela pod veškerým svým nepravým mysticismem a nesnesitelnými strojenostmi a pod svou groteskní parodií duchovnosti — to vše si zcela dobře uvědomoval — jakýsi zásvit perspektivy do slabounké možné naděje, o které se mu nikdy nezdálo. Byla to při nejmenším naděje, rodící se z onoho polovičnického sebeklamu, který je pro jisté lidské povahy tak lákavým.

Zde, v této knize, napsané žijícím člověkem, jehož jméno a bydlíště byly uvedeny, byly příběhy tak úžasné a nauky tak zjevně souhlasící s udanými příběhy, jakož i s jinými skutečnostmi, částečně známými — byly to příběhy a nauky, které se také úplně shodovaly s jeho převládající touhou, že se nelze diviti, že tím vším byl velice dotčen.

Bylo přirozeno, že již při čtení vznikalo v jeho mysli na tisíce odpovědí a opačných poznámek — byly to domněnky, týkající se podvodu nebo lži nebo

halucinací, ale přece jen zůstávala možnost. Byli zde žijící lidé, muži a ženy, vypravení obyčejnými smysly a rozumem, a tito lidé prohlašovali kategoricky a dopodrobna, že toho a toho dne a na tom nebo na onom místě, když učinili všemožná opatření proti podvodu, obdrželi poselství od mrtvých. Byly to zprávy, jejichž dosahu nechápal nikdo kromě nich. — Dokládali, že viděli na vlastní oči a při dostatečném světle skutečné tváře mrtvých, které milovali, ba že jim i tiskli ruce, a že na okamžik objímali těla těch, které viděli na vlastní oči umíratí a pochovati.

Když nahoře dozněly kroky dam, přistoupil Vavřinec ke skleněným dveřím a otevřev je, vyšel ven na trávník.

Byl překvapen teplem zářijové noci. Slabounký vítr, který byl dnes odpoledne tak chladný, ustal při setmění a vysoko nad hlavou viděl mladík veliké spousty listů odrážeti se nehybně proti obloze. Kráčel dále kolem domu, až přišel pod tisy a usedl v zahradě na lavičku.

Bylo zde více tma než venku, na trávníku. Pod jeho nohama byly měkké jehlice stromů, a nad sebou, když pohlédl do výše, dosud zahloubán v myšlenky, spatřoval třpyty asi dvou hvězd mezi větvemi.

Byla vonná, vlídná noc. Z vísky, která se skládala asi z půl tuctu domů za zahradou, nedolétalo k němu ani zvuku a také velký dům za ním byl zcela tichý. Jedno osvětlené okno v prvním patře zhaslo, když na ně pohlížel, jako duše opouštějící tělo, a jednou nějaký ospalý pták kdesi ve křovinách zacvrlikal ke své družce a zase umkl.

Potom, když ještě zápasil se svými důvody, klada jeden proti druhému a váže jeden s druhým, zvedl se jeho pocit v neodolatelném víru a veškeré jeho

úvahy přestaly. Jedno však zůstávalo: Musí mít
Amy anebo musí zemřít.

— — — — —
Uplynulo pět nebo šest minut než se zase pohnul
ze svého držení těla, v němž vzpínal ruce a napínal,
pokud mohl nejvíce svaly. Do této polohy ho uvrhla
jeho náhlá vášnivost.

V těchto několika minutách přál si s nejvyšší silou
své vůle, aby k němu přišla teď a zde, aby k němu
přišla v této teple a vonící tmě, skryta všem ostatním
očím — v tomto sladkém tichu, u kterého stál spá-
nek na stráži. Takové věci se staly již před tím, ta-
kové věci se musily státi, neboť vůle a láska člověka
jsou nejmohutnějšími silami všehomíru. Jistě, že se
to stalo znovu a znovu. Kdesi ve světě musil býti
člověk a po něm jiný, kteří přivolali mrtvé... Nějaký
manžel, lkající potichu ve tmě, nějaké dítě, plačící
pro svoji matku, a zajisté, že tato síla již dříve v hi-
storii světové přinutila vrátiti zase z tajemné tmy
prostoru drahou osobnost, která byla vším, co nebe
mohlo dáti. A jistě, že tato síla ji donutila, aby při-
jala jakousi podobu života, nějaké tělo, jímž se oděla.
Tyto věci se dojistá musily díti — jenom že tato ta-
jemství byla dobře ukrývána.

A tak napínal tento mladík svoji vůli. Ale tma
zůstala prázdnou a žádný stín ani jemně nastíněná
tvář nezakryla ani na okamžik hvězdy, na kterou se
díval a také nebylo doteku na jeho rameně ani še-
potu v jeho uších. Zdálo se, jak se zde namáhal
v tichu, že toho musí dosáhnouti, že síla jeho vůle,
soustředěné a prudké, jest bezmezná. Ale přece se
nic neudálo...

Jednou se trochu zachvěl a právě toto zachvění
strachem obsahovalo v sobě jakýsi nádech rozkoš-

ného a chvějícího se očekávání. A přece se nic neudálo.

Proto Vavřínek uvolnil svoje svaly, oddechl si dlouhým povzdechem a znovu si vzpomněl na knihu, kterou četl, a na zimničné a sebevědomé myšlenky, které prohlašovala paní Stapletonová.

O půl hodiny později slyšela jeho matka, která na lůžku naslouchala, jak jeho kroky přecházejí mimo její pokoj.

V.

Stará panna, lady Laura Bethellová, vrátila se právě do svého domu na Queen's Gate, se svou nejmilejší přítelkyní, paní Stapletonovou, k několika denní psychické orgii. V jejím domě právě tak jako v mnohých jiných londýnských budovách scházeli se moderní proroci — vážně vypadající ženy v beztvárných šatech, velcí a malí muži s dlouhými vlasy a v pláštích, a právě v jejím saloně byl podáván čaj s koláčky a srdcovité cukroví s hrozkami všem přítomným badatelům a tazatelům, a když bylo po hodech, byly tam také čteny časopisy a hovořeno o nich.

Lady Laura se nebyla dosud vymanila z toho, co její přátelé nazývali „pokryvkou“ Žjevení. Jí se zdálo hlubokou pravdou, že jisté věci mohou být pravdivými i nepravdivými zároveň — že to, co mohlo být skutečností na „této straně světa“, jak se vyjadřovala, mohlo také být nepravdou na straně druhé. Proto byla zvyklá, navštěvovati dopoledne chrám Všech Svatých v Carlton Gardens a večer zase psychické salony nebo sály a prohlašovati svým přátelům, jak krásně jeden názor osvětluje a vsvětluje druhý.

Ostatně byla to malá žena s krásnými vlasy, s namalovaným, temným obočím, malým, orlím nosem, zlatým skřípcem a výtečného vkusu ve svém oděvu.

Obě zmíněné dámy seděly v úterý večer, týden po návštěvě paní Stapletonové v domě paní Baxterové, v saloně domu na Queen's Gate, nad zbytky, odpovídajícími pětihodinovému čaji. Pravím zbytky, neboť obě byly již dosti pokročilé, aby mohly čaje vůbec postrádati. Paní Stapletonová se spokojila troškou horké vody, kterou si nalávala z konvice, obložené mědí a její hostitelka se spokojila s vařeným mlékem. O svoje suchary se vzájemně dělily. Tyto věci byly považovány za velmi důležité od těch, kteří chtěli s úspěchem najíti „vyšší světlo“.

V tomto okamžiku rozmlouvali o panu Vincentovi.

„Nejdražší, zdá se mi, že je zcela jiný než ostatní,“ zamňoukala lady Laura. „Je to takový muž, víte? Ti ostatní nepodobají se velmi často mužům vůbec. Nosí takové komické šaty a jejich vlasy jsou vždycky tak podivně upraveny.“

„Drahoušku, vím, co míníte. Ano, pan James Vincent má skutečně velmi mnoho této vlastnosti. I drahý Tom se k němu choval skoro zdvořile a ostatních nemohl snést — říkával, že si vždycky myslí, že ho chtějí škrábnouti tlapou.“

„A pak jeho síly,“ pokračovala lady Laura, „jeho síly zdají se mi vždycky mnohem větší. Jeho magnetismus je u něho mnohem zřetelnější.“

Paní Stapletonová dopila svoji horkou vodu.

„Půjdeme v sobotu?“ řekla tázavě.

„Ano, ale jen malá společnost. A on sem přijde zítra, nezapomeňte, jenom k rozhovoru. Požádala jsem jednoho kněze, kterého znám, aby se s ním setkal. Zdá se mi to takovou škodou, že naši náboženští učitelé vědí tak málo o tom, co se děje.“

„Kdo je to?“

„Ach, pan Jamieson... jeden mladý kněz, se kte-

rým jsem se setkala v létě. Slíbila jsem mu, že mu oznámím, jakmile mne pan Vincent navštíví.“

Paní Stapletonová dala šeptem na jevo svoje uspokojení.

Obě dvě dámy měly opravdu kromě své víry ještě mnoho společného. Je sice pravda, že paní Stapletonové bylo čtyřicet a její přítelkyni pouze jedenatřicet, ale prvně jmenovaná dovedla, pokud bylo možno, nahradit to zručnou toaletní taktikou. Obě byly také zvyklé chodit v šatech z měkkých látek a s dlouhými řetězy, na nichž byly připevněny různé symboly, vlasy si upravovaly stejným způsobem, při řeči pěstovaly stejný způsob hlasů — bylo to jakési knou-rání a mňoukání — jež vám připomínalo duševním nazíráním nadaná koťata. A obě dvě měly také stejnou vášeň získávati přívržence.

Ale pak zde byly také rozdíly. U paní Stapletonové bylo ještě mnohem více než vlastnosti kotěte. Dovedla velmi dokonale přednésti veřejnou řeč; napsala několik velmi dobře stylisovaných článků v různých vyšších časopisech a pak také měla nadobyčejně silnou vůli. Ve chvíli, kdy lady Laura se počínala omlouvat a uklidňovat, začínala paní Stapletonová vyklízeti palubu k boji, abychom tak řekli, začínala být zhavou, říznou, ba i dosti výmluvnou. Udržovala svého „drahého Toma“, totiž plukovníka, nikoliv zdrceného nebo poraženého, neboť to nebylo v lidské moci, ale alespoň tak, že se mlčky spokojoval s jejím programem. Ba dovoloval jí hostiti její prorocké přátele na svoje útraty a alespoň někdy a když byli mezi lidmi, zdržoval se hovoru příliš hořkého. Přátelé plukovníkovi říkali, že paní plukovníková má dobrý jazyk. Bylo jisto, že vládla v domě dobře a konala svoje povinnosti. A jenom proto, že její manžel byl vzdálen

ve Skotsku, dovolovala si v této době jakési osvěžení, trvající asi dva týdny, mezi „osvícenými“.

Asi kolem šesté hodiny oznámila lady Laura svůj úmysl vzdáliti se k večernímu rozjímání. Vedle její ložnice byl malý toaletní pokoj, který si upravila k tomuto účelu s veškerou objemnou širokou významností, která je vlastní Nové Myšlence. Pokojík byl pokryt symbolickými ozdobami nejméně tří náboženství a byl opatřen klekátkem a nejvyš pohodlným křeslem. Zde byla zvyklá trávit asi hodinu před obědem se zavřenýma očima, zde se zbavovala pout smyslu a zde se povznášela k vědomí, v němž dovedla vhodně oceňovati onu Nicotu, která je vesmírem, ze které vesmír vznikl a do které se vrací.*)

„Musím jíti, nejdražší, je již čas.“

Zazvonění, které se ozvalo zdola, ji donutilo, aby posečkala.

„Myslíte, že by to mohl býti pan Vincent?“ řekla, prozrazujíc příjemné napětí. „Není dnes sice určený den, ale člověk nikdy neví.“

Objevila se postava sluhy.

„Pan Baxter, mylady... může ho milostivá paní přijmout?“

„Pan Baxter — —“

Paní Stapletonová vstala.

„Dovolte, abych ho přijala místo vás, nejdražší... Pamatuji se... je to syn paní Baxterové.“

„Ráda bych věděla, co si přeje?“ šeptala hostitelka. „Ano, přijměte ho, Matyldo, můžete mně vždycky dát zavolati, kdyby bylo třeba.“

*) Autor připisuje tyto představy naukám Nové Myšlenky, tímž však nemá nic společného. Jsou vzaty z některých okkultních a ezotických teosofických spisů, jejichž spisovatelé nesprávně pochopili některé body theosofie indické. Jinak odkazují čtenáře na dobré odborné spisy týkající se věci.
Pauz. slokl.

Potom odešla. Paní Stapletonová klesla zase do křesla a za minutu po té jí podával Vavřinec ruku.

Paní Stapletonová byla zvyklá zacházeti s mladými muži a z dlouhé praxe se naučila lichotiti jim tak, aby se nezdálo, že to činí. Avšak Vavřinec byl zcela jiného typu, kterého tak dobře neznala. Dávala přednost onomu druhu mladíků, kteří si nechávají růsti dosti dlouhé vlasy a nosí přeložené límečky a kteří našli beznadějnou banálnost jakéhokoliv pravověrného vyznání. Ba nudila se s nimi i tehdy, když tvrdili, že jsou nemorálními. Ale vzpomněla si teď, že Vavřinec je oním tichým mladíkem, kterého viděla předešlý týden při přesnídávce, ba zmínila se o něm i lady Lauře a obdržela od ní více méně správné poučení o té vesnické dívce. Také věděla, že je katolíkem.

Podala mu ruku, aniž vstala.

„Lady Laura mne žádala, abych vám omluvila její nepřítomnost, pane Baxtere. Abych mluvila zcela pravdu, jest doma, ale šla právě nahoru ke své meditaci.“

„Tak?“

„Ano, víte, považujeme to právě tak za důležitou věc jako vy. Prosím vás, posaďte se, pane Baxtere. Pil jste již čaj?“

„Ano, děkuji.“

„Doufám, že lady Laura přijde dolů než odejdete. Myslím, že se dnešního večera příliš dlouho nezdrží. Mohla bych jí něco vyřídit, pane Baxtere, kdybyste se s ní nesetkal?“

Vavřinec odložil opatrně svůj klobouk a hůl a skřížil nohy.

„Ne. Nemám nic podobného v úmyslu. Děkuji vám,“ pravil. „Abych mluvil pravdu, přišel jsem

částečně proto, abych zvěděl vaši adresu, bude-li mně to možno.“

Paní Stapletonová zašustila šaty a trochu si je popopravila.

„Ó, ale to jest od vás velmi hezké,“ řekla. „Stalo se snad něco zvláštního?“

„A—ano,“ pravil Vavřinec pomalu, „alespoň pro mne je to dosti zvláštní. Týká se to toho, o čem jste onehdý mluvila.“

„Jak je to hezké, že jste si toho povšiml! Zdali pak víte, že jsem byla při rozhovoru zvědava, jak to na vás působí. Nuže, prosím, povězte mně přesně, co máte na mysli, pane Baxtere.“

Paní Stapletonová pociťovala značnou radost.

Obyčejně shledávala, že tento druh mužů jest velmi nepřístupný a drsný. Vavřinec se zdál vypadati úplně klidný, byl oděn vhodným způsobem a měl výraz tak slušný, jaký obyčejně shledáváme jenom u šosáků. Rozhodla se, že se vynasnaží co nejvíce.

„Prosím vás, mohu mluvit zcela volně?“ tázal se zíraje na ni přímo.

„Prosím, prosím,“ řekla s nádechem oné dětinské zvědavosti, která připadala jejím přátelům tak nevinnou a krásnou.

„Nuže, je to asi tohle,“ pravil Vavřinec. „Vždycky se mně veškeré ty věci nelíbily — více, než mohu říci. Zdálo se mi to tak — ano — tak chabé, víte, a pak jsem také katolíkem, jak je vám známo a proto...“

„Ano. Nuže?“

„Nuže, četl jsem knihu od Staintona Mosesa,* a asi dvě jiné knihy, ale musím říci, že se mi zdá, jako by ohromná část všeho toho byla přece jen veliký ne-

* Jeden z nejpfednějších a nejpfesvědčivějších spiritualistických spisovatelů.
Pozn. překl.

smysl. A pak je zde ještě množství podvodů, že ano, paní Stapletonová, při této věci?“

„Bohužel! Ano!“

„Ale přece jen nevím, co učiniti s některými důkazy, které zbývají. Zdá se mi, že má-li svědectví nějakou cenu vůbec, musí býti za tím něco skutečného. A pak, je-li tomu tak, je-li skutečně pravda, že jest možno vstoupiti do přímých styků s lidmi, kteří zemřeli — míním tím skutečně a opravdově tak, aby nebylo ani stopy pochybností — nuže, pak se mi to zdá býti nejdůležitější věcí na světě. Nahlížíte to?“

Neodvracela očí od jeho obličeje asi dvě vteřiny. Bylo jí jasno, že je skutečně pohnut. Při světle lampy jeho obličej trochu zbledl a jeho ruce se spínaly na kolenech tak pevně, že jeho kotníky zbledly. Vzpomněla si na poznámky lady Laury o vesnické dívce a pochopovala. Ale pozorovala, že v této době nesmí si dovoliti nějakých důvěrností s tímto mladým mužem — možná, že by litoval, že sem přišel. Kromě toho byla dosti zchytralá, aby viděla z jeho chování, že mu její osoba není vůbec vhod.

Jednou nebo dvakrát kývla zamyšleně hlavou. Pak se k němu obrátila s jasným úsměvem. „Rozumím vám úplně,“ pravila, „smím také mluvit zcela volně, ano? Nuže, jsem tak ráda, že jste se vyslovil. Jsme ovšem zvyklí, že se nám nevěří a že se nás lidé obávají. Ale když uvážíme vše, je to výsadou všech lidí, kteří hledají pravdu, aby trpěli, že ano? Povím vám tedy, co mám na mysli.“

„Nejdříve máte úplně pravdu, když se domníváte o některých našich pracovnících, že jsou někdy nepoctiví. Jsou takoví opravdu, pane Baxtere. Viděla jsem více než jednoho sama, jak byl odhalen. Ale to je přirozené, že ano? Vždyť byli také špatní katolíci, že ano? A pak přece jsme jen pouzí lidé a

někdy vzniká veliké pokušení k něčemu, aby lidé neodešli zklamáni. Slyšel jste o těch věcech, jak doufám, pane Baxtere?“

„Slyšel jsem o panu Eglintonovi.“

„Ach, ubohý William... ale proto měl přece veliké síly... nuže, chtěl jste dojít k této věci, že ano? Chcete vědět, zdali je pod tím vším skutečná pravda? Je to tak?“*)

Vavřinec přikývl a pevně se na ni zahleděl. Ona se naklonila vpřed.

„Pane Baxtere, při všem, co je mně nejsvětější, vás ujišťuji, že já sama jsem viděla a že jsem se dotýkala... *dotýkala*... svého vlastního otce, který odešel před dvaceti roky. Obdržela jsem zprávy z jeho rtů... a také sdělení jiným způsobem, týkající se věcí, které byly známy jenom jemu a mně.**“) Postačí to? Ne,“ (vztyčila svoji jemnou ruku, aby mlčel)... „ne, nechci, abyste věřil mému slovu. Ale žádám vás, abyste se přesvědčil sám.“

Také Vavřinec se naklonil vpřed ve svém nízkém křesle, drže stále ruce sepnuté mezi svými koleny.

„Chcete — chcete mně dovoliti, abych se přesvědčil?“ pravil tichým hlasem.

Ona se zvrátila lehce nazad a narovnávala záhyby svých šatů. Byla oděna nějakým jemným hedvábím,

*) Tak zvané odhalení anglického media Eglintona bylo sice prohlášováno odpůrci spiritualismu a skeptiky, ale ve skutečnosti vypadala věc zcela jinak. Když odpůrci této nauky nemohli nic jiného, uchýlili se aspoň ku překrucování faktů.

**) Podle názorů moderních okultistů není takový důkaz postačující pro totožnost zemřelého, neboť zde může být případ telepatický, totiž přenesení myšlenek z našeho podvědomí, (totiž z centra, kde jsou veškeré naše dojmy zapomenuty) na medium. Byly však dány důkazy totožnosti jiného druhu, kdy nikdo z přítomných nemohl vědět podrobnosti, které byly uvedeny mediem a které byly později jako pravdivé dokázány. Takové důkazy podala ve mnohých případech paní Piperová, americké medium, za vedení známého učence, profesora Hyslopa. *Pozn. překl.*

kteřé spadalo rovně od jejího štíhlého pasu ke střevícům barvy měděné.

„Slyšte, pane Baxtere. Zítřa má přijít do tohoto domu dojistá nejslavnější medium v Londýně, ne-li v Evropě. Nemůžeme se pravda měřit s Východem. Vedle těch jsme ovšem pouhými dětmi. *) Nuže, tento muž, pan Vincent — myslím, že jsem o něm s vámi mluvila před týdnem — přijde sem, jen aby pohovořil asi se dvěma přáteli. Kdybyste si toho přál, nebude při tom obtíž. Promluví s lady Laurou, ještě než odejdete.“

Vavřinec se na ni díval bez hnutí.

„Budu vám velice zavázán,“ pravil. „Ale nezapomínáte, že nejsem dosud ani trochu přesvědčen? Chci to jenom poznati.“

„To jest právě nejsprávnější způsob nazírání. To jest právě to, k čemu máme právo, abychom to požadovali. Nežádejme slepé víry, pane Baxtere — jenom, aby bylo věřeno, když bylo spatřeno.“

Vavřinec pomalu přikývl.

„To se mi zdá rozumným,“ pravil.

Na okamžik bylo ticho. Pak se rozhodla k smělému tahu.

„Máte snad nějakou zvláštní osobu, pane Baxtere, odpusťte mi, že se vás na to táži — někoho, kdo zemřel...“

Při této otázce klesla hlasem k onomu tónu, o němž jí lidé říkali, že je velmi sympatický. Ale sotva byla připravena na náhlé stažení jeho obličej.

„To jest má záležitost, paní Stapletonová.“

Ach ano, ukvapila se. Řekla, že přivede lady Lauru, a dodala, že si myslí, že k takovému účelu

*) *) Tato poznámka se týká indických joginů a fakirů, kteří zvláštními cvičeními ovládají jemnější síly přírody, vědě naprosto neznámé, takže se zdá, jakoby konali zázraky. Pozn. překl.

se toho může odvážiti. Ne, nezdrží se déle tří minut. Pak vyšustila z pokoje.

Vavřínek přikročil ke krbu, aby čekal, a stál tam, ohřívaje si mechanicky ruce a zíraje dolů na spící nitro žhavého uhlí.

Před svým příchodem sebral veškeru svoji odvalu. Přes svá statečná slova k Markétce uvědomoval si zvláštní odpor k těmto věcem — a nebyl to jenom odpor, spojený s opovržením pečlivě vypracovanými strojenostmi ženy, se kterou se chtěl poraditi. Ale pak přece jen přišel.

To, co právě řekl, bylo úplná pravda. Nebyl dosud ani trochu přesvědčen, ale byl velice zvědav, nesmírně a vášnivě zvědav a k tomu byl nabádán svou touhou.

Ach, dojistu to bylo absurdní a fantastickou — a ještě k tomu zde v Londýně a v této zemi! Obrátil se a díval se do pokoje lampou osvětleného a jeho oči bloudily kolem po zdech, ověšených obrazy, po čalounech s modrými vzorci, po empírovém nábytku, což vše činilo všeobecný dojem pěkného pohodlí a zdravého, moderního života. Bylo to absurdní a fantastické a on bude znovu zklamán, jako byl zklamán ve všem ostatním. Tyto věci se nedějí — mrtví se nevracejí. Veškeré tyto věci, které po staletí se zdály důkazem nadpřirozeného, byly krok za krokem, jedna po druhé, vysvětleny a vyvráceny. Tak bylo s hypnotismem, s hledáním vody kouzelným proutkem, s čarodějstvím a se vším ostatním. Všem u tomu se kdysi věřilo, jako nevyvratným důkazům života za hrobem, zvláštních, abnormálních osobností, a tyto byly jedna po druhé buď vysvětleny anebo byla dokázána jejich nevěrohodnost. Bylo to od něho šílenství býti rozčilený nebo poděšený. Ne, zažije to,

ale nebude nic očekávat a nebude v nic doufat. Ale přece jen to chce zažít, aby se uspokojil...

Dveře se otevřely a obě dámy vstoupily.

„Mám velikou radost, že jste mne navštívil, pane Baxtere, a k tomu za takovým účelem!“

Lady Laura napřahovala ruku, která se jí chvěla radostí nad uvítáním pravděpodobného žáka.

„Paní Stapletonová mně vysvětlila...“ začal Vavřinec.

„Chápu vše. Přicházíte jako skeptik — ne, ne jako skeptik, ale jako tazatel — a to je vše, co si přejeme.... Tedy zítra, asi o půl páté.“

Kapitola IV.

I.

Bylo příjemné říjnové odpůldne a západ planul žhavě, když se Vavřinec ubíral jižním koncem parku určeného dne na místo dostaveníčka. Dojem, který to činilo na jeho mysl, nebyl nijak zvláště příznivý nadpřirozeným tajemstvím. Naopak, tato teplá obloha, jakož i světla, která tu a tam začínala proskakovati, ačkoliv byla ještě celá hodina do západu slunce, obrátila jeho mysl spíše směrem k věcem přirozeným a známým.

Byl by rád věděl, co by řekla asi jeho matka a Marketa, kdyby věděly o cíli jeho cesty, neboť měl dostatečnou sebevládu, aby jim nic neřekl o svých úmyslech. Pokud se týkalo jeho matky, nedbal o to příliš. Bylo ovšem přirozeno, že by ho chtěla od toho odvrátiti a že by ho z toho chabě zrazovala, ale on uznával, že za tím vším nebylo žádného zvláštního a opravdového důvodu, kromě jistého pocitu nepří-

jemného, který způsobovalo neznámo. Ale musil uvažovati sám proti sobě, vzpomínaje Markety. Hněvivý druh opovržení, o němž věděl, že by jej pocítila, vynucoval jakousi odpověď a on ji dával, když si připomenul, že byla vychována v klášterní škole, že nezná vůbec světa a že konečně on sám nebral tuto věc tak vážně. Věděl také, že pudový odpor, který tak prudce pocítovala, měl jakousi ozvěnu i v jeho vlastních citech, ale vysvětloval si to novostí této věci.

Ve skutečnosti byla nálada jeho mysli, kterou se s větším či menším zdarem odíval, podobna oné, jako kdyby šel navštívit nějakého opravdového zaklínače. Myslil si, že to bude dosti žertovné, když uvidí tančící stůl. Ale přece jen mu tak naprosto nechyběl onen nevysvětlitelný sklon jistých povah, které se rády samy klamou, o tom, co jest jejich srdcím nejbližší.

Když byl doveden nahoru, nebylo zde dosud pana Vincenta, ačkoliv i Vavřinec přišel trochu pozdě. (Učinil to vlastně schválně, neboť si myslel, že bude nejlépe, když dá na jevo trochu nedbalosti.) V pokoji u dam byl pouze nějaký mladý kněz. Oba muži si byli vzájemně představeni.

„Pan Baxter — pan Jamieson.“

Zdalo se, že je to neškodný mladý muž, tak si myslel Vavřinec, a bylo vidno, že teprve před nedávnem opustil theologickou fakultu. Choval se s dvornou vlídností, jeho obličej byl církevních rysů a jeho vlasy byly černé a vlnité. Seděl a balancoval jemný koflík obratně na koleně.

„Pan Jamieson je tak dychtiv věděti vše, co se děje,“ vysvětlovala lady Laura s výmluvnou upřímností. „Myslí si, že jest nutno kráčet s duchem času, jak mně oněhdy řekl.“

Vavřinec přisvědčil, ale cítil jakýsi tvrdý soucit s tímto mladým mužem za jeho nediskretní důvěřivost. Kněz vypadal samolibě, ačkoliv se snažil takového dojmu nečiníti.

„Pan Jamieson vyučuje o nedělích mladé muže,“ pokračovala hostitelka, „ještě nějaký suchárek, drahá Matyldo? — a pokouší se probuditi v nich zájem o všechna moderní hnutí. Považuje to za věc důležitou.“

Pan Jamieson si velmi mužně odkašlal.

„Ano,“ pravil, „je to zcela správné.“

„A tak jsem mu řekla, že musí opravdu přijíti a setkat se s panem Vincentem. Nepochopuji, proč se tak zdržel. Ale má ve svých prázdných chvílích tolik návštěv, takže se opravdu divím — —“

„Pan Vincent,“ oznamoval sluha.

Do pokoje vstoupila dosti příjemná postava muže, který byl oděn s mnohem lepším vkusem, než jak Vavřinec očekával. Nepodobala se vůbec nějakému typu ztřeštěného kněze v širokém plášti, který je v rozkolu s náboženskými názory, čehož se Vavřinec obával. Místo toho viděl před sebou mohutného muže, trochu sehnutého, se sklonem k tloustnutí, s vlnitým plnovousem, trochu prokvetalým, s dosti přehráskými obočími a vysokým čelem, s něhož vlnité, rovněž prokvetalé vlasy počínaly trochu ustupovati. Byl oděn výborně střiženým frakem a temnými spodky, měl moderní límec a temnou vázanku.

Lady Laura ho zahrnovala vítáním, vylévajíc krátké věty a vedla ho k sedadlu a pak ho představila a konečně mu vnucovala občerstvení.

„Jest to od vás až příliš laskavé,“ pravila, „příliš laskavé od vás, když jste tolik zaměstnán... tito pánové jsou nejvyšší dychtívi... paní Stapletonovou ovšem již znáte... a vy se jenom posadíte a budete

s námi hovořiti... po přátelsku... že ano... ne, ne, žádné formální přednášky... jenom několik slov. A dovolíte nám, abychom vám položili několik otázek...”

A takovou vedla dále.

Zatím si Vavřinec prohlížel pečlivě a z blízka tohoto velekněze, ale nemohl na něm vyzorovat žádné z oněch nepříjemných vlastností, které očekával. Seděl zde zcela klidně, bez sebevědomí nebo vyzývavosti nebo nepříjemné skromnosti. Měl dvě příjemné, chytré a dosti vlídné oči a jeho hlas, když odpověděl jedním nebo dvěma slovy na výmluvné věty lady Laury, měl onu zvučnou měkkost, které vždycky nasloucháme s radostí. Vskutku, celé jeho chování a osobnost vyznačovaly dosti neobyčejného průměrného člověka, mohl být třeba redaktorem nebo advokátem, který se vzdal své činnosti — otcem rodiny se střízlivým a rozumným životem a obyčejnými povinnostmi, jenž k jejich splnění si přinesl zdravý, vlídný, ale určitě silný charakter. Vavřinec věděl sotva, je-li potěšen nebo zklamán. Skoro by byl dal přednost nějakému divochovi v plášti s koulejšíma se očima. Ale přece by se byl potají bavil a byl by opovrhoval člověkem takovým.

„Sezení na neděli je ztraceno, podotýkám mimochodem, lady Lauro,“ řekl nově příchozí.

„Tak? A jak se to stalo?“

„Ach, byl jakýsi omyl stran místnosti. Zavínil to tajemník. Mne nesmíte obviňovati.“

Lady Laura vykřikla poděšením a zklamáním a paní Stapletonová tvořila sbor. Je to příliš zlé, pravily obě, příliš mrzuté, zvláště teď, když „Annie“ se stala tak ochotnou. (Paní Stapletonová vysvětlovala laskavě oběma pánům, že „Annie“ je duch, který nedávno jim poskytl několik velice zajímavých sdělení.) Co si počnou? Což pak nejsou jiné místnosti?

Pan Vincent zavrtěl hlavou. Řekl, že je teď již příliš pozdě, aby mohlo býti něco obstaráno.

Zatím, co dámy ještě stále bručely a zatím, co pan Jamieson naslouchal, sedě na kraji svého křesla, činil si Vavřínek v duchu poznámky. Cítil určitě jakési rozpaky nad význačným rozdílem mezi prorokem a jeho žáky. Jeho žáci byli tak mětci a prorok činil tak veliký dojem, nejobyčejnější ze všech metod, a nejobtížnější k napodobování, to jest dojem pouhou lidskou osobností. Nedovedl pochopiti ani v nejmenším společný násobek obou těchto stran a přece jen tento muž obě ženy snášel, a věru se zdálo, že je k nim velice laskavým a přívětivým. Zdálo se, že má onen druh povolnosti, která vyrůstá z toho, když máme myšlenky dobře spořádané a když jsme o nich dokonale přesvědčeni.

Konečně nastala přestávka. Pan Vincent postavil podruhé svůj koflík, odmítl housku, pomazanou máslem a čekal.

„Ach, jenom kuřte, pane Vincente.“

Pan Vincent vyňal s úsměvem svoje pouzdro s cigaretami a nabízel oběma druhým pánům. Vavřínek si jednu vzal, ale kněz odmítl.

„A teď začněte, pane Vincente.“

Zase se usmál, jako by byl trochu na rozpacích.

„Ale myslím, že jste řekla, že neočekáváte žádné přednášky,“ poznamenal.

„Ach ano, víte přece, co tím míním — jen jako mezi přáteli. Jednejte tak s námi všemi.“

Paní Stapletonová se zvedla, přistoupila blíže ke kroužku a zase se posadila se šustotem a ponořila se do pracovního mlčení.

„Nuže, o čem chtějí tito pánové slyšeti?“

„O všem — o všem,“ vykřikla lady Laura. „Tvrdí, že neznají dosud vůbec nic.“

Vavřínek se domníval, že jest vhodná chvíle, aby poněkud vysvětloval. Cítil, že by mu nebylo příjemno, kdyby slova tohoto muže přijímal s nepoctivostí.

„Rád bych řekl jenom tohle,“ pravil. „Paní Stapletonové jsem to již pověděl. Je to takto: Musím doznati, že pokud se týká mne, nejsem věřícím. Ale také nejsem skeptikem. Jsem v této věci opravdovým nevědomcem. Přečetl jsem několik knih a učinily na mne jistý dojem. Ale je v nich velmi mnoho, co se mi zdá nesmyslem — snad by bylo lépe, kdybych řekl, že je tam mnoho, čemu nerozumím. Na příklad to zhmotňování... Chápu, že duše zemřelých mohou na nás působiti, ale nepochopuji, jak by mohly působiti na hmotu — na příklad při klepání stolem a ještě více při zjevech. A nepochopuji, jak by nám bylo možno dotýkati se jich a viděti je... domnívám se, že je takové moje postavení,“ končil dosti neobratně.

Ale ve skutečnosti byl uveden poněkud do rozpaků očima muže druhého. Byly to oči, jak jsem již řekl, vlídné a chytré, ale měly v sobě také velmi mnoho síly. Pan Vincent seděl za této jeho krátké řeči nehybně a jen se naň díval, ale naprosto ne urážlivě, avšak mělo to přece jen ten účinek, že mladý muž cítil, jako by byl malým chlapcem, rozpustilým a vzdorným, který chce něco vysvětlovati.

Vavřínek si odsedl nazad a úsilovně ssál kouř ze své cigarety.

„Rozumím vám úplně,“ pravil pan Vincent pevným hlasem. „Jste v postavení velice rozumném. Přál bych si, aby všichni lidé byli tak upřímní. Smím říci několik slov?“

„Prosím.“

„Nuže, hlavně vás uvádí do rozpaků zhmotňování, že ano?“

„Ano,“ řekl Vavřinec. „Naši theologové nám říkají — — mimochodem, jsem katolíkem.“ (Druhý muž se mu trochu poklonil.) „Tedy naši theologové, jak se domnívám, nám říkají, že něco podobného je nemožné, kromě za zvláštních okolností jako v životech svatých, a tak dále.“

„Musíte všemu věřit, co vám vaši theologové říkají?“ tázal se druhý muž klidně.

„Nu, bylo by věru velmi ukvapené — —“ začal Vavřinec.

„Výborně, nahlížím to. Ale což, když k tomu přistoupíte s druhé strany a když místo toho se snažíte vyzvědět, zdali se tyto věci skutečně dějí? Nechci být urážlivým, pane Baxtere, ale vzpomeňte, že vaši theologové — nejsem tak pošetilým, abych řekl církev, neboť vím, že tomu tak nebylo — ale vaši theologové, jak víte, se dopustili veliké chyby u Galilea.“

Vavřinec sebou trochu trhl. Pan Jamieson si odkašlal, dáváje tak na jevo jemný souhlas.

„Nežádám vás, abyste přijal něco, co by se protivilo vaší víře,“ pokračoval pan Vincent vliďně, „avšak, chcete-li opravdu do věci nahlédnouti, musíte odložit pro tuto chvíli veškeré jiné předpoklady. Nesmíte začít s tím, že theologové mají vždycky pravdu, a také ne s tím, když byste se tázal, jak nebo proč by se měly tyto věci dít. Hlavní věc jest: děje se to?“

Jeho poslední slova měla zvláštní účinek — jako náhlý plamen. Mluvil hladce a plynně a pak náhle vložil neočekávaný důraz do krátké konečné věty. Vavřinec ve svém nitru jako by poskočil. Ano, o to běží, přisvědčoval niterně.

„Nuže,“ mluvil druhý muž dále, a sice poznovu oním volným, přesvědčujícím hlasem, stíraje popel

se své cigarety. „Můžete pochybovati, že se tyto věci dějí? Mohu se vás otázati, které knihy jste četl?“

Vavřinec jmenoval tři nebo čtyři knihy.

„A nepřesvědčily vás?“

„Ne úplně.“

„A přece jen přijímáte lidské svědectví u mnohem větších a pozoruhodnějších věcí, než jsou tyto, jako katolíci.“

„To je Božské Zjevení,“ pravil Vavřinec, jsa si jist půdou, na které stojí.

„Odpusťte mi,“ řekl druhý muž. „Nepopírám ani dost málo, že by to bylo Božským zjevením — to je otázka jiná — ale vy přijímáte tvrzení, že je tomu tak od člověka. Není to snad pravda?“

Vavřinec mlčel. Nevěděl zcela dobře, co by řekl a skoro se obával dalších slov. Byl však uveden v úžas, když jeho protivník nehnal věc k hlavnímu bodu.

„Přemýšlejte o tom, pane Baxtere. Žádám vás jen o to. A teď k vlastní věci. Přejete si upřímně býti přesvědčen?“

„Jsem k tomu ochoten.“

Medium se na okamžik zamlčelo, dívajíc se upřeně do ohně. Potom odhodilo oharek cigarety a zapálilo si druhou. Obě dámy seděly bez hnutí.

„Zdá se, že máte rád důkazy na základě poznatků z dřívější,“ začal pan Vincent s vlídným úsměvem. „Nuže, pokusme se o nějaký. Uvažujme nejdříve o vztahu mezi vaší duší a vaším tělem. Jest nesmírně tajemný, že ano? Ve vaší duši vznikne nějaké hnutí a přívál krve je označí. To jest podvědomý organismus vašeho těla. Ale když to tak řekneme, nic tím nevysvětlíme. Takový výrok jest pouhou zevní vinětkou. Sledujete mne? Ano? Ale ještě tajemnější jest síla vašeho sebevědomí. Chcete zvednouti ruku a ona poslouchá. Svalová činnost? Ó ano, jenže je to zase

jiná vinětká.“ (Obrátil své oči, které se staly vážnými na zírajícího, naslouchajícího mladého muže a jeho hlas trochu zmohutněl.) „Pokračujte za vším tím pane Baxtere, až dolů k oněm tajemstvím. Jaké je to pojítko mezi duší a tělem? Nevíte! A neví toho také ani nejmoudřejší učenec na světě. A také toho nikdy vědět nebude. A přece jen zde toto pojítko jest!“

Znovu se zamlčel.

Vavřinec pozoroval jistý budící se zájem, který ho trochu rozčiloval, ale který byl daleko nad silou slov, jež slyšel. Ale přece jen byl i způsob oněch slov takový, že ho uváděl v úžas. Nebyl to nějaký nepravý mysticismus, který očekával. Ve slovech páně Vincentových byla jistá úcta, jisté přijímání tajemného a to vše zdálo se tak obtížné spojení s představami, které si byl utvořil o víře těchto lidí.

„Nuže, jděme dál,“ pokračoval klidný, mužný hlas. „Jako křesťan věříte v nesmrtelnost duše a v další žití osobnosti po smrti. Díky Bohu za to! V těchto dnech tomu všichni lidé nevěří. Pak není ovšem třeba, abych se v tomto směru namáhal.“

„Nuže, pane Baxtere, představte si nějakou duši, kterou jste vášnivě miloval a která přešla na druhý břeh.“ (Vavřinec si zhluboka neslyšně oddechl a uklidňoval se, zatínaje pěsti.) „Tato duše dospěla k nepředstavitelné slávě jak jí bylo vyměřeno a octla se na konci pochyb a obav a podezření. Ví teď, poněvadž vidí... Avšak domníváte se, že je těmi novými věcmi naprosto zaujata? Kdybyste si to mohl mysliti, pane Baxtere,“ (hlas pana Vincenta se chvěl opravdovým pohnutím) „pak byste nevěděl nic o lidské lásce! ... Nemůžete si představit, že její myšlenky by se obracely jen k ní a k jejím radostem. Vždyť její život byl prožíván ve vaší lásce podle vaší domněnky — a vy jste byl snad u jejího lůžka, když

umírala a ona k vám lnula jako k Bohu samému, když se stíny kolem ní temnily. Domníváte se, že její první, anebo alespoň druhá myšlenka nebude platiti vám? . . . Ona bude toužiti, aby vše to, co sama vidí, jste mohli viděti také vy. Bude po vás žízni a toužiti a namáhati se, aby se k vám dostala — ne snad, aby vás měla, nýbrž aby se s vámi mohla spojit v tom, co jest teď jejím vlastnictvím. Bude k vám posílati záchvěv po záchvěvu, sympatie a touhy, a vy, na této straně života, budete naladěni podle jejích myšlenek, jako nikdo jiný — vy, na této straně života budete toužiti po její lásce a po tom, abyste ji viděl a slyšel. . . . Je tedy smrt tak silná? — Je silnější lásky? Může tomu křesťan věřiti?“

Změna, která se stala s mluvčím, byla neobyčejná. Jeho husté vousy a obočí zakrývaly zcela jeho tvář, ale jeho celá bytost planula vášnivě v jeho hlase a také v jeho drobných chvějících se pohybech, takže Vavřinec seděl v úžasu. Každé slovo, které pan Vincent pronesl, zdálo se náležeti k jeho vlastnímu případu, zdálo se vyjadřovati skoro dokonalým způsobem nejasné myšlenky, které zápasily v jeho srdci posledního týdne. Tento muž mluvil o Amy, mluvil o očích a vlasech Amy, která vyzírá z nádherného přití, aby na okamžik zahlédla svého milence, který je v bezvýznamném světle pozemského dne.

Pan Vincent si trochu odkašlal a při tomto zvuku se obě nehybné ženy trochu pohnuly a zašustily šaty. Hřmot nějakého povozu, rychlé kročeje a zimní cinkání zvonků, doletnuvši sem z dálky, umlkly a dříve než pan Vincent znovu promluvil, nastalo zase ticho. A on pak pokračoval svým obvyklým, volným hlasem.

„Představte si takovou duši, pane Baxtere. Ona si přejí sdělit se někomu, koho na zemi milovala,

s vámi nebo se mnou a toto její přání je touhou lidskou a nevinnou. Ale ztratila ono pojítko, ono soustojí, o němž jsme mluvili — ono pojítko, o kterém nic nevíme a jež je mezi hmotou a duchem. Nevím o něm nic, nežli že existuje. Co pak taková duše učiní? Nuže, učiní alespoň to, že soustředí každou sílu, kterou má, na toto prostředí — míním tím hmotu — kterým lze jediné přivoditi sdělení. Učiní to jako nějaký člověk na ostrově, vzdálený s doslechu lidského hlasu, který použije jakéhokoliv nástroje, třeba nejměšnějšího, aby dal znamení lodi, plující mimo. Zdali by kterýkoliv slušný člověk, pane Baxtere, zdali by se posmíval takové námaze a takovému pathosu, i kdyby to byla věc směšná jako flanelová košile na konci vesla? A přece jen se lidé smějí klepání stolu!“ ...

„Nuže, taková toužící duše používá všech prostředků, které má po ruce a soustřeďuje veškeré síly, které může. Je to tedy tak nerozumné, tak nekřesťanské, zneuctívá to tak lásku boží, když si pomyslíme, že se jí to někdy podaří? ... Když si představíme, že taková duše za poměrně výmínečných podmínek dovede nanovo zaříditi spojení s hmotnými věcmi, které za jejího pozemského života byly jí úplně normální a přirozené ... řekněte mi, pane Baxtere, zdali je to tak nerozumné?“

Vavřinec se trochu pohnul ve svém křesle.

„Toho říci nemohu,“ pravil hlasem, který zněl cizě v jeho vlastním sluchu.

Medium se trochu usmálo.

„Tolik tedy o důvodech, vyplývajících z předešlých poznatků,“ pravil pan Vincent. „Teď zbývá jenom ještě to, zdali se tyto věci dějí či nikoliv. To však musím ponechatí vám samému, pane Baxtere.“

Vavřinec si náhle přisedl blíže.

„Ale v tom právě potřebuji vaší pomoci, pane,“ pravil. Se rtů obou dam se ozvalo zároveň jakési šeptání, které se podobalo pochvale. Pan Jamieson si odsedl nazad a podle pohybu jeho hrdla bylo zřejmo, že polyká.

„Řekl jste již tolik, pane,“ pokračoval Vavřinec rozvážně, „že jste si mne jaksi zavázal. Musím vás žádati, abyste mne vedl ještě dále.“

Pan Vincent se naň přímo usmál.

„Musíte jíti s ostatními,“ pravil. „Tyto dámy...“

„Pane Vincente, pane Vincente,“ zvolala lady Laura, „on má pravdu. Musíte mu pomoci. Musíte nám pomoci všem.“

„Nuže, od neděle za týden,“ začal pan Vincent jako na omluvu.

Paní Stapletonová ho přerušila.

„Ne, ne, teď, pane Vincente. Teď. Učinite něco teď. Okolnosti jsou zajisté příznivé.“

„O půl sedmé musím zase odejít,“ pravil pán Vincent váhavě.

Vavřinec počal teď mluvit. Cítil se zoufalým.

„Dovedete-li mně něco takového ukázati, pane, tu to můžete dojista ukázati i teď. Jestliže toho neukázete teď — —“

„Nuže, pane Baxtere?“ přerušil ho ostrý a řezavý hlas pana Vincenta, jako by očekával nějakou urážku a vyzýval ji.

Vavřinec se zhroutil.

„Mohu říci jen tolik,“ zvolal, „že vás prosím a zapřisahám, abyste učinil co můžete — teď a zde.“

Nastalo ticho.

„A vy, pane Jamiesone?“

Mladý kněz sebou trhl jako by byl vytržen z nějakého omámení. Pak se náhle zvedl.

„Musím — musím odejít, lady Lauro,“ pravil.

„Neměl jsem ani ponětí, že je tak pozdě. Mám — mám pokračovací náboženský kurs.“

Za okamžik potom odešel.

„To jest právě dobře,“ poznamenalo medium. „A vy mne chcete zkusiti opravdu, pane Baxtere? Nesmíte zapomenouti, že nic neslibuji.“

„Chci vás zkusiti.“

„A jestliže se nic nestane?“

„Jestliže se nic nestane, slibuji, že — že budu pokračovati ve svém pátrání. Pak alespoň budu věděti, že — že je to alespoň vážné.“

Pan Vincent se zvedl.

„Potřebuji jen malý stolek, lady Lauro, libo-li vám a tužku a papír... Posadíte se laskavě?... Ano, pane Baxtere, přisedněte si blíže... sem. A teď prosím, musíme býti úplně tiši a pokud možno musí také umlknouti naše myšlenky.“

II.

Malý, kulatý stolek z růžového dřeva stál nepokrytý na koberci u krbu. Obě dámy seděly zase jako nehybné sochy na straně nejvzdálenější od ohně a jejich ruce spočívaly lehce na ploše stolku. Vavřinec seděl na jedné straně a medium na druhé. Pan Vincent obdržel žádaný papír a tužku skoro ihned a seděl teď, položiv svoji pravou ruku s tužkou na papíře, jako by chtěl psáti, při čemž jeho levice spočívala na koleně. Byl trochu odvrácen od středu stolku.

Vavřinec se naň bedlivě díval.

Teď počal pozorovati jistou, zcela nepopsatelnou změnu na obličeji, na který se díval. Oči pana Vincenta byly otevřeny — ne, v nich se ona změna nejvila — a také ne v liniích kolem úst, pokud jich mohl viděti a také jí nebylo v jiných podrobnostech

nikde. Také to nebyl obličej člověka spícího nebo ná-
měsíčního, nebo člověka mrtvého, kdy se rysy ztratí
a život se vzdálí. Rty byly lehounce otevřené a dech
jimi pronikal pravidelně. Spíše to byla tvář člověka,
který se ztrácí ve hlubokých, soustředěných, sebe po-
zorujících myšlenkách. Vavřinec se rozhodl, že jen
tak bylo možné vysvětlení oné změny.

Díval se na ruku, jež spočívala na papíře — byla
pěkných tvarů, zahnědlá a silná — ani se nehýbala
a tužku držela mezi palcem a ukazováčkem.

Potom pohleděl Vavřinec na obě dámy.

Obě seděly naprosto bez hnutí, ale nebylo u nich
nějaké změny. Oči obou byly sklopeny a upíraly se
uštěně a pevně na papír. Když se tak na dámy díval,
zpozoroval, že lady Laura počíná pomalu zvedati
oční víčka, aby naň pohleděla. Tak si alespoň myslil.
Zahleděl se sám na papír a na nehybné prsty, které
držely tužku.

Zasl nad rychlostí, se kterou se tato situace vyví-
nula. Ještě před pěti minutami naslouchal hovoru a
účastnil se ho. Byl zde také kněz a on sám seděl
o krok dále. A teď zde seděli, jako by zde byli již ce-
lou hodinu. Zdálo se, že pokračování událostí se za-
stavilo...

Potom počal naslouchati zvukům zevního světa,
neboť zde uvnitř se zdálo, jako by bylo náhle sestou-
pilo ticho zcela zvláštní jakosti a zahalilo je. Bylo to,
jako by jistý výsek — tento pokoj, ve kterém seděl,
byl vyříznut z času a prostoru. Byli zde oddělení,
bylo to zde vůbec jiné...

Počal si podrobně a prudce uvědomovati zevní
svět -- byl si toho tak dokonale vědom, že ztrácel
dojem toho, na co se díval, ať již to byl papír, nebo
ta silná, nehybná ruka, nebo zahloubaný obličej —
nevěděl později, co to bylo. Ale slyšel klidný řev lon-

dýnského večera a dovedl i rozeznávati tón každého nástroje, který pomáhal při tomto neúnavném neko-nečném orchestru. Daleko na sever zněla veliká hlavní třída, hrčení kol, miriady kopyt, tepání automobilů a výkřiky pouličních chlapců, a jeho pozornost se zdržovala u všech zvuků, jak sem vnikaly do mrtvého ticha okny, jak se vnášely do tohoto pokoje, osvětleného lampou, který se však ztrácel z jeho vědomí. Zase přijel do ulice nějaký kočár s dupotem kopyt, s praskáním biče a s cinkáním zimních zvonků.

Počal mírně uvažovati o těchto věcech a počal spíše poznávati, než si tvořiti malé, drobné vnitřní obrazy toho, co znamenaly. Viděl v duchu osvětlené omnibusy, a drobný vír obličejů kolem sloupu s nalepenými novými zprávami.

Poté počal uvažovati o tom, co ho sem přivedlo. Zdálo se mu, že vidí sama sebe, jak kráčí v temném oděvu přes park a jak se obrací do hlavní třídy a přechází ji. Počal hloubati o Amy a zdálo se mu, že v tomto velkém a jako by živoucím tichu na ni vzpomínal po prvé bez bolesti — od deseti dnů po prvé. Počal uvažovati.

— — — — —

Něco ho uvedlo v okamžiku nazpět do pokoje, takže jej zase vnímal. Ale neměl ani potuchy, co to bylo, zdálo to byl pohyb nebo zvuk. Když však o tom hloubal později, vzpomněl si, že to bylo jako zvuk, který probouzí člověka právě v okamžiku, když usíná, jakési ostré a krátké tiknutí, jako hodin. A přece jen nebyl ani trochu ospalý.

Naopak, pozoroval teď s největším a s nejživějším zájmem onu ruku na papíře. Ba pohnul i trochu hlavou, aby viděl, zdali se tužka pohnula. Byla tak nehybná jako na počátku. S nádechem překvapení

zvedl hlavu, aby se podíval na obličej domácí paní a přistihl ji právě při tom, když od něho odvracela oči. Ale v jejím pohybu nebylo netrpělivosti — spíše se její tvář podobala výrazem člověku zahloubanému, který upjatě naslouchá. Nebyla jako onen protější, vousy zarostlý obličej, intuitivní a do sebe nahlízející, nýbrž byla to tvář chtivá, pozorující objektivní svět, ačkoliv byla nehybná. Pohleděl na paní Stapletonovou. Také ona jevila na svém, obyčejně trochu unaveném obličejí tentýž výraz prudké pozornosti a zamyšlenosti.

A pak se nanovo počínalo snášeti ticho jako dlouhé, klidné mlčení.

Tentokráte však byl jeho postup mnohem rychlejší a jistější. Prošel rychlostí myšlenky oněmi procesy, které dříve dovedl změřiti, a jenom slabounce si uvědomoval slova, která byla promluvena než se sezení počalo.

„... a možno-li také umlknutí myšlenek?“

Myslil si, že teď chápe, co to znamenalo, a že to sám zažívá. Teď se již nezabýval s jakoukoliv zúmyslnou činností obrazy, které před ním plynuly. A také o nich nepřemýšlel. Spíše se mimo něj pohybovaly a on je prostě pozoroval, aniž jim rozuměl. Jeho vnímavost běžela rychle na venek, jako by soustředivými kruhy, ale on si nebyl přece jist, zdali se pohybuje na venek nebo dovnitř. Burácení Londýna s řadou pozorovaných vidění zapadlo kdesi za ním a bez jakéhokoliv pocitu duševní pouti shledal, že pozoruje svůj vlastní domov, ale nevěděl, zdali se to děje ve vzpomínce nebo v představě, anebo ve skutečnosti. Ale pozoroval svoji matku ve známém pokoji, osvětleném lampou. Její hlava byla skloněna nad šitím, a také viděl Markétku — dívala se naň podivnýma, skoro postrašenýma velikýma očima. Potom obě zmi-

zely a on byl kdesi v teplém tichu, naplněném jedinou bytostí — tou, po níž toužil. A tam se zastavil.

Neměl ani nejmenšího tušení, jak dlouho to trvalo. Ale shledal, v jistém časovém okamžiku, že se dívá upřeně na bílý papír na stole, s něhož ruka zmizela, a zase si uvědomoval jakýsi náhlý jasný zvuk, po němž nebylo ozvěny — byl to zvuk ostrý jako prásknutí bičem. Ach, tento papír — ten jest předmětem důležitým! Sklonil se trochu blíže, a zažil ostré zklamání, když viděl, že není na něm ani stopy nějakého písma. Pak byl překvapen, že ruka s tužkou s něho zmizely a rychle zvedl oči.

Pan Vincent se naň díval se zvláštním výrazem.

S počátku se domníval, že snad vyrušil, a byl by rád věděl, s pocitem rozhořčení, zdali tomu tak bylo. Ale v oněch očích neviděl ani stopy hněvu — nebylo tam nic než zvláštní a vlídný zájem.

„Nic se nestalo?“ zvolal rychle. „Nic jste nepsal?“

Pak pohleděl na dámy.

Také lady Laura se naň dívala s tímtež zvláštním zájmem, jaký viděl u media. V tom upozoroval, že paní Stapletonová právě skládala zcela nenápadným způsobem několik aršíků papírů, kterých dříve nepozoroval.

Cítil se trochu ztuhlým a pohnul se, jako by chtěl povstati. Ale v témž okamžiku k jeho úžasu zvedl se onen veliký muž a položil mu ruce na ramena.

„Seďte jen zcela klidně několik minut,“ řekl mu vlídný hlas. „Jen seďte tiše.“

„Proč — proč — —“ začal Vavřinec zmateně.

„Ano, seďte jen zcela klidně,“ pokračoval onen hlas, „cítíte se trochu unaveným.“

„Jen trochu,“ pravil Vavřinec. „Avšak — —“

„Ano, ano. Jen seďte tiše. Ne, nemluvte.“

Pak zase nastalo ticho.

Vavřinec se počal diviti, co to vše znamenalo. Cítil zajisté únavu, ale zároveň jakési zvláštní povznesení. Ale neměl pražádné chuti k pohybům. Seděl opřen zády, pasivně, dívaje se na svoje ruce, spočívající na kolenech. Byl však zklamán, že se nic nedálo.

Pak mu vstoupila do hlavy myšlenka na čas. Domníval se, že jest asi deset minut po šesté. Sezení se počalo krátce před šestou. Podíval se na hodiny, stojící na krbové římse. Ale byly to hodiny onoho empirového, pozlaceného druhu s vypouklým ciferníkem, které ukazují všemožné jenom ne čas. Dosud chvíli čekal, ale cítil, že vše to jest velice neobyčejné a neobvyklé. Proč zde měl seděti jako churavec a proč ti tři zde sedí a bedlivě ho pozorují?

Pohnul se trochu v křesle, cíť, že musí něco učiniti. Vstoupilo mu na mysl, že otázka, týkající se denního času, bude vhodnou, obvyklou poznámkou, kterou bude moci přerušiti toto rozpačité mlčení.

„Kolik jest hodin?“ pravil. „Obávám se, že jsem již — —“

„Je dosti času,“ pravil vážný hlas na protější straně stolu.

S náhlým pohybem se Vavřinec zvedl a díval se na hodiny, věda, že něco není v pořádku. Pak se obrátil ke společnosti ve zmatku a s podezřením.

„Jakže, vždyť je skoro osm!“ vykřikl.

Pan Vincent se konejšivě usmál.

„Je skoro tolik,“ řekl. „Prosím vás, posad'te se zase, pane Baxtere.“

„Avšak — avšak — —“

„Prosím vás, posad'te se zase, pane Baxtere,“ opakoval onen hlas s nádechem velitelským, takže nebylo možno odporovati.

Vavřinec se zase posadil, ale cítil podezření, bdělost a byl v nejvyšších rozpacích.

„Budete tak laskavi a řekněte mi, co se stalo?“ tá-
zal se důrazně.

„Cítíte únavu?“

„Ne, je mi zcela dobře. Prosím, řekněte mi, co
se stalo.“

Viděl, jak lady Laura něco šeptá tak, že to nemohl
slyšet. Pan Vincent vstal s pokynem hlavy a opřel
se o krb, dívaje se na mladého muže, teď dosti po-
lněvaného.

„Zajisté,“ pravil. „Jste úplně jist, že nejste vy-
čerpán, pane Baxtere?“

„Ani v nejmenším,“ pravil Vavřinec.

„Nuže tedy, upadl jste do trance asi pět minut . . .“

„Jakže?“

„Upadl jste do trance asi pět minut po šesté. A pro-
budil jste se z onoho stavu asi před pěti minutami.“

„Do trance?“ vyrazil ze sebe Vavřinec.

„Zajisté. Do velmi hlubokého a uspokojujvého tran-
ce. Není se čeho obávati, pane Baxtere. Je to pouze
neobyčejný dar. Sám jsem jen zřídka viděl něco do-
konalejšího. Smím vám položit asi dvě otázky,
pane?“

Vavřinec nejistě přikývl. Dosud se beznadějně na-
máhal chápati to, co bylo mluveno.

„Málem byste byl upadl do trance již o něco dříve.
Smím se vás otáze, zdali jste něco slyšel nebo viděl,
co vám utkvělo v paměti?“

Vavřinec zavřel pevně oči a přemýšlel s námahou.
Cítil, jaksi nejasně, že je sám nad sebou hrdý.

„Bylo to zcela krátké. Pak jste se probudil a po-
díval jste se na lady Lauru. Pokoušejte se vzpome-
nouti si.“

„Pamatuji se, že jsem se domníval, že slyším nějaký zvuk.“

Medium přikývlo.

„Správně,“ pravilo.

„To by byl tedy třetí,“ řekla lady Laura, kývajíc moudře hlavou.

„Třetí — co?“ otázal se Vavřinec trochu zhruba.

Nikdo mu nevěnoval pozornosti.

„Nuže, můžete mně nějak vysvětliti, co se s vámi dělo v době poslední půl druhé hodiny?“ pokračovalo medium klidně.

Vavřinec znovu uvažoval. Byl dosud trochu zmaten.

„Pamatuji se, že jsem myslel na ulice,“ řekl, „a pak na svůj domov a poté...“

Zamlčel se.

„Ano, a poté?“

„A pak na jistou soukromou záležitost.“

„Ach, pak tedy nesmíme po tom pátrati. Ale můžete mi zodpověděti ještě jednu otázku? Týkalo se to nějaké osoby, která odešla na druhý břeh?“

„Ano,“ řekl Vavřinec krátce.

„Tak jest,“ pravilo medium. Vavřinec pocítil podezření.

„Proč se tak tážete?“ pravil. Pan Vincent se naň pevně zahleděl.

„Domnívám se, že bude nejlépe, když vám to povím, pane Baxtere. Je to upřímnější, ačkoliv se vám to nebude líbiti. Budete překvapen, když vám řeknu, že v oné půl druhé hodině jste dosti mnoho mluvil. A podle toho, co jste řekl, bych předpokládal, že jste byl ovládnut nějakým duchem, který nedávno opustil tělo. Mladou dívkou, jež, když byla otázána, udala, že se jmenuje Amy Nugentová — —“

Vavřinec vyskočil zuřivě.

„Vy jste vyžvídal, pane. Jak se můžete odvážit...“
„Posaďte se, pane Baxtere, jinak neuslyšíte více ani slova,“ zazněl velitelský a pokojný hlas. „Posaďte se okamžitě.“

Vavřinec vrhl letmý pohled na obě dámy. Pak se vzpamatoval a posadil se.

„Nezlobím se na vás ani trochu, pane Baxtere,“ ozval se tentýž hlas nanovo vlídně a líbezně. „Vaše myšlenka byla zcela přirozena. Ale myslím, že vám mohu dokázat, že jste se klamal.“

Pan Vincent pohleděl na paní Stapletonovou se zamračením skoro nepozorovatelným a pak se jeho oči zase vrátily k Vavřincovi.

„Hleďte, pane Baxtere... je snad někdo, kromě vás na světě, jenž věděl, že jste seděl asi před deseti dny nebo přibližně v té době pod nějakými tisv ve vaší zahradě doma a že jste myslel na tuto mladou dívku — která vás...“

Vavřinec se naň zadíval v němém uleknutí. Z jeho úst vyrazil nějaký cizí zvuk.

„Nuže, postačí vám to, pane Baxtere?“

Lady Laura vsunula při této příležitosti jednu větu.

„Milý pane Baxtere, nesmíte býti ani trochu polekán. Vše, co se zde událo, je ovšem posvátné jako zpověď, nikdy by nám nevstoupilo na mysl bez vašeho svolení...“

„Prosím o jediný okamžik,“ vyrazil ze sebe mladík. Zabořil hlavu do dlaní a seděl překonán.

Brzy však zvedl hlavu.

„Ale já jsem to věděl,“ pravil. „Já to věděl. Mluvílo to jenom moje vlastní já.“

Medium se usmálo.

„Ano,“ pravilo, „to jest ovšem vždycky první odpovědí.“ Položilo pak ruku na stůl, naklonivši se vpřed

a počalo pohrávati prsty jako by na klavíru. Vavřinec pozoroval tyto pohyby, které se mu zdály jaksi nejasně známými.

„Můžete vysvětliti tohle, pane Baxtere? Učinil jste to několikráte. Zdálo se jaksi, že to nenáleží k vaší povaze.“

Vavřinec se naň zadíval němě. Teď si vzpomněl. Vztáhl zpola ruku, jako by chtěl protestovati.

„A . . . a . . . koktáte snad někdy?“ pokračoval protější muž.

Vavřinec dosud mlčel. Bylo to neuvěřitelné a nepředstavitelné.

„Nuže, jestliže tyto věci byly charakteristickými . . .“

„Ustaňte, pane,“ volal mladík a pak dodal: „Ale i to mohlo býti bezděčným napodobením.“

„To mohlo býti,“ odpověděl pan Vincent. „Ale měli jsme tu výhodu, že jsme vás mohli pozorovati. A pak zde byly ještě jiné věci . . .“

„Nerozumím vám, pane!“

„Bylo také hlasité, vytrvalé klepání na počátku a na konci. Byl jste tón dvakráte probuzen.“

Vavřinec zůstal zcela bez hnutí a nebyl schopen slova. Dosud se namáhal ovládnouti tuto záplavu šílených představ. Bylo to neuvěřitelné, úžasné.

Potom se zvedl.

„Musím odejít,“ pravil. „Nevím — nevím, co si mám mysliti.“

„Bylo by lépe, kdybyste se trochu zdržel a odpočinul si,“ řeklo medium vlídně.

Mladík zavrtěl hlavou.

„Musím odejítí ihned,“ pravil. „Nedůvěřuji si sám.“

Pak odešel beze slova, následován mediem. Obě dámy seděly a dívaly se na sebe.

„Bylo to úžasné... úžasné,“ vzdychla paní Stapletonová. „Jaký to nález!“

Pak již nemluvily. Lady Laura sedla jako by byla sama v trance.

Po té se pan Vincent vrátil.

„Nesmíte tohoto mladíka ztratiti s očí,“ řekl krátce. „Je to případ zcela neobyčejný.“

„Mám zde vše poznamenáno,“ odpověděla paní Stapletonová.

„Ano, a bude nejlépe, když tyto poznámky uschováte. Teď jich ještě nesmí viděti.“

Kapitola V.

I.

Zatím, co týdny ubíhaly, mizel Marketin lehký neklid. Byla jednou z těch šťastných osob, které mají sice to, čemu říkáme nervy a vědí o tom, jenomže si nevšímají jejich působení.

Tento její neklid vyvrcholil několik dní po odchodu Vavřincovu, jednoho večera, když seděla se starou paní, po čaji — vyvrcholil v náhlém pocitu hrůzy z něčeho, aniž věděla, co to bylo.

„Co je ti, drahoušku?“ řekla náhle stará dáma beze všeho úvodu.

Markétka četla, ale stalo se, že paní Baxterová zpozorovala, jak náhle pustila knihu s neobyčejným výrazem.

Markétka chvíli mrkala očima.

„Nic,“ řekla. „Myslila jsem právě na Vavřince — a nevím proč.“

Ale od té doby se dovedla uklidniti. Řekla si, že její fantasie jsou pouhými fantasiemi a ony ji pře-

staly znepokojovati. Mladíkovy dopisy matce byly všední a přirozené: chodil dosti pilně do přednášek, jeho soukromý připravovatel k universitním zkouškám byl člověkem opravdu tak příjemným, jak vypadal, a Vavřinec doufal, že o vánocích se podívá na několik dní domů. Nebylo tedy nic, čím by mohl býti kdokoli polekán a bylo zřejmo, že jeho směšný názor o spiritualismu byl odložen. A co bylo ještě lepší, zdálo se, že se počíná zotavovati po bolestné ztrátě, která ho stihla v měsíci září.

Obě ženy vedly společně neobyčejně klidný život beze všech událostí — byl to život toho druhu, který posiluje předcházející náklonnosti a nerodí nijakých nových, jenž odhaluje stavbu povahy a pohnutky, jako kapající voda, odhalující pochované kořeny nějakého stromu. Každý by byl mohl doufati, že to vše bylo pro paní Baxterovou, jejíž povaha byla již úplně vykrytalisovaná, velmi dobré. Ale pro dívku to nebylo tak naprosto uspokojující, ačkoliiv tento postup byl dosti příjemný.

Po mši a po snídání trávila dopoledne podle své libosti, dohlížeje na některé drobnosti v domě — jako na zahradu, drůbežnici a tak dále — a také v této době četla, co se jí líbilo. Odpůldne věnovala procházkám se starou dámou a večer až do oběda čemukoliv, podle libosti. A po obědě se věnovala lehkému rozhovoru. Velmi málo se dělalo. Farář se svou ženou u nich někdy obědval a ještě řídčeji k nim přicházel otec Mahon. Tu a tam bylo nutno podporovati nějaké drobné pohoštění ve vesnické škole, v ovzduší, naplněném výpachem inkoustu a oleje na vlasy, a někdy měli také trochu ponuré a upjaté zábavy ve spojení s velikými okolními rodinami. Paní Baxterová někdy ukazovala svoji důstojnou a aristo-

kratickou starou postavu s mírnýma očima a černým krajkovým přehozem — a Markétka chodila s ní.

Příjemnost tohoto života stávala se Markétce druhou přirozeností. Byla jednou z oněch částek světa, které nalézají zábavu ve svém nitru tak jako království boží. Nepřála si ani trochu „baviti se“ nebo aby byla povzbuzována či rozněcována. Byla dokonale a vážně spokojena s drůbeží, zahradou, se svými malými vybranými pracemi, se svým náboženstvím a sama sebou.

Výsledkem toho bylo, jako vždycky bývá v podobných případech, že se počala pohybovati na třech nebo čtyřech hlavních tratích svého myšlení a že počala velmi krásně postupovati v poznávání sebe. Zнала svoje chyby zcela dobře a nemohla také nepozorovati svých ctností. Věděla dobře, že má sklon oddávati se vnitřnímu znepokojení, které mohlo býti silno, ačkoliv bylo neviditelné, jakmile nastalo nějaké vyrušení. Věděla, že tu a tam podléhá nevhodnému a prudkému opovržení lidmi nudnými a že často vyslovuje drobné hořké věci, kterých později litovala. Také však věděla, že je dosti odvážnou, že má výtečné tělesné zdraví a že by se dovedla úplně spokojiti s životem, jenž by se zdál mnohým jiným lidem úzkým a dusivým.

Při svém životě u paní Baxterové studovala také svoji povahu a sice ani trochu způsobem chorobným. A také počínala studovati ještě něco jiného, což ji vlastně trochu překvapilo; byla to povaha Vavřincova. Počínala trochu pociťovati úžas, když za tiché jízdy nebo při nějaké lehké mechanické práci v zahradě vystával před ní neustále obraz onoho mladého muže.

A v pravdě, jak bylo již pověděno, měla teď novou látku, o které mohla pracovati. Nepoznala tohoto

úžasného sobectví mladého muže, dokud nenadešla událost s Amy, a stavěti jeho charakteristiku v souvislý celek stalo se jí dosti příjemným psychologickým cvičením. Dříve jí nikdy nevstoupilo na mysl — dokud totiž nezpozorovala tohoto příkladu — jak velkodušnost a sobectví na příklad, které se tak vzájemně vylučují, mohou přece jen snadno býti vzájemnými doplňky.

A tak trávila dny svého života — zevně jako dívka schopná a pracovitá, zajímavící se o púl tuctu prostých věcí a vnitřně jako bytost dostatečného vnitřního nazírání, jako bytost dosti pochybující, ale nejvýše se zajímavící o pozorování dvou povah — své vlastní a jejího nevlastního bratra. Povaha paní Baxterové nepotřebovala analýse. Byla souvislým celkem, jasným jako křišťál a právě tak tvrdým.

Bylo to právě asi pět týdnů před vánoci, kdy Markétka zpozorovala něco, co jako anglická dívka měla ovšem věděti již dávno — totiž, že myslí trochu příliš mnoho na mladého muže, který, jak bylo zjevné, na ni vůbec nemyslí. Je sice pravda, že jednou, pokud se jí týkalo, prošel jistým obdobím sentimentálnosti, avšak z nedostatku nejmenšího povzbuzení toho zase nechal.

Její objev se stal následujícím způsobem.

Paní Baxterová otevřela jednoho jitra dopis a spokojeně se při tom usmívala.

„Od Vavřince,“ pravila. Markétka přestala jísti na vteřinu opečený chlebiček a naslouchala.

Potom stará dáma vyrazila lehký, smutný výkřik.

„Domnívá se, že přece jen nebude moci přijíti,“ řekla.

Markétka pocítila na okamžik velmi prudký hněv.

„Co píše? Proč nemůže přijíti?“ tázala se.

Pak nastala přestávka. Dívka pozorovala rty paní

Baxterové volně se pohybující, její brejle, trčící na nose, a viděla, jak znovu a znovu obrací stránku dopisu. Pak si vzala další kousek opečeného chlebička. Jest málo věcí, které by tak člověka dovedly rozčilovati, jako když máme naslouchati úryvkům dopisu, podávaným nám po kousku.

„Neudává příčiny. Píše jenom, že má opravdu velmi mnoho práce a že musí velmi mnoho dodělávati.“ Stará dáma klidně dopis dočetla a pak jej odložila.

„Nic více?“ tázala se Markétka, stravovaná mrzutosti a hněvem.

„Jednou nebo dvakrát byl v divadle... můj drahý Vavřínek! Jsem ráda, že se zase trochu vzpamatoval.“

Markétka byla opravdu velice pohněvaná. Domnívala se, že je to ohavné, zacházeti takto se svou matkou. A pak na něj také čekala honba — ne ovšem mnoho, jenom králíci, neboť muž, který byl u nich ve službě na místě hajného, jí řekl, že bude třeba trochu jich odstřílet a pak také asi dva tucty bažantů — a přece jen tento lov býval vždycky o vánocích konán — to věděla zcela dobře, již od doby, kdy chlapec Vavřínek byl dosti silný, aby mohl udržeti pušku.

Rozhodla se, že mu napíše dopis.

Když bylo po snídani, odešla s odhodlanou tváří do svého pokoje. Chtěla opravdu povědět tomu mladíkovi přímou pravdu. Bylo to od ní, třeba byla jeho nevlastní sestrou, na místě. Věděla velmi dobře, že matka by mu nenapsala nic nežli trochu nářku a že by na konec připsala svému drahému chlapci, že on ovšem ví nejlépe, co má učiniti, a že jest velmi šťastna, když si pomyslí, že se tolik stará o svoje studie. Někdo přece musí mladíkovi ukázati

jeho ohromné sobectví a Marketě se zdálo, že k tomu není nikoho po ruce kromě ní. Proto to chtěla učiniti.

A učinila to, ovšem dosti zdvořile, ale jasně, a poněvadž bylo krásné dopoledne, myslila si, že by ráda sešla do vesnice a dala dopis na poštu. Nechtěla připustiti, aby později povolila a když bude dopis v poštovní skřínce, bude to vykonáno.

Bylo opravdu rozkošné dopoledne. Když vyšla železnou branou a vstoupila pod stromy, na nichž bylo dosud trochu zahnědlých, opožděných listů, vznášejících se pod jasně modrou listopadovou oblohou, tak čistou, jako právě snesené vajíčko modré pěnice, vypadalo to, jako by měla nad hlavou jemnou filigránskou práci. Ze statku pod cestou se ozvalo veselé zakokrhání kohouta, stříbrné a jásavé a úzká cesta vesničky byla čistá jako holandský obraz.

Než se obrátila na levo k vesnici, všimla si po pravé straně kupeckého krámu, nad nímž bylo jméno Nugent velikými písmeny, lesknoucími se a jasnými, jako by to bylo skladiště krále všech obchodníků. Paní Nugentovou bylo viděti nejasně uvnitř v krátkých rukávech a zástěře, zaměstnávající se hromadou sýrů. Nahoře označovaly tři páry krajkových záclon, každý svázaný modrou stuhou, okna ložnic. Jedna z nich musila náležeti Amy. Markétka by byla ráda věděla, která...

Po celou cestu do vesnice, která byla zdělí asi půl míle, uvažovala o Amy. Pokud se pamatovala, nikdy jí neviděla, ale měla o ní dosti podrobný duševní obraz podle líčení paní Baxterové... ač, jak to mohl Vavřínek učiniti? Jak to jen bylo možno?... Právě Vavřínek! Bylo to zase dalším důkazem...

Když vložila svůj dopis na rohu do skříňky, váhala na okamžik. A pak se zvláštním výrazem na

obličejí otočila se ostře oním směrem, kde trčela kostelní věž nad bezlistými stromy.

Byl to typický, malý, venkovský kostelík, s onou vůní ctihodné a trochu dusné posvátnosti, která je vlastní tomuto druhu kostelů. Více než jednou pokrčila nad ním ve společnosti Vavřincově nosíkem. Ale teď prošla jeho dveřmi a zastavivši se na vlhké trávě, přišla k malému náhrobku mezi náhrobními kameny, kde velice bílý mramorový anděl objímal stejně bílý mramorový kříž. Stanula před hrobem a dívala se s lehkým zamračením na nesnesitelný nevkus této věci.

Všimla si, že kříž byl ovínut jakýmsi haluzemi z bílého mramoru. Anděl vypadal jako nějaká Němkyně s velmi zakulacenou nohou, vynořující se pod jakýmsi knoflíkem, a na úpatí kříže byl v nápadně černí tento nápis:

A M Y N U G E N T O V Á.
DRAHÁ A JEDINÁ DCERA
AMOS A MARIE NUGENTOVÝCH
VE STANTONSU.

ZEMŘELA DNE 21. ZÁŘÍ 1901,
VÁŽENA VŠEMI, KDO JI ZNALI.

„PO ČASE SE S NÍ SHLEDÁME“.

Dole, právě tak nápadně, jako tento nápis, bylo jméno kameníkovo a jeho bydliště.

Tedy zde leží, uvažovala Marketa. Takhle to skončilo. Mohyla z hlíny, trochu rozpukaná a propadlá! Leží zde se svými kdysi nervosními prsty teď bez hnutí a s unilčenou koktavostí. A zdali mohlo být i výmluvnějšího pomníku toho, čím byla? ... Potom

se vzpamatovala a požehnala se křížem a její rty se na okamžik pohybovaly v modlitbě za odpočinek ubohé dívčí duše. Pak se vrátila zase na cestu, aby se odebrala domů.

Teprve když se blížila k hřbitovní bráně, pochopila se. Teprve tam zvěděla, proč sem přišla a uvědomila si po prvé skutečnou náladu své duše, když tam stála, čtouc nápis, a jako bleskem následovalo potom uvědomění všeho nevyhnutelného, co bylo za tím.

Slovem bylo to tohle:

Přišla tam, řekla si, aby vítězila, aby to vše mohla očima hltati. Ó, neušetrila si nic, když tam stála zardělá studem, že se šla podívat na hrob své soupeřky. Amy nebyla jí přece ničím jiným a Markétka — ano, Markétka Marie Doronnašová, povolila své žárlivosti na tuto dceru kupcovu, poněvadž ... poněvadž ... počínala milovati, opravdu milovati onoho muže, kterému dnes ráno poslala dopis, a tento muž sotva že k ní promluvil slova a sotva jí věnoval jediný pohled, kromě snad takového, jaký věnuje bratr sestře. To byla nahá pravda.

Její mysl letěla do minulosti. Teď chápala sta různých věcí. Zvěděla, že její náhlý hněv u snídani byl osobním zklamáním — že vůbec nebyl vznešenou nestranností k vůli matce, kteroužto nestrannost předstírala. Také teď chápala význam oněch dlouhých a souvislých meditací, když chodívala sem a tam po zahradních cestách, hledajíc jitrocel, poznávala význam oné horlivosti, již dala na jevo teprve před týdnem; týkala se jistého keře lískového, jež chtěl zahradník uříznouti.

„Učiníte lépe, když počkáte, až se vrátí pan Vavřínek,“ pravila. „Myslím, že jednou řekl, že právě zde se mu tento keř líbí.“

Chápala teď, proč byla tak intuitivní, proč onoho mladíka tak posuzovala a proč ho zatracovala — bylo to proto, že se o něj vášnivě zajímala, takže jí bylo i rozkoší, když ho pro sebe mohla kárati, když ho mohla nazývat sobeckým a soběstačným, a že veškerá tato vznešená kritika nebyla ničím než prostředkem, jehož použilo její podvědomí, aby uklidnilo její neklid.

Drobné výjevy jí vyvstávaly před očima — vše to se dalo skoro jako bleskem — když stála s rukou položenou na klíce brány, která měla středověké vzezření, a ona se viděla ve všech těch obrazech jako hrdý, dívce nepodobný, farizejský svatoušek, zařinovaný do muže, který jí však nemiloval.

Pak se vzmušila, otevřela bránu a kráčela dále jako krásná, uklidněná žena s velikými pevnými očima a s krásným profilem, jako pravý vzor důstojnosti a půvabu, ačkoliv uvnitř byla naplněna zuřivostí, sebehohrdáním, a cítila se opovrženou bídnicí.

Nesmíme zapomínati, že byla vychována v klášteře.

II.

V době, když přišla Vavřincova odpověď, přemohla Markétka svoje city již dosti uspokojivě. Došla k závěru, ovšem po mnohém a častém pátrání ve svém srdci, že přece jen není opravdu do Vavřince zamilována, ale že jí toto nebezpečí hrozí a že proto, když toto nebezpečí poznala a může se před ním chránit, není přece jen nucena opustit tento domov a zahrabat se v nějakém klášteře nebo v cizí misionářské stanici.

Dospěla k tomuto úžasnému závěru tímto postu-

pem myšlenek. Může býti podán ve formě logického postupu.

Všechny dívky, které jsou zamilované, považují muže milovaného za hrdinu bez poskvrny a za člověka, jemuž nelze nic vytýkati.

Markétka Doronnaisová nepovažovala však Vavřince Baxtera za hrdinu bez poskvrny, jemuž nemohla nic vytýkati.

Proto Markétka Doronnaisová není zamilována do Vavřince Baxtera.

Může se zdáti podivným čtenářům nekatolíkům, že Markétka nesvěřila svých duševních útrap uchu otce Mahona. Následující soboty při zpovědi zmínila se ovšem, že povolila jistým žárlivým a pyšným myšlenkám, že sama sebe klamala stran jistého činu, který vykonala ve skutečnosti z pohnutek sobeckých, domnívajíc se, že jej učinila z pohnutek lásky k bližnímu, ale více neřekla. A otec Mahon se s tím za jisté spokojil a dal jí bez váhání rozhřešení.

Potom přišla Vavřincova odpověď. A Markétka se s ním musila vypořádati, to jest, musila ji ztrávit vnitřně se vhodným potlačením citů.

„Milá Markétko,“ psal.

„Proč takový hněv? Co jsem učinil? Napsal jsem matce, že nevím jistě, přijdu-li či nikoliv, poněvadž mám mnoho práce. Myslím si, že Vám nedala mého dopisu přečísti, neboť byste nebyla o mně tak psala, že se vzdaluji domova v tomto ročním období a tak dále. Jestliže Vy nebo někdo jiný takto smýšlíte, tu zajisté přijdu. Je matka také rozrušena? Prosím Vás, napište mi, zdali matka tak smýšlí, nebo je-li snad i dosti málo churava, nebo zdali jí vůbec něco schází. Přijdu okamžitě. Řekněme, že přijedu 20. prosince a zůstanu doma nejméně týden. Postačí to?“

Váš V. B.“

To bylo ovšem poněkud zdrcující a Markétka napsala kající dopis, avšak vzdala se každého výrazu, který by mohl býti vykládán sebe méně vřele, a napsala, že jest velmi ráda, že Vavřinec přijde a že také dojde k honbě.

Poslala dopis a pak chvíli seděla a dívala se na psaní Vavřincovo — na jeho pěkný rukopis, prozrazující oxfordskou universitu, na umělecké vzezření jednotlivých odstavců a vše ostatní.

Byla by si tento dopis velmi ráda ponechala — aby jej uložila k půl tuctu ostatních, které od něho měla. Ale zdálo se, že bude lépe, když toho neučiní.

Když jej pak trhala pečlivě na kousky, probudilo se zase zchytrale její svědomí a ona vytáhla vrchní zásuvku stolu, u kterého seděla a jež byla po levé straně.

Tam byly. Byla jich malá hromádka, pěkně spořádaná a srovnaná. Na okamžik se na ně dívala a pak je vyňala, převracela je rychle, aby viděla, jsou-li všechny, a pak, sebravši útržky dopisu, který dnes ráno obdržela, přikročila ke krbu a pustila tam vše.

„Je tak lépe,“ řekla k sobě.

Potom dny ubíhaly dosti příjemně. Nepřipustila si ani na okamžik představy, že příjemnost těchto dnů vzniká ze skutečnosti, že onen mladík za několik týdnů zde zase bude. Naopak, bylo to proto, že objevila u něho jistou slabost — tak si řekla — a že odhodlaně na ni vkročila a proto, že je v takovém klidu a pokoji. Zařídila vše, pokud se týkalo lovu — to jest, pověděla hajnému, že pan Vavřinec přijde na vánoce jako obyčejně — a vše to učinila způsobem zcela klidným a zaměstnávala se bez námahy svými různými záležitostmi.

Právě v této době shledávala, že paní Baxterová se stává tu a tam trochu obtížnou. Zmíněná paní

došla k závěru, že Vavřinec není ve svém náboženství šťasten — alespoň z jeho dopisů bylo lze něco podobného vytušiti — a že pan Rymer to musí napravit.

„Farář zde musí alespoň dvakráte obědvati, dokud bude Vavřinec doma,“ poznamenala jednoho jitra při snídani. „Má na mladého muže veliký vliv.“

Markétka uvažovala o několika nejvyš nespravedlivých poznámkách, které Vavřinec pronesl o kněžích.

„Domníváte se — domníváte se, že Vavřincovi rozumíte?“

„Vždyť ho zná již od patnácti let,“ poznamenala paní Baxterová.

„Pak je tedy možno, že Vavřinec nerozumí jemu,“ řekla Markétka klidně.

„Možná.“

„A co myslíte, že bude moci pan Rymer učiniti?“ tázala se dívka.

„Nu — jen toho hocha uklidni . . . Myslím, že Vavřinec není zcela šťasten. Ne snad že bych chtěla nanovo a schválně rozrušovati jeho mysl — toho nemíním, má drahá! Chápu zcela dobře, že vaše náboženství je pro jisté povahy jediné vhodné a Vavřinec je jednou z takových povah. Ale několik pomocných slov — někdy — —“ Paní Baxterová toho zanechala u této pomlky. Byla to řečnická forma, kterou si oblíbila.

Markétka si myslila, že v narážkách staré dámy je zrno pravdy a mlčky si nabrala marmelády. Vavřincovy dopisy, které obyčejně četla, nezmiňovaly se mnoho o náboženství nebo o chrámu v Bromptonu, jak bývalo s počátku jeho zvykem. Chtěla samu sebe přesvědčit, že je to zdravé znamení, že to dokazuje, že Vavřinec se již pozdravuje z oné zimničné horlivosti, která se zdá býti nevyhnutelným ovzduším vět-

šiny lidí, kteří přistoupili na jinou víru. Markétka shledávala, že takoví nově obrácení bývají tu a tam obtížní. Rádi hovořívají velmi mnoho o skutečnostech, jež jsou dojista nezvratné a právě proto se o nich nemá mluvit. Vzpomínala si, že Vavřinec býval jedním takovým příkladem. Nechtěl jich zanechat a jeho pohrdání s anglikánským duchovenstvem, k němuž sama Markétka cítila úctu, bylo jí věcí obtížně pochopitelnou. Proto v myšlenkách protestovala proti oné myšlence s farářem...

Dívka zpozorovala, že znovu dovoluje svým myšlenkám ubírat se po sporných drahách. Pak pronesla nějakou poznámku o balkánské krizi, ale tak neočekávaně, že paní Baxterová se na ni podívala s úžasem.

„Ty tolik skáčeš s předmětu na předmět, drahousku. Mluvily jsme přece o Vavřincovi, že ano?“

„Ano,“ řekla Markétka.

„Má přijeti dne dvacátého, že ano?“

„Ano,“ potvrdila Markétka.

„Ráda bych věděla, kterým přijede vlakem.“

„Nevím,“ pravila dívka.

— — — — —

Několik dnů před Vavřincovým příjezdem odebrala se Markétka do skleníku, aby se podívala na chrysanémy. Byla jich tam překrásná výstava.

„Paní Baxterová nemiluje těch vlasatých,“ řekl zahradník.

„Ó, zapomněla jsem, Ferrisi, dne devatenáctého jich potřebuji velikou kytici. A nejlépe bude, když vezmete tyto — tyto vlasaté. A také trochu netíku. Máme ho dosti?“

„Ano, slečno.“

„Dovedete udělati věnec, Ferrisi?“

„Ano, slečno.“

„Nuže, uděláte z nich hezký věnec na hrob, ano? Může to počkati až do rána, dne dvacátého. Ale zůstane jich dosti pro kostel a dům?“

„Ó, ano, slečno.“

„A pro otce Manona?“

„Ó, ano, slečno.“

„Dobře tedy. Nezapomenete na to? Pěkný věnec s kapradinami, ráno dne dvacátého. Necháte-li jej zde, pošlu si pro něj asi kolem dvanácti hodin. Není třeba posílati ho nahoru do domu.“

„Dobře, slečno.“

Kapitola VI.

I.

Vavřinec seděl ve svém pokoji po snídani, nacpává si zamysleně svoji dýmku z trnovníkového dřeva a myslil na svou cestu domů.

Uběhlo teď více než šest týdnů od jeho zkušenosti, nabytých na Queen's Gate. A zatím prožil různá duševní hnutí. Nejprve pocítil zmatek a hrůzu, potom nervosní zájem a za třetí strašnou nevěru a na konec k jeho úžasu počal jeho nervosní zájem oživovati na novo.

S počátku byl naplněn nerozumným strachem. Vracel se až k bráně parku, sotva věda, kam jde, a myslil jen na to, že je ve společnosti těch, které opustil. Když se ocitl na jižní straně, Hyde Parku, kde bylo málo chodců, přešel jej nervosním spěchem, aby byl již někde mezi lidskými bytostmi. Potom poobědval v jednom restaurantu, věda, že tam bude hráti hudební kapela, a vypil láhev šampaňského. Vrátil se do svého bytu rozveselen a rozčilen a vrhl se okamžitě na

lůžko ze strachu, aby jeho odhodlanost nezmizela. Věděl totiž velmi dobře, že strach a jakýsi protivný odpor jsou hlavními elementy jeho citu. Vždyť skoro po celé dvě hodiny, jestliže tři osoby souhlasně nehlaly, byl on — jeho vlastní bytost, ono já, které nikdy nespí, a které je podkladem všeho, v podivné společnosti, ba nějakým strašným způsobem se zotožnilo s duší osoby mrtvé. Bylo to jako mrtvé. Bylo to, jako by mu byl někdo řekl některého jitra, že spal po celou noc s mrtvolou pod postelí. Téže noci se asi dvanáckrát probudil ve své příjemně zastřené ložnici, a po každé byl zachvácen hrůzou. Což kdyby ty pověsti byly pravdou a kdyby ona bytost se zdržovala v tomto ovzduší? Později uvažoval, jak jest pozoruhodno, že znamení, o které žádal, nemělo onoho účinku, ve který doufal. Nebyl tímto znamením nijak uklidněn.

Když pak čas prchal a on se trochu uklidnil, počala jeho hrůza přecházeti. Převracel ve své myslí onu věc desetkrát za den a shledával, že jest zajímavá. Ale také si počínal mysliti, že přece jen nemá nic, co by mohl nazvati důkazem. Hypnotický spánek mohl by celou tu věc vysvětliti. Ono drobné sdělení, které učinil ve stavu bezvědomém, jak seděl pod tisy, mohlo býti snadno vysvětleno skutečností, že o té věci sám věděl a že to bylo nějakým hlubším elementem v jeho zkušenosti, než se mu zdálo, a že to hlasitě projevil.*) Nic jiného to nedokazovalo. Zbývalo ještě ono klepání a pak to, co medium, pan Vincent nazvalo jeho „vzeřnění“, když spal. Ale o všem

*) Autor tím míní tak zvanou autosugesci, která může ovšem v hypnotickém spánku, ale také v obyčejném spánku, jakož i ve stavu trance, do něhož upadají media, značně působiti na výroky dotyčného subjektu

Pozn. překl.

tom četl již dříve v knihách. *) Proč by měl býti teď více přesvědčen, než před tím? A pak, bylo zajisté pochybno, nebylo-li ono klepání, jestliže se opravdu stalo, zcela obyčejným praskáním v nábytku, zvětšeným pozorností naslouchajících? A jestliže to bylo něco více než takový praskot, zdali pak byl nějaký důkaz, že nebylo vyvoláno nějakým způsobem napjatou silou vůle některé žijící přítomné osoby?**) To bylo ovšem pochopitelné — totiž... A kromě toho, v jakém je to vše spojení s Amy?

Za týden po oné zkušenosti nabyla jeho skepse vrchu. Tyto jeho myšlenky neustále pracovaly a neustále se opakovaly. Normální život, kterým žil, dlouhá obchodnická tvář právníkova, se kterým seděl den za dnem, několik obědů a asi dvě návštěvy divadla, — ba i hluk londýnských ulic a zjevy pracujících lidí, — vše to ho postupně uklidňovalo.

Když proto obdržel nervosně napsaný malý lístek od lady Laury, v němž mu připomínala seanci, jež má býti na Baker Street, a v němž ho žádala o účastenství, odpověděl jí velmi vhodným způsobem, děkuje jí za její laskavost, ale napsal jí, že došel k závěru, že tyto věci mu nesvědčí ani jeho práci a prosil ji, aby ho omluvila u pana Vincenta.

Tak minuly asi dva týdny a nic se neudálo. Potom obdržel zase lístek od lady Laury a zase jí odpověděl zdvořilým odmítnutím, jenže tentokráte připojil trochu více o stavu vlastních myšlenek. A pak zase nastalo ticho.

*) Dobrá trance media, když jsou ovládána duchem zemřelého, mění často až úžasně výraz, ba i celý tvar svého obličeje.

Pozn. překl.

**) Takovým způsobem si rádi vykládají tyto zjevy skeptikové, ale zapomínají při tom, že vlastně vyražejí klín klínem, neboť kdybychom připustili, že člověk může silou své vůle vyvolati na dálku určité zvuky, které každý může slyšet, pak jsme spadli rovnýma nohama právě do okultních nauk.

Pozn. překl.

Pak konečně ho navštívil pan Vincent osobně. Stalo se to jednoho večera po obědě.

Vavřincův byt byl na Mitre Courtu. Bylo to v pohodlné blízkosti jeho oblíbeného chrámu — dva pokoje spolu sousedily a z nich se vycházelo přímo na schodiště.

Hrál chvíli na klavír, který stál v jeho třetím pokoji, který byl salonem a pak toho zanechal, aby si trochu u krbu zdříml. Probudil se náhle a viděl onoho velkého muže, stojícího přímo nad ním, a posadil se v rozpacích.

„Odpusťte, pane Baxtere! Chlapec vrátného mně řekl, abych šel přímo nahoru. Vaše zevní dveře byly otevřeny.“

Vavřinec si pospíšil, aby ho uvítal a vyzval ho, aby se posadil do hlubokého křesla, načež mu nabídl whisky a tabáku. Tento muž měl něco ve svém vzezření, co nutilo k úslužnosti.

„Doufám, že víte, proč jsem přišel,“ řeklo medium s úsměvem.

Vavřinec se také usmál, ale trochu nervosně.

„Přišel jsem se přesvědčiti, nechcete-li znovu uvažovati o svém rozhodnutí?“

Mladík zavrtěl hlavou.

„Myslím, že nikoliv,“ pravil.

„Doufám, že to pro vás nemělo žádných zlých následků, co jste zažil u lady Laury?“

„Vůbec ne, kromě prvního otřesu.“

„A to vás vůbec neuklidňuje, pane Baxtere?“

Vavřinec váhal.

„Abych vám řekl, je to tak,“ pravil, „nejsem vpravdě přesvědčen. V tom, co se stalo, nevidím zcela nic rozhodného.“

„Vysvětlil byste mně to, prosím, blíže?“

Vavřinec mu široce a dlouze vyložil výsledky svého

přemýšlení. Řekl, že zde nebylo nic, co by se nedalo vysvětliti velmi abnormálním stavem subjektivnosti. Skutečnost, že ... že jméno oné mladé osoby bylo v jeho mysli ... a tak dále ...

„... A pak jsem se přesvědčil, že mne to dosti ruší v mé práci,“ končil. „Prosím vás, nepovažujte mne za člověka hrubého nebo nevďěčného, pane Vincente.“ (Při tom se Vavřinec domníval, že řekl něco velmi silného a rozumného!)

Medium nějakou chvíli mlčelo.

„Nepovažujete to za věc zvláštní, že já sám jsem nemohl onoho večera ničeho docílit?“ řekl pak pan Vincent.

„Jak to? Nerozumím vám.“

„Nuže, pravidelně nemám žádných obtíží, když chci obdržeti nějaké odpovědi mechanickým psaním.*) Pozoroval jste, že toho večera jsem nemohl ničeho docílit?“

Vavřinec o tom uvažoval.

„Nuže,“ řekl konečně, „může se vám to zdáti velmi pošetilým, ale kdybychom připustili, že jsem nadán neobyčejnými dary v tomto směru — jsou to vaše vlastní slova, pane Vincente — je-li tomu tak, hena-hlížím, proč moje soustředění myšlenek nebo můj hypnotický spánek nebo trance — ať to bylo cokoli — nebyly tak 'mocné, aby — —“

„To zcela nahlížím,“ přerušil ho host. „To je ovšem pochopitelné s vašeho stanoviska. Vstoupilo mně na mysl, že budete asi takto smýšleti... z vaší theorie

*) Tak zvaná píšící media se dělí podle Kardeca na dvě hlavní skupiny, totiž na taková, která piší mechanicky, při čemž jejich ruka je vedena neznámou silou, takže čtou každé slovo teprve když jest napsáno. Dále jsou media polomechanická, která vždy napřed než slovo napíší, je mají ve své mysli, ačkoli, jak se tvrdí, nevědí tato media velmi často, co bude v písmu následovati. Nejlepší a nejspolehlivější jsou ovšem media, píšící čistě mechanicky.

Pozn. překl.

tedy vychází na jevo, že podvědomé já postačí, aby vše to vysvětlilo, že v onom hypnotickém spánku, chcete-li to tak nazývat, jste pouze pronesl, co jste měl na srdci, a stotožnil jste se s ... se svou vzpomínkou na onu mladou dívku.“

„To je moje domněnka,“ řekl Vavřinec krátce.

„A což to hlasité, vytrvalé a každou myšlku vylučující klepání?“

„To se mně nezdá tak důležitým. Vždyť přece víte, že jsem toho skutečně ani neslyšel.“

„Je vám tedy třeba neklamného znamení?“

„Ano ... ale vidím zcela určitě, že je to nemožno. Ať jsem řekl ve spánku cokoliv, tu buďto to nemohu srovnati s pravdou, a v tom případě je to jako důkaz bezcenné, anebo to s ní srovnati mohu, poněvadž jsem to již věděl a v takovém případě je to zase bezcenné.“

Medium se usmálo, přivírajíc zpola oči.

„Považujete nás asi za lidi velmi dětinské, pane Baxtere,“ pravilo.

Pak se trochu vztyčilo v křesle a vloživši ruku do náprsní kapsy, vyňalo zápisník, ale položilo jej zavřený na koleno.

„Smím vám položit jednu dosti bolestnou otázku?“ řekl pak pan Vincent vlídně.

Vavřinec přisvědčil. Cítil se tak jistým.

„Pověděl byste mně laskavě nejdříve, zdali jste viděl hrob oné mladé dívky od chvíle, kdy jste odešel z venkova? A za druhé, zdali se vám náhodou někdo o jejím hrobu nezmínil?“

Vavřinec polkl.

„Zajisté, že o něm nikdo se mnou nemluvil. A od té chvíle, kdy jsem odjel z venkova, jsem ho neviděl.“

„Jak je to dávno?“

„Bylo to ... asi dne dvacátého sedmého září.“

„Děkuji vám! ...“ Pak otevřel zápisník a několik vteřin převracel jeho stránky. — Chtěl byste vyslechnouti toto, pane Baxtere? — Povězte Vavřincovi, že na mém hrobě se trochu propadla hlína a že po stranách se objevují trhliny.“

„Jaká je to kniha?“ řekl mladík chraptivě.

Medium ji zavřelo a vsunulo ji zase do kapsy.

„Ona knížka, pane Baxtere, obsahuje několik výňatků z oněch sdělení, jež jste promluvil ve svém trance. Věta, již jsem vám přečetl, jest jedním takovým výňatkem. Byla to odpověď, která nám byla dána na moji žádost, aby bytost, která vás ovládá, podala nezvratný důkaz o své totožnosti. Ona ... vy jste chvíli váhal, než jste mi odpověď dal.“

„Kdo psal ony poznámky?“

„Paní Stapletonová. Jestliže si přejete, můžete viděti originál. Domníval jsem se, že by vás to zarmoutilo, kdybyste zvěděl, že byly takové poznámky činěny, ale musil jsem se toho odvážiti — nesmíme vás ztratiti, pane Baxtere.“

Vavřinec seděl oněmělý a ve zmatku.

„Teď vám nezbývá nic jiného,“ pokračovalo medium klidně, „než abyste se přesvědčil, je-li to, co bylo pověděno, správné či nikoliv. Jestliže je to nesprávné, pak tím bude tato věc ukončena, bude-li vám líbo. Ale, je-li to správné — —“

„Ustaňte! Nechte mne přemýšleti!“ vykřikl Vavřinec.

Upadl zase do onoho zmatku, jemuž, jak se domníval, unikl. Zde byl určitý důkaz, alespoň nabídnutý dobrovolně — právě takový důkaz, který před tím chyběl. A Vavřinec nepochyboval nijak, že by vybočoval z událostí skutečných. A kdyby to bylo pravda — byl zde snad nějaký pochopitelný výklad, který by to vysvětloval, kromě onoho, jenž byl nabízen

s takovou důvěrou tímto vážným, důstojným mužem, sedícím zde a pohlízejícím na něj s jakýmsi výrazem zájmu a soucitu ve svých nehybných očích? Náhoda? To bylo směšné. Je ovšem jisto, že se někdy hroby propadávají — ale... přenos myšlenek od někoho, kdo si hrobu všiml? ... Ale proč právě tato zvláštní myšlenka, tak živá, určitá a přiosťřená? ...

Kdyby to bylo pravda? ...

Díval se bezradně na svého hosta, který seděl a kouřil a klidně čekal.

A pak zase jiná myšlenka, které si před tím nevšímal, projela jím jako meč. Kdyby to bylo pravda — kdyby sama jeho Amy, jeho ubohá, hezká Amy byla zde a kdyby bouchala a křičela jako dítě, které je zavřeno samo a potmě, kdyby bušila na jeho skeptické srdce... kdyby bylo skutečně pravda, že v oněch dvou hodinách se vyplnilo přání jejího srdce a to způsobem, k němuž se nemohlo ani z daleka přiblížit žádné spojení pozemské... A jak on s ní zacházel? A ještě při této myšlence jím projel záchvěv odporu... bylo to nepřírozené, ohavné... a přece, jak sladké! ... Co říká těmto věcem církev? ... Ale což kdyby náboženství bylo nesprávné a kdyby právě tohle bylo nasycení vyšší přírody, jejímž hmotným výrazem bylo pouhé pozemské manželství? ...

Když tu tak seděl, letěly jeho myšlenky rychleji než mraky a mátly ho, mučily ho a lákaly ho. S prudkou námahou se vzmužil. Musí býti rozumným a musí těmto věcem čeliti.

„Pane Vincente!“ zvolal.

Vlídna tvář se k němu zase obrátila.

„Pane Vincente...“

„Tíše, rozumím vám úplně,“ pravil otcovský hlas. „Vím, že je to uleknutí, ale pravda je někdy trochu děsivá. Čekejte. Chápu zcela dobře, že vám musí

býti poskytnuto času. Musíte to vše promyslet a tuhle věc musíte si sám dokázat. Nesmíte si činit násilí. Ale myslím, že bude nejlépe, když vám dám svoji adresu. Ty dámy jsou trochu prudké, že ano? Myslím, že spíše přijdete ke mně, abyste nemusil být v jejich společnosti.“

Položil svoji navštívenku na malý čajový stůl a vstal.

„Dobrou noc, pane Baxtere.“

Vavřinec přijal jeho ruku a díval se chvíli do jeho vlídných očí. A po té onen muž odešel.

II.

To se událo před nedávnem a Vavřinec seděl u snídaně, měl dosti kdy, aby o tom znovu přemýšlel a aby svou vůli zadržel svůj úsudek.

Vrátil se do onoho stavu, který jsem již popsal — k rozčilenému zájmu — k ničemu více. Zdálo se, že hrůza pominula a zajisté se také zdálo, že pominula i nevěra. A teď se musí setkat s Markétkou a svou matkou, a musí také vidět onen hrob...

Stalo se jaksí, že si teď více uvykl na myšlenku, že asi bude za vším tím skutečná a pevná pravda a bližší jeho seznámení se s těmito věcmi zplodily klid. Ale přece jenom cítil jakousi nervosnost při myšlence, že se vrátí domů. Prožíval nálady, v nichž seděl nebo procházel se o samotě, toužil vášnivě, aby to vše bylo pravda. A měl zase jiné nálady, v nichž byl uklidněn. Ale v obojích bylo něco nepříjemného spojeno s myšlenkou, že se setká s Markétkou a rovněž i jakýsi pud smířit se s ní. Markétka se počala před jeho duševním zrakem objevovat jako nějaké vtělení životního názoru, velmi rozumného, sdělného a neobyčejně přitažlivého. Cítil kolem ní islou, v ní

kost a sílu a pocit svěžího vzduchu, který byl rozkošný. Myslíl si, že je to tatáž věc, která ho k ní vábila v minulém létě. Obraz Amy měl pro něj na druhé straně — teď více než od chvíle, kdy nabyl posledních svých představ, něco zcela opačného — byla to jistě také půvabnost, ale jakási půvabnost rázu výlučného a živého, která se neobyčejně lišila od obrazů Marketiných. Kdybychom to chtěli vyjádřiti slovy, tu myslił na Markétku dopoledne a na Amy večer, zvláště po obědě. Markétka byla klidná a slunná, kdežto Amy se lépe hodila k večerní horečce a k umělému světlu.

A teď se musil s Markétkou setkatí.

Nejprvé uvažoval o tom, že nesmí se zmíniti ani jediným slovem, ani jí ani matce o tom, co se stalo. Obě se budou domnívati, že toho všeho zanechal. Pak nebude aspoň přetřásání a to mu bylo jakousi útěchou. Ale pak zde byl zase jistý pocit osamělosti a oddělení mezi ním a dívkou.

„Ale vždyť,“ tázal se sama sebe rozhorleně, „proč by se jí to týkalo? Není přece jeho zpovědníkem. Je pouhou dívkou, vychovanou v klášteře, která ho nechápala. Bude k ní zdvořilým, ale bude se od ní držeti v jisté vzdálenosti. To bylo jeho rozhodným úmyslem. A svoje věci si ponechá pro sebe.“

Učinil několik rychlých tahů ze své dýmky a vstal. Bylo rozhodnuto.

V této určité náladě vystoupil na peron na sklonku onoho zimního dne a spatřil Markétku, která zahalená v kožišinu, zářila radostí a očekávala ho, obrácena zády k pomorančovému západu.

Oba mladí se při setkání nelíbalí. Domnívali se, že je tak lépe. Ale za to jí chopil za ruku s příjemným pocitem setkání a příchodu domů.

„Tetinka sedí v kočáře,“ řekla mu. „Na stříšce je

dosti místa pro zavazadla. ... Ach, Vavřínče, jak je to veselé!“

Pak následovala příjemná jízda dvěma mil. Vavřinec seděl zády ke koním. Jeho matka mu asi dvakrát poklepala pod kožíšninovou pokrývkou na koleno a dívala se naň dobrotivě a radostně. Zdálo se to velmi příjemným návratem domů. Paní Baxterová se tázala po panu Mortonovi, který byl domácím připravovatelem Vavřincovým ke zkouškám a učinila to se vhodnou uctivostí.

Ale místa mají právě takovou sílu podržovati vzpomínky jako osoby a právě když zatáčeli do vesničky, zpozoroval Vavřinec, že zrovna teď se to velice osvědčuje. Schválně se nepodíval na krám pana Nugenta, ale bylo to marné. Celé to místo bylo tak naplněno vzpomínkami na Amy — a zdálo se, že je to více než vzpomínkou — bylo to, jakoby byla dosud na živu. Jeli právě mimo vrátka, kde šeptal její jméno, jeli mimo konce tisového stromořadí, kde seděl jedné noci, aby se jí za domem ukázal a o půl míle dále byla luka, teď se stnívající, kde se s ní po prvé setkal tváří v tvář při západu slunce, a také tam byla stavidla u řeky, kde spolu stáli mlčky. A vše to bylo jako krajina, na níž se díváme jako činívají děti skrze barevné sklo, — měla stejné lokální zbarvení smrti a bolesti.

Toho večera byl Vavřinec dosti klidný. Jeho matka to zpozorovala a tato okolnost u ní probudila poznámku, která na okamžik vyvolala jeho uleknutí.

„Vypadáš, miláčku, trochu přepadlý,“ pravila, když místo něho odnášela svíci do jeho ložnice. „Již jsi nemyslel na ten spiritualismus?“

On podal svíci Marketě a vyhnul se jejím zrakům.

„Ach, jen trochu,“ řekl lehce, „ale přes dva měsíce jsem se toho nedotkl.“

Řekl to tak hezky, že i Markétka byla uklidněna. Čekala jen zlomek vteřiny, aby slyšela jeho odpověď a pak odcházela na lůžko spokojeně.

Její spokojenost byla následujícího jitra ještě hlubší, když Vavřinec na ni zavolał veselým mrazivým vzduchem, aby naň počkala na ohybu cesty k vesnici, jdouc do kostela.

„Již jdu,“ řekl, „nebyl jsem venku již celé věky.“

Po celou cestu zdělí půl míle mluvili o tom a onom. U kostelních vrat se zastavila.

„Vavřinče, chtěla bych, abyste šel se mnou potom na okamžik na protestantský hřbitov. Půjdete?“

Zbledl tak náhle, že se toho ulekla.

„Proč?“ řekl krátce.

„Chci, abyste něco viděl.“

Díval se na ni dosud krátkou chvíli s nepochopitelným výrazem a pak přikývl se zaťatými rty.

Když vyšla z kostela, čekal již na ni. Rozhodla se, že řekne něco, čím by mu vyjádřila svoji lítost.

„Vavřinče, lituji hrozně, jestliže jsem toho neměla říci... byla jsem pošetilá... ale snad — —“

„Co jste chtěla, abych viděl?“ řekl zcela bezvýrazným hlasem.

„Jen trochu květin,“ řekla. „Nenamítáte nic proti tomu?“

Viděla, že se trochu chvěje.

„To bylo vše?“

„Ano, proč? ... Co jiného to mělo býti?“

Kráčeli spolu několik kroků bez dalšího slova. U kostelních dveří zase promluvil.

„Je to od vás velká laskavost, Markétko... Já... jsem dosud trochu rozladěn, víte, to je vše.“

Pak spěchal před ní přes zmrzlou trávu za kostelem a když přišla k němu, viděla, že se dívá velmi vážně na hrob. Chvíli neříkal nic.

„Obávám se, že ten pomník je trochu — trochu nepěkný... Líbí se vám ty květiny?“ řekla potom.

Pozorovala, že chrysantémy byly mrazem trochu zčernalé a sotva si všimla, že jí neodpověděl.

„Líbí se vám ty květiny?“ řekla pak znovu.

Trhl sebou, jsa vyrušen ze svého dlouhého zírání k zemi.

„Ó ano, ano,“ řekl, „jsou... jsou krásné... Markétko, hrob je zcela v pořádku, že ano — myslím, mohyla?“

S počátku mu sotva rozuměla.

„Ó ano... co tím chcete říci?“

On si vzdychl, ale ona nevěděla, bylo-li to úlevou nebo něčím jiným.

„Jenom... Jenom jsem slyšel, že mohyly se někdy propadávají, nebo že po stranách popraskají. Ale tato —“

„Ó ano,“ přerušila ho dívka, „a právě tato včera byla ve stavu bídém... Co se vám stalo, Vavřínče?“

Obrátil k ní svůj obličej s takovou náhlostí, a měl na něm výraz takové hrůzy, že sama byla poděšena.

„Co jste řekla, Markétko?“

„Nebylo to nic důležitého,“ pravila dívka rychle. „Mohyla nebyla ani trochu znetvořena, jestliže —“

„Markétko, budete tak laskava a řeknete mi přesně, v jakém stavu jste včera hrob nalezla? Kdy byl opraven?“

„Já... zpozorovala jsem to, když jsem včera ráno přinesla chrysantémy. Mohyla byla trochu propadlá a po stranách byly trhliny. Řekla jsem hrobníkovi, aby to napravil. Zdá se, že to učinil. Vavřínče, proč pak se tak díváte?“

Zíral na ni s výrazem, který mohl znamenati vše možné. Nebyla by byla překvapena, kdyby byl pro-

pukl záchvatem smíchu. Bylo to strašné a nepřirozené.

„Vavřínče! Vavřínče! Nedívejte se tak!“

Náhle se odvrátil a odešel od ní. Spěchala za ním.

Cestou domů jí vyprávěl od počátku do konce celý svůj příběh.

III.

Oba seděli společně v malém kuřáckém pokoji v zadní části domu. Bylo to posledního dne Vavřincových prázdnin. Příštího rána se musil vrátit do města.

Markétka prožila naskrze bídný týden. Musila dostátí svému slibu a nesměla nic prozradit paní Baxterové, — ne snad proto, že by jí mohla stará ta paní nějak prospěti, ale proto, že již pouhé sdělení by jí bývalo jistou úlevou — a věci, o nichž slyšela, nebyly přece jen dosti vážné povahy, aby o nich pověděla otci Mahonovi.

Pro ni spočívala bída těchto dní v tom, že mladý muž byl spiritualistickými naukami tak strašně rozčilen, ale nikoli v tom, že by sama věřila jejich předstíraným pravdám. Přetřásala s ním znovu a znovu důvody i protidůvody, schvalujíc jeho poznámky, týkající se prvé části jeho zážitků a napovídajíc sama, co by mohlo býtí nejrozumějším vysvětlením rozhodného konce. Hroby se propadávají, řekla, ve dvou případech ze tří a Vavřinec to věděl právě tak dobře jako ona. Proč tedy by to nemohlo býtí vysvětlováno také podvědomím, které v hypnotickém spánku — nebo v jakémkoliv jiném stavu — prohlásilo tyto jeho představy? Vavřinec zavrtěl hlavou. Teď v tom byli zase. Paní Baxterová před půl hodinou odešla na lůžko.

„Je to příliš příšerné,“ řekla Markétka rozhorleně. „Nemůžete přece vážně věřit, že duše ubohé Amy vstoupila na půl druhé hodiny do salonu lady Laury do vaší mysli. Co je tedy očištec nebo nebe? Je to tak naprosto a směšně nemožné, že nemám dosti trpělivosti, abych o tom mluvila.“

Vavřinec se na ni usmál dosti unaveně a pohrdavě.

„Běží o jednu věc,“ pravil, „je to tahle: Která domněnka je prostší. Vy i já věříme, že duše někde jest. A pak je ovšem přirozeno, že ano, že by si přála — ó, vezmi to vše ďas! Markétko, myslím, že byste si měla vzpomenouti, že mne milovala — tak jako já jsem miloval ji,“ dodával.

Markétka lehounce ve své duši vykřikla.

„Nepopírám ani na okamžik, že je to příběh velmi podivný,“ řekla. „Ale toto vysvětlení je právě — ach, nemohu o tom mluvit. Dovolil jste si dojít až k této poslední věci, ačkoliv jste tomu nevěřil a teď je to vše pro tuto náhodu převráceno. Vavřince, přála bych si, abyste byl rozumným.“

Vavřinec na ni pohleděl.

Seděla obrácena zády k oknu, zastřenému záclonou a zabedněnému okenicí, za nímž bylo tisové stromoradí, a světlo lampy na vysokém podstavci padalo zplna na její obličej. Byla oděna v nějakou bohatou temnou látku, její prsa byla zahalena jinou látkou bílou a průsvitnou a její kulaté, silné paže ležely obnaženy až k loktům na podpěradlech křesla. Byla dívkou na pohled velmi příjemnou a zdravím kypící, ale její obličej byl zarmoucen a její veliké, vážné oči nebyly tak klidné jako obyčejně. A Vavřinec zase se divil vytrvalosti, se kterou naň útočila. Zdálo se, že celá její osobnost je vnesena do jejích očí a pohybu a rychlých slov.

„Markétko,“ pravil, „prosím vás, vyslechněte mne.

Řekl jsem vám znovu a znovu, že nejsem doopravdy přesvědčen. To, co pravíte, jest podle lidského rozumu možné, ale nezdá se mi, že by to bylo vysvětlením nejpřirozenějším. To, co se mi zdá nejpřirozenějším, jsem vám řekl a vy máte zcela pravdu, že tato poslední věc to ve mně změnila. Je to totéž jako ono zrníčko, které promění tekutinu v celé láhvi v pevnou sůl.*) Bylo toho třeba... Ale jak jsem řekl, nemohu býti skutečně a úplně přesvědčen, dokud jsem neuviděl více. Chci více viděti. Dnes ráno jsem napsal panu Vincentovi.“

„Opravdu?“ zvolala dívka.

„Prosím vás, nebuďte pošetilou... ano, napsal jsem mu. Sdělil jsem mu, že mu budu k službám, jakmile přijdu do Londýna. Kdybych toho byl neučinil, bylo by to zbabělé a směšné. Jsem mu tím zavázán.“

„Vavřínče, přála bych si, abyste toho byl neučinil,“ řekla dívka prosebně.

On se trochu vztyčil, vyrušen tímto jejím velmi neobvyklým vzezřením.

„Ale je-li to vše takový nesmysl,“ pravil, „čeho bychom se měli báti?“

„Je to — je to chorobné,“ řekla Markétka. „Chorobné a děsné. Je to ovšem nesmysl, ale je to — je to nesmysl bohaprázdny.“

„Jste velmi zdvořilá,“ pravil.

„Lituji,“ řekla trpělivě. „Ale vy přece víte —“

Mladík se najednou trochu rozehrál.

„Zdá se, že si myslíte, že nemám srdce,“ zvolal.

„Dejme tomu, že to je pravda — dejme tomu, že Amy byla opravdu a dojista zde, a — —“

Náhle se ozval z kouta pokoje jasný, ostrý zvuk

*) Spisovatel míní známý fyzikální pokus s Glauberovou solí, jejíž nasycený roztok v nádobě klidně stojící se promění okamžitě v pevnou sůl nejmenším otřesením tekutiny. *Pozn. překl.*

jako prásknutí biče. I Markétka sebou trhla a dívala se na mladíka. Zbledl okamžitě smrtelně a jeho rty se chvěly.

„Co to bylo?“ šeptal rychle a zvučně.

„Je to pouze v nábytku,“ řekla klidně, „dnes v noci přišla obleva“.

Vavřinec se na ni díval a jeho rty se nervosně pohybovaly.

„Avšak — avšak — —“

„Milý hochu, což pak nevidíte, že stav vašich nervů — —“

Znovu se ozvalo tiché, ale ostré prásknutí a ona se zamlčela. Na okamžik byla znepokojena. Otvíraly se jí jisté možnosti, ona o nich uvažovala. Potom je potlačila s netrpělivostí a bázni. Náhle pak vstala.

„Půjdu na lůžko,“ pravila. „Je to příliš směšné.“

„Ne, ne — neopouštějte mne... Markétko... nelíbí se mi to.“

Posadila se na novo, dívíc se jeho dětinství, ale přece jen si uvědomovala, že její vlastní nervy byly také trochu přepnuté. Nechtěla naň pohlédnouti ze strachu, aby mu snad její pohled nenaznačil více než chtěla. Zvrátila hlavu nazad na opěradlo křesla a dívala se na strop. Ale pomyslit si, že duše mrtvých — ach, jak to bylo odporné —!“

Venku byla velmi tichá noc.

Prudký mráz svíral svět železnými pouty v sněhovém poprašku poslední dva nebo tři dny, ale dnešního odpůldne počalo táti. Při obědě se stalo dvakráte, že slyšeli buchání sněhových spoust, padajících se střechy na trávník. A jasná zář svíček zdála se trochu ztemněná a jako mlhavá. „Bude to radost, až budeme moci znovu do zahrady,“ uvažovala.

A teď, když oba tu seděli v tichu, při němž se nehnul ani větřík, stávala se obleva každým okamžikem patrnější. Ticho bylo hluboké a lehounké zvuky, přicházející z venkovské noci, volné a rozvázně kapání z okapů, šustot spadalých listů, ba i žuchání tisových větví na trávníku — vše to napomáhalo ke zvýšení ticha. Nebylo to jako šepot dne — spíše se to podobalo hlodání myši v dyhování nějaké úmrtní komnaty.

Po takovém rozhovoru je k tomu třeba skoro nadlidských silných nervů seděti za noci naproti zdánlivě rozumné osobě, která je bledá a chvěje se hrůzou i když se odhodlaně na ni nedíváme, chceme-li zůstat i sobě méně nedotčeni. Můžeme se přítí sami s sebou jakkoliv, můžeme klepati nohou vesele do podlahy, můžeme si s námahou plnit duši normálními myšlenkami — ale přece se to jaksi podobá zápasu, třeba bychom byli vítězní.

I Markétka to pozorovala.

Nebylo to snad proto, že by na jediný okamžik připouštěla, že obě drobné náhlé rány v pokoji by mohly vycházeti z nějaké jiné příčiny, kromě té, kterou sama uvedla — z povolování ztuhlého dříví vlivem oblevy. Také Vavřincovy důvody jí neovládly tak, aby mohly otrástit i sobě méně jejím odhodlaným přesvědčením, že by bylo cokoliv nadpřirozeného v jeho příběhu dojista podivným.

A přec, když tu tak seděla ve světle lampy, s němým Vavřincem před sebou, a s velikým zastřeným oknem vzadu, pocítila jakýsi nepokoj, kterého nemohla úplně zapuditi. Řekla si, že je to pouze fyzické, že je to výsledkem změny počasí, anebo při nejhorším, že je to způsobováno tichem, které se teď rozložilo a blízkostí postrašeného mladíka.

Teď se naň zase podívala.

Ležel ve starém, zeleném křesle, a jeho oči byly poněkud ve stínu, poněvadž byla lampa nad ním. Ležel klidně a tiše a jeho ruce dosud svíraly opěradla křesla, končící puklami v podobě lvů. Vedle něho na malém stolku ležela dosud doutnající cigareta na stříbrném podnosu...

Markétka náhle vyskočila, oběhla stůl a chytila ho za paži.

„Vavřínče, Vavřínče, probuďte se... Co se vám stalo?“

Proběhlo jím dlouhé zachvění. Posadil se se zmateným pohledem.

„Nu? Co jest?“ pravil. „Spal jsem?“

Třel si oči rukama a rozhlížel se kolem sebe.

„Co jest, Markétko? Usnul jsem?“

(Předstírá ten mladík něco? Pak to byla zajisté hra dobrá...!)

Markétka se vrhla na kolena u jeho křesla.

„Vavřínče! Vavřínče! Prosím vás, nechoďte k panu Vincentovi. Škodí vám to... Přeji si velice, abyste toho nečinil.“

Pohlížel na ni okamžik ještě nejistě.

„Nerozumím vám. Co tím myslíte, Markétko?“

Ona se zvedla... stydíc se za svoji vznětlivost.

„Přeji si jen, abyste nechodil k onomu muži. Vavřínče, prosím vás, nechoďte tam.“

Vstal a protahoval se. Veškeré známky jeho nervoznosti zdály se ty tam.

„Abych nenavštívil pana Vincenta? Nesmysl! Ovšem že tam půjdu. Tomu vy nerozumíte, Markétko.“

Kapitola VII.

I.

„Jaké to ulehčení!“ vzdychla si paní Stapletonová. „Již jsem se domnívala, že jsme ho ztratili.“

Všichni tři seděli poznovu, záhy po přesnídávce v salonu lady Laury. Pan Vincent právě přišel s Vavřincovým dopisem, aby jim pověděl novinu. Venku byla těžká mlha, která byla oranžové barvy a vypadala, jako by byla upředaná z vlny a vysoká okna vypadala ve světle lamp neprůhledně. Pokoj jevil se u porovnání s dýmem a zapáchající parou na ulici jako bezpečný a příjemný útulek.

Paní Stapletonová byla na přesnídávce u své přítelkyně. Plukovník se vrátil na vánoce a proto povinnosti jeho manželky jí zamezovaly pro nějakou dobu zúčastňovati se spiritualistických rozhovorů, ze kterých se tak těšila na podzim. Je to takovým osvěžením, řekla před chvilkou s trpělivým úsměvem, když někdy můžeme uklouznouti do čistšího ovzduší.

Pan Vincent složil dopis a vložil jej zase do kapsy.

„Musíme s ním býti opatrní,“ řekl. „Je neobyčejně citlivý. Skoro bych si přál, aby nebyl tak příliš vyvinut.*) U povah, jako jest jeho, se často stává, že bývají uvedena z rovnováhy.“

Lady Laura mlčela.

Nebyla zcela šťastna. V poslední době se jí naskytly asi dva velmi žalostné případy. Jedna velmi nadaná dívka, dcera hostinského z předměstí, vy-

*) Převládající názor o medích je ten, že to jsou vždycky osoby nervosní a nejvš citlivé a tato věc jest uváděna odpůrci jako protidůkaz. Kdyby odpůrcové znali věc z vlastní praxe dokonale a nepsali jen podle dojmů, získaných pouze z knih, věděli by, že je velmi mnoho medií, zvláště pro tak zvané projevy fysikální, která jsou naprosto zdravá a necitlivá, ba naopak robustní tělesné soustavy.

Pozn. překl.

vinula v sobě podobné síly a pak se to skončilo dosti hrůznou scénou v bytě lady Laury. Dívka teď byla v ústavu pro choromyslné. *) A také jedna její přítelkyně počala nedávno mluvití dosti trapnými výrazy proti křesťanství. Lady Laura se divila, proč lidé nemohou zachovávatí takovou rovnováhu jako ona sama.

„Myslím však, že by učinil nejlépe, kdyby ještě teď nechodil do veřejných seancí,“ pokračovalo medium. „Později k tomu ovšem dojde. Ale přišel jsem, abych vás požádal o velikou službu, lady Lauro.“

Oslovená dáma zvedla hlavu.

„Nesnáž s místnostmi není dosud urovnána. A nedělní seance musí teď přestatí. Rád bych věděl, zdali byste dovolila, abychom přišli sem — jenom několik málo osob. Alespoň pro příští tři nebo čtyři neděle.“

Lady Laura zazářila.

„Vždyť mně to bude největším potěšením,“ pravila. „Ale jak bude s kabinetem?“ (**)

„Bude-li toho třeba, poslal bych vám sem nějaký. Dovolíte mi, abych to zařídil?“

Paní Stapletonová zářila.

„Jaká to výsada!“ pravila. „Má drahá, velice vám závidím. Obávám se, že můj drahý Tom by nikdy nesvolil...“

„Mám na mysli ještě asi dvě věci,“ pokračoval pan

*) Spiritualism je rozhodně pro jisté lidi věcí nebezpečnou a sice hlavně pro tak zvaná mluvící média, která ztrácejí při projevech vědomí. Ale i jinak, pro lidi věci neznalé a slepě projevům věřící, je ve spiritualismu skryto velmi mnoho létek. Naopak je však okultním badatelům známo, že mnozí šílenci, vědou nevyčitatelní, jsou vlastně osobami, nadanými psychickými vlohami, nesprávně vyvinutými, a že by je bylo možno dosti snadno vyléčití okultními prostředky. Sam mám o tom doklady od Dra Schwarze, bývalého asistenta psychiatrie na pražské německé klinice. *Pozn. překl.*

**) Tak zvaného kabinetu, totiž jakéhokoli koutu zastřeného zácionou, za níž je křeslo pro medium, používá se při sezeních materialisačních. Děje se tak proto, že přímé světlo, dopadající na medium, působí na ně trapně a nebezpečně. *Pozn. překl.*

Vincent, tak vlídně, že toto přerušení se zdálo skoro poklonou, „a prvá z nich je toto. Chci, aby viděl sám. Ovšem pro nás je přední věcí jeho trance — ale sotva ovšem pro něj. Učinilo to na něj ohromný dojem — viděl jsem to — ačkoliv se snaží utajiti to. Ale byl bych rád, aby sám něco viděl — něco nezvratného — pokud možno nejdříve. Musíme zameziti, aby nepadl do trance, bude-li to možno... A druhá věc jest jeho náboženství.“

„O katolicích se praví, že nepřicházejí,“ poznamenala paní Stapletonová.*)

„Správně... Pan Baxter jest nově obráceným, že ano?... Myslíla jsem si to.“

Pan Vincent asi dva okamžiky přemýšlel.

Dámy ho nikdy neviděly tak se zajímati o začátečníka. Obvykle se jeho chování vyznačovalo nevšimavostí k takovým lidem a klidností. Ale zdálo se, že tento případ i jej rozčiluje. Lady Laura byla zase zachváćena náhlou lítostí.

„Pane Vincente,“ pravila, „myslíte určitě, že není pro toho hocha nebezpečí?“

Pohleděl na ni.

„Nebezpečí je vždycky,“ pravil. „Víme to velmi dobře. Nemůžeme učiniti nic jiného než bezpečnostní opatření. Ale průkopníci se musí vždycky v nějaká nebezpečí vydávati.“

Nebyla tím upokojena.

„Ale já myslím zvláštní nebezpečí. Víte, že je neobvykle citlivý. Byla zde ta dívka ze Surbitonu...“

„Ó, ta byla výminečně hysterická. Pan Baxter takový není. Nemyslím, že by se vydával ve větší nebezpečí než my všichni.“

*) Je důležité poznamenati, že u nás je tomu naopak. Naši spiritisté jsou právě nejlepšími katolíky a mnozí z nich byli právě spiritismem obráceni k víře z naprostého materialismu. *Pozn. překl.*

„Jste tím jist?“

Usmál se jako na omluvu.

„Nejsem si jist ničím,“ pravil. „Ale jestliže něco podobného cítíte, tu by bylo lépe, kdybyste — —“

Paní Stapletonová zašustila rozčileně svým oděvem a lady Laura se něčeho chápala, aby nalezla příležitost k ústupu.

„No, no,“ zvolala. „Tak jsem to nemyslíla ani na okamžik. Prosím vás, prosím vás, přijďte sem. Byla bych jen ráda věděla, zdali jsou nějaká zvláštní bezpečnostní opatření — —“

„Budu o tom přemýšlet,“ pravilo medium. „Ale jsem přesvědčen, že musíme býti opatrní, abychom ho nějak nepoděsili. Ovšem, nemáme všichni stejných názorů náboženských — ale toho můžeme pro tuto chvíli zanechat. Hlavní věcí jest, aby pan Baxter, bude-li možno, viděl něco neklamného, ostatní přijde již samo . . . Tedy, svolujete-li, lady Lauro, mohli bychom zde míti malé sezení příští neděli večer. Hodilo by se vám to o deváté hodině?“

Pohleděl na obě dámy.

„To by se hodilo velmi dobře,“ pravila paní domu. „A pokud se týká příprav — —“

„Podívám se sem v sobotu odpoledne. Chtěla byste se snad na něco zvláštního tázati?“

„Pan Jamieson mne přišel zase navštívit před několika dny,“ podotkla lady Laura pokusně.

„To by se hodilo velmi dobře. Tedy my tři a oni dva. Pro přítomnou chvíli to úplně postačí.“

Pak se zvedl — jeho postava byla vysoká, domínující — byl mužem na pohled uklidňujícím zvláště pro svůj vlídný obličej, svoje husté, přirostlé vousy a svoji zjevnou tělesnou sílu. Lady Laura tu seděla a cítila jakési nejisté uklidnění.

„A co bude s mými poznámkami?“ tázala se Matilda Stapletonová.

„Domnívám se, že jich nebude třeba... S Bohem... V sobotu odpoledne.“

Když odešel, seděly obě dámy asi dvě minuty mlčky.

„Co jest vám, drahoušku?“

Drobný obličej lady Laury, trochu starostlivý, se nepohnul. Dívala se zamyšleně do ohně. Paní Stapletonová položila na koleno své přítelkyně soucitně ruku.

„Nejdražší — —“ začala.

„Ne — není to nic, má drahá,“ pravila lady Laura.

•

Zatím si medium razilo doslovně cestu zamlženými ulicemi. Postavy se před ním náhle a obrovitě vztyčovaly a zase mizely. Dýmavá světla ohňů zářila jako skvrny namalovaných plamenů z oken nahoře, jasně sice, ale nikam nepronikala, a zvuky k němu doléhaly vatovitým ovzduším, ale byly přitlumené a podivně hlaholily. Bylo by to jaksi bylo vhodným dramatickým prostředím pro jeho myšlenky, kdyby byl myslil, přiměřeně ke své úloze, na bytosti, známky a průhledy odkudsi z neznáma, což vše jaksi nejasně jeho okolí napovídalo.

Ale byl mužem velice praktickým. Jeho spiritualistické přesvědčení bylo mu skutečností a nerozčillovalo ho právě tak, jako křesťanství nerozčiluje normálního křesťana. Neměl nejmenších pochyb o jeho pravdivosti.

Za všemi těmi podvody, sebeklamy, úžasnými výkony podvědomého já zůstávala jistá fakta, o nichž nebylo lze pochybovatí — byla to fakta, která vyža-

dovaia, jak se domníval, objektivního výkladu, kterého nemohlo poskytnouti nic než nauka spiritualistická. Domníval se zcela upřímně, že pro svůj spiritualism má mnohem více důkazů než většina křesťanů pro svoje křesťanství.

Neměl žádné určité teorie, týkající se duchovního světa v záhrobí, domnívaje se, že se dosti podobá světu tomuto. Podle jeho názoru je onen svět obydlen individualitami různé povahy a temperamentu, různých stupňů vývoje, a z těchto bytostí má jistý počet moc sdělovati se s velikými obtížemi s osobami na této straně života, s osobami, které jsou schopny přijímati taková sdělení. Že je s tímto postupem spojeno nebezpečí, věděl velmi dobře. Viděl dosti často mizeti mravní smysl a také viděl, jak upadají duševní schopnosti. Ale tyto věci nebyly pro něj nic více než čestné rány, kterým podléhají všichni zápasící. Hlavní věcí pro něj bylo, že zde jsou určité prostředky, jimiž možno navázati spojení se skutečností. Tato skutečnost byla ovšem někdy povahy neladné a zřídka kdy byla osvěcující. Nenáviděl jako každý hlučné projevy fysikální, pokud nebyly důležité a litoval skutečností, podle svého mínění, že to byli právě nejnižší a nejméně uspokojující obyvatelé onoho světa, kteří nejsnadněji přicházeli do styků s obyvateli světa tohoto.*) Ale přece jen byly pro něj hlavní zásady spiritualismu skutečnými kostmi vesmíru a bylo to jediné náboženství, které zasluhovalo při nejmenším vážné pozornosti.

*) Laikové se domnívají, že každý duch zemřelého člověka musí ihned po smrti vědět mnohem více než lidé smrtelní, že je zkrátka bytostí osvěcenou. Spiritualistické projevy však dokazují, že člověk po smrti zůstává přesně týmž, jakým byl za živa. Hrubíán zůstává hrubíánem a člověk ctnostný je po smrti rovněž ctnostný. Poněvadž však duchové nižších druhů mají nejhmotnější těla, mohou přijíti s lidmi nejsnadněji do styku a odtud řada nebezpečí, o nichž jsem se zmínil jinde. *Pozn. překl.*

Jako medium nebyl v činnosti déle než deset nebo dvanáct let. Objevil, jak se mu zdálo náhodou, že má v neobyčejném stupni mediumistické síly a počal pak věc prováděti z povolání. Pokud pozoroval, ne- utrpěl žádné škody z tohoto způsobu života, ačkoliv viděl, že jiní trpí a v poměru, jak vzrůstala jeho po- věst, rostly také jeho nřijmy.

Jest nutno podotknouti, že nebyl vědomým podvod- níkem. Nenáviděl mechanických triků, se kterými se někdy setkával. Byl dokonale a vážně přesvědčen, že síly, které má, jsou pravé a že osobnosti, s nimiž se zdál stýkati ve své mediumistické práci, byly tím, zač se vydávaly, že nebyly halucinacemi, že nebyly vý- sledky podvodu, a že také nemusily býti nutně zlé. Vážil si tohoto náboženství, jako si vážil vědy, oboje postupovalo, oboje podléhalo omylům, ale obého mohlo býti zneužito. Ale právě tak jako učenec nes- mí ustoupiti před odpůrcem ze strachu, že je spojen s nějakým nebezpečím, rovněž tak si musí počínati i spiritualista.

Když takto kráčet severním koncem parku ke svému obydlí, myslil na Vavřince Baxtera. Bylo mu zcela jasno, že tento mladík má v neobyčejné míře to, co nazýval okultními silami. Také mu bylo jasno, že tyto síly jsou spojeny s jistým nebezpečím. Proto se rozhodl, že sáhne ke všem rozumným opatřením. Veškeré katastrofy, jichž byl v minulosti svědkem, vznikly, jak se domníval, příliš rychlým vývinem těchto sil, anebo nezkušeností. Rozhodl se tedy, že bude postupovati pomalu.

Nejdříve musí býti mladík přesvědčen, za druhé musí býti připoután ke spiritualismu, za třetí jeho náboženství musí z něho býti odstraněno a za čtvrté musí býti vycvičen a vyvinut. Ale pro nynější dobu mu nesmí býti dovoleno, aby upadal do trance,

būde-li tomu možno zabrániti. Bylo jasno, myslil si, že Vavřinec má velmi mocnou „souvztažnost — jak by se byl vyjádřil — s beztělesným duchem jisté Amy Nugentové. Jeho spojení s ní bylo velice úžasné povahy, pokud se týká rychlosti a dokonalosti. Proto může býti dosažen skutečný postup tímto prostředníkem.

(Ano, vím dobře, že to zní jako směšný nesmysl.)

II.

Vavřinec se vrátil do města s pocitem vnitřního klidu, který ho dosti překvapil. Řekl Markétce, že není přesvědčen a pokud sám věděl, bylo to pravda. Ve smyslu rozumovém byla v této době spiritualistická theorie hypotésou, jež se zdála nejpravděpodobnější, ale morálně byl přesvědčen o její pravdivosti jako o čemkoliv na světě. A to právě dokazoval jeho klid, do kterého se jeho duše nořila.

Morální přesvědčení — to jest přesvědčení, podle kterého člověk jedná — nemusí se vždycky shodovati s postupem rozumovým. Někdy prvé předbíhá druhé a prvním příznakem jeho příchodu jest uklidnění vnitřního napětí. Rozum může ještě déle pracovati, rovnati, vybíratí a tříditi, ale věc sama je hotova a duše již odpočívá.

Vavřinec pocítil trochu rozčilení, když našel dopis pana Vincenta, který naň čekal v jeho bytě, a v němž mu medium blahopřálo k jeho rozhodnutí a prosilo ho, aby se dostavil do Queen's Gate, nejpozději o půl deváté hodině příští neděle. Ale toto rozčilení trvalo jenom okamžik. Věděl, že je to teď nevyhnutelné a doba a místo, kde se to mělo státi, nebyly důležité.

Odpověděl tedy, že přijde a že se bude přesně řídit určenou dobou.

Poobědval v jednom restaurantu a pak se vrátil domů a posadil se, aby srovnal svoje myšlenky.

Máme-li býti upřímní, nebylo jich mnoho a nebyly příliš hluboké.

Již v oněch dnech, které minuly od jeho otřesu, neočekával žádného většího světla, když zvěděl od Markety, že důkaz se splnil a že skutečná věc, která nebyla nikomu známa, ani jemu ne, byla v bytě lady Laury prohlášena jeho rty — od té doby stala se mu obvyklou myšlenka, že závoj mezi tímto světem a následujícím, je velmi tenký. A pak, vždyť veliké množství lidí na světě tomu věří a nejsou proto neustále v nějakém rozčileném stavu. Vavřinec si myslel, že k tomu došel pokusně. Dobře tedy, bylo to tak a nemusil o tom dále uvažovati.

Dále pak rozčilení, vzniklé z myšlenky, že byl ve spojení s Amy, se větším dílem z jeho nitra vytratilo. Byly tomu již bezmála čtyři měsíce od její smrti, a v nejhlubším nitru svého srdce počínal poznávati, že přece jen nebyla tak naprosto jeho spřízněnou duší, jak by byl chtěl dosud věřiti. V oné době trochu uvažoval o kupeckém krámě, o nepříjemných společnostech u čaje a o výpachu ze sýrů. Tyto věci jistě by nemohly zničiti souvztažnosti, kdyby taková souvztažnost byla silná — ale musila by silnou býti...

Dosud však zachovával o ní velice něžné myšlenky, a tím, že zemřela, získala u něho jistě důstojnosti, které neměla za živa. A bylo možno, že styky s ní tímto způsobem by byly zážitkem neobyčejně roztočilým. Ale již nebyl rozčilen — nijak se ho nedotýkala tato vyhlídka ani vášnivě ani drtivě. Bylo by to radostné? Ano. Ale...

Potom počal Vavřinec mysliti na svoje náboženství a při tomto předmětu se jeho myšlenky zastavily. Neměl ani potuchy o tom a nevěděl, kde vlastně stojí.

Cítil jenom tolik, že se mu stalo nezajímavým. Bylo pravé? Ó ano, myslil si. Podržíval je dosud jako mnozí podržují víru v nadpřirozené — byla to jakási reserva, ke které se mohl utéci naposled.

Dosud chodil v neděli na mši a umínil si, že půjde také v neděli příští. „Člověk musí mít nějaké náboženství,“ řekl k sobě. A rozumově nemohl mít v přítomné době jiného náboženství kromě katolického. Avšak, když se díval do budoucna, cítil nejistotu.

Natáhl se ve svém křesle a počal si cpátí dýmku. Za tři dny bude sedět se třemi nebo čtyřmi osobami v jednom pokoji. Z těchto osob budou dvě — a zajisté že to budou ze všech dva charaktery nejsilnější — které nebudou mít žádného náboženství kromě toho, jež poskytuje spiritualism, a Vavřinec již dosti četl, aby věděl, že toto náboženství není v každém případě křesťanstvím. A tyto tři nebo čtyři osoby věří jistě tomu z celého svého srdce, že jsou ve spojení s neviditelným světem, který je zřejmější a rozumější nežli styky, jimž jiní lidé věří na zemi. A dále uvažoval Vavřinec, že přece jen jest v této jejich důvěře pravda. Bude sedět v onom pokoji, opakoval si, a jest možno, že než odejde, uvidí jasnýma očima a možná, že se také dotkne živých osob, které podle všeobecného rčení zemřeli a byli pochováni. Při nejmenším obdrží alespoň jistě od těchto inteligencí neklamné zprávy...

Dívil se, že nebyl více rozčilen. Tázał se znovu sama sebe, zdali tomu opravdu věří, a porovnával svoji víru v to se svojí vírou v existenci Nového Zélandu. Ano, jestliže je něco podobného vírou, pak ji má... Ale rozčilení vznikajících pochybností zmizelo, tak jako zmizelo zajisté, když Nový Zéland se stal zeměpisným výrazem.

Zasl nad přirozeností toho všeho — nad neobyčej-

ným způsobem, kterým se celá ta věc umístila, jakmile byl spatřen důkaz a jakmile byl pochopen názor. Zdálo se mu, jako by to byl již znal po celý život. A přece jen věděl, že před šesti měsíci mu bylo známo sotva více, než že na tváři země jsou lidé, zvaní spiritualisti, kteří věří nebo předstírají, že věří v to, o čemž byl tehdy zcela přesvědčen, že je to fantastický nesmysl. A teď byl sám pokaždé strážce jedním z nich

Zdálo se, že je tažen vpřed nějakým neodolatelným postupem, jako když nastává jaro nebo podzim. A jakmile se tomu podrobil, přešel zápas a také rozčilení. Zajisté, že to činilo velmi málo požadavků. Křesťanství praví, že ti jsou blahoslavení, kteří neviděli a uvěřili, spiritualismus zase praví, že jediná rozumná víra je ta, která následuje, když jsme viděli.

A tak Vavřínek seděl a hloubal.

Jednou nebo dvakráte toho večera se ohlédl za sebe, ale zcela klidně bez každé stopy hrůzy, jaká se ho byla zmocnila v jeho kuřáckém pokoji doma.

Jestliže vše to je pravda — a opakoval si, že ví, že to pravda jest — tu tyto bytosti jsou i teď kolem něho a proč tedy se jich již nebojí?

Podíval se opatrně za sebe do temného kouta pod vyčnívající poličku na knihy, potom do rohu mezi zastřená okna a na svůj klavír, lesklý a tajemný v přítmí, a na polootevřené dveře do ložnice. Vše zde bylo klidné, vše bylo odděleno od bzukotu Fleet Stréetu. Okolnosti byly příznivé. Proč se nebojí? . . . Ale čeho by se měl báti? Tyto bytosti jsou přirozené a normální a on v ně věřil i jako katolík. A jestliže se projevovaly, co by v tom bylo děsného?

Vypadal pevně a vážně a když se tak díval před sebe, vznikl v něm jako když zapálí oheň jistý pocit zvláštního nadšení.

„Amy,“ zašeptal.

Ale nic se nehnulo.

Vavřínek se lehce a unaveně usmál. Cítil vyčerpanost a chtělo se mu spáti. Vyklepal svoji dýmku, skřížil nohy před ohněm a zavřel oči.

III.

Potom následovalo ono hladké klesání do propasti spánku, které poskytuje snad nejkrásnější fyzické pocity, známé člověku, když závoje každým okamžikem houstnou a měknou, a vědomí se stahuje s rukou a nohou a údů jako pes, který se svinuje k odpočinku. Ale přece jen setrvává ve své jsoucnosti a může pozorovati svoji příjemnou pohybu. Na to vše se pamatoval o půl hodiny později velmi dokonale. Ale pak v jeho paměti následovala nevyhnutelná mezera, ve které se naše já ztrácí než se vynoří v zemi přeludů ve snění anebo než se navrátí do skutečnosti.

Ale to, kde se vynořil, jak se upamatoval později, byla říše vůbec zcela rozdílná od té obvyklé — od oné země groteskní fantasmie, a přeskakujících myšlenek, řídkých stínů pravdy a ozvěn všedního světa, mezi nimiž většina nás se ocitá ve spánku.

Měl tento sen:

Myslí si, že je dosud ve svém pokoji, ale nebyl již ve svém křesle. Místo toho stál uprostřed podlahy nebo se jaksí vznášel nad ní, neboť mohl jedním pohledem, aniž se obrátil, přehlédnouti vše, co se v pokoji nalézalo. Obrátil svoji pozornost — neboť přijímal dojmy spíše jejím prostřednictvím než zrakem — ke klavíru, k šatníku, židlím, oběma dveřím, k zastřeným oknům a konečně, sotva bez špetky překvapení, k sobě samému, pololežícímu v křesle před ohněm. Díval se na sebe s potěšeným zájmem a upamatoval

se i v okamžiku, že se dosud nikdy neviděl se zavřenýma očima...

Vše v pokoji bylo neobyčejně živé a jasných obrysů. Bylo pravda, že světlo v krbu se dosud mihalo a že znovu a znovu se kmitalo ve vlnách měkké barvy na zastíněných zdech, ale toto měnící se světlo nebylo překážkou činnosti onoho nehybného prostředí, jímž vše pozoroval, tak jako pohyb letních mraků nepřekáží dennímu světlu. V témž okamžiku pochopil, že již nevidí očima, nýbrž onou pozorovací schopností, která se zraku pouze podobá — onou schopností, jež jest podkladem stejně všem ostatním smyslům a jež je jim společná.

V témž okamžiku se mu zdálo, že také jeho rozumové schopnosti s něho spadly jako slupka. Již nečinil závěrů, aniž uvažoval, nýbrž prostě pochopoval. A bieskem, současným s celým viděním, pozoroval, že jest nad volným postupem světa, jenž spojuje to a ono, z něž činíme závěry, po němž putuje světlo a v němž se rozkládají zvuky a jímž se pohybují svou cestou lidská hnutí. Domníval se, že dospěl k poslednímu tajemství... bylo to Ono, jež je podkladem všeho.

Ale teď je nemožno vyložit, leda snad jen postupně, celou sumu zkušeností, která však u něho vyžadovala pouhého nezměrně krátkého okamžiku. Také sám se později nepamatoval, v jakém pořádku se mu vše jevilo, neboť se mu zdálo, že vůbec při tom nebylo postupu, nýbrž že vše bylo najednou.

Ale chápal zcela jasně intuici, že je mu vše otevřeno, Prostor již pro něj neexistoval. Pokud se týkalo jeho vnímání, nebylo toto odloučeno od onoho. Viděl, že může bez pohnutí ze svého postoje viděti v okamžiku každé místo nebo člověka, k němuž chtěl upnouti svoji pozornost. Zdálo se, že je to podivu-

hodně prostá věc — že prostor je o málo více než ilusí a že není ničím jiným, převedeme-li to dosti hrubými výrazy, než něčím, co bychom mohli nazvatí diferencemi. „Zde“ a „tam“ byly jen pojmy relativními. Ovšem, že souhlasily se skutečnostmi, ale nebyly samy těmito skutečnostmi . . . a poněvadž stál teď nad nimi, viděl je z jejich vnitřní stránky, tak jako bychom mohli říci, že člověk, stojící uvnitř koule, může býti stejně přítomen na každém bodu jejího povrchu.

Kouzlo myšlenky bylo ohromné, a on se počal učití jako dítě, které začíná pozorovati a učití se zákonům rozměrů a vzdáleností, ale obráceně. Viděl, jak se domníval (tak jako se mu to stalo již jednou, ale teď bez pocitu pohybu), vnitřek osvětleného salonu doma a viděl také svoji matku, dřímající v křesle. Upjal svoji pozornost na Markétku a zpozoroval, že jde přes přestávku schodiště nahoru, nesouc v ruce rozžatou svíčku. Tento pohled ho vedl k dalšímu objevu, totiž k tomu, že také čas nemá skoro pražádné důležitosti, neboť pozoroval, že když k ní upjal více pozorností, mohl ji jaksi zastaviti v pohybu. Tak tam stála s jednou nohou vykročenou a se svíčkou, jejíž plamen se nahýbal bez hnutí nazad, ale věděl zároveň, že to nebyla ona, jež byla takto zadržena, nýbrž že to byla intensita a upnutí jeho myšlenky, která jako by ustálila v hranicích věčnosti tento okamžik času . .

A tak to pokračovalo, či lépe tak to v něm bylo. Těšilo ho, když se mohl dívati venku na londýnské ulice, na temnotu v parku na nějakém náměstí, do vnitřku modlitebny, kde klečelo několik postav — a vše to viděl mimo působení světla a stínů v oné a neviditelné záři, která pro jeho vnímání byla jako světlo obvyčejným očím. Svět, který znal — neboť nemohl viděti nic, čeho by byl již dříve nepoznal — ležel před jeho

vůli jako pohyblivá mapa: mohl si jen vzpomenouti na tu nebo onu osobu, na to či ono místo a ihned bylo před ním.

A pak nastal návrat a hrůza...

Začalo to takto:

Věděl, že se chce probuditi, či že se chce zase spojit s tělem, které tu leželo v hlubokém spánku před krbem. Pozoroval je chvilku se zájmem a radostí, jak mělo obličej trochu opřený o ruku a nohy lehce skřížené na krbové mřížce. Díval se na vlastní profil, na svůj rovný nos a pootevřené rty, z nichž rovnoměrně vycházel dech. Ba, pokusil se i dotknouti se svého obličejce a s mírnou radostí byl zvědav, jaký by to mělo účinek...

Pak ho náhle zachvátil pud vrátiti se do těla a s tímto pudem začal, jak se zdálo, i vlastní postup.

Onen postup nebyl nepodobný usínání. V okamžiku zmizelo jeho vnímání. Zmizel osvětlený pokoj a také onen poslušný svět, na který se před chvilkou díval. Ale na chvíli mu ještě zůstalo sebevědomí. Mohl dosud pozorovati vlastní osobu, ačkoliv se tato schopnost smršťovala každým okamžikem k téže propasti nicotnosti, kterou prvé prošel.

Ale právě v tom okamžiku, když jeho sebevědomí přecházelo, byl zachvácen pocitem tak překonávajícím a prudkým, že s hrůzou ustoupil ještě jednou od těla a pozemského vnímání a byl jat děsem.

Byl to takový děs, jaký uchvacuje dítě, které s nesmírnou odhodlaností se vypravilo v noci ze svého pokoje a které, když se vrátilo se strachem zpola líčeným, shledává, že jsou dveře pevně zavřeny anebo které zpozorovalo, že nějaká zlovolná bytost se náhle vynořila a stojí mezi ním a bezpečností postele.

Na jedné straně ho hnál jeho strach vpřed a na druhé straně se před něj stavěla hrůza. Neodvažoval

se ustoupiti, neboť věděl, kde je nebezpečí. Toužil jako to dítě, křičící ve tmě a bijící ručkama, aby se dostal do tepla a bezpečnosti lůžka, ale přece tu stála před ním nějaká bytost, nebo alespoň jakýsi pocit tak nepřátelský a hrozný, že se neodvažoval projít jím. Nebyla to snad nějaká skutečná překážka, která by před ním ležela: věděl totiž, že jsou dveře otevřeny, ale bylo k tomu třeba napětí vůle, kterého nebyl schopen, poněvadž byl ochromen svou hrůzou . . .

Napětí se stalo nesnesitelným.

„Ó Bože . . . Bože . . . Bože . . .!“ vykřikl.

V okamžiku byl práh prázdný, rychlý jeho náběh se zdařil a ono místo bylo překročeno.*)

Vavřinec se náhle posadil v křesle.

IV.

Pan Vincent chtěl právě jít na lůžko. Vrátil se domů před hodinou, napsal asi půl tuctu dopisů a kouřil klidně před krbem.

Jeho byt nebyl v žádném směru pozoruhodným, kromě několika předmětů, stojících ve druhé přihrádce jeho skříně na knihy a výboru literatury, která stála v řadách pod nimi. Ostatek byl dosti obyčejný — mahagonový stůl se skříženými nohama, dvě křesla, velice opotřebovaná, a dlouhá, neobyčejně pohodlná pohovka, stojící u zdi a jevící zřejmě známky na pomáčkanych polštářích a otřelém tlánivu, že jest neustále používána. Druhé dveře vedly do ložnice.

Vyklepal pomalu svoji dýmku, zývl si a vstal.

V témž okamžiku slyšel náhlé řinčení elektrického zvonu venku na chodbě a divě se, kdo ho to v této

*) Vystoupení do astrálu, jakož i návrat je vždycky u lidí okultně nevyskolených spojen se smrtelnou hrůzou. *Pozn. překl.*

hodině vyrušuje, vyšel rychle ven a otevřel dveře na chodbu.

„Pane Baxtere! Pojd'te dále, pojd'te dále. Jsem velmi potěšen, že vás vidím.“

Vavřinec vstoupil beze slova a krácel přímo ke krbu, načež se rozhodl.

„Nechci se omlouvati,“ pravil, „že přicházím v této době. Řekl jste mi, abych vás přišel navštívit v jakékoliv době a já jsem použil vaší výzvy.“

Pan Vincent si myslel, že mladík vypadá trochu podivně a rozpačitě. Měl výraz, jako by byl přišel přes to, že byl v neklidné náladě, ba skoro, jako by se styděl.

Medium ho laskavě vnutilo do křesla.

„Nejdříve si vezměte cigaretu,“ pravil, „potom trochu whisky a pak vás rád vyslechnu. . . . Ne, prosím vás, učinite, jak jsem vám řekl.“

Vavřinec dovolil, aby s ním bylo takto zacházeno. V chování druhého muže bylo něco silného a skoro otcovského, takže nebylo snadno odporovati mu. Zapálil si cigaretu, vypil svoji whisky, ale jeho pohyby byly přece jen nervosně spěšné.

„Nuže tedy . . .“ Ale pak se přerušil. „Jaké to jsou věci, pane Vincente?“ a ukázal na druhou příhradu ve skříni na knihy.

Pan Vincent se obrátil.

„Tyto věci? Ach, to jest několik základních nástrojů k mé práci.“

Zvedl křišťálovou kouli, na malém, černém, vyleštěném dřevěném podstavci a podával ji Vavřincovi.

„Slyšel jste o dívání se do křišťálu? Nuže, to je taková věc.“

„Je to křišťál.“

„Ach ne, — obyčejné sklo. Stojí to tři šilinky a šest pencí.“

Vavřinec to obracel a nechal lesklou kouli vklouznouti do své ruky.

„A tohle zde —“ začal.

„A tohle,“ pravilo medium, stavíc zvláštní věc, podobnou větrnému mlýnu, na malý stolek u krbu. Její křídla byla opatřena zrcádky. „Je to francouzská hračka. Velice prostá.“

„Co je to?“

„Pohleďte.“

Pan Vincent zatočil malou klikou na zadní straně větrného mlýnu, takže to znělo jako hodinový stroj, pak ji položil a spustil strojek. Okamžitě se ramena počala otáčet bezhlučně a rychle, takže vznikl dojem rychle se blýskajícího světelného kruhu, přeřátého čarami, které rostly a mizely s neobyčejnou rychlostí.

„K čemu pak — —“

„Je to malý strojek k vyvozování spánku. Ach, nepoužil jsem toho již po několik měsíců. Ale někdy je to užitečné. Osoba hypnotisovaná se jen na to pevně dívá... Ale vždyť již sám vypadáte jako byste chtěl usnouti, pane Baxtere,“ usmálo se medium.

Pak zastavil mechanism a věc odložil.

„A co je to druhé?“ tázal se Vavřinec, dívaje se znovu do příhrady.

„Ach!“

Medium vyňalo s lhostejnou tváří a postavilo pak před Vavřince jakýsi předmět, jenž se podobal malému srdcovitému stolku na třech nožkách s kolečky o průměru asi dvanácti nebo patnácti centimetrů. Středem stolku byla prostrčena kolmo tužka, jejíž hrot se dotýkal pokrývky stolu, na němž stolek spočíval. Vavřinec se na něj díval a pak zvedl hlavu.

„Ano, to jest planšeta,“ řeklo medium.

„To je — to je k mechanickému psaní?“

Druhý muž přikývl.

„Ano,“ pravil. „Experimentátor položí svoje prsty lehce na tento stolec, pod nímž leží arch papíru. To je vše.“

Vavřinec se na něj díval zpola zvědavě. Ale pak s náhlým pohybem se zvedl.

„Ano,“ pravil. „Děkuji vám. Avšak — —“

„Prosím posad'te se, pane Baxtere . . . Vím, že jste nepřišel pro tyto věci. Pověděl byste mně laskavě, co se vám přihodilo?“

Posadil se také a aniž pohlížel na Vavřince, počal si pomalu svými dlouhými, dovednými prsty páti dýmku. Vavřinec se díval na jeho počínání, ale jako by nic neviděl.

„Jen mi to prostě povězte,“ řeklo zase medium, ale nedívalo se na něj.

Vavřinec se vrhl zády do křesla.

„Nuže, chci vám to povědět,“ řekl. „Vím, že je to směšně dětinské, ale jsem trochu postrašen. Týká se to jednoho snu.“

„To nemusí býti právě dětinské.“

„Je to sen, který jsem měl dnes večer — v křesle po obědě.“

„Nuže?“

Poté počal Vavřinec vypravovati.

Asi deset minut mluvil bez přestávky. Pan Vincent klidně kouřil a chvílemi mu kladl otázky, jež se Vavřincovy zdály zcela nedůležité a pak vždy přikývl hlavou.

„A jsem postrašen a přál bych si, abyste mi pověděl, co to vše znamená,“ končil Vavřinec.

Druhý muž učinil dlouhý tah ze své dýmky, vypustil kouř a pak se opřel zády v křeslo.

„Je to poměrně obyčejná věc,“ pravil, — „to jest obyčejná u lidí vašeho a mého temperamentu, pane

Baxtere... Pravíte, že jste si na konec pomohl modlitbou? To je zajímavé.“

„Avšak — avšak — bylo to něco více než pouhá fantasmie — myslím, bylo-li to více než obyčejný sen?“

„Ó, ano, bylo to skutečné. Byla to opravdová zkušenost.“

„Tím chcete říci — —“

„Pane Baxtere, slyšte mne asi dvě minuty. Nejříve — řekl jste mi, že jste katolíkem. To znamená, že věříte, že duchovní svět je skutečností a že je stále více méně kolem nás. Souhlasím ovšem s vámi, ale nesouhlasím s vámi v ceiku pokud se týká místopisu — a jiných podrobností onoho světa. Ale domnívám se, že věříte, že onen svět je neustále u nás, že tento pokoj na příklad je mnohem více, než to, co nám o něm vypravují naše smysly, že kolem nás je teď a vždycky veliké množství vlivů, dobrých, zlých a lhostejných, které jsou pro naše duchy skutečně přítomny?“

„Myslím tak,“ řekl Vavřinec.

„Nuže, počneme znovu. Jsou dva druhy snů. (Uvádím vám jen svoje vlastní názory a vy můžete později připojit k nim podle libosti svoje poznámky, pane Baxtere.) První druh snů je naprosto bez důležitosti. Je to pouze jakási směs, jakýsi zmatek našich vlastních myšlenek, v němž se znovu objevují různé drobnosti, jež jsme zažili, v naprosté spletitosti. Je to onen druh snů, na něž úplně zapomínáme pět minut po probuzení — ne-li dříve. Ale jest ještě jiný druh snů, jichž nezapomínáme. Takové sny v nás zanechávají živý dojem, jako bychom je byli zažili za stavu bdělého — jako by byly skutečnými událostmi. A tím právě jsou.“

„Nerozumím vám.“

„Slyšel jste někdy o vyšším vědomí, pane Baxtere?“

„Ne.“

Medium se usmálo.

„To je štěstí,“ pravil. „Teď právě téměř umírá... Nuže, vysvětlím vám to bez technických výrazů. Je v nás jistá část (a proč by nebyla?), která stojí za našimi obyčejnými myšlenkami ve bdění — ta naše část, ve které sídlí naše sny, v níž se vytvářejí naše zvyky, v níž se rodí naše pudy, vnuknutí a vše ostatní. Nuže, v obyčejných snech, když ležíme ve spánku, je právě tato naše část v činnosti. V hrnci se vaří, abych tak řekl, vše samo a bez kontroly rozumu. Sílenec je člověk, ve kterém tato částka nabyla také ve bdělém životě nadvlády. Nuže, touto naší částkou můžeme přijít ve styk se světem duchovním, řekněme, že jsou v ní dvoje dveře — ty, které vedou k našim smyslům, jimiž přicházejí naše zkušenosti ze bdělého stavu, aby v nás byly nahromaděny a — a pak ty druhé dveře...“

„Nu?“

Medium váhalo.

„Nuže,“ pravilo, „u některých povah — na příklad u vaší, pane Baxtere — se tyto druhé dveře dosti snadno otvírají — myslím, že jste právě prošel těmi druhými dveřmi do toho, co nazýváte svým snem. Sám jste řekl, že to byl sen zcela neobyčejný.“

„Ano.“

„A jsem o tom tím více přesvědčen, poněvadž vaše zkušenost se shoduje přesně s mnohými jinými za podobných okolností.“

Vavřínek se pohnul neklidně v křesle.

„Nerozumím vám zcela,“ řekl ostře. „Chcete říci, že to nebyl sen?“

„Zajisté ne. Alespoň to nebyl sen v obyčejném smyslu. Byl to skutečný zážitek.“

„Avšak — vždyť jsem spal.“

„Zajisté. To jest právě zcela obyčejný stav — ve skutečnosti je to stav téměř nevyhnutelný. Objektivní já — míním tím obyčejné denní schopnosti — byly uspány a vaše subjektivní já — nazvete je, jak vám libo — ale je to, vždycky vaše skutečné já, totiž podstatná bytost, která přežila smrt — toto já odešlo prostě vnitřními dveřmi*) a — vidělo co viděti mohlo.“

Vavřínek se naň upřeně díval. Ale zároveň byl v jeho obličejí také jakýsi lehký výraz chápání.

„Chcete tím říci,“ pravil pomalu, „že — přece jsem viděl — jako omezení prostoru a tak dále — že to vše byly skutečnost a nikoli fantasie?“

„Zajisté. Cožpak vaše theologie nepoukazuje na něco podobného?“

Vavřínek mlčel. Neměl ani potuchy, co by mu jeho theologie mohla povědět o této věci.

„Ale proč zrovna já — já ze všech lidí — mám mítí takové zkušenosti?“ tázal se náhle.

Medium se usmálo.

„Kdo by to mohl tvrditi?“ pravil. „Proč může býtí jeden člověk umělcem a druhý nikoliv? Je to věc vlohy. Přesvědčil jste se, že konečně se tato vloha ve vás vyvíjí a abych vám řekl pravdu, jest velmi významná. Pokud se týká —“

Vavřínek ho přerušil.

„Ano, ano,“ řekl. „Ale je zde ještě jiná věc. Proč

*) Podle okultních nauk jest těmito vnitřními dveřmi, jimiž může duše vystoupiti z těla do světa astrálního, zvláštní žláza, známá jménem šišinka (glandula pinealis), která je na spodině velkého mozku mezi malým a velkým mozkem. Anatomicky je známo, že z této žlázy vycházejí u jistých ještěřů zrakové nervy k rudimentárnímu třetímu oku, které jest na temenu hlavy. Jeden druh austrálské ještěrky má takové oko zcela vyvinuté a předpotopní ještěři měli rovněž takové kyklopské třetí oko. Pozn. překl.

se dostavil onen strach, když jsem se pokusil — když jsem se pokusil probudit se?“

V této chvíli přešel přes tvář media vážný stín. Byl to sice pouhý stín, ale, byl zde. Napřáhl ruku rychle, ať v se chopil své dýmky, která ležela stranou a pečlivě ji vyfoukal než odpověděl. „To?“ pravil hlasem, který se zdál mladíkovi ličenou lhostejností. „To? Ach, to jest věc zcela obyčejná. Nemyslete na to příliš mnoho, pane Baxtere. Není nikdy příliš zdravé...“

„Lituji,“ řekl Vavřinec rozhodně. „Ale musím se vás tázati, co si o tom myslíte. Musím přece vědět, co činím.“

Medium si nacípalo znovu dýmku. Dvakrát chtělo promluvit a dvakrát se zamlčelo. A v dlouhém tichu, které tím nastalo, cítil Vavřinec, jak jeho obavy se zesateronásobily.

„Prosím vás, povězte mi to ihned, pane Vincente,“ pravil, „dokud nevím vše, co vědět mohu, neučiním jediného dalšího kroku na této cestě. Jsem o tom úplně rozhodnut.“

Medium si přestalo cpát dýmku.

„A což když vám to povím?“ řekl pan Vincent svým pomalým mužným hlasem. „Jste jist, že vás to neodvrátí?“

„Je-li to nebezpečí známé, a lze-li se mu vyhnouti opatrností, tu se zajisté neodvrátím.“

„Dobrá, pane Baxtere, stojíte mně v slově... slyšel jste někdy frázi ‚strážkyně prahu‘?“

Vavřinec zavrtěl hlavou.

„Ne,“ pravil. „Alespoň myslím, že ne.“

„Nuže, řeklo medium klidně, „tak nazýváme onen strach, o kterém mluvíte... ne, nepřerušujte mne. Povím vám vše, co víme. Není toho mnoho.“

Pak se zase zamlčel a napřáhl ruku, aby si vzal zápalky a jednu z krabičky vyňal. Vavřinec se naň díval, jako by byl těmito jeho pohyby okouzlen.

Venku řvala Oxfordská třída dlouhým, dunivým zvukem jako moře, ale zde uvnitř bylo klidné ticho, které mladík pozoroval již jednou v přítomnosti téhož muže. Byla to také představa? To by byl rád věděl..

Medium si zapálilo dýmku a opřelo se zády o křeslo.

„Povím vám vše, co víme,“ řekl pan Vincent poznovu zcela klidně. „Není toho mnoho. Fráze, které jsem použil, to vlastně zcela dobře vyjadřuje. Ten, kdo se pokusil přejítí hranice světa našich smyslů, musí zpozorovati jisté skutečnosti, o nichž náš svět naprosto nic neví. Jednou z těchto skutečností je to, že dveře mezi tímto životem a druhým jsou střeženy jistou bytostí, o které vpravdě nevíme nic, leda jen to, že její přítomnost vyvolává nejděsnější strach u těch, kdo oněmi dveřmi prošli. Ona bytost je tam — jen Bůh sám ví proč — a jejím předním úkolem zdá se býtí zdržovati, možno-li, opětný vstup do těla u těch, kteří je opustili. Někdy se stává, že její přítomnost je také pozorována lidmi na této straně života, ale ne často. Ale byl jsem několikráte přítomen u lůžka umírajících, kde ona bytost byla viděna...“

„Viděna?“

„Ó ano. Byla viděna osobou umírající. Jest to obyčejně jenom zjevení letmé, takže lze říci, že by to bylo jakýmsi klamem. Pokud se týká mne, věřím, že tento děsný strach, který se tu a tam jeví i u lidí, již se smrti nebojí, kteří jsou naprosto odevzdání a kteří nemají nic na svědomí — nu, osobně věřím, že tento strach je způsoben pohledem na onu bytost.“*)

*) Strážkyně prahu je podrobně popisována v Bulwerově románu „Zanoni“, který vyšel v českém překladu nákladem J. Jirouška na Kr. l. Vínohradech. Tím však není řečeno, že by to byla bytost fantastická a vy-něná. Staří Egypťané ji symbolisovali bohem Anubisem v podobě psa, hlídajícího podsvětí, a u Řeků byl to zase netvor, pes Cerberus. *Pozn. překl.*

Vavřinec si vlhlil svoje suché rty. Řekl si, že z toho všeho nevěří jedinému slovu.

„A — a je to bytost — zlá?“ tázal se.

Druhý muž pokrčil rameny.

„Není to snad pojem relativní?“ pravil. „S jednoho hlediska dojista, ale nikoliv s hledisek všech — to nemusí býti nutností.“

„A . . . jaké je v tom dobro?“

Medium se trochu usmálo.

„To je otázka, které se brzy vzdáváme. Musíte si připamatovati, že dosud skoro vůbec nic nevíme. Ale jedna věc zdá se býti stále jistější a jistější, čím dále pátráme, totiž, že náš názor není jediný a že také není nejpřednější. Domnívám se, že křesťanství říká totéž, že ano? Sláva boží, ať jest to cokoliv, je vždycky i před spásou duší.“

Vavřinec sebral zase celou svoji pozornost do jediného ohniska.

„Tedy jsem byl v nebezpečí?“ pravil.

„Zajisté, jsme stále v nebezpečí . . .“

„Chcete tím říci, že kdybych se byl nemodlil . . .“

„Ach, to jest jiná otázka . . . ale zkrátka, kdyby se vám nebyl podařil návrat, nu, pak byste byl zhynul.“

A pak zase nastalo ticho. Vavřincovi se zdálo, jako kdyby jeho svět na něj padal. A přece byl velice vzdálen jistoty, zdali to vše není pouhá iluze. Přece však nejvyšší klid a důvěra tohoto muže, když prohlašoval tyto úžasné nauky, měly svůj účinek. Bylo skutečně nemožno tomuto mladíkovi seděti zde, když byl ještě rozehvěn svou zkušeností a slyšení bez dojmu tyto zjevně rozumné a souvislé věci, jež byly zajisté na základě jiných domněnek nepochopitelné. Jeho vzpomínky na úžasnou jedinečnost jeho snu byly dosud živé . . . Zajisté, že vše to se hodilo . . . A přec . . .

„Ale je zde ještě jedna věc,“ přerušil hlas media ticho. „Kdybyste snad měl ještě jednou začít něco podobného, doporučoval bych vám, abyste se nemodlil. Uplatníte jenom svoji vlastní individualitu. Upevníte sám sebe a neopírejte se o jiného. Jste sám dosti silný.“

„Tím chcete říci — —“

„Clci říci přesně to, co pravím. To, co nazýváme modlitbou, je ve skutečnosti přiznání se k slabosti. Raději se dejte cestou kratší. Uplatněte svoji vlastní, svoji vlastní individualitu.“

Vavřinec změnil svoji polohu. Narovnal nohy a trochu se vztyčil.

„Ach, modlete se, jestliže chcete,“ řekl pan Vincent. „Ale nesmíte zapomenouti, pane Baxtere, že jste člověkem výmínečným. Ujišťuji vás, že naprosto nechápete svých vlastních sil. Musím vám říci, že doufám, že vaše působení bude mohutné.“ Zamlčel se a pak řekl: „Na příklad, tyto seance. Když teď víte trochu více o nebezpečí, chcete se odvrátiti?“

Jeho vlídné oči s přehrávkou obočím dívaly se na okamžik vlídně na neklidný obličej mladíkův.

„Nevím sám,“ pravil Vavřinec. „Musím přemýšletí...“

Poté se zvedl.

„Hleďte, pane Vincente,“ pravil, „zdá se mi, že jste neobyčejně — hm, — neobyčejně ochotný a že vaše výklady jsou velice pravděpodobné. A já ani teď nejsem zcela jist, jestli se nezblázním. Je to jako bych byl měl šílený sen — veškeré ty věci, jedna stavící se na druhou.“

Zamlčel se a díval se ostře na staršího muže a pak oči odvrátil.

„Nuže?“

Vavřinec počal si pohrávati tužkou, jež ležela na krbové římse.

„Pochopujete, co tím myslím, že ano?“ řekl. „Nedoporuji — hm — vašemu názoru, ani vaší upřímnosti. Ale přál bych si, abyste mně dal ještě nějaké další důkazy.“

„Což jich nemáte ještě dosti?“

„Nu, myslím, že mám — kdybych byl zcela rozumným. Ale, víte, zdá se mi to vše, jako kdybyste mně byl dokázal, že dvakrát dvě je pět.“

„Ale pak — žádný důkaz — —“

„Ano, vím. Nahlížím to zcela. Ale přece jen si přeji nějakého — chtěl bych něco zcela obyčejného. Jestliže dovedete veškeré ty věci — duchové a vše ostatní — což nemůžete také učiniti něco prostšího, co by bylo mimo každý omyl?“

„O myslím, že ano. Avšak nebudete potom žádati zase něco nového?“

„Nevím.“

„Nebo, nebudete si mysliti, že jste byl hypnotisován?“

Vavřinec zavrtěl hlavou.

„Nejsem přece blázen,“ pravil.

„Tedy mně podejte tamhle tu tužku,“ řeklo medium, napřahujíc náhle ruku.

Vavřinec zíral okamžik vyjeveně. Potom mu tužku podal.

Na malém stolku u pohodlného křesla, asi dvě stopy od Vavřince, stály lahve s whisky a vodou a skříňka s cigaretami. Tyto věci zvedlo medium, aniž se hnulo se svého křesla a postavilo je vedle sebe na podlahu, takže povrch stolku z pleteného rákosí zůstal úplně prázdný. Potom pan Vincent položil tužku klidně doprostřed stolku — vše to bez jediného slova. Vavřinec se naň bedlivě díval.

„A teď, prosím, nemluvte ani slova a nehýbejte se,“ řekl pan Vincent velitelsky. „Čekejte, jste si úplně jist, že nejste hypnotisován, nebo že jsem s vámi neprovedl nějaký jiný podobný nesmysl?“

„Jsem úplně jist.“

„Tedy projděte se pokojem, podívejte se z okna, nebo prohrábněte oheň — učiňte, co vám je libo.“

„Jsem nad veškerou pochybnost přesvědčen,“ řekl mladík.

„Výborně. Teď tedy, prosím, pozorujte tužku.“

Medium se naklonilo trochu vpřed a upjalo svoje oči pevně na malý dřevěný váleček, ležící jako každá jiná tužka na povrchu stolu. Vavřinec se jednou podíval na muže a pak zase na tužku. Ležela tam zcela všední a obyčejná.

Asi minutu se nestalo vůbec nic, kromě toho, že se zdálo, jako by z napětí staršího muže zase vyzařovala ona zvláštní nálada ticha, se kterou se Vavřinec počínal seznamovati — bylo to ticho, jež se zdálo neprostupným obyčejným zvukům světa a jež se zdálo existovati v naprosté od nich neodvislosti. Znovu a znovu se rozhlédl kolem sebe na obyčejně vypadající pokoj, na zastřená okna a na zastaralý nábytek. Ale když se po druhé podíval zase na tužku, byl skoro jist, že právě v tom okamžiku učinila jakýsi pohyb. Potom rozhodně na ni upřel oči a veškeré svoje smysly sebral v napjatou pozornost. O chvíli později nemohl odolati náhlému hnutí a rychlému vtáhnutí vzduchu, neboť před jeho očima se tužka zakolísala velice váhavě a chvějivě, jako by byla tažena pavučinou. A Vavřinec také slyšel lehké klepnutí jak dopadla.

Podíval se na medium, které trhlo netrpělivě hlavou, jako by žádalo ticho. A pak se zase snesl klid.

O minutu později nebylo již možno pochybovati.

Před očima mladíkovým, jenž se díval s bledou tváří a s rozevřenými rty vyjeveně na tužku, zvedla se, váhala a chvěla se, ale místo aby zase upadla, vztyčovala se na okamžik na svém hrotu, tvoříc s rovinou stolku ostrý úhel v poloze naprosto nemožné. A pak se zase vztyčila, ještě výše, opsala čtvrtinu kruhu, opírajíc se o hrot a po nové přestávce a chvění se vzpřímila úplně, zůstala tak okamžik v rovnováze a pak s náhlým pohybem klesla, skutálela se přes stůl a padla na koberec.

Medium se opřelo v křeslo a z hluboka si oddechlo.

„Tak,“ řeklo a pohlédlo na zmateného mladíka.

„Avšak — avšak —“ začal Vavřinec.

„Ano — vím!“ pravil pan Vincent. „Je to překvapující, že ano? Ale není to vskutku tak snadné, jak to vypadá. Neměl jsem vůbec jistoty — —“

„Ale, dobrý Bože, vždyť jsem viděl — —“

„Ovšem že jste viděl, ale jak víte, že jste nebyl hypnotisován?“

Vavřinec si náhle usedl, nevěda ani, že tak činí.

Medium zase vztáhlo ruku po dýmce.

„Ale teď k vám chci býti zcela upřímným,“ pravilo. „Mohl bych o tom učiniti spoustu poznámek. Nejdříve to vůbec nic nedokazuje, i když se to skutečně stalo — —“ ●

„I když se to — —!“

„Zajisté... ó, ano, viděl jsem to také. A tužka je zde na podlaze,“ a sehnul se a zvedl ji.

„Ale což kdybychom byli oba hypnotisováni — kdybychom oba jednali vlivem vlastní sugesce? Nemůžeme dokázati opaku.“

Vavřinec mlčel.

„Ža druhé to nic nedokazuje, buď jak buď, pokud se týká jiných věcí, o nichž jsme mluvili. Dokazuje to pouze — jestliže se to opravdu stalo, jak pravím,

že mysl má neobyčejnou moc nad hmotou. Ale není to v nijakém spojení s nesmrtelností nebo — se spiritualismem.“

„Proč jste to tedy učinil?“ vyrazil ze sebe mladík.

„Je to pouhý ohňostroj... jenom na podívanou. Lidé jsou takovými podivnůstkami přesvědčení.“

Vavřinec seděl a uvažoval, a v jeho očích svítilo dosud něco neobyčejného a jeho obličej byl ještě bledý. Nemohl naprosto vyjádřiti slovy, proč tato malá událost s tužkou ho tak hluboce dojala. Jen jaksi nejasně chápal, že je to vše nějak spojeno se všednostmi vedlejších okolností a že je to tedy mnohem důtklivější než veškerá výstroj s planšetami, otáčecími zrcadly, ba i s jeho vlastními sny.

Pak zase náhle vstal.

„Nic naplat, pane Vincente,“ pravil, napřahuje ruku, „jsem poražen. Ale nedovedu pochopiti, proč. Teď by bylo zbytečno mluvit o tom. Musím přemýšlet. Dobrou noc.“

„Dobrou noc, pane Baxtere,“ řeklo medium klidně.

Kapitola VIII.

I.

„Milostivá paní mně nařídila, abych vás dovedl sem, pane,“ řekl sluha v neděli večer o půl deváté.

Vavřinec sňal klobouk, svlékl se ze svrchníku a vešel do jídelny.

Stůl byl dosud pokryt talíři po zákusku a ubrousky. Pozoroval, že zde večeřely dvě osoby. Přistoupil ke krbu a divil se jaksi temně, proč nebyl doveden nahoru a zůstal tak státi ohřívaje si za sebou ruce a dí-

vaje se na příjemné šero, vládnoucí na zdech, ověšených obrazy.

Přes svoji vůli cítil se rozechvěnějším než jak očekával. Jedna věc jest filosofovat o něčem, co nás očekává za tři dny, a jiná je zase stát skutečně před tvčícími se branami smrti. Byl by rád věděl, v jaké náladě se octne zase ve svém pokoji. Potom lehce zív — a trochu ho potěšilo, že zívání je věc tak přirozená.

Venku se ozvalo šustění, dveře se otevřely a lady Laura vklouzla dovnitř.

„Promiňte, pane Baxtere,“ řekla. „Chtěla jsem s vámi nejdříve promluvit několik slov. Prosím, posadíte se na okamžik.“

Zdalo se, že je trochu rozechvěna a starostlivá, aspoň se tak Vavřinec domníval, když se posadil a prohlížel si ji, oděnou ve večerních šatech, u nichž její řetěz, ověšený symboly, byl zjevnější než jindy. Její nakadeřené vlasy jí seděly na temeni hlavy jako obyčejně, a její skřípec se naň leskl přes koberec u krbu jako kočičí oči.

„Běží o tohle,“ řekla spěšně. „Cítla jsem, že s vámi musím promluvit. Nebyla jsem zcela jista, zdali jste si úplně vědom oněch ... oněch nebezpečí, která jsou s tím vším spojena. Nechtěla jsem, abyste ... abyste v mém domě dával něco v sázku. Cítla bych, víte, jistou zodpovědnost.“

A nervosně se zasmála.

„Nebezpečí? Neráčila byste mi vysvětliti,“ řekl Vavřinec.

„Nu, nebezpečí je vždycky, víte?“

„Jakého druhu?“

„Ó ... víte přece ... nervy — a tak dále. Já ... já sama jsem viděla při séancích, jak se někteří lidé velice rozčilují. Viděla jsem to vícekrát než jednou.“

Vavřinec se usmál.

„Nemyslím, že by bylo třeba, abyste se něčeho obávala, lady Lauro. Jest to od vás ovšem veliká laskavost, avšak víte-li, skoro se stydím říci to, ale jestliže něco cítím, tu je to spíše nuda.“

Skřípec zasvítíl.

„Avšak — avšak — což tomu nevěříte? Myslím, že pan Vincent řekl...“

„Ó, ano, věřím tomu, ale zdá se mi to teď vše tak přirozeným. I kdyby se dnes večer nic nestalo, domnívám se, že tomu stejně budu věřit.“

Na okamžik mlčela.

„A víte také, že jsou ještě jiná nebezpečí,“ řekla náhle.

„Jaká, jsou některé věci převrhovány?“

„Prosím vás, nesmějte se tomu, pane Baxtere. Mluvím zcela vážně.“

„Nuže — jakého druhu nebezpečí míníte?“

Zase se zamlčela.

„Je to děsné,“ pravila, „avšak vězte, že někdy vypovídají jistým lidem nervy naprosto službu i když se ani trochu nebály. Byla jsem jednou svědkem případu — —“

Zamlčela se.

„Nuže?“

„Byl to — byl to případ velmi děsný. Jedna dívka — byla citlivá — se napětím úplně zhroutila. Je teď v jednom ústavu — —“

„Nemyslím, že by se mohlo státi něco podobného se mnou,“ pravil Vavřinec s nádechem humoru ve hlase. „A pak, vždyť přece vy sama se vydáváte to-muto nebezpečí, že ano — a také paní Stapletonová?“

„Ano, ale my přece nejsme citlivé. A někdy i já sama — —“

„Nuže?“

„Nuže, i já se cítím někdy překonána, pane Baxtere, pochopujete zcela, co to vše znamená?“

„Myslím, že ano. Abych řekl pravdu — —“

Zamlčel se.

„Ano, ale věc sama je skutečně přemáhající... Někdy — někdy se jeví neobyčejné síly. Byla jsem ve společnosti Matyldy Stapletonové, když viděla svého otce — —“ A zase se zarazila.

„Nu, a dále?“

„Viděla jsem ho také... ó, možnost nějakého podvodu byla vyloučena. Bylo to v přítomnosti pana Vincenta. Bylo to — bylo to dosti hrozné.“

„Tak?“

„Matylda omdlela... prosím vás, neříkejte jí, že jsem vám to pověřila, pane Baxtere, nechtěla by, abyste to věděl. A pak také se někdy stávají věci, které nelze nazvat příjemnými. Považujete mne za zbabělou? Dnešní noci jsem dostala nervový záchvat, jak se domnívám.“

Vavřínek pozoroval, že se chvěje.

„Považuji to od vás za velikou laskavost,“ pravil, „když se tak namáháte a na vše mne upozorňujete. Ale ve skutečnosti jsem byl připraven na něco úžasného. Chápu zcela, co chcete říci — avšak — —“

„Pane Baxtere, nemůžete toho pochopiti, dokud jste to nezažil. A víte přece, že onehdy, když jste byl zde, nevěděl jste o ničem. Byl jste v bezvědomí. Ale dnes večer máte býti udržen ve bdění, pan Vincent chce v tom směru vše zařídit, co bude možno. A — a mně se to zrovna nelíbí.“

„Nuže, co se může probůh státi,“ tázal se Vavřínek ve zmatku.

„Pane Baxtere, domnívám se, že víte, že jste to právě vy, o něhož se oni — ať již jsou kýmkoliv, za-

jímají? Není ani nejmenší pochybnosti, že dnes večer budete vy střediskem. A chtěla jsem vám jenom říci, abyste zcela pochopil, že jsou zde jistá nebezpečí. Nechtěla bych — —“

Vavřinec se zvedl.

„Rozumím vám úplně,“ řekl. „Věděl jsem vždycky, že jsou jistá nebezpečí. A já považuji za zodpovědná sama sebe a nikoho jiného. Jest vám to zcela jasné?“

Drát od zvonku u domovních vrat sebou v předstí náhle trhl a ozvalo se zazvonění.

„On již přišel,“ řekla lady Laura. „Pojďte nahoru, pane Baxtere. Prosím vás, neříkejte ani slova o tom, co jsem vám pověděla.“

Pak rychle vyběhla a on šel za ní, jakmile sluha přišel zdola.

Salon se zdál Vavřincovi, když tam vstoupil, zcela neobyčejný. Veškeré malé kusy nábytku byly odneseny k oné stěně, kde byla okna na ulici, takže tam tvořil jakousi improvizovanou barikádu. Uprostřed pokoje, bezprostředně pod elektrickým světlem, stál pevný a prostý, kulatý stůl a kolem něho byla čtyři křesla jako k partii bridge.*) Na straně protější byl jakýsi předpokoj, z něhož vedly do hlavního pokoje vysoké a široké dveře. Tento předpokoj byl téměř tak veliký jako salon. A v něm stál jakýsi velký předmět ne nepodobný zpovědnici a s prostým sedadlem uvnitř. Byl to malý kabinet se střešou, stěnami a podlahou z tenkého dřeva, umístěný tak, že naň bylo zcela dobře viděti. Přední část byla otevřena, ale byla zastřena částečně dvěma záclonami, které, jak se zdálo, splyvaly s jakési tyče, umístěné uvnitř. Ostatní části tohoto druhého pokoje byly zcela prázdné, kromě klavíru, stojícího v koutě. Nástroj byl zavřen.

*) Hra v karty, v Anglii oblíbená.

Pozn. překl.

Dvě osoby stály jaksi neutěšeně na prázdném koberci u krbu. Byla to paní Stapletonová a onen kněz, se kterým se Vavřinec zde setkal při své návštěvě. Pan Jamieson měl výraz, který obvykle mívají lidé při pohřbech a obličej paní Stapletonové byl naplněn potlačovaným rozechvěním.

„Drahoušku, jak dlouho jste se zdržela! Byl to pan Vincent?“

„Myslím, že ano,“ řekla lady Laura.

Oba muži se vzájemně pozdravili kývnutím hlavy a v okamžiku potom vešlo medium.

Bylo oděno ve večerní šaty a Vavřinec si myslel, že vypadá ještě všedněji a prostředněji než kdy jindy. Jeho chování nebylo ani v nejmenším slavnostní a on potřásal přirozeně a srdečně rukama přítomných, ale na Vavřince vrhl pochvalný pohled.

„Byl jsem překvapen neobyčejnou zimou,“ pravil, „ale vidím, že zde máte krásně zatopeno.“ A pak se sehnul, mna si ruce, aby si je zahřál.

„Ale musíme tento oheň ihned zakrýti,“ pravil.

Potom se zase vztyčil.

„Nesmíte však mařití čas. Smím nejdříve říci několik slov, lady Lauro?“

Přikývla a dívala se na něj téměř bázně.

„Nejdříve musím požádati oba pány, aby mně dali svoje sliby v jisté věci. Nemám ani potuchy, co se bude dít, nebo zdali dojdeme k nějakým výsledkům, ale pokoušíme se obdržeti materialisaci. Buď jak buď, nepůjde to asi příliš daleko, a nebude nám asi možno viděti více než nějakou postavu nebo obličej. Ale v každém případě žádám vás oba, pánové, abyste mně slíbili, že se nepokusíme o žádné násilí. Vše, co by se podobalo nějakému pokusu zachytiti postavu, mohlo by mít v zápětí velmi nebezpečné následky pro mně. Vězte, že cokoliv uvidíte, budete-li vůbec

něco viděti, nebude skutečné lidské tělo z kostí a masa, nýbrž bude to vytvořeno z jisté látky, o které dosud víme velmi málo, ale která jest v každém případě úzce spojena se mnou nebo s někým jiným z přítomných. Ve skutečnosti o ní nic bližšího nevíme. Všichni jsme stejnými začátečními badateli. Nuže, chcete mně, pánové, dáti svoje čestné slovo, že mne v této věci uposlechnete a že ve všech ostatních věcech se budete řídit pokyny“ ... (při tom pohledl na obě dámy), „paní Stapletonové a že neučiníte nic bez jejího svolení?“

Mluvil krátce a zcela všedním způsobem a když končil, pohledl pronikavě oběma mužům do obličejů.

„Dávám vám svoje čestné slovo,“ řekl Vavřinec.

„Ano, a já také,“ pravil pan Jamieson.

„A teď jest ještě jedna věc,“ pokračovalo medium. „Pane Baxtere, víte, že jste sensitivní osoba vysokého stupně. Ale já nechci, abyste dnešního večera upadl do trance. Buďte tak laskav a upínejte pevně svoji pozornost na mne. Pozorujte mne bedlivě. Budete mne moci zcela dobře viděti, což vám ihned vysvětlím. Paní Stapletonová bude seděti obrácena zády k ohni, lady Laura naproti ní a pan Jamieson bude seděti zády ke kabinetu, a vy, pane Baxtere, naproti němu. Ano, pane Jamiesone, můžete se zcela volně otáčeti, pokud jen budete držet ruce na stole. A když byste snad pociťoval, že se vás počíná zmocňovati neodolatelně něco jako spánek nebo bezvědomí, tu jen, pane Baxtere, si přeji, abyste zcela lehce klepl paní Stapletonovou do ruky. Ona pak, bude-li potřebl, přeruší kruh. Dejte toto znamení ihned, jakmile pociťíte, že to přichází, nebo kdybyste shledával velmi obtížným, upínati svoji pozornost. Učiníte to?“

„Učiním,“ řekl Vavřinec.

„Tedy to by bylo vše.“

Odstoupil krok od krbu. Pak se zastavil.

„Mimochodem vám také teď mohu říci ještě naše metody. Usednu do kabinetu a zatáhnu z části nahoře záclony, abych zastínil svůj obličej. Ale vy budete moci viděti celé moje tělo a bezpochyby i zcela dobře moji tvář. Všichni čtyři budete tak laskavi a posadíte se ke stolu v naznačeném pořádku s rukama položenými na stůl. Nebudete mluvíti, dokud na vás nebude promluveno, nebo dokud k tomu nedá znamení paní Stapletonová. To je vše. A pak tedy čekejte. Může to trvati deset minut, půl hodiny, hodinu — jakoukoliv dobu až ke dvěma hodinám, než se něco udá. Nebude-li výsledku, přeruší paní Stapletonová kruh o jedenácté hodině a bude-li třeba, probudí mne.“

Pak se zamlčel.

„Prosím vás, pánové, prohlédněte nejdříve kabinet a celý pokoj. My media se musíme chrániti.“

Usmál se vesele a kývl na oba.

Vavřínek kráčel přímo ke kabinetu. Byl vztyčen na čtyřech nohách ve výši asi pětatřiceti centimetrů nad podlahou. Těžké zelené záclony visely na tyči, zasažené uvnitř. Vavřínek je vzal do ruky a přesunoval je sem a tam, a potom vstoupil do kabinetu. Byl úplně prázdný, kromě prostého prkna, které tvořilo sedadlo. Když vyšel ven, setkal se s poděšenou tváří duchovního, který kráčel za ním v naprostém tichu a teď vešel rovněž do kabinetu. Vavřínek šel kolem a viděl, že pokoj je zcela prázdný kromě klavíru vzadu a dvou nízkých polic na knihy, které stály po obou stranách krbu, v němž nebylo ohně. Okno, které bezpochyby vedlo na zahradu, bylo od zhora až dolů zavřeno okenicemi, které byly na závoru a záclony byly odtaženy, takže bylo okno viditelné. Ani kočka

by se byla nemohla v těchto místech ukrýti. Vše bylo naprosto uspokojivé.

Pak se Vavřinec vrátil k ostatním, kteří stáli tiše a kněz přišel za ním.

„Jste, pánové, uspokojeni?“ řeklo medium s úsměvem.

„Dokonale,“ pravil Vavřinec a duchovní se uklonil.

„Nuže,“ řekl pan Vincent, „jest již bezmála devět.“

Ukázal na židle a sám odešel ke kabinetu, při čemž pod jeho těžkými kroky se pokoj otřásal. Když se přiblížil ke dveřím, hmatál po elektrickém zapínači a všechna světla kromně jednoho zhasla.

Čtyři osoby se posadily ke stolu. Vavřinec se díval na pana Vincenta, jak vstoupil do kabinetu, jak posunuje sem a tam záclonami a konečně, jak se posadil pohodlně, a sice tak, že v jakémsi záseři bylo viděti jeho obličej, jakož i ostatní části jeho těla.

Pak nastalo v pokoji ticho.

II.

Kocour z vedlejšího domu se rozhodl, že si vyjde po výtečné večeři, při které snědl několik hlaviček ze slanečků, na procházku. Měl dostaveníčko se svým přítelem. Proto se důkladně očistil na přestávce schodiště u špiže, vyhnul se lichocení mladého sluhy, jenž nedávno přišel z venkova a konečně vyskočil na okenní římsu a seděl tam, dívaje se nazad do zahrady, při čemž zakouřená zeď vzadu byla viditelná při světle, vycházejícím z okna špižírny, jakož i komíny vysoké a protivné, vznášející se do výše a odrážející se od jasné noční oblohy. Při tom, jak se kocour díval, pohyboval se jeho ocas s jemnou a zlověstnou pružností.

Záhý potom se vyšplhal opatrně pod okenní rám, skrčil se ke skoku a v následujícím okamžiku seděl

již na spojující zdi mezi domem svého pána a domem lady Laury.

Tam se nanovo zastavil. To, co měl místo mysli, totiž tajný svazek pudů a vnuknutí, jímž počítal čas, vyměňoval důvěrnosti a shromažďoval zkušenosti, mu povědělo, že noc není dosud pokročilá a že jeho přítel ještě nepříjde. Seděl tak tiše a dlouho, že kdyby nebylo jeho odhodlané hlavy a tupých hrotů jeho uší, byl by se zdál každému divákovi zdola pouhým nahrbklým ornamentem na zdi, jinak pravidelně vystavěné. Chvillemi se konec jeho ohonu trhavě pohnul jako by byl jeho neodvislým údem, když ve svých myšlenkách uvažoval.

Nahoře se nadobro ztratil poslední denní svit a na jeho místě se nad městem vznášela vysoko světelně a tajemně noční záře. Kocour, který byl vychován ve městě a jenž pocházel z mnoha pokolení městských koček, naslouchal netečně jemnému řevu provozu, který mu nahražoval bublání tekoucích potoků a vzdychání lesních stromů. Byl sluchovým pozadím v dobrodružství, romantičnosti a trpké vojny.

Životní síla probíhala mohutně v jeho žilách a šlachách. Chvillemi při jistých vnitřních záchvěvech, které mu znamenaly imaginární představy a předtuchy, uplatňovala se tato síla a on zatínal svoje silné drápy do drtící se omítky, vymršťuje je bezděčnou činností z měkkých pochev, ve kterých spočívaly. Jednou se ozvalo jakési divoké zaječení z některého dclenního a osvětleného okna. Ale kocour ve svém opovržení neučinil nic jiného, nežli že zvolna obrátil oním směrem hlavu a pak nanovo bděl na své stráži.

Konečně nadešla doba, kterou pochopil tak bezpečně, jako kdyby měl přesné hodiny a on se vztyčil bezhlučně na nohy. Pak se zase zastavil a natáhl nejdříve jednu silnou přední nohu a pak druhou. Na-

táhl je, co jen mohl a znovu vysunul svoje drápy a cítil při tom něco zcela příjemného v úporně napjatých svalech pod svou nejasně pruhovanou kůží. Jistě, že jich bude musit záhy použít. A když to učinil, vyhlédla nad ním přes podezdívku, šest stop vysoko, jiná, odhodlaná malá hlava s tupýma ušima a měkký, nepopsatelný hlas se ozval s mírnou urážkou. Byla to jeho přítelkyně a on věděl zcela dobře, že kdesi vysoko na zdi v pozadí se krčí nějaká mladá kočičí kráska s přilehlýma ušima a mávajícím ohonem a že čeká na lichocení vítěze.

Když viděl onu hlavu nad sebou, která pro lidské oči by byla jenom beztvárným obrysem, ale jeho očím byla obrazem, nakresleným šedou tužkou ve všech podrobnostech, přestal se natahovati. Pak se posadil, uhladil si ohon a zvedl hlavu, aby odpověděl. Výkřik, který se mu vydral z hrdla a který nebyl ještě nejsilnějším, zněl lidským uším dole ne jinak než jako měkké, přerušované zalkání, ale pro toho, který seděl nahoře, převýšil nestoudností i jeho vlastní opatrně modulovanou urážlivost.

A pak zase odpověděl druhý, při čemž se tentokráte úplně vztyčil a vyslal zároveň po nervech svých zad jistý pocit, jenž jako by lehce bodal v jeho vlastní kůži a který příjemným, čeřivým pohybem projel až do jeho ohonu. A zdola se zase ozvala odpověď.

Tak pokračovaly předběžné výzvy. Ale ve hlasech obou počínaly se již objevovati slabé známky mystérie, které se záhy vyvrcholí ve výkřiky hněvu a v bouři prskání, po nichž následuje pak zase zlověstné ticho a první divoké rány, zasazené drápy do očí a uší. V následujícím okamžiku skrčí se na okamžik hoření stráž až rychlý útok bude podniknut vzhůru po mřížoví a pak se oba utkají v bitvě: ale k tomu okamžiku nikdy nedošlo. Náhle nastalo ticho.

A ten, jenž se díval dolů do šedého přitímí, s bradou přitisknutou na tlapách a s ocasem mrskajícím se za sebou, viděl něco úžasného. Jeho protivník ztichl uprostřed dlouhého výkřiku v crescendo a sám se přikrčil také zcela ploše na úzkou zeď, zíraje vyjeveně, teď ne již vzhůru, nýbrž dolů a na příč na jistě zastřené okno, které bylo ve hloubi asi osmi stop.

Vše to bylo zcela neobyčejné a neshodovalo se to s předcházejícími zkušenostmi. Nějaký pes, nějaká lidská ruka, ozbrojená střelou, nebo nějaký divoký hrozebý obličej — těchto věcí zde nebylo, aby vysvětlily toto porušení etikety. Kocour to vše pozoroval jaksi nejasně a uvědomoval si jenom nevysvětlitelnost. Ale on sám přestal a čekal, co se bude dále dít.

S počátku postupovaly události velmi pomalu, ono krčící se tělo dole bylo teď bez hnutí. I jeho ohon ustal ve svém mrskání a visel vzadu zcela ochable, skláněje se přes okraj úzké zdi směrem k nezměrné propasti zahrady. A jak se tak pozorovatel díval, pocítil i on sám jakési sdělení hrůzy, jež se tak jevila v poloze druhého! I přes jeho vlastní páteř od krku až k bokům projelo jakési nervosní, ochromující vlnění. Jeho vlastní ohon se přestal pohybovat, jeho uši se sklonily pudově nazad a přitiskly se ke stranám čtverhranné mohutné hlavy. Na blízkou bylo slyšeti nějaký pohyb, a on odvrátil rychle oči, aby viděl křepkou mladou lásku svého srdce, blížící se potichu k jeho boku.

Když se zase obrátil, byl jeho protivník ten tam. Ale přece jen ještě bděl. Dosud nebylo slyšeti jediného zvuku z okna, na které se před chvílí tak upjatě díval jeho protivník — žádný obdélník světla nezářil do tmy, aby vysvětlil náhlý ústup z nastávajícího zápaš.

Vše bylo tak tiché jako teď. Na všech stranách byla

okna zavřena a jen tu a tam se ozval z hlubiny dole nějaký lidský hlas, jenom jedno nebo dvě slova, na něž bylo odpověděno a nepřetržitý rachot provozu pokračoval v dálce za střechami, ale zde, v bezprostředním sousedství, bylo vše klidné. Kocour znal velmi dobře ono okno. Někdy sám vyskočil na jeho podezdívku a viděl pustou podlahu s kobercem a nábytkem uvnitř, viděl, že tam nebylo potravy.

Ale přece, když se tak díval, vzrůstala jeho hrůza. To, pro co my lidé nemáme dosud názvu, uplatňovalo se v něm velmi mocně, tak jako v každém zvířeti, které žije více ze vjemů nežli z rozumu. A proto i on touto zvláštní schopností pochopoval velmi dobře, že z onoho tichého, zastřeného, neviditelného okna vyzařuje něco — něco, co náleží k naprosto jinému řádu, než k řádu takových věcí, jakým jest pes nebo vržená bota, nebo divoké zaklení — něco, co působilo na jisté nervy v jeho těle způsobem novým a děsným. Jednou či dvakrát v životě poznal již dříve něco podobného. Jednou v nějakém prázdném pokoji a jednou v místnosti, jež byla zaujata jenom jakousi podobou pod rubášem a kde byly zavřené dveře na zámeček.

Zdalo se mu, že jeho odvaha se rozlívá. Také jeho ohon visel bezvládně na štukové podezdi a on neodpovídal jediným pohybem na jemné, vrkané zvuky, které jednou zazněly do jeho sluchu.

A hrůza ještě vzrůstala . . .

Náhle sňal jednu tlapku s drtícího se okraje zdi a zvedl tiše hlavu a pak sňal i tlapku druhou. Ještě okamžik čekal a při tom cítil, že jeho hřbet se neodolatelně klene. Potom se bezhlučně spustil dolů a píchal pod záštitou podezdívky, prchal temnotou jako tichý stín a jeho družka uprchla s ním.

Kapitola IX.

I.

Vavřinec se obrátil zvolna na lůžku, hluboce vtáhl dech a vypustil jej a potom si uvolnil ruce s ložní pokrývky a posadil se. Potom rozsvítil elektrické světlo u své postele, podíval se na hodinky, zhasil zase světlo a klesl do polštářů. Nemusí ještě vstávat.

Potom se rozpomenul.

Když nějaká událost naprosto nového řádu vstoupí do našich zkušeností, potřebuje trochu času než se s námi spojí. Je to tak, jako když nějaký veliký nový kus nábytku přineseme do pokoje. Veškerý ostatní nábytek dostane tím zcela jinou hodnotu. Někaký obraz, který se velmi dobře vyjímal až do té doby nad krbem, musí snad býti odstraněn. Hodnoty, vztahy a rovnováha, vše vyžaduje nové úpravy.

Až do včerejšího večera byl Vavřinec ovšem přesvědčen v jistém smyslu o spiritualistických výjevech. Ale dosud u něho nedospěly až k významnému bodu, až tam, kde začnou působiti na vše ostatní. Nový misník jaksi přinesen do pokoje, ale byl prozatím postaven na prázdné místo ke zdi, aby byl viděn, a majitel pokoje si dosud neuvědomil nutnost nového uspořádání celku. Ale včera v noci se něco událo, co přivodilo úplnou změnu. Vavřinec počínal teď poznávati nutnost dokonalé přehlídky všeho.

A když tak ležel zcela klidně, při čemž byl však čilý, že to až překvapilo, přehlížel nejprve prostou skutečnost.

Uplynula téměř celá hodina než se něco zvláštního stalo. Všichni čtyři seděli tam v naprostém tichu s rukama položenými na stole, a jen chvílemi se někdo

z nich trochu pohnul. Slyšeli vzájemný dech anebo lehké zašustění šatů některé z dam a seděli v dostatečném světle, které vycházelo z ohně, před nímž stála zástěna, jakož i z jediné, pečlivě zastřené elektrické lampy, aby mohli rozeznávatí svoje obličejy a po několika prvních minutách viděli i malé předměty a mohli čísti větší písmo.

S počátku upínal Vavřinec oči na medium v kabinetu. Tam spočíval onen muž, zřetelně viditelný z větší části a jeho bledý obličej a černá skvrna jeho vousů byla jasně rozeznatelná v polosvětle. Chvillemi zabloudily mladíkovy oči k obličejům ostatních, k mladému duchovnímu, sedícímu naproti, zhroucenému a nehybnému a s jakýmsi bojácným výrazem, ale s rozhodnutím, že neustoupí — zase ke tříčtvrtečnímu profilům obou žen a k lesku skřipce, pod kadeřavými vlasy lady Laury.

A tak seděl a jeho myšlenky s počátku pádily jeho mozkem, ale jak doba pokračovala, počínaly se pohybovati pomaleji a pomaleji a stávaly se čím dále, tím pasivnějšími, až konečně se musil trochu namáhati, aby přemohl svou ospalost, která ho počínala zahalovati. Musil to učiniti v celku asi třikrát nebo čtyřikrát. A počínal již býti zvědav, bude-li tomu moci ještě dále vzdorovati, když v tom náhlé chvění stolu ho probudilo, takže se stal čilým a bdělým v okamžiku a seděl pak se všemi smysly prudce napjatými a pozornými, co se bude dítí dále.

Ono chvění způsobovalo v jeho rukou zvláštní pocit. S počátku bylo jenom takové, jaké by mohl způsobovati těžký vůz, jedoucí na ulici, jenže zde takového vozu nebylo. Ale chvění se zvětšovalo s nárazy a s umdléváním, až se podobalo vytrvalému třesení jako u živoucího, ztuhlého těla. A stůl se také počal lehce nakláněti sem i tam.

Ale Vavřinec věděl dobře, že vše to nic neznamená nebo znamenati nemusí. A když tyto pohyby prošly všemožnými fázemi a konečně nastalo zase úplné ticho, pocítil Vavřinec jistě zklamání. Ale za okamžik poté, když se zase podíval na medium v kabinetě, vtáhl do sebe rychle dech a pan Jamieson, slyše tento zvuk, obrátil rychle hlavu, aby se podíval také.

V kabinetě, kdesi nad hlavou media za záclonou bylo viděti jakousi slabou, ale zcela zřetelnou záři. Nebylo to nic více než rozptýlený svit, ale bylo to nepopíratelné a svítilo to jemně ale jasně na obličej media. Při oně záři mohl Vavřinec rozeznati každý rys a každou čáru obličeje media, splývající, přistřižené jeho vousy, silný, vyčnívající nos, linie od chrípí k ústům a zavřené oči. A když se tam díval, počala ona záře nabývat větší síly a zdála se soustřeďovati ve skrytém koutě nahoře. Potom s hladkým a pevným pohybem se vynořila, takže byla úplně viditelná, podobajíc se měkké, svítící kouli barvy bleděmodravé a neurčitých obrysů a vznášela se vytrvale blíže a blíže pohybem, podobným letu balonu, směrem do pokoje, ve kterém seděli. Jakmile vystoupila z kabinetu, zdála se koule váhati, vznášejíc se ve výši asi lidské hlavy — a po krátké chvíli se zase vrátila, vstoupila do kabinetu a zmizela směrem odkud přišla a uhasla.

Nuže, tam byla — o tom nebylo pochybnosti... a Vavřinec neznal žádného mechanismu, který by mohl něco takového vyvoditi. Zdálo se, že také duchovní je velice dotčen. Pozoroval s otočenou hlavou nazad celý výjev od počátku do konce a když se ukončil, pohleděl zase na Vavřince a zdlouha si oddechl a navlhl si svoje suché rty pohybem, který byl v hlubokém tichu slyšitelný, načež sklopil oči. Obě dámy mlčely a sotvaže se hnuly.

A pak konec se udál poměrně rychle.

Po uplynutí několika minut počala se záře nanovo vytvářeti, ale tentokráte se vynořila skoro ihned nejasně a mlhavě jako pára, vznášela se zase před kabinetem a pak náhle podivným a lehce výřivým pohybem zdála se přetvařovati čáry a křivky.

Postupně před jeho očima přijímala tvar a podobu hlavy, zahalené rouškou, a táž rouška, splývající, jak se zdálo, v záhybech, dosahovala až k zemi, kde se ztrácela v neurčitu. A když se Vavřinec ještě díval, jsa si vědom pouze úžasné skutečnosti, zdálo se, že se vytvářejí rysy tváře. S počátku to byly jenom skvrny a čáry, jako ze stínů, a konečně oči, nos, ústa a brada mladé dívky...

Za okamžik později nebylo pochybnosti. Byl to obličej Amy Nugentové, který se naň díval pevně a vážně — tak jak jej viděl při měsíčním světle nad stavidly — a vzadu bylo viděti napolo skrze podivnou roušku a napolo od ní stranou pár nohou a obličej spícího media.

Při tomto pohledu nebyl se pohnul a také nepromluvil. Bylo dosti na tom, že zde byla tato skutečnost. Všechny síly, které měl, soustřeďovaly se v jeho pozornosti...

Slyšel odkudsi nějaký těžký vzdech a mezi ním a obličejem postavy vztyčilo se tělo duchovního s hlavou, otočenou nazad, zírajícího na zjev. Pouze jeho jedna ruka spočívala na stole, ale tato ruka tlačila tak těžce, že celý stůl se otrásal jejím chvěním.

V levo bylo slyšeti jakési pohyby a Vavřinec slyšel rozhorlený ženský šepot:

„Posaďte se, pane, posaďte se okamžitě...“

Když duchovní zase klesl na své sedadlo s oním podivným chvěním, byla již svítící tvář nezřetelná. Rysy se zase proměnily ve skvrny a stíny a rouška se

rozplývala do výše do centra, ze kterého vznikla. V následujícím okamžiku uhasla i záře, jako by otočil u elektrické lampy zapínačem. Medium lehce zaúpělo a probudilo se.

Ano, tím to bylo ukončeno. Vavřinec sotva se pamaťoval na hovor, který následoval, na vysvětlování, na mluvy a na sotva utajenou hrůzu mladého duchovního. V tom vyšlo medium omámené a zmatené. Mluvili... a tak dále. Pak se Vavřinec vrátil domů, namáhaje se dosud ztráviti úžasnou skutečnost, o které řekl, že na ní nezáleží — skutečnost, že viděl na vlastní oči obličej Amy Nugentové za čtyři měsíce po její smrti.

A teď je zde na lůžku následujícího jitra a pokouší se znovu to cele ztráviti.

Zdalo se mu, jako by to vše bylo účinkem snu. Že jeho podvědomá inteligence dovedla pochopiti onu skutečnost — a že nadále jest to v jeho zkušenostech věcí upevněnou. Nebyl teď rozechvěn, ale cítil prudký a překonávající zájem. Tedy ta věc je zde. A jaký činí rozdíl se zřetelem na své dřívější nazírání?

Nejprvé chápal, že činí ohromný rozdíl, pokud se týká hodnoty věcí nejobyčejnějších. Je tedy skutečně pravda — tak pravda, jako že jsou stoly a židle — že po tomto životě následuje jiný a že lidská osobnost žije po smrti. Nikdy již ani na okamžik nebude moci o tom pochybovati, ani kdyby byl v nejtemnější náladě. Pokud člověk žije ve víře, pokud přijímá nějakou autoritu, ať lidskou nebo božskou, je vždycky psychologicky možno přivést k platnosti sebe, totiž pud, připustiti, že to, co jsme nezažili osobně, může zcela pochopitelně býti nepravdou. Ale když jsme viděli — tu, pokud nezmizí naše paměť — jest tento pocit nevědomosti nemožný. Proto má každý jednotlivý čin nový význam. Pak se při žádném novém činu

ničeho neodvažujeme, a tak nám zbývá vpravdě jen velmi malá příležitost k hrdinství. Jakmile je jednou jisto a dokázáno smysly, že smrt je pouze přerušením, pak tento život se stává pouze částí dlouhého postupu...

Ale teď, jak vésti tento život — jak se dívat na náboženství? A v této věci byl na několik okamžiků Vavřinec opravdově poděšen. Když se totiž díval na katolické náboženství, zpozoroval, že se celé změnilo. Již se mu nezdálo vznešeným a vrcholným. Když sama sebe pozoroval, jak byl předešlého rána na mši, zdálo se mu, že je si směšným. Proč všechna tato námaha, všechna tato energie, proč veškeré tyto nescetné činy a námahy pro víru? Nebylo to snad tím, že se mu jeho náboženství jevílo nutně nesprávným, neboť bylo dojista možno člověku míti zároveň víru katolickou a spiritualistickou. Předešlého večera se neudál ani jediný pokyn proti křesťanství, ale přece jen před tímto důkazem smyslů se zdálo katolické náboženství věci velmi matnou. Může býti zcela dobře pravdivým, tak jako každá filosofie může býti pravdivou — ale záleželo na něm tolik? Býti ním nadšen, podobalo se uchvácení umělcově, který miluje podobiznu více než originál — a při tom je zcela dobře možno, že podobizna je nepodobná a že zavádí. Vavřinec viděl včerejšího večera sám originál; viděl duši, která opustila tělo, v rouchu, přijatém proto, aby byla poznána... Potřebuje tedy nějakého „náboženství“? Což jeho zkušenost nepostačuje pro všechny případy?...

A pak náhle veškeré hloubání uprchlo, v přítomnosti elementu osobního.

Před třemi dny myslel na Amy s poměrnou lhostejností. Nedávno mu byla sotva více než jakýmsi „případem textu“ o duchovním světě, oděným citovými

vzpomínkami. Ale teď poznovu se objevila živě a životně jako osoba. Nebyla ztracena. Jeho vztahy k ní nebyly pouhými událostmi minula, naopak, byly právě tak sepjaty s přítomností, tak jako dvoření pokračuje v manželství. Ona žije — její vlastní já žije — a ještě k tomu jest mezi nimi možné spojení...

Vavřinec se položil na záda. Tato myšlenka ho prudce dojímalá, neboť v ní bylo jakési šílené, jímající kouzlo. Propast byla překlenuta již jednou a mohla býti po druhé. A jestliže jest pravda to, co praví, může býti teď překlenuta ještě lépe. Jest možno, aby fantom, jež viděl, byl uveden ještě do světa smyslů, takže by se mohl zase dotknouti svou rukou schránky, která odívá její duši. Až dosud ho spiritualism nezklamal — proč by jej podezříval, že ho zklame v budoucnosti?

Bylo to provedeno již dříve, a proto může a musí to býti provedeno znovu. A kromě toho je tu také ona příhoda s tužkou...

Odhodil pokrývku a vyskočil z postele. Byl již čas, aby vstal, byl čas, aby se zas chopil tohoto kouzelného, tak zajímavého pozemského života, který měl teď tak ohromné možnosti.

II.

Byt pana Jamesa Mortona měl velmi pohodlnou polohu ve čtvrtém patře v jednom z bloků budov, které se zdají laikovi tak tajemnými a jež stojí nedaleko Charing Crossu. Je zde vždycky ticho, jak náleží universitnímu okolí, a na onom místě se objevuje tentýž zvláštní výběr lidské společnosti, který se také scházel v nádvořích universitních. Zde můžete viděti kuchaře, muže to staré a důstojné, poslíčky a dosti ošumělé staré ženy. Také vnitřek bytu není ne-

podoben zcela obyčejné škole druhého řádu a pan James Morton měl vkus, který nezlepšoval pokojů, ve kterých přebýval. Od stropu k podlaze byly stěny onoho pokoje, ve kterém seděl, zakryty policemi, naplněnými nevábnyými svazky knih a velikými plechovými krabicemi. Uprostřed pokoje stál veliký stůl, pokrytý papíry a hradbami podobných plechových krabic, tyčícími se na obou koncích.

Pan Morton byl zavalitý muž, asi čtyřicetiletý, hladce oholený, trochu bledý a tlustý. Byl výrazných rysů, měl zvučný hlas a při tom měl příjemné, ačkoliv trochu náhlé chování, jaké se sluší na člověka, který má za sebou universitu a je majitelem veřejné školy a jenž se vážně ujal svého zaměstnání.

Vavřinec a on se spolu výtečně shodovali. Mladší muž obdivoval staršího, což posledně jmenovaný zasluhoval doista již podle své pověsti jako výtečný právník, a zároveň se ho také dostatečně bál, aby věnoval veškerou pozornost jeho pokynům ve všech otázkách, týkajících se zákonů. Ale na jiných úrovních se zřídka kdy stýkali. Vavřinec pozval jednou svého učitele do domu matčina a na oplátku s ním třikrát nebo čtyřikrát obědval. A při tom jejich známost zůstala.

Ale dnešního jitra byl starší muž přinucen učiniti jistou poznámku, protože pozoroval jakýsi mladíkův zájem, spojený se známkami potlačovaného rozčilení, jakož i to, že si význačně nevšímal knih a listin, jimiž se měl zaměstnávat. Učitel učinil svoji poznámku s nejlepším úmyslem.

„Copak se s vámi děje?“ vyhrkl naň náhle beze všeho úvodu.

Vavřincova pozornost se skokem vrátila a on se trochu zarděl.

„Ach, — hm — nic zvláštního,“ zamumlal. A pak

se zase posadil mlčky ke svým knihám, věda, že bdělé, pátravé oči s druhé strany stolu pozorují.

Asi kolem půl jedné zavřel sklapnutím pan Morton svoji knihu, usadil se pohodlně a počal si cpáti dýmku.

„Nic se nezdá příliš důležitým,“ pravil.

Poněvadž poslední pronesená slova byla vyslovena před hodinou, byl tím Vavřinec trochu pomaten a také to dával na jevo.

„Takhle to nepůjde, Baxtere,“ pokračoval učitel.

„Dnes ráno jste nepročel jedině stránky.“

Vavřinec se jaksi nejistě usmál a také se pohodlněji usadil. Ale pak se ho zmocnila vlna důvěřivosti.

„Ano. Jsem dnes trochu z míry,“ pravil. „Včerejšího večera, totiž...“

Pan Morton čekal.

„Nuže“ pravil. „Ach, nepovídejte mi toho, nechce-li.“

Vavřinec se naň zadíval.

„Rád bych věděl, co tomu řeknete,“ pravil konečně.

Druhý muž vstal rychlým pohybem, srovnal svoje knihy, vzal klobouk a posadil si jej na hlavu...

„Jdu na lanč*)“ pravil... „Musím býti ve dvě hodiny u soudu a...“

„Ach, počkejte minutku,“ řekl Vavřinec. „Myslím, že vám to musím říci.“

„Nuže, pospěšte si.“ A stanul jako na odchodu.

„Co myslíte o spiritualismu?“

„Hloupý nesmysl,“ řekl pan Morton. „Mohu vám ještě něčím posloužiti?“

„Víte něco o něm?“

„Ne. A také nechci vědět. To je vše?“

*) Přesnídávka.

Pozn. překl.

„Nuže, podívejte,“ pravil Vavřinec... „Ach, posadte se na dvě minuty.“

Potom počal vypravovati. Popsal pečlivě celou událost z předešlého večera a vysvětloval, pokud bylo nutno, události předcházející. Druhý muž zatím si vrazil klobouk do týla a zpola se opíral o postranní stůl a zpola na něm seděl. A pozoroval mladíka s počátku s jakýmsi rozmarným pohrdáním a konečně s oním zvědavým zájmem, který dáváme na jevo člověku, postiženému jakousi novou nemocí.

„Nuže, co tomu říkáte?“ končil Vavřinec, zardělý a pyšný.

„Chcete to vědět?“ ozval se druhý muž po krátkém mlčení.

Vavřinec přikývl.

„Tedy to, co jsem řekl již prve.“

„Co?“

„Hloupý nesmysl,“ opakoval pan Morton.

Vavřinec se velice zamračil a předstíral, jakoby chtěl sebrati svoje knihy.

„Ovšem, když se na to díváte takhle,“ řekl. „Ale nevím, jak si můžete vážiti nějakého důkazu, když...“

„Milý hochu, tohle není důkazem. Žádný důkaz na světě by mne nemohl přesvědčiti, že je země na ruby. Tyto věci se nedějí.“

„A jak tedy vysvětlíte...?“

„Nevysvětluji nic,“ řekl pan Morton. „Ta věc prostě nestojí za to, abych se na ni podíval. Jestliže jste to opravdu viděl, tu jste buďto šílený, anebo to byl nějaký podvodný kousek... a teď pojďte se mnou k přesnídávce.“

„Ale vždyť nejsem jediný,“ vykřikl Vavřinec nakvašeně.

„Ne, to opravdu nejste... hleďte, Baxtere, takové věci se dějí, když si ďábel pohrává s našimi nervy.

Jen toho nechte ihned a navždy. Znal jsem jednou jednoho mladíka, který se také do toho pustil. Nu a skončilo to tím, co každý napřed věděl...“

„Nu?“ pravil Vavřinec.

„Přeskočilo mu v hlavě,“ řekl druhý muž krátce. „To celé jest ohavná špína. A teď pojděte k přesnídávce.“

„Počkejte vteřinu. Nemůžete činiti závěry z jednotlivostí na všeobecnost. To byl ten jediný, kterého jste znal?“

Druhý muž se na okamžik zamyslel.

„Ne,“ řekl. „Náhodou nebyl. Znal jsem ještě jednoho mladíka — je teď právním zástupcem **ach**, myslím, — říkám to jen tak mimochodem — že jest jedním z vašich lidí — že je katolíkem.“

„Nu a co o něm víte?“

„Ach, ten je zcela zdrav,“ odpovídal pan Morton s nechutí. „Ale vzdal se toho a vrátil se zase k náboženství.“

„Tak? A jak se jmenuje?“

„Cathcart.“

Pak se podíval na hodiny.

„Pro Boha — jest již za deset minut jedna!“

A poté odešel.

•

Vavřincova nálada byla příliš povznesená, aby byl velmi stísněn názory svého rádce. Naopak, zabýval se několik minut příjemnými myšlenkami, které se týkaly milého pocitu, jaký má muž vzdělaný, povznese-li se nad svoje prostředí. Je to žalostné, myslil si, že lidé se tak spokojují vědomostmi. Ale bývá to **vždycky** tak, uvažoval. Chceme-li **býti** specialisty v jedné věci, vyvine se z toho zanedbání veškerého vývoje ve všech věcech jiných. Zde je na příklad Morton, který je v prvé řadě mužů svého oboru, k tomu jest ještě vzdá-

len všeho knihomolství — a přece jen když vybočí o centimetr ze svých kolejí, nedovede nic než žvástati. Vavřinec by byl rád věděl, co by Morton soudil o těchto věcech, kdyby je viděl sám.

Odpoledne se Morton vrátil. Jeho věc u soudu se skončila neočekávaně záhy. Vavřinec čekal až zavírání okenic mu poskytne příležitosti ku přerušení práce a znovu podnikl útok.

„Mortone,“ pravil, „přál bych si, abyste šel jednou se mnou.“

Druhý muž zvedl oči.

„Jak?“

„Abyste viděl sám to, o čem jsem vám vyprávěl.“

Pan Morton krátce zasupěl.

„Bože!“ řekl. „Myslil jsem, že jsme to již skončili. Ne, děkuji vám — mně postačí soudní síň.“

Vavřinec si zhluboka vzdychl.

„Nu ovšem, nechcete-li viděti důkazů, pak nelze očekávati...“

„Hleďte, Baxtere,“ pravil pan Morton téměř vlídně, „radím vám, abyste toho nechal. Jak jsem vám již řekl, rve to po čertech nervy. Chcete v tom něco najít a ta věc nestojí za to. Kdyby v tom něco bylo, bylo by to něco jiného, ale...“

„Já... já bych se toho nevzdal ani za celý svět,“ kotal Vavřinec ve své horlivosti. „Nevíte prostě, o čem mluvíte. Vždyť — vždyť přece nejsem blázen... to vím. A domníváte se, že jsem takový osel, abych se dal oklamati nějakým trikem? Jako by mohl býti proveden takový trik v salonu! Pravím vám, že jsem prohlédl každý centimetr...“

„Hleďte,“ pravil Morton, dívaje se zvědavě na mladíka — neboť v chování Vavřincově bylo vskutku něco důtklivého — hleďte, snad by bylo pro vás nejlepší, kdybyste navštívil starého Cathcarta. Znáte ho?

Nu, dovedu vás k němu kdykoliv. Ten vám poví něco jiného. Já ovšem nevěřím všemu tomu nesmyslu, který vypravuje, ale buď jak buď, měl dosti rozumu, že se toho vzdal. Říká, že by se toho nedotkl ani holí. A myslím, že v jedné době se tím ohromně zaměstnával.“

Vavřinec se nahlas ušklíbl. „Domnívám se, že se poděsil,“ řekl. „Vím ovšem zcela dobře, že je to dosti děsné — —“

„Milý příteli, zabýval se tím celých deset let. Doznávám, že při jeho vypravování vstávají člověku vlasy, kdybychom mu věřili, ale pak, vidíte — —“
„Kde bydlí?“

Morton pohodil hlavou směrem k adresářům na polici.

„Tam ho najdete,“ řekl. „Jestliže chcete, uvedu vás k němu. Ale nezapomeňte, že mluví právě tak mnoho nesmyslů, jako každý, kdo —“

„A co říká?“

„Bože — to já nevím. Má tu nebo onu teorii. Ale buď jak buď, nechal toho.“

Vavřinec našpulil rty.

„Snad vás někdy požádám, abyste mne tam uvedl,“ řekl. „Zatím — —“

„Zatím pro Boha, se zabývejte věcmi, které máte zde.“

Pan Morton byl opravdu, jak si myslel Vavřinec, neobyčejně bez všech zájmů o věci mimo jeho obor, a jeho obor nebyl tak rozsáhlý. Byl pozoruhodným právníkem, bystrým, kompetentním, dovedl býti ve vhodné době stejně nelítostným jako vlídným a jestliže se zabýval svým zaměstnáním, myslel sotva na něco jiného než na ně. A mimo ně se vrhal se stejnou chutí na dvě nebo tři jiné disciplíny — hrál golf, jezdil na venek obědvati a pak sbíral zvláštní druh

židli. Kromě těchto věcí nemělo pro něj skutečně nic cenu. Ale jeho obor se rozšířil tak, že do něho pojal i Vavřince Baxtera, kterého počínal mít velice rád. Byl k tomu veden okolnostmi. Kolem Vavřince bylo jakési ovzduší romantičnosti, jakéhosi příjemného nadšení, a kromě toho měl vybrané chování a dovedl také s velikou radostí ctít hrdinství. Poněvadž pan Morton neměl toho nejmenšího, co by se podobalo náboženství, byl také jako mnozí jiní lidé poněkud přitahován k těm, kteří náboženství měli, ačkoliv se domnívá, že zbožnost je lehkou známkou slabé povahy. Ale přece jen měl rád Vavřincovo katolické náboženství tak, jak se u něho jevílo. Uvažoval, že je to asi dosti příjemné (jestliže na to vůbec myslel), věřit „to vše“, jak by se byl asi vyjádřil.

A tak tato nová Vavřincova fáze zajímala ho více než by byl připustil, jakmile zpozoroval, že není jen povrchní. A vpravdě okolnost, že Vavřinec se neustále k tomuto předmětu vracel, jakož i jeho nadšené přesvědčení, záhy ho utvrdilo, že je tomu tak...

Později, asi po dvou týdnech zpozoroval, že práce mladíkova trpí. A také slyšel s jeho rtů jisté názory, které se zdály panu Mortonovi nejvýš nezdravé.

Na příklad, jednoho pátku večer, když Vavřinec skládal svoje knihy, otázal se ho pan Morton, kde chce strávit konec týdne.

„Zůstanu v Londýně,“ řekl mladík krátce.

„A já zase půjdu na venek, ke svému bratrovi. chcete jít se mnou? Ale obávám se, že není na blízku katolického kostela.“

Vavřinec se usmál.

„To by mne neodstrašovalo,“ řekl. „Rozhodl jsem se — —“

„Nu?“

„Ach, nezáleží na tom,“ pravil Vavřinec. „Ne, děkuji vám srdečně, ale rozhodl jsem se zůstatí ve městě.“

„Půjdete zase k lady Lauře?“

„Ano.“

„Zase ta stará hra?“

Vavřinec se posadil.

„Hleďte,“ řekl, „vím, že tím nic nemyslíte, ale přál bych si, abyste tomu rozuměl.“

„Nuže?“

Mladíkova tvář se zachvěla náhlým nervosním nadšením.

„Dovedete pochopiti,“ pravil, „že je to pro mne vším na světě? Víte pak, že to pro mne začíná býti věcí, na které jediné záleží? Vím zcela dobře, že si myslíte, že vše to je pouhý žvast, ale vězte, že je to pravda. A celá ta věc je taková, jako by se otvíralo nebe... Hleďte... onehdy jsem vám neřekl ani poloviny. Ve skutečnosti jsem onu dívku miloval tak, jako — jako muž dovede milovati. Zemřela a teď — —“

„Slyšte, čím jste se zabýval poslední neděle?“ Vavřinec se trochu uklidnil.

„Nepochopil byste toho,“ řekl.

„Zase jste se zabýval těmi věcmi?“

„Jakými věcmi?“

„Nu, — myslil jste, že ji vidíte — — dobrá tedy, viděl jste ji, chcete-li.“

Mladík zavrtěl hlavou.

„Ne, Vincent odjel do Irska. Zabývali jsme se pokusy jinými.“

„Povězte mi to. Přisahám, že se smáti nebudu.“

„Dobrá. Nezáleželo by mně na tom, kdybyste se smál... Nuže, činili jsme pokusy s mechanickým písmem.“

„Co je to?“

Vavřinec váhal.

„Nuže, upadnu do trance, víte a — —“

„Dobrý Bože, a co pak?“

„A pak ta dívka píše mojí rukou,“ řekl Vavřinec rozvážně, „když jsem v bezvědomí. Rozumíte?“

„Vidím, že jste zatrolený mladý blázen,“ pravil Morton vážně.

„Ale je-li to vše nesmysl, jak se domníváte?“

„Ovšem, že je to vše nesmysl! Myslíte si, že bych mohl věřiti na okamžik — —“

Zamlčel se.

„A zrovna tak je i nervosní zhroucení nesmysl, že ano, a také šílenost opilců? Nejsou to přece skuteční hadi, kteří se jim ukazují, víte?“

Vavřinec se povýšeně usmál.

„A vy se do toho všeho pouštíte — —“

Vavřinec se naň zadíval s náhlým bleskem fanatismu.

„Pravím vám,“ řekl, „že je to pro mne celým světem. A rovněž tak by to bylo i pro vás, kdybyste —“

„Ach, Bože, nebuďte členem Armády Spásy... Navštívil jste již Cathcarta?“

„Ne, nemám ani nejmenší tužby navštívit ho.“

Morton se zvedl, vložil do zásuvky svá péra, zavřel ji, vsunul asi půl tuctu listin do černé plechové krabice, zavřel ji také a ubíral se k svému kabátu a klobouku, vše to činil mlčky.

Když vycházel, obrátil se na prahu.

„Kdy se vrátí onen muž z Irska?“ pravil.

„Kdo, Vincent? Ach teprve za měsíc. Až přijde, chceme učiniti nový pokus.“

„Pokus? Jaký?“

„S materialisací,“ řekl Vavřinec. „To je totiž —“

„Nepotřebuji věděti, jak se ta nezdravá věc jmenuje.“

Dosud tak stál a díval se upjatě na mladíka. Potom zasupěl.

„Mladý blázen,“ řekl. „Musím to říci znovu... Zavřete, až budete odcházeti. Dobrou noc.“

Kapitola X.

I.

Paní Baxterová měla asi dvě tajemství, z nichž čerpala svůj klid. Ostatních nemusíme vypočítávat. Tato její tajemství vznikala z nejpříjemnější a nejlidštější formy duševní omezenosti. Tak jako jsme již řekli dříve, stávalo se vždycky, když se věci neshodovaly s jejími názory, tu buď neexistovaly a byly jenom fantasiemi někoho, na němž nezáleželo, anebo jimi rozhodně pohrdala. Tento svůj klid měla příležitost osvědčiti jednoho dne na počátku února.

Vstala jako obyčejně v určitou hodinu — byla to hodina osmá — a když se ustrojila, poklekla na svoje klekátko. Byl to kus nábytku velice krásný, mnohem krásnější nežli modlitby, které u něho byly pronášeny. Bylo to skvostné, vykládané klekátko florentské, které bylo opatřeno nahoře malou přihrádkou, naplněnou jistým počtem malých knih, vázaných v kůži, z nichž se její duše těšila. Nepoužívala sice těchto knih příliš často, ale viděla je ráda před sebou. Nebylo by slušné, vstupovati do svatyně paní Baxterové, ale postačí, když řekneme, že její modlitby nebyly příliš dlouhé. Pak se zvedla a odešla ze své veliké, pohodlné ložnice, naplněné libou vůní mýdla a horké vody, a sešla dolů, míhajíc se slunečním světlem na schodišti jako krásná, štíhlá postavička s černým krajkovým závo-

jem a ve skvostných šatech, aby se odebrala do jídelny.

Tam se chopila dopisů a balíčků. Nebylo v nich nic rozrušujícího. Nějaký nedůležitý dopis od jedné přítelkyně, několik účtů a ceník z obchodního domu *Bon Marché*. Prohlížela to vše brejlemi, sedíc u krbu. Když s tím byla hotova, zpozorovala nějaký dopis, ležící na místě, kde sedávala Markétka, s adresou, psanou mužskou rukou. Za okamžik později přišla Markétka v klobouku a v kožišině a vypadala jako půvabný obrázek, velmi svěží zimním slunečním světlem a vzduchem. Přišla a políbila starou dámu.

Zatím, co paní Baxterová nalávala čaje, prohodila k dívce asi dvě poznámky, ale místo odpovědi obdržela jenom nějaký nejasný, nepozorný šepot, který je známkou myslí roztržité. A když pak zvedla oči s pocitem uraženosti, viděla, že Markétka čte svůj dopis s neobyčejnou pozorností.

„Drahoušku, mluvím s tebou,“ řekla paní Baxterová tónem lehce čtveračivé důstojnosti.

„Hm — lituji,“ šeptala Markétka a pokračovala ve čtení.

Paní Baxterová napřáhla ruku po ceníku *Bon Marché*, aby zapudila svůj pocit uraženosti, ale při tom se setkala s pohledem Markétky, která náhle zvedla oči, v nichž bylo viděti výraz zvláštního napětí.

„Miláčku, co se děje?“

Markétka se na ni chvíli upřeně dívala, jako by se tázala sebe i jí, a konečně jí podala přes stůl prudkým pohybem dopis.

„Přečtete si to,“ řekla.

Bylo to dosti namáhavé čísti tento list. Bylo k tomu třeba brejlí, dále musila paní Baxterová odsunouti svůj talíř a lehce se musila obrátiti, aby na

papír dopadalo lepší světlo. Paní Baxterová přečtla a vrátila dopis a třikrát nebo čtyřikrát vyrazila ze sebe hm.

„Je to takový protivný chlapec!“ řekla rozčileně, ale beze všeho poděšení.

„Co máme počítí? Jak vidíte domnívá se pan Morton, že něco máme podniknouti. Zmiňuje se o jistém panu Cathcartovi.“

Paní Baxterová napráhla ruku po stojánku s opečenými chlebíčky.

„Má drahá, nelze nic podniknouti. Víš přece, jaký jest Vavřinec. Bylo by to ještě horší.“

Markétka se na ni dívala nejistě.

„Ale přála bych si, abychom něco přece učinili.“

„Drahousku, byl by psal mně — myslím pan Morton — kdyby Vavřincovi opravdu něco chybělo. Vidiš, že jen píše, že Vavřinec se nechápe své práce, jak by měl.“

Markétka vzala psaní a když je uložila pečlivě do obálky, jedla dále. V té chvíli nic dalšího nemohla říci.

Ale byla neklidná a po snídani odešla do zahrady s rýčkem v ruce, aby o tom všem přemýšlela; psaní měla u sebe v kapse.

Bylo ovšem pravda, že dopis sám o sobě nebyl poplašný, ale uvážila-li všechno — to jest, když přemýšlela o tom, kdo jej psal, nebyla si tím tak jista. Setkala se jen jednou s panem Mortonem a utvořila si o něm ono ponětí, jaké si může utvořiti dívka o muži, se kterým se setkává nahodile — byl pro ni poněkud příkrý, obyčejným právním zástupcem bez přílišné obrazotvornosti, ale se značnou dávkou zchýtralé síly. Byl to zajisté pro takového muže nejzazší krok, napsal-li takový dopis dívce, za těchto okolností a žádal-li ji, aby použila svého vlivu a odvrátila Va-

vřince od nynějšího způsobu života. Bylo jasno, že tento muž opravdu mínil to, co psal. Neposlal dopisu paní Baxterové, jak vysvětloval, proto, že se bál, aby jí snad neznepokojil a jak výslovně řekl, nebylo zde nic, co by k znepokojení opravňovalo. Ale přece jen psal.

Markétka se zastavila na dolením konci sadů, vyňala dopis a přečtla si znovu čtyři poslední věty:

„Prosím vás, odpusťte mi, domníváte-li se, že nebylo nutno psáti. Nemám ovšem nejmenší pochybnosti, že celá ta věc je nesmysl, ale i nesmysl může mít špatný vliv. A zdá se mi, že pan Baxter se do toho příliš hluboce zabral. Příkladám adresu jednoho svého přítele, kdybyste mu snad o té věci chtěla psáti. Byl kdysi spiritualistou a teď je zbožným katolíkem. Má o tom názory, kterých nesdílím, ale v každém případě jeho rada by nemohla uškodit. Můžete mu důvěřovati, že je člověkem naprosto diskretním.

Váš oddaný

James Morton.“

Bylo to vskutku velmi podivné a neobyčejné. Ale pan Morton se nezdál býti člověkem zvláštním nebo neobyčejným! Zmiňoval se také o jistém datu, bylo to dne dvacátého pátého února, kteréhožto dne se mělo medium vrátit, načež měly býti podniknuty další pckusy. Ale dále toho nevysvětloval a Markétka tomu také nerozuměla. Zdálo se jí to jen dosti nepřijemným a nechutným.

Převracela stránky dopisu a našla adresu, o které byla činěna zmínka — adresu pana Cathcarta. Zajisté, že pan Morton neočekává, aby psala tomuto cizímu člověku...

Procházela se ještě asi půl hodiny s rýčkem v ruce sem a tam, než dospěla k nějakému závěru. Zajisté,

že souhlasila s panem Jamesem Mortonem, že celá věc je nesmysl, ale minila přece jen, že tento nesmysl může citlivé osobě způsobiti dosti škody. Kromě toho bylo vidno, že Vavřinec má pro to vše špatné svědomí, jinak by se byl o tom zmínil.

Pak zahlédla paní Baxterovou hustými křovinami a viděla ji kráčet důstojným, uhlazeným krokem po pěšinách zelinářské zahrady. A při tomto pohledu byla zachváčena jakousi netrpělivostí. Matka toho mladíka byli klidná až to rozčilovalo. Zajisté, že bylo její věci spíše než Marketinou, aby na Vavřince dohlédla. Ale dívka věděla velmi dobře, že kdyby byl Vavřinec ponechán své matce, nebylo by zhola nic podniknuto. Paní Baxterová by toho všeho ovšem laskavě a klidně politovala ve Vavřincově nepřítomnosti a možná, že snad, kdyby bylo na ni příliš doléháno, pronesla by i za jeho přítomnosti nějaký slabý protest — a tím by to bylo odbyto...

„Marketo! Marketo!“ ozval se jemný starý hlas, ihned po té, a pak řekla tatáž neviditelná paní: „Neviděl jste někde slečnu Doronnaisovou?“

Markétka vložila psaní do kapsy a spěchala ze sadu.

„Ano?“ řekla s jakousi chabou nadějí.

„Pojď sem, drahoušku, a pověz mi, co soudíš o nových čepečkách k čaji v ceníku *Bon Marché*.“ pravila stará paní. „Zdá se, že je tam několik nových vzorků a my potřebujeme ještě jednu soupřavu.“

Markétka se sklonila před nevyhnutelným. Ale když kráčely vzhůru zahradou, dostoupilo její rozhodnutí vrcholu.

„Mohu se o dvanácté hodině vzdálit?“ řekla. „Ráda bych z jistého důvodu navštívila otce Mahona.“

„Irahoušku, nebudu tě zdržovati ani tři minuty,“ namítala stará dáma.

A pak odešly, aby hovořily sedm čtvrtí hodiny.

II.

Otec Mahon byl knězem svědomitým. O osmé hodině přečetl mši, o deváté hodině snídal, a do půl jedenácté se zabýval jistými povinnostmi svého úřadu, pak do jedenácti četl noviny a do dvanácté četl spisy theologické. A potom se domníval, že může činiti, co mu bude libo do jedné hodiny, kdy odcházel k obědu. (Jak ztrávil zbytek dne, to se nás v této chvíli netýká.)

Také on dnešního dopoledne prohlížel svoji zahradu. Byl postavy pěkné a pevné, měl na sobě trochu široké spodky, krátký kabát a příliš velkou vestu, na které však každý knoflík konal svoji povinnost. Také on jako pan James Morton měl svůj obor, který byl ještě užší než obor právníkův a byl ještě vyšlepanější, neboť se z něho nikdy neodchyloval kromě čtyř krátkých týdnů v létě, kdy se vydal na rychlý výlet do Irska, kdy pozdě vstával a kdy chodil na výlety s jinými kněžími v slaměných kloboucích a kdy se zúčastňoval za večera veselých zpěvů. Byl knězem s dokonale určenými povinnostmi, a s obdivuhodnou přesností a svědomitostí, se kterou je konal. K Angličanům měl zcela neobyčejný odpor. Ale jeho smysl pro povinnost byl takový, že toho nikdy netušili. A jeho malý zástup Anglosasů zbožňoval ho, jak jen lid dovede zbožňovati pracovitěho a čilého muže, který je velkodušný a jehož chování jest velitelské, jenž jest jejich vůdcem a otcem a dobře si to uvědomuje. Jeho kázání se skládala z chladně utržených kousků dogmatiky a byla vždycky jen nějakými ob-

rysy kázání, která předkládal neděli co neděli s omáčkou lehkého a rozmarného skotského přízvuku. Nebyl by nikdy dovedl roznítiti Temže a také žádné jiné řeky, ale dovedl je překlenouti mosty z pevných kamenů a to je snad věc ještě více žádoucí.

Markétka počala s tím, že ho nenáviděla. Považovala ho za člověka dosti hrubého a hloupého. Ale toto svoje smýšlení změnila. Nebyl to ovšem člověk, kterého byste nazvali jemným, ale neměl trpělivosti s takovými věcmi, jako jsou odstíny hlasů a významu, jako jsou vrtochy a podobné maličkosti, ale když jste mu předložili zcela prostě jednoduchou otázku, odpovídal vám prostě, jestliže mohl. A nemohl-li, nalezl odpověď zde nebo tam a to je vždycky v tomto spleteném světě jakousi úlevou. Markétka ho proto příliš neobtěžovala. Přicházela k němu jen pro zcela prosté, sporné body a on si jí podle toho vážil a měl ji rád.

„Dobré jitro, milé dítě,“ řekl svým jasným, svěžím hlasem, když se vrátil domů a našel ji ve svém malém, děsně zařízeném salonku. „Doufám, že nic nebudete namítati proti zápachu tabákového kouře?“

Pokoj byl opravdu plný kouře. Kněz si byl zapálil doutník po svém zvyku, když udeřila dvanáctá a právě jej zanechal jako nedopalek venku, když mu jeho hospodyně přišla ohlásiti návštěvu.

„Ani v nejmenším, otče... mohu si usednouti? Obávám se, že je to záležitost dosti dlouhá.“

Kněz jí přitáhl křeslo, vycpané žíněmi, a pokryté háčkovanou příkrývkou.

„Posaďte se, milé dítě.“

Pak se posadil proti ní, maje na sobě svoje široké spodky s nohama, vězícíma ve velikých botách, a přeloženými přes sebe, a jeho veselá, červená tvář se na ni usmívala.

„Nuže tedy,“ pravil.

„Netýká se to mne, otče,“ počala trochu spěšně.
„Běží o Vavřince Baxtera. Mohu počítí od začátku?“

Prisvědčil. Nelitoval, když mohl něco slyšeti o onom mladíkovi, kterého sice nemiloval, ale za kterého pociťoval alespoň z části jakousi zodpovědnost. Angličani byli dosti zlí, ale Angličani, kteří přešli ke katolictví, byli opravdu nepopsatelně těžkou zkouškou. A Vavřinec byl od nedávna předmětem jeho myšlenek, ačkoliv kněz sotva věděl proč.

Potom Markétka počala vyprávěti a pověděla mu celou věc od smrti Amy až k dopisu pana Mortona. Položil jí asi dvě otázky za jejího vyprávění, dívaje se na ni se sevřenými rty, a konečně napřáhl ruku po dopisu.

„Paní Baxterová neví, proč jsem sem přišla,“ řekla dívka. „A vy jí toho nepovíte, že ne, otče?“

Zakýval na ni konejšivě, jsa ponořen ve čtení dopisu, a pak jí jej vrátil se širokým úsměvem.

„Ždá se, že je to rozumný člověk,“ řekl.

„Ach, na to jsem se vás chtěla právě tázati, otče. O spiritualismu nevím vůbec nic. Je to — je to opravdu vesměs nesmysl? Není v tom vůbec nic?“

Zasmál se hlasitě.

„Nemyslím, že byste měla býti postrašena,“ řekl. „Vím ovšem, že duše se takto nevracejí. Jsou někde jinde.“

„Je to tedy vše podvod?“

„Je to ve skutečnosti vše podvod,“ řekl, „ale je to věc velmi pověrečná a je církví zakázána“.

To bylo dosti přímé. Byl to alespoň jasný bod, se kterého mohla podniknouti na Vavřince útok.

„Tedy — tedy to jest ono zlo, které je s ním spojeno?“ řekla. „Není zatím žádné skutečné moci? Tak

to právě řekl paní Baxterové pan Rymer, a skoro tak jsem o tom smýšlela i já.“

Obličej kněze přijal na se výraz theologie.

„Podívejme se, co říká Sabetti,“ pravil. „Myslím si — —“

Obrátil se na své židli a vzal ze zadu nějakou knihu.

„Zde to máme...“

Posunoval prst po dlouhých odstavcích, obrátil asi dvě stránky, a počal čísti poznámku a překlad: „*Necromantia ex...* Vyvolávání mrtvých... podíváme se, ano... Spiritualismu, nebo dotazování se duchů, abychom zvěděli ukryté věci, zvláště ty, které se týkají budoucího života, jest ovšem věštěním v pravém slova smyslu a jest... jest to věc ještě bezbožnější než magnetismus nebo používání klepajících stolů. Důvodem toho je, jak dokazují otcové z Baltimore, že takové vědění musí být nutně připisováno zasažení Satana, neboť jiným způsobem toho nelze vysvětliti.“

„Tedy — —“ začala Marketa.

„Okamžik, milé dítě... ano, správně, výslovné věštění... Ne, ne, ach, zde to máme: „Nevyslovené věštění... i když jest veřejně namítáno, že nebyl zamýšlen žádný spolek s démonem, jest to samo o sobě těžký hřích, ale někdy se to může omluviti, a netřeba to považovati za hřích smrtelný na základě prostoty nebo nevědomostí nebo nedostatku víry. Vidíte, milé dítě,“ — a uložil knihu na předešlé místo — „pokud to není podvod, je to ďábelství. A na tom je dosti.“

„A myslíte tedy, že to není vesměs podvod?“ tázala se dívka a trochu zbledla.

Zasmál se znovu hlučně, takže se její srdce rozehrálo.

„Já bych si toho vůbec nevšímal. Povězte mu,

chcete-li, co jsem řekl, a že je to těžký hřích, když si s tím pohrává, ale nemyslete si, že je ve všem ďábel.“

Markétka byla zmatena.

„Není to tedy ďábel?“ tázala se. „Alespoň myslíte, že tak nebylo v tomto případě?“

Znovu se konejšivě usmál.

„Měl bych jakési podezření, že to chytrá eskamotáž,“ řekl. „Nepovažuji za pravděpodobné, aby se pan Vavřinec stýkal s ďáblem tímto způsobem. Jest mnoho snadnějších způsobů než to.“

„Myslíte, abych psala panu Cathcartovi?“

„Jak je vám líbo. On jest obráceným katolíkem, že ano? Myslím, že jsem jeho jméno zaslechl.“

„Myslím, že ano.“

„Nuže, nemohlo by to uškodit. Ačkoliv od toho nečekávám příliš mnoho dobra.“

Markétka mlčela.

„Jenom povězte panu Vavřinci, aby si nezahrával s takovými kousky,“ pravil kněz. „V panu Mortonovi má dobrého a rozumného přítele. To lze dobře vidět. A také si tím příliš netrapte hlavy, dítě moje.“

Když Markétka odešla, vyšel ven, aby dokouřil doutník a shledal ke své radosti, že dosud hoří a asi po dvou tazích kouřil zcela dobře.

Myslíl několik minut na svoji rozmluvu, procházej se vzhůru a dolů a užívaje svěžího zimního vzduchu. Mnohé mu teď bylo jasno. Pociťoval o onoho hocha trochu starostí. Nebylo to snad proto, že Vavřinec by opravdu zanedbával svoje náboženství, když se zdržoval doma. O nedělních mších byl vždycky na svém místě, a velmi často také o dnech všedních. A také dal sloužit mši za Amy Nugentovou. Ale právě od počátku předešlého roku měl jakési vzezření, jež ne zcela uspokojovalo.

Nuže, tohle bylo alespoň malým komentářem v nynější situaci...

Kněz se sehnul, aby se podíval na několik cibulovitých rostlin, které v záhoně vedle něho vyrážely, shýbal se, oddychuje, aby uhladil zem kolem nich svým velikým prstem.

.... A pokud se týká toho spiritualistického nesmyslu, byla ovšem celá ta věc podvodem. Něco podobného se neděje. Ovšem, ďábel může učiniti neobyčejné věci — alespoň je mohl vykonávat v minulosti, ale pokud se týká pana Vavřince Baxtera — jenž bydlil tam dole ve vesnici a jenž studoval na universitě a má se stát právníkem — pokud se týkaio myšlenky, že tento dosti povznesený anglosaský mladík by byl v přímém spojení se satanem v nynější době — nu, to nepotřebuje poznámky jiné, než hlasi-tého smíchu.

Ale přece jen to celé jest velmi nezdravé a neužitečné. To je právě to nejhorší u těchto nově obráčených. Nedovedou se spokojiti se strízlivými, všedními skutečnostmi katolické víry. Musí neustále běhati za něčím novým nebo za věcmi jinými... a kdyby měl hříšník i nejslabší potuchy — — bylo by to smrtelným hříchem — —

Veliký zvon zahučel u zadních dveří, volaje k obědu. A kněz odešel, aby pojedl roštěnku, a yorkshirský pudíng a jablky nadívané knedlíky a aby k tomu vypil nakonec jedinou sklenici portského vína.

III.

Bylo podivné, jak se Markétka cítila upevněnou a povzbuzenou v přítomnosti něčeho, co se alespoň podobalo nebezpečí. Pokud byl Vavřinec pouze pošetilým a nerozumným, nedůvěřovala si. Tvořila si drob-

ná pravidla a rozhodnutí, ale rozvážně se od něho vnitřně oddělovala. Ale teď, když zde bylo něco určitého, zmizela její citlivost.

Co to vlastně bylo, o tom se bála sama rozhodnouti. Otec Mahon jí udal směr, jímž může pracovat — bylo to faktum, že vážné zabývání se touto věcí je zakázáno. Jestliže je za tím něco skutečného a jestliže je v tom opravdu nějaká skutečnost vůbec, o tom si nedovolovala uvažovat. Vavřinec byl v nervosním stavu, který by zasluhoval dostatečné starostlivosti, aby to donutilo jeho přítele a vůdce k dopisu. Octl se v tomto stavu tím, že si zahrával s jistými věcmi na zakázané půdě. To postačilo.

Její rozmluva s otcem Mahonem urychlila její zpola utvořené rozhodnutí a po čaji odešla nahoru, aby napsala list panu Cathcartovi.

Byla to věc neobvyklá, ale ona byla dostatečně rozčilená, aby toho nedbala, a napsala velmi rozumný dopis, vysvětlující nejprve kým jest a pak, aniž se zmínila o některých jménech, popsala postavení svého nevlastního bratra a naznačila jeho zkušenosti. Na poslední stránku napsala dvě nebo tři otázky a prosila o všeobecnou radu.

Paní Baxterová jevila po obědě jisté příznaky, které dívka velmi dobře poznala. Zahrnovaly rozhodné vyhýbání se Vavřincově jménu, humoristickou, trochu upjatou, důstojnou tvář a jakýsi nádech ochrany. A významem těchto věcí bylo, že stará dáma nechce o těch věcech již slyšet a že ve svém nitru se namáhá, aby si jich nevšímal a zapomněla na ně. Markétka cítila při tom jistou malou útěchu — ale spoň měla volnější ruku.

Téže noci ležela Marketa dlouho ve bdění.

Její pokoj byl malý a čtverhranný. Byl nahoře, nad kuřáckým pokojem, ve kterém zažila onen po-

divný výstup s Vavřincem asi před měsícem, a okna z jejího pokoje hleděla do tisového stromořadí, vedoucího sadem. Byla to dosti veselá místnost, ozdobená hnědými čalouny, které byly ověšeny akvarelóvými malbami. V jednom koutě stála její postel. A když tak ležela s otevřenýma očima a přemýšlela, činila tato její ložnice ve světle krbu konejšivý dojem svou domácí úpravou.

Nebyla snad vůbec poděšena. Pociťovala jenom jakousi přirozenou obavu a asi dvanáctkrát za ty dvě hodiny, co ležela a přemýšlela, převracela se odhodlaně na lůžku, a zapuzovala drobné obrazy, které její mysl proti její vůli tvořila, a počínala mysliti na věci příjemné a zdravé.

Ale obrazy se vracely. Byly to pouze malé obrázky — Vavřinec, rozmlouvající s nějakým, vážně vypadajícím mužem, který měl sardonický úsměv: Vavřinec, sedící u čaje s paní Stapletonovou, Vavřinec v prázdném pokoji, dívající se na nějaké zavřené dveře...

A právě tento poslední obraz se objevoval třikrát nebo čtyřikrát, právě v okamžiku, když dívka usínala. A proto měl onu zvláštní živost, která je charakteristickou známkou myšlenek, když vědomá pozornost dríme. Také na ni působil podivným pronikavým dojmem a ona nedovedla pochopiti proč.

Po třetím návratu onoho obrazu ji zachránil její humoristický smysl; řekla si, že je to příliš směšné, děsiti se prázdného pokoje, a Vavřincových zad. Znovu se obrátila na bok od ohně a rozhodla se, že vrátí-li se obraz nanovo, prohlédne si blíže jeho podrobnosti.

A zase ubíhaly chvíle, myšlenka následovala za myšlenkou v oněch klidných vlnách, které konejší

mysl ve spánku a nakonec byl zde zase onen obraz jasný a určitý.

Ano, tentokrát se na něj podívá.

Byl to zcela holý pokoj, se stěnami obloženými na několik centimetrů od země dřívím. Nad tím byl opatřen nějakými čalouny v bledých vzorcích. Vavřinec stál uprostřed podlahy, nezakryté koberci, jak k ní obrácen zády a díval se, jak se zdálo s velkým očekáváním na velmi všední dveře, které byly v protější stěně. Byl oděn ve večerních šatech, jak pozorovala, měl na sobě krátké spodky a střevice se sponami a jeho ruce byly zaťaté a visely dolů, ačkoliv se trochu vzdalovaly od jeho boků, poněvadž, dívaje se upřeně na dveře, se trochu nachyloval.

Ona se také dívala na dveře, na jejich obyčejná prkna a mosaznou kliku, a zdálo se, že on i ona očekávají nějakou návštěvu. Dveře se najednou otevřely, jak Markétka pozorovala a důvod, proč Vavřinec tak upřeně pozoroval vstupující, byl ten, že ani on ani Markétka neměli potuchy, jaké povahy bude osoba, která přijde. Při tom, jak pozorovala, bylajata úplně zájmem — byla to metoda, které používala, když chtěla usnouti. A tu ve své obrazotvornosti počala přecházeti mimo Vavřince, jako by chtěla dveře otevřít. Ale když kráčela mimo něho, zpozorovala, že napřáhl ruku, aby ji zadržel, jako by ji chtěl zdržeti před nějakým nebezpečím a tu se zastavila váhavě, dívajíc se stále ne na Vavřince, nýbrž na dveře.

Poté začala s nelogičností prohlubujícího se snu představovati si, co je asi za těmi dveřmi — počala pozorovati intuitivním viděním povahu tohoto domu. Došla až k tomu, že dům stojí osaměle mezi stromy a že i tyto stromy a křovím zarostlá zahrada, která, jak si myslela, dům obkličuje, naslouchají a čekají, právě jako ona, a jako čekající postava mladíkova.

A ještě jednou, jako aby se přesvědčila o svém zcela pasivním domnělém pokusu, pokročila ke dveřím...

Ach, jaký to je nesmysl! Leží zde a bdí ve svém známém pokoji a světlo z krbu se odráží na stěnách.

... Ano, ano, spánek je zvláštní věc a právě taková věc je i obrazotvornost...

... Ale buď jak buď, dopsala panu Cathcartovi.

Kapitola XI.

I.

Hostinec „u kohouta“ stojí ve Fleet Street, ani ne dvacet kroků od Mitre Courtu a sotva padesát kroků od uličky, která vede k domu, kde pan James Morton dosud bydlí.

Proto byl zmíněný hostinec pro Vavřince zcela pohodlný; chodil tam na přesnídávku a objevoval se tam obvykle několik minut před jednou hodinou, aby snědl malý hovězí řízek a vypil k tomu skleničku piva. Někdy přicházel sám, někdy ve společnosti a poněvadž si vymyslel jistou soustavu zpropitného, podařilo se mu obvykle, že mu aspoň do jedné hodiny bylo rezervováno určité místo v určitém oddělení v oné řadě boxů, která se rozkládá po celé délce místnosti v prvním patře naproti dveřím.

Ale dne 23. února — byl právě pátek a místo hověziny měl se jísti vařený platýs — byl poněkud rozhněván, poněvadž shledal, že jeho místo jest již obsazeno nějakým malým mužem se šedým vousem a s brýlemi, který vypadal tak trochu jako by byl ostřej-

ší povahy a jenž s novinami na stojánku před sebou*) se pilně zaměstnával požíváním vařeného platýse.

Tento mužik se podíval ostře na Vavřince jako pták, kterého vyrušíme při jídle a pak se zase zadíval do novin. Vavřinec si všiml, že jeho klobouk a hůl byly položeny na vedlejší židli, tak jako na znamení, že jest zabrána. Na okamžik váhal a pak vklouzl na druhou stranu proti cizinci, zaťukal nožem na sklenici a posadil se.

Když přišel číšník, známý to a uctivý muž s lincousy, dal mu Vavřinec s lehkou známkou mrzutosti rozkaz a podíval se vyčítavě na zaujaté sedadlo. Číšník pokrčil zcela lehounce rameny, čímž naznačil jako na omluvu svoji bezradnost, a odešel.

O minutu později vstoupil pan Morton, rozhlédl se sem a tam a kývl sotva znatelně na Vavřince a již odcházel, aby se posadil ke stolu méně obsazenému, když v tom cizinec zvedl hlavu.

„Pane Mortone,“ vykřikl, „pane Mortone!“ Jeho hlas zněl podivně a zdál se, jako by měl přeskočiti do fistulky. (Vavřinec si myslel, že vypadá dojista jako nějaký vypasený pták.)

Pan Morton se obrátil, kývl krátce a vesele hlavou, a posadil se na židli, se které starý mužik vzal svůj klobouk a hůl rychle a horlivě.

„Co pak zde děláte?“ řekl pan Morton.

„I přišel jsem jen něco pojísti jako vy!“ řekl druhý muž. „Je pátek — na neštěstí.“

Vavřinec pocítil jakýsi zájem. Tedy tento muž je katolíkem, myslel si.

„Ach vstupuje mi na mysl,“ řekl pan Morton, „byl jste — hm —“ a ukázal na Vavřince. „Ne? ...

*) V Anglii se používá, jak v domech, tak v restauracích zvláštní stojánku na noviny, takže jich host při jídle nemusí držet v ruce.
Pozor: překl.

Baxtere, dovoľte, abych vám predstavil pana Cathcarta.“

Na okamžik neznamenal toto jméno pro Vavřince nic, ale pak se upamatoval. Než jeho vznikající podezření bylo okamžitě potlačeno následující poznámkou jeho přítele.

„Mimochodem, Cathcarte, mluvili jsme o vás asi před dvěma týdny.“

„Tak? To mne těší!“ řekl starý muž nadutě. (Ano, „nadutě“ myslil si Vavřinec.)

„Zde pan Baxter se zajímá o spiritualism — hovězí řízek, číšniku a sklenici hořkého*) — a já jsem mu řekl, že vy jste právě pro něj vhodným mužem.“

Vavřinec ve svém nitru stáhl tykadla.

„Hm — hm — činíte pokusy?“ tázal se starý muž, jeví se zdvořilý zájem, a jeho oči vrhly pod brýlemi rychlý pohled na Vavřince.

„Trochu.“

„Ano. Je to velmi nebezpečné. Velmi nebezpečné. . . A máte nějaké úspěchy, pane Baxtere?“

Vavřinec cítil, že jeho mrzutost se prohlubuje.

„Velmi značné úspěchy,“ řekl krátce.

„Ach ano — musíte mně odpustiti, pane, ale mám velmi mnoho zkušeností v této věci a musím říci — vidím, že jste katolíkem,“ řekl, přerušuje se. „Nebo snad vyšším církevním hodnostářem?“

„Jsem katolíkem,“ řekl Vavřinec.

„Já také. Ale jakmile jsem se jím stal, zanechal jsem ihned spiritualismu. Mám také velmi zajímavé zkušenosti, avšak — nu, cením si příliš své duše, pane Baxtere.“

*) Hořké pivo, bitter ale (čti bitr ejl) je světlé pivo bez pěny. Kromě toho mají však v Anglii ještě jiné druhy piv silnějších. *Pozn. překl.*

Pan Morton si vkládal do úst veliký kus země s výrazem roztržitým.

Vavřinec si myslel, že je to opravdu trochu nepříjemné, nechat se takto zpovídati a tak se rozhodl, že dá na jeho povýšenost.

„A vy to vše považujete za nesmysl a pověru?“ tázal se.

„Naprosto ne,“ řekl starý muž krátce.

Vavřinec odsunul stranou svůj talíř a přitáhl si sýr. Myslel si, že to teď počíná být trochu zajímavější, ale byl dosud velice vzdálen sdílnosti.

„Co tedy o tom myslíte?“ tázal se.

„Ach, je to opravdu skutečnost,“ řekl stařec. „A v tom je právě nebezpečí.“

„Nebezpečí?“

„Ano, pane Baxtere. Je v tom ovšem velmi mnoho podvodů a eskamotáže. To všichni víme. Ale právě ta část této věci, ve které podvodu není, jest — smím se vás tázati, ke kterému mediu chodíte?“

„Znám jistého pana Vincenta. A také jsem byl při některých veřejných séancích.“

Stařec se naň zadíval s náhlým zájmem, ale neřekl nic.

„Myslíte, že není poctivý?“ řekl Vavřinec příkře a chladně.

„Ó ano, jest úplně poctivý,“ pravil pan Cathcart rozvázně. „Prosím vás o kousek cukru, pane Mortoně.“

Vavřinec se rozhodl, že již o tomto předmětu nebude mluvit. Cítil, že má být poučován a ochraňován, a to se mu nelíbilo. A znovu mu přeletělo myslí podezření, že toto setkání bylo umluveno. Bylo to tak zcela pěkné — dva dny před séancí — vstoupení Mortonovo — a jeho sedadlo bylo zabráno. Ale přece jen necítil dosti odvahy, aby hodil rukavici kterému-

koliv z obou mužů. Pojídal zvolna svůj sýr a čekal, naslouchaje hovoru obou mužů o předmětech zcela nezávažných, ale náhle se rozhodl, že se trochu vzmuží.

„Smím se podívatí do *Daily Mirror*, pane Cathcarte?“ tázal se.

„Není pochyby o jeho vině,“ pravil starý muž, podáváje mu přes stůl noviny. (Oba druzí pánové byli teď pohříženi do nějakého právníckého případu.) „Řekl jsem to Markhamovi alespoň desetkrát — —“ a podobně mluvili dále.

Ale nebylo již ani slova o spiritualismu. Vavřinec si podepřel noviny na stojánku a dojídal sýr. Pak čekal na kávu a četl — ale jeho oči neviděly písmen. Mrzel se ze všech sil na náhlost, se kterou byl hovor o oné věci zahájen a pak zase přerušen a na naprostou nevšímavost, již k němu oba páni jevili. Pil pak kávu a rozžal si klidně cigaretu — ale oba druzí dosud hovořili.

Konečně vstal a sáhl po klobouku a holi. Starý muž zvedl oči.

„Vy odcházíte, pane Baxtere? ... S Bohem... Nuže tedy — a když jsem tak čekal u soudu — —“

Vavřinec vycházel rozhorleně a sestupoval po schodech.

To byl tedy pan Cathcart... Byl rád, že mu přece jen nepsal. Ani v nejmenším se pro něj nehodil.

II.

V okamžiku, když Vavřinec vyšel ze dveří, přestal starý muž hovořiti a čekal, dívaje se za mladíkem. Pak se zase obrátil ke svému příteli.

„Jsem nehorázný pitomec!“ pravil.

Pan Morton zasupěl.

„Teď jsem ho proti sobě poštvál — Ale Bůh ví, jak se to stalo. A teď mne již nebude chtít vyslechnouti!“

„Bože!“ pravil pan Morton. „Jací jste to všichni směšní lidé! A mínil jste opravdu to, co jste řekl?“

„Každé slovo,“ řekl starý muž bodře . . . „Ale naše malé spiknutí je zmařeno.“

„Proč jste ho nepožádal, aby vás navštívil?“

„Nejdříve,“ odpověděl starý muž s touž klidnou bodrostí, „by nebyl přišel. Zkazili jsme to. Bylo by bývalo mnohem lepší, kdybychom byli šli přímo. A za druhé mne považuje za starého blázna — právě jako vy, jenom že ještě více. Ne, teď se musíme dát do díla jinou cestou . . . Povězte mi něco o slečně Doronaisové — ukázal jsem vám již její dopis?“

Pan Morton přikývl a přisunul si talířek se sýrem.

„Napsal jsem jí, že jsem jí ovšem k službám. Ale dále mi nepsala. Je to dívka rozumná?“

„Řekl bych, že je velmi rozumná.“

„Je taková dívka, která by se nedala do křiku nebo by neomdlela, kdyby došlo k nějaké krizi?“

„Řekl bych právě naopak. Ale sotva jsem ji viděl — víte?“

„Ano, ano . . . a což matka?“

„Není vůbec k ničemu,“ odvětil pan Morton.

„Tedy je dívka hlavní kotvou . . . nevíte, zdali není do něho zamilována?“

„Bože, jak můžete očekávati, že bych něco takového věděl?“

Starý muž mlčky uvažoval a zdálo se, že celou situaci vstřebává.

„Je v čertovské brindě,“ řekl pak s náhlou bodrostí. „Tenhle Vincent — —“

„Nuže?“

„Jest z nich nejnebezpečnější. Právě proto, že je poctivý.“

„Dobrý Bože!“ přerušil ho pan Morton, „což pak všichni katolíci věří těmto nesmyslům?“

„Zajisté že nevěří, milý příteli. Ani jeden z tisíce. Ale přál bych si, aby věřili. Na tom právě záleží. Ale oni se tomu posmívají — posmívají se tomu!“ . . . (Jeho hlas přeskočil do pronikavé fistule.) . . . „Posmívají se pekelnému ohni . . . Řekl jste, že onoho dne je neděle?“

• „Řekl mi, že je to dne dvacátého pátého.“

„A jak se domnívám, u té paní v Queen's Gate?“

„Myslím, že ano. Neřekl mi to. Anebo jsem to zapomněl.“

„Slyšel jsem, že si tam s tím zase pohrávali,“ pravil pan Cathcart zamyšleně. „Rád bych tu smrdutou díru vyhodil do vzduchu.“

Pan Morton se hlasitě zachechtal.

„Činíte na svůj věk dojem nejmladšího člověka, s jakým jsem se kdy setkal,“ řekl. „Není divu, že sám těm nesmyslům věříte. Kdy pak dorostete, Cathcarte?“

Starý muž ho vůbec neposlouchal.

„Nu — naše spiknutí je to tam,“ řekl znovu. „A teď se vraťme k slečně Doronnaisové. Je však jisto, že té nedělní záležitosti zameziti nemůžeme. Řekl vám něco o tom? Chtějí míti materialisace? Mechanické psaní — —?“

„Bože, nerozumím všem těmto ztřeštěným výrazům . . .“

„Můj drahý Mortone, jste sice právníkem, ale jste nejhorším svědkem, jakého jsem kdy — — ale odcházím. Dnes nelze již nic podniknouti.“

Druhý muž seděl několik minut, drže v ruce dýmku.

Zdalo se mu velmi překvapujícím, že takový rozumný člověk jako Cathcart může brát takový nesmysl vážně. Tento právník byl v každém jiném odvětví života výtečný, chytrý a rozumný muž, a k tomu ještě měl jakýsi mladistvý a bodrý humor, který je snad nejjistější známkou zdravého rozumu, jakou si můžeme přát. Vidal ho u soudu v minulých letech za nejpodivnějších okolností, a kdyby byl někým požádán, aby si vybral člověka s povahou, která neměla nic společného ani s pověrou, ani s chorobným humblem, byl by položil ruku na staršího společníka firmy Cathcart & Cathcart. A přece jen tento rozumný muž přijímal tento fantastický nesmysl, jako by na něm opravdu něco bylo. Slyšel ho po prvé mluvit o tomto předmětu v malé společnosti starých mláďenců při obědě; byli tehdy přítomni v bytě jednoho přítele čtyři, a když mu tak naslouchal, měl tentýž pocit, jako by, řekněme, slyšel mluvit s nadšením ve sněmovně předsedu ministerstva o cricketu. Když se Cathcart do toho pustil, mluvil o všemožných věcech — vypravoval vše s onou obchodní úsečností, která byla u něho tak charakteristická, a která v takovém spojení byla tak neladná. Kdyby se byl při tom omlouval, že jest to jeho oblíbenou slabůstkou, kdyby byl býval i v nejmenším jat jakýmsi studem, bylo by to bývalo něco jiného. Bylo by mu odpuštěno, jako odpouštíme každou malou výmínečnou výstřednost. Ale když jsme ho slyšeli mluvit o materialisaci jako o procesu tak normálním (ačkoliv ne obyčejném), tak jako výroba radia, a o planšetě jako o bezdrátové telegrafii — jako o faktech, uznaných a nepopíratelných, ačkoliv byly mimo dosah obyčejné lidské zkušenosti — to právě uvádělo tohoto velmi praktického muže v úžas. Cathcart se také zmínil o jiných věcech — byly to věci, o nichž se nechtěl šířit — byly

to věci povahy ještě nemožnější a zmatenější — věci, o nichž se Morton domníval, že sotva by jim byl uvěřil i člověk z nejtemnějšího středověku — a vše to se dělo se stejnou, zdravou a bodrou náladou, která tomu všemu dodávala nádech skutečnosti.

Pro mladého a romantického osla, jakým byl i Vavřinec Baxter, nebylo to vše tak nesmyslné, ačkoliv bylo zřejmo, že mu to škodí. U něho to byla součástka divoké důvěřivosti, s jakou se setkáváme u mladých lidí, nábožensky založených. Ale u Cathcarta, jemuž bylo dva a šedesát let a jenž byl právním zastupcem s dobrou praxí, jenž měl ženu a dvě dospělé dcery a k tomu pověst, že je neobyčejně a zdravě prozíravý . . . ! Ale nesmíme zapomenouti, že je katolíkem! A tak pan James Morton seděl v hostinci „U kohouta“ a uvažoval. Nelitoval, že učinil některé kroky, aby zamezil další postup onoho mladého pošetilce, ale právě teď mu bylo trochu líto, že se až dosud nic nepodařilo. Napsal slečně Doronnaisové z jakéhosi popudu, který vznikl po neobyčejně zimničním výbuchu u mladého Vavřince, a ona, jak později zvěděl, napsala zase panu Cathcartovi. Ostatek byl nastrojen panem Cathcartem.

Nu, až dosud se to nezdařilo. Možná, že příštího týdne to půjde lépe.

Pak zaplatil svoji útratu, nechal ležeti dva penny pro číšníka a vyšel. Měl dnešního odpůldne nějaký případ u soudu.

III.

Když se stmívalo, odešel Vavřinec ze soukromé úřadovny a vrátil se do svého bytu na čaj. Jako teď bylo jeho zvykem, prožil několik nejvýš roztržitých hodin, sedě nad knihami a snaže se s křečovitou ná-

mahou na ně upínati svoji pozornost. Ve skutečnosti neměl již vlastně jistoty, je-li to jeho vhodným povoláním.

Jeho samovar, stojící na patce u vnitřní stěny krbu, zpíval příjemně a na malém stolku se leskl podnos v záři ohně, kde jej nechala ležeti posluhovačka. Teprve, když si nalil koflík čaje, upozoroval na bílém ubrusu dopis v obálce, na níž byla napsána jeho adresa s poznámkou: „Doručeno poslem“. Byla napsána obyčejným obchodnickým rukopisem. Ale ani pak neotevřel ihned dopisu. Domníval se, že je to snad nějaká zpráva, týkající se záležitostí páně Mor-tonových. Seděl tak ještě další půl hodiny, kouře po čaji a uvažuje o tom, co měl teď neustále na mysli, a zabýváje se s jakýmsi jasným, ale příjemným očekáváním, co mu přinese nedělní večer. Věděl, že pan Vincent se dnes odpoledne vrací do Londýna. Možná i, že by se tam mohl na několik hodin podívat, kdyby snad měly býti dány ještě některé poslední pokyny.

Vliv media na mysl mladého muže zvětšil se za posledních několik týdnů ohromně. Ono ovzduší mužné nadvlády, tím důtklivější, poněvadž byla spojena s nejkldnější jistotou, působilo ještě hlouběji, než jak se s počátku zdálo.

Jest velmi obtížno rozebírat elementy, z nichž se skládá mladický obdiv vůči pánovi středního věku a pevného charakteru, který mu jest jakousi „závažnou osobností“. Ale přece jen jsou tyto věci ohromně mocnými skutečnostmi a hrají alespoň právě tak velikou úlohu ve spodních proudech, pohybujiících se na světě, jako všechny ostatní normální lidské pocity. Psychologové ze školy materialistické by snad řekli, že je to přežitkem pudů z doby kmenů a válek. Ale buď jak buď, je to zde.

K tomu ke všemu přistupoval ještě zvláštní stav,

v němž bylo medium k mladíkovi. Byl to pan Vincent, který mu po prvé otevřel dveře do neznámého druhého světa, jenž tak vytrvale pronásleduje obrazotvornost jistých lidských povah. Byl to on, jehož prostřednictvím, jak se Vavřinec domníval, obdržel hmotný důkaz o skutečnosti věcí, o kterých snil, — byla to skutečnost, které jeho náboženství se podařilo jaksi vyhnouti. Nechceme snad říci, že Vavřinec by nebyl ve svém náboženství upřímný. Byly okamžiky, které se i teď ještě někdy opakovaly, kdy se mu svět, o němž katolické náboženství káže slovem a symbolem a svátostí, stával zjevným — ale celá ta věc byla na zcela jiné úrovni. Náboženství ho nabádalo, aby se blížil jednou cestou a spiritualismus druhou cestou. S prvním nebyly smysly v žádném spojení, ale při druhém byly jedinými důležitými pojítky. A jest lidským tvorům neobyčejně snadno považovati důkaz smyslů za mnohem důležitější a skutečnější, než důkazy víry...

Zde tedy byly dvě věci na vybranou — duchovní svět, který musí býti přijat většinou s důvěřivostí, který lze poznati jenom v obrysech a stínovitě za řídkých a neobyčejných okolností při povznesení a při zvláštních vlastnostech, které skoro ztratily svou působivost, a pak jiný duchovní svět, jenž měl tvar a formu a jenž byl skutečně pochopitelný, jenž se jevil v obyčejných pokojích a za okolností téměř obyčejných — byl to zkrátka svět nikoliv nadsmyslného Boha, a duchů spravedlivých lidí, kteří se zdokonalili, svět obrovských dogmatů a nauk, nýbrž svět se známou atmosférou, prostoupený zkušenostmi, obydlený známými dušemi, které buď tím nebo oním způsobem se jevily smyslům, o nichž se Vavřinec domníval, že lháti nemohou... a jeho styčným bodem byla sama Amy Nugentová...

Pokud se týká jeho přesného vztahu k této dívce,

jest mnohem nesnadnější popsati jej. Na jedné straně byly lidské elementy — ona pojítka, která jsou v přímém styku se smysly — její skutečný obličej a ruce, tělesné ovzduší a okolí — vše to zmizelo. Vše to bylo buď rozmetáno, anebo to leželo pod zemí. A přes vysvětlivky, které mu byly dány, byl přece jaksi překvapen, když viděl to, o čem se domníval, že je to její tvář, v saloně na Queen's Gate. Ale pokoušel se srovnati vše to ve své obrazotvornosti, takže to vše nabylo zase úměrnosti a tvaru. Zkrátka, myslil si, že teď chápe, že je to povaha, která spojuje prchavé vlastnosti pozemské osoby, a že když tyto vlastnosti zmizí, je to tak nedůležité, jako když zmaříme nějakou tkaninu — když podle evangelia spiritualistického onen charakter se projevuje s druhé strany, pak přirozeně rekonstruoval tvar, ve kterém byl poznáván na zemi.

Ale přes tento pocit známosti toho, co viděl, přece jen padl mezi Amy a něj vznešený stín, který nazýváme smrtí. A přes ujišťování, kterého se mu dostalo i pomocí jeho vlastních smyslů, že to je skutečně táž dívka, kterou znal na zemi, byla zde přece jakási zvláštní hrůza, smísená s jeho bývalou, dosti mělkou láskou. Když sedal v noci ve svém bytě o samotě, bývaly okamžiky, kdy tato hrůza se stávala skoro děsem. Tak jako zase byly jiné okamžiky, kdy jeho celá bytost byla zaplavena neobvyčejným, extatickým a téměř nadpozemským štěstím při myšlence, že přece jen spolu mohou mluvit... Představte si, je-li vám libo, dítě, které vrátivši se domů, se přesvědčilo, že se jeho matka stala zatím královnou a vychází mu vstříc ve slávě hranostaje a diadému...

Ale skutečně rozhodný okamžik — Vavřinec jaksi věděl, že k němu musí dojít — okamžik, ve kterém tyto nesouzvukné struny musí vyznít v jediném

akkordu, byl stanoven na večer příští neděle. Až do této chvíle měl důkazy o její přítomnosti, obdržel rozumné zprávy, ač byly úryvkovité a napolo znetvořené tajemným závojem. Jednou či dvakrát viděl její obličej, ale skutečný vztyčný bod se objeví teprve za dva dny, jak doufal. Veřejná sezení neučinila naň dojmu. Zúčastnil se tří nebo čtyř v jisté ulici nedaleko Baker Street a byl zklamán a žasl. Druh lidí, kteří se zde setkávali — byli to sentimentální měšťáci, kteří měli tak málo úsudku o skutečných úkazech jako povyrostlé děti, kteří důvěřovali se silou téměř nadpřirozenou — medium, tlustá žena koulející očima, která měla vlhké tlusté prsty, zpívání hymny, knouravé harmonium, úžasné pseudomystické, prosaické projevy, které nic nezjevovaly, co by nemohl vymyslet nějaký nábožensky založený blázen — vskutku celá ta věc od papírových pošpiněných stínidel na lampách s nečistými cylindry, až k příšerným tamburinám, zavěšeným nahore, chlapecky hloupé podvody, které se tam děly s dotazovateli a vše ostatní — to zdálo se v tak malém spojení s tím, co zažil ve společnosti pana Vincenta, jako tanec dervišů se slavnou mší. Uvažoval s hrůzou téměř směšnou, jaký by to učinilo dojem na Markétku a jaké by k tomu dělala poznámky.

Ale ta druhá práce byla něčím naprosto jiným.

Chtěli se pokusit o krok další. Bylo mu ovšem vysvětleno, že tyto pokusy jsou jen zkušební, že není naprosto možno diktovat přesně to, co se má státi,^{*)} ale v neděli večer bylo jejich úmyslem, jít o krok dále, a dovést proces materialisační až k onomu bodu, kdy postava může býti tak hmotná, že se jí lze

^{*)} V této věci se právě liší spiritualismus od magie, ve které, vyplníme-li jisté podmínky, vynutíme určitý výsledek. Ovšem, je to ještě nebezpečnější — zvláště pro osoby nervosní nebo nějak zatížené — než spiritualismus.

Pozn. překl.

dotknouti a kdy může mluvit. *) A Vavřincovi se zdálo, že to bude opravdu rozhodné...

*

A tak seděl tohoto večera, osmačtyřicet hodin před vyvrcholením, a neustále přemýšlel. Snad asi tučt-krát se mu vrátila vzpomínka na Markétku, ale on se již naučil, jak se jí zbavit.

Potom vzal dopis a otevřel jej. Obsahoval čtyři psané stránky. Obrátil jej a přečetl si podpis. Pak jej zase obrátil a počal čísti dopis celý.

Když tak seděl a přemýšlel o tom, co četl, bylo v jeho bytě velmi klidno. Hluk s Fleet Street přicházel sem jenom jako temné hučení moře na pobřeží a Vavřinec sám seděl také bez hnutí a světlo z krbu dopadalo vzhůru na jeho mladý obličej, oči a vlnité vlasy. Vůkol byl jeho známý nábytek, klavír, který se leskl v pozadí jako veliká plocha temného dřeva, vysoká, zastřená okna, která našeptávala, že je tu úplně teplo a ochrana.

A přece ani nevěděl, že učinil obrovité rozhodnutí. Onen dopis byl od muže, se kterým se setkal o polednách, a Vavřinec se rozhodl, jak na něj odpoví. Byl uklidněn a spokojen ve své osamělosti a jeho podrážděnost zmizela. Díval se na dopis se stanoviska mladistvé filosofického, těšila ho jeho skromnost, poněvadž byl dílem fanatika a teď jenom uvažoval, zdali ze zdvořilosti má vyhověti této nepříhodné žádosti nebo jen odpověděti krátce a rozhodně. Zdálo se mu zvláštním, že muž věkem zralý a zkušený mohl napsati takový dopis.

Konečně vstal, přikročil ke svému psacímu stolu a

*) Je známo na tisíce podobných pokusů. Nejslavnější z nich popsal a doložil anglický učenec W. Crookes. Marryatová v knize „Není Smrti“ (vydal Zmatlík a Palička v Praze) jich také popisuje veliké množství.

Pozn. překl.

posadil se. Pak ještě asi minutu váhal a poté namočil pero a psal.

Když dopsal, připojil adresu a vrátil se ke krbu. Zbývala mu ještě hodina, kterou mohl mysliti a mysliti než bude třeba převléknouti se. Slíbil, že bude obědvati u paní Stapletonové o půl osmé. Měl lehké bolení hlavy a snad by je mohl zahrati, kdyby si zdříml.

Kapitola XII.

I.

Lady Laura přecházela cestu u kasáren Knightbridge a vracela se parkem domů.

Byl jeden z oněch dnů, které někdy nastávají ke konci února a jež skoro rozveselují pozorovatele k důvěře, že jaro již opravdu začalo. Obloha byla nahoře jasná a bleděmodrá, posetá letními mráčky, bílými a něžnými. Dole se celá země snivě probouzela z mrazu tak lehounce, jako by chtěla jenom zdůrazniti zvláštní půvab dne, jenž bude následovati. Šafrány se již objevovaly v trávě a nepopsatelný tón ležel nad celým světem jako ruměncem na obličejích vzbuzeného děcka. Ale takové dny jsou příliš krásné, aby trvaly, a lady Laura, která se podívala na předpověď počasí v nedělních novinách, se rozhodla, že půjde na procházku ihned po kostele.

Vyšla před malou chvílí z kostela u všech svatých, kde vyslechla výtečné, ale nikoliv rozněcující kázání a také trochu nejvyš krásného zpěvu, a právě teď, když byla nasycena tímto ovzduším a uklidněna tělesně, vzduchem v němž se pohybovala, se jí zdálo, že její obavy nejsou tak veliké. Tu a tam potkávala

také dosti známých ve skupinách — velmi často se musila ukláněti a usmívati, takže její obavy se nemohly přílišně ozývati, a lze se domnívati, že nikdo, kdo ji pozoroval v krásném jejím klobouku a plášti, s plavou hlavou, poněkud stranou drženou, a se skřipcem se zlatou obrubou, jenž se jemně leskl ve slunečním světle, neměl ani nejmenšího podezření, že by byla vůbec stížena nějakými obavami.

A přece jen, ku podivu, se jí jaksi nechtělo ani domů. Muži hodlají vyprázdniti salon, dokud bude v kostele a jí se jaksi zdála nepříjemnou myšlenka, že to bude vykonáno až se vrátí, že, abychom tak řekli, bude chrám vyprázdněn k oběti.

Nevěděla zcela jistě, kdy tato změna nastala. Ve skutečnosti si sotva uvědomovala, že vůbec zde byla nějaká změna. Její pozornost se upínala k jednomu bodu, k bodu ustálenému, a tím byla její vzrůstající touha, aby Vavřinec Baxter nepřicházel již k dalším pokusům pod její ochranou.

Ještě před několika týdny byla naplněna vroucností a vřelostí. Zdálo se jí, jak jsem již pověděl, že zdánlivé výsledky spiritualismu směřují vesměs k dobru, že v žádném bodu se neprotiví náboženství, kterému věřila — ba že tyto věci činí dosti mlhavou oblohu a hory křesťanství skutečnějšími, tak jako opravdový strom v popředí panoramatu. Ba, nazývala tyto věci i velmi „poučné“.

Bylo to asi před osmnácti měsíci, kdy se toho po prvé chopila, nabádána nadšením paní Stapletonové. Ale dokud se neobjevil pan Vincent, nebylo to tak uspokojivé, jak by si byla přála. Pak ovšem vše postupovalo. Viděla věci neobyčejné a jejich dojem byl zdvojnásoben zřejmou poctivostí media a jeho zvláštní osobností. Byl jí jako rozhodným knězem blázlivému prosebníku — vedl ji dále, podporoval ji svým

přesvědčením a svou neobyčejně pevnou vůlí, takže se konečně cítila doma v tomto úžasném novém světě, a dychtila získavati přívržence. Pak se objevil Vavřinec. Ale skoro bezprostředně potom byla zachváčena nějakým strachem, kterého si nemohla ani vysvětliti, ani ho pochopiti. Pokusila se jednou o krátký hovor, který se týkal této věci, se svou nejdražší přítelkyní Matyldou, ale její nejdražší Matylda byla tak naprosto neschopná pochopiti její starosti, že se jí o tom již ani nezmínila. Ale její nevysvětlitelná obava do-
stoupila již takového stupně, že se rozhodla, že několik slov o této věci poví Vavřincovi. To bylo vykonáno bez váhání a teď měl býti učiněn krok další.

Věděla zcela dobře, jaké povahy má býti tento krok. „Kontrolující bytosti,“ jak věřila — totiž duchové, kteří se chtěli sdělovati — mají řadu postupných kroků, jimiž mohou docíliti projevů, od nesouvislých zvuků (tak jako člověk by klepal nějakou zprávu z jednoho pokoje do druhého) a pomocí zjevů také nesouvislých a nehmatatelných, až ke konečnému bodu, kdy tyto bytosti přijímají viditelný a hmatatelný tvar a kdy mohou mluvíti slyšitelným hlasem. Lady Laura se domnívala, že tento proces se skládá nejdříve z užšího spojení ducha a hmoty a že konečně projde skutečným přijetím hmoty, přetvořené do formy těla, jaké kdysi nosil duch na zemi. Téměř pro všechny tyto procesy měla důkazy vlastních smyslů. Obdržela zprávy, nevysvětlitelné, jinak než domněnkou, vyličenou od svých vlastních, zemřelých přátel. Viděla světla a obličej, ba i postavy se vytvořily před jejíma očima v jejím vlastním saloně, ale nemohla dosud, ačkoliv její nejdražší Matylda byla šťastnější, ohmatati a uchopiti se těchto postav, aby také ukojila smysl hmatu stejně jako zraku na důkaz skutečnosti těchto zjevů.

Ano, byla uspokojena tím, co již viděla, neměla ani nejmenší pochyby o naukách, které jí předkládal pan Vincent, a přece jen se děsila, ačkoliv sotva věděla proč, před konečným vyvrcholením, které, bude-li možno, nadejde dnešního večera. Ale toto couvání se soustřeďovalo kolem jakéhosi, sotva pochopitelného nebezpečí Vavřince Baxtera spíše, než kolem ní.

Tento druh myšlenek ji ovládal, když kráčela pod stromy směrem k domovu — ale uklidňovaly se poněkud a zarážely příjemným vzduchem a zářícím slunečním světlem — ale přece jen pod vším tím byly pozorovatelné. A nejen že myslila na Vavřince Baxtera. Také sobě ponechala trochu pozornosti.

Počínala totiž pociťovati po prvé od svého zasvěcení jakousi slabou nechut' — tak slabou a přece jen tak důtklivou, jako když si zpola uvědomujeme jemně nepříjemný výpach. Takové okamžiky se objevují, když máme natrhané květiny ve vodě a když přestal postup životní energie a vzrůstu a když v jejich vůni se počíná mísiti nový tón, jehož konec je jistý. Nepostačí květiny vyhoditi — ony mají dosud nadbytek vůně, ale tato vůně ustupuje a nový výpach vzrůstá až nabude vrchu.

A tak to bylo s vjemy této dámy. Ó ano, spiritualismus jest velmi poučný a krásný, lze jej úplně srovnati s pravověrným náboženstvím. K tomu jest nepopíratelnou pravdou. Nikdy se jí nezdálo, že by se ho vzdala. Jenom by bylo lépe, kdyby Vavřinec Baxter se jím nezabýval — poněvadž je příliš citlivý . . . Avšak, dnešního večera má přijíti znovu . . . v tom to vězí.

Když se konečně obrátila k jihu, přecházejíc cestu, aby se dostala do své ulice, zdálo se jí, že i den se teď počíná mračiti. Nad střechami Kensingtonského musea se počala objevovati jakási mlha. tak jemná

jako závoj z kouře, ale byla tam. Lady Laura se cítila také trochu unavenou. Snad šla příliš daleko. Po přesnídávce si trochu odpočine, nebude-li drahá Matylda nic namítati, neboť drahá Matylda měla jistě sny, jako obyčejně, když plukovník nebyl doma.

Když kráčela, pomaleji než jindy, po široké dlažbě, ulice Queen's Gate, která byla tichá a prázdná, jak bývá o nedělích — neboť kostelní zvony již dávno umlkly, zpozorovala, že proti ní jde loudavým krokem nějaký starý pán ve fraku a v cylindru, který vypadal trochu anticky. Pán měl gamaše a rukavičky a držel ruce za zády, tak jako by čekal, že z některého blízkého domu k němu přijde nějaký přítel. Zpozorovala, že svými brejlemi se na ni podíval, ale pak již na to nemyslela, až když vstupovala na schůdky svého domu. Pak byla překvapena zvukem rychlých kroků a hlasem:

„Prosím za odpuštění, milostivá...“

Obrátila se, když vsunula klíč do dveří a spatřila ho před sebou s kloboukem v ruce.

„Mám čest mluvit s lady Laurou Bathellovou?“

V jeho hlase byl jakýsi příjemný svěží tón, takže mu byla ihned jaksi příznivěji nakloněna.

„Stalo se něco... chtěl jste se mnou mluvit? ...“

Ano, jsem lady Laura Bathellová...“

„Řekli mně, že jste v kostele, madame a že v neděli nebyváte pro hosty doma.“

„To jest správné... smím se tázati? ...“

„Jenom několik minut, lady Lauro — to vám slibuji. Odпустíte mi moji dotěrnost?“

(Ano, tento pán je gentleman, o tom nelze pochybovati.)

„Nehodilo by se vám to zítra? Jsem dnes dosti zaměstnána.“

Aniž jí ihned odpověděl, vyňal již svoji toboleku s navštívenkami a přistoupiv k ní nahoru na schůdky, podal jí jednu z nich.

Jeho jméno jí bylo naprosto neznámo.

„Zítřka tedy...?“ začala znovu.

„Zítřka bude pozdě,“ řekl starý pán, „prosím vás o to, lady Lauro. Běží o věc nesmírně důležitou.“

Dosud okamžik váhala a pak otevřela dveře a vstoupila.

„Prosím, pojďte dále,“ řekla.

Byla tak zaujata touto novou situací, že zapomněla úplně na salon, který bude vzhůru nohama, a vedla svého hosta přímo nahoru a teprve když byla ve dveřích, při čemž starý pán jí byl v patách, viděla, že pokoj je zcela vystěhován kromě tří nebo čtyř židlí kolem krbu a pak ještě stolku, který stál na kobereci u krbu.

„Zapomněla jsem,“ řekla, „nenamítal byste nic proti tomu, kdybych vás uvedla sem? ... My ... my zde máme dnes večer schůzku...“

Pak přikročila ke krbu, ale s počátku nepozorovala, že jí host nenásleduje. Když se pak obrátila, viděla, že starý pán stojí a dívá se kolem sebe s velmi zvláštním výrazem, při čemž nadobro zmizel výraz jeho starobylé zdvořilosti. Zpozorovala také ke své mrzutosti, že v malém předpokoji stojí již připravený kabinet a že oči hosta se k němu bezprostředně upírají. Ale přece jen neviděla v jeho pohledu podivení. Byl to spíše pohled člověka, který navštívil jeviště dobře známého zločinu — jeviště známé, které ho zajímalo a které mu zároveň způsobovalo odpor.

„Tedy je to zde — —“ řekl klidným, tichým hlasem.

Potom přešel pokoj a přiblížil se k ní.

II.

Na okamžik se jeho vousatý obličej díval na ni tak podivně, že se zpola pohnula, aby sáhla po zvonku. Ale pak se usmál a učinil lehký uklidňující pohyb.

„Ne, ne,“ řekl. „Mohu se na okamžik posadit?“

Ona počala rychle zakrývatí svůj zmatek.

„Je zde dnes večer schůzka,“ řekla. „Lituji velice — —“

„Ano,“ pravil. „A právě proto jsem přišel.“

„Co jste ráčil říci...?“

„Prosím vás, posaďte se, lady Lauro... mohu vám říci jedinou větu, co jsem vám přišel povědít?“

„Zdá se to býti velmi podivný stařec,“ myslila si.

„Nu, ano — —“ řekla.

„Přišel jsem vás poprositi, abyste nedovolovala panu Baxterovi vcházeti do tohoto domu... Ne, nemám k tomu od nikoho oprávnění a nejméně od pana Baxtera. On nemá ani tušení, že jsem přišel. Považoval by to za neodpustitelnou dotěrnost.“

„Pane Cathcarte... ne — nemohu — —“

„Dovolte,“ řekl s lehkým velitelským pohybem, který ji umlčel. „Byl jsem požádán dvěma lidmi, kteří se velice zajímají o pana Baxtera, abych zakročil. Jedna z oněch osob, ne-li obě, nevěří naprosto spiritualismu.“

„Vy tedy víte — —“

Mávl rukou ke kabinetu.

„Ovšem že vím,“ řekl. „Vždyť jsem byl sám deset let spiritualistou. Nikoliv mediem — nikoliv ze řemesla. Víím vše o panu Vincentovi, víím vše o paní Stapletonové a o vás, lady Lauro. Dosud sleduji nové zprávy bedlivě. Znáám dokonale — —“

„A vy jste se toho vzdal?“

„Vzdal jsem se toho již dávno,“ řekl klidně. „A přišel jsem vás žádati, abyste nedovolila panu Baxterovi, aby byl přítomen dnešního večera, z — téhož důvodu, z kterého jsem se toho já sám vzdal.“

„Tak? A to — —“

„Nemyslím, že je třeba, abychom se pouštěli do tohoto důvodu,“ pravil. „Nepostačí-li, když vám řeknu, že činnost pana Baxtera, ba celá jeho nervová soustava trpí značně rozčilením, že jedna z osob, která mne žádala, abych učinil pro pana Baxtera, co budu moci, jest jeho vlastní soukromý učitel práva, a kdyby mne byl i o to nežádal, tu již vzezření pana Baxtera — —“

„Vy ho znáte?“

„Ve skutečnosti ne, ale snídal jsem s ním u téhož stolu v pátek. Jeho příznaky jsou naprosto neklamně.“

„Nerozumím vám. Příznaky?“

„Nu, řekněme tedy, příznaky nervosního rozčilení. Nepochybně víte, že je výminečně citlivý. Možná, že jste sama viděla — —“

„Počkejte okamžik,“ řekla lady Laura, při čemž jí srdce divoce bilo. „Proč nejdete přímo k panu Baxterovi?“

„Učinil jsem to. Upravil jsem to tak, abych se s ním setkal u přesnídávky, ale stalo se nějak, že jsem mu přišel nevhod. Jak pozorujete, nemám vůbec společenského taktu. Ale v pátek večer jsem mu psal a nabídl jsem mu svoji návštěvu, při níž jsem mu chtěl dát nějaký pokyn. Bylo to však marné. Nechtěl mne přijmouti.“

„Nenahlížím, jak já — —“

„Ó, ano,“ zaštěbetal starý pán téměř vesele. „Bude to ovšem zcela neobvyklé a neobyčejné. Žádám vás jen, abyste mu poslala několik řádek — přejete-li si,

donesl bych je sám — a kdybyste mu sdělila, že se domníváte, že by bylo pro něj lépe, aby nepřišel, a že na dnešní večer učiníte jiné opatření.“

Díval se na ni s oním podivným výrazem ptačí křepkosti, které si již povšimla na ulici, a dotklo se jí to příjemně i uprostřed neklidu, který se teď kolem ní kupil desetkrát více než dříve. Viděla, že za jeho chováním je něco jiného. Bylo to zřejmě z onoho pohledu, kterým se rozhlédl pokojem, když vstoupil, ale nemohla se v této chvíli věnovati té věci, aby ji analysovala a aby poznala, co to bylo. Byla naprosto zmatena podivností tohoto setkání a neobyčejným souhlasem v úsudku tohoto muže s úsudkem vlastním. Ale bylo na sta důvodů proti tomu, aby se řídila jeho radou. Co by řekli ostatní? A co by bylo s celým uspořádáním séance... s očekávanými výsledky?...

„Nevidím, jak by to teď bylo možné,“ začala. „Myslím, že vím, co máte na mysli, avšak —“

„Jsem opravdu přesvědčen, že nemáte ani ponětí o té věci,“ vykřikl starý pán, a v jeho hlase zazněla zvláštní tenká fistule — „nemáte o tom vůbec ponětí. Přicházím k vám jenom proto, že zde běží o nervosní rozčilení; škodí to jeho zdraví, lady Lauro.“

Podívala se naň zvědavě.

„Ale — —“ začala.

„Ó, půjdu dále,“ řekl. „Neslyšela jste nikdy o — o šílenství ve spojení s touto věcí? Budeme to jmenovati šíleností, přejete-li si.“*)

Na okamžik se její srdce zastavilo. Toto slovo mělo temný zvuk, když si vzpomněla na jednu událost,

*) Autor, jako katolický kněz, činí zde jistou narážku, kterou třeba českému čtenáři vysvětlit. Ve spirituallismu se stává někdy, když se pokusí účastní osoby nervově churavé nebo zatížené, že vznikne jistý druh posedlosti astrálními bytostmi, která však je v rukou zkušeného okkultisty vyléčitelná. Jinak ovšem vede do ústavu choromyslných. A právě tyto případy přičítá autor zřejmě působení ďábla.

Pozn. překl.

které byla svědkyní, ale zdálo se jí, že je zatím ještě nějaký význam, ještě temnější a neznámý. Proč řekl, že to může být nazýváno jen „šilenství“? ...

„Ano ... já — já sama jsem jednou viděla takový případ,“ zakoktala.

„Nuže,“ řekl starý pán, „nepostačí vám tedy, když vám řeknu, že já — já, jenž jsem byl spiritua-listou deset let — jsem nikdy neviděl nebezpečnějšího účastníka než pana Baxtera? Stojí toto nebezpečí za to? ... Lady Lauro, chápete úplně, co činíte?“

Naklonil se trochu vpřed a v té chvíli pocítila zase bázeň děsnou a hnusnou, která v ní vznikala. A přece jen na druhé straně ...

Dveře se náhle otevřely a pan Vincent vstoupil.

III.

Na okamžik nastalo ticho a pak se starý pán obrátil a okamžitě stál na nohou klidně, ale vypadal, jako by se mu ježila jeho vypjatá brada a jako by jeho celý postoj byl napjatý.

Pan Vincent se zastavil a díval se s jedné osoby na druhou.

„Prosím za odpuštění, lady Lauro,“ řekl dvorně. „Váš sluha mně řekl, abych zde čekal. Domnívám se, že nevěděl, že jste sem vešla.“

„Ano — oh — tento pán,“ začala lady Laura. „Jak, vy znáte pana Vincenta?“ tázala se náhle, překvapena výrazem v obličeji starého pána.

„Pana Vincenta jsem znával,“ řekl pan Cathcart krátce.

„Pak máte přede mnou výhodu,“ usmálo se medium, přistupujíc k ohni.

„Jmenuji se Cathcart, pane.“

Pan Vincent sebou téměř nepozorovatelně trhl.

„Ach ano,“ řekl klidně, „pamatuji se, že jsme se několikrát setkali.“

Lady Laura pociťovala určitě úlevu tímto přerušením. Zdálo se jí, že jí Prozřetelnost dovolila uniknouti před choulostivým rozhodnutím.

„Domnívám se, že nic dalšího již nemusíme říci, pane Cathcarte... Ne, neodcházejte, pane Vincente, my jsme již domluvili.“

„Lady Lauro,“ řekl starý pán s dosti rozhodným výrazem, „prosím vás, abyste mně popřála ještě deset minut soukromého hovoru.“

Váhala, poněvadž jasně předvíдалa nesnáze na obou stranách. Pak se rozhodla.

„Není to dnes nutné,“ řekla. „Jestliže je vám libo umluvit se na některý den příštího týdne, pane Cathcarte — —“

„Z toho mám tedy vyrozuměti, že mně nechcete povolit těch několik minut?“

„Nenahlížím opravdu, že by bylo nutno — —“

„Pak musím říci, to, co říci mám, před panem Vincentem — —“

„Okamžik, pane,“ přerušilo ho medium s oním náhlým a lehkým výrazem svrchovanosti, který lady Laura tak dobře znala. „Jestliže lady Laura svoluje a chce vás slyšeti, pak bude mou věcí přihlídnouti, abyste neřekl nic urážlivého.“ A pak se podíval na lady Lauru, jako by ji žádal o dovolení.

Ona se s námahou vzchopila.

„Povíte-li to rychle,“ začala, „jinak — —“

Starý pán nabral do plic dechu, jako by se chtěl uklidniti. Bylo jasno, že jest pod svou sebevládou velmi mocně dojat — jeho výraz bodrosti a veselosti zmizel.

„Povím to jedinou větou,“ řekl. „Zní takto: Ničíte

mezi sebou toho chlapce na duši i na těle a jste zodpovědní před svým i jeho Stvořitelem. A jestliže —“

„Lady Lauro,“ řeklo medium, „chcete slyšet ještě něco dalšího?“

Učinila lehký, ale pochybný přisvědčující pohyb.

„Jestliže chcete znáti důvody, proč jsem to řekl,“ pokračoval pan Cathcart, „tu jest jen třeba, abyste se na ně otázala pana Vincenta. Ví velmi dobře, proč jsem zanechal spiritualismu — odváží-li se vám to říci.“

Lady Laura se podívala na medium. Pan Vincent byl úplně tichý a klidný a díval se a pozoroval starého pána zvědavě a zpola rozmarně ze spodu svých hustých obočí.

„Žvěděl jsem,“ pokračoval starý pán, „že dnes večer se chcete pokusiti o úplnou materialisaci. Dobře — tedy po dnešním večeru může býti pozdě. Pokusil jsem se působiti na mladíka, ale nechce mne slyšeti. A vy, mne také nechcete vyslechnouti. Mohl bych vám dáti důkazy, přejete-li si. Tažte se toho pána, kolik případů zná za posledních pět let, kdy vznikla úplná zkáza těla i duše — —“

Medium se obrátilo trochu k ohni a vzdechlo si jako únavou a při tom zvuku se starý pán zamlčel a chvěl se. Bylo teď ještě zřejmější než dříve, že jen s velikou námahou se zdržuje — vypadalo to, jako by přítomnost media na něj působila neobyčejnou měrou.

Lady Laura se zase podívala s jednoho na druhého.

„To je tedy vše?“ řekla.

Rty starého pána sebou trhaly. Potom vyhrkl:

„Jsem již zhnusen hovorem,“ vykřikl. „Jsem jím již zhnusen! Varoval jsem vás. To postačí. Více učití nemohu.“

Pak se otočil na podpatku a vyšel. Za minutu potom slyšeli oba bouchnutí domovních dveří.

Dívala se na pana Vincenta. Obracel jemně ve svých silných prstech malým, bronzovým svícem, který stál na krbové římse. Choval se zcela netečně, ba zdálo se, že se pousmívá.

Sama se cítila bezmocnou. Volila, byvši k tomu dohnána, ačkoliv toho sotva poznávala, vstoupením silné osobnosti pana Vincenta. A teď jí zase bylo velice třeba nějakého opětného ubezpečení. Avšak než mohla říci slovo, promluvil on — stále svým klidným způsobem.

„Ano, ano,“ řekl. „Teď si vzpomínám. Kdysi jsem pana Cathcarta znával. Je to velmi násilný starý pán.“

„A co tím vlastně chtěl?“

„Z jakých důvodů nás opustil? Na to se věru sotva pamatuji. Myslím, že proto, že se stal katolíkem.“

„Nebylo v tom nic více?“

Podíval se na ni mile.

„Nu, myslím, že něco takového bylo. Ale opravdu se nepamatuji, lady Lauro. Domnívám se, že měl otřesené nervy. A vidíte sama, jakým je fanatikem.“

Ale přes jeho přítomnost pocítila lady Laura přece nový záchvat strachu, který jí zachvěl.

„Pane Vincente, jste jist, že je to bezpečné — mím totiž pro pana Baxtera?“

„Bezpečné? Je právě tak bezpečný jako kdokoliv z nás. Ovšem, všichni máme nervové soustavy.“

„Ale on je přece zvláště citlivý, že ano?“

„Toť pravda. A proto také nesmí dnešního večera upadnouti do trance. To musí přijíti později, po dobrém výcviku.“

Lady Laura vstala a přistoupila ke krbu.

„Tedy opravdu není nebezpečí?“

Podíval se na ni přímo svýma vlídnýma, usmívajícíma se očima.

„Lady Lauro,“ pravil, „řekl jsem vám někdy, že by vůbec nebylo nebezpečí? Myslím, že ne. Je vždycky nebezpečí — pro každého z nás — tak jako je nebezpečí pro učence v laboratoři a pro inženýra mezi stroji. Ale my můžeme toto nebezpečí zmenšiti na minimum, takže, lidsky pověděno, jsme dostatečně a z dobrých důvodů bezpečni. Zajisté, že vzpomínáte na případ s onou dívkou? Nu ano, to byla nehoda a nehody se přiházejí. Ale buďte ke mně spravedlivá a vzpomeňte si, že to bylo po prvé, kdy jsem se s ní setkal. Bylo naprosto nemožno předvídati to. Byla již na samém okraji nervového shroucení než vstoupila do pokoje. Ale pokud se týká pana Baxtera, setkal jsem se s ním znovu a znovu a pravím vám, že ho považuji za člověka, který sice dává něco v sázku, ale tuto sázku lze úplně ospravedlniti a k tomu je zmenšena na minimum. Kdybych si nemyslel, že činíme všemožná opatření, nechtěl bych ho míti v pokoji pro séanci za celý svět... Jste uspokojena, lady Lauro?“

Každé slovo, které řekl, vracelo jí ubezpečení. Vše to bylo tak rozumné a dobře uvážené. Kdyby byl řekl, že nebezpečí není, byla by se bála tím více. Ale právě to, že nebezpečí uznával, dodávalo jí uklidnění. A především jeho klid a jeho síla byly ohromnými činiteli.

Oddechla si a rozhodla se, že půjde ještě dále.

„A pan Cathcart?“ tázala se.

Pan Vincent se znovu usmál.

„Vždyť vidíte sama, jaký jest,“ řekl. „Radil bych vám, abyste ho již nepřijímala. Není to k nijakému užitku.“

Kapitola XIII.

I.

Předpověď počasí měla pravdu, a těch několik lidí, kteří šli téhož večera s námahou domů z kostela, zápasili s jihozápadním větrem, který dul, pomísen se ženoucím se deštěm po ulicích a přes otevřená prostranství, takže i ta světla ve vysokých uličních lampách byla ztemněna a svítla pouze nejasně mokřými tabulkami, které se zdály mlhou a výpary zpola průhlednými. Na Queen's Gate prozrazovalo sotva jediné osvětlené okno, že jsou domy obydleny. Povyk větru a bouře byly tak divoké na široké ulici, že lidé spěchali ušetřiti si i každý pohled do této noci a jenom světlíky nade dveřmi nebo tu a tam jasná linie, když průvan rozhrnul trochu záclony, byly jedinými známkami lidského života. Na ulici vypadaly široké chodníky jako hladiny nějakých průplavů, černě a prosty chodců odrážely jako zrcadla každý záblesk nebo stopu světla z domu či lampy a měnily je v dlouhé pruhy třnvtící se vlhkosti.

Byt hospodyně domu, stojícího po pravé straně, zdál se býti tím příjemnějším, poněvadž tvořil takový kontrast s venkovskou nepohodou. Zde bylo každého večera po večeři slavné shromáždění, upravené se ztrnulou etiketou a podle starobylého zvyku. Okna bytu vedla na malou čtverhrannou zahradu v zadní části domu, ale teď byla pevně zavřena okenicemi a zastřena záclonami a byt byl skutečným vzorem pohodlí a tepla. Ke krbu byl přitažen čtyřhranný stůl, na němž byl uprostřed pudding a ovoce, neboť sem se uchýlovalo také služebnictvo shora, po studeném mase a pivě, které obdrželo v místnosti pro čeleď a zde bylo obsluhováno stolníkovým chlapcem, a kolem

zminěného stolu seděly slavnostně čtyři osoby, totiž hospodyně, stolník, komorná a kuchařka.

Bylo již po desáté hodině a pan Parker obdržel dovolení vykouřiti malý doutník. Rozmýšleli již o počasí, o kázání, které slečna Bakerová slyšela dnešního rána a o vyhlídkách na rozpuštění parlamentu a pak se zase nanovo vrátili k mysteriu, jež se odehrávala nahoře. Teď si již tomu uvykli. A také nemohli příliš mnoho vyprávěti, nechtěli-li se opakovati, ač proti něčemu takovému nikdo nic nenamítal. Jejich smýšlení směřovalo k snášlivé nevěře, která byla trochu tlumena jistou příjemnou tendencí se strany slečny Bakerové, jež se v jistém bodu poněkud rozčilovala. Souhlasili všeobecně s tím, že pan Vincent je ctihodný muž a že má jisté chování, které lze nesnadno popsati slovy, a všichni si mysleli, že je to škoda, že se oddává takové pověře. Paní Stapletonová byla již dávno z rozprávky vypuštěna jako žena pošetilá, ačkoliv bylo uznáváno, že dovede provésti svou. A milostivá paní — té ovšem nebylo možno nic vytýkati. Přes to se všichni domnívali, že to dlouho nemůže trvati.

Ale mladý pan Baxter byl něco zcela jiného a o něm se mohlo mnohé vypravovati. Je to dojista gentleman — a zdá se také, že má vzdělání, ale přece jen bylo s politováním, že se teď často zabývá touto věcí. Dnešního večera, když svlékal svrchník, neřekl k panu Parkerovi ani slova. Pan Parker si myslí, že nevypadal právě příliš dobře.

„Byl jaksi příliš klidný,“ řekl stolník.

Pokud se týkalo podrobností o věcech nahoře — na ty bylo shlíženo ve světle úplně humoristickém. Domnívali se, že tam stoly tančí námořnický tanec a že neviditelné ruce tlukou do tamburin. A pak nebylo nutno zabývati se dalšími výklady, zvláště proto, že

veškeré tyto věci byly prováděny přístroji v Egyptské Síni.*) Také věřili, že se objevují obličej, které vyhlížely z kabinetů, jež pan Parker zase jednou pomáhal dnešního rána stavěti, ale to si vysvětlovali tím, že se to „provádí“ světélkujícím nátěrem. A konečně, kdyby lidé chtěli nahlédnouti do věcí blíže, byla zde elektrina, která dostatečně vysvětlí ostatek. Nikdo se opravdu nezmínil, že by k tomu mohlo býti použito síly vodní.

Pokud se týká lidských pohnutek, o těch nebylo vůbec učiněno zmínky. Zdálo se, že provádění těchto věcí baví některé lidi, tak jako jiní sbírají starý porculán anebo se cvičí v kotilionu. Bylo to zde a dále se o tom mluvit nemohlo. Stará lady Carradenová, u níž pan Parker byl kdysi druhým stolníkem, zabývala se pěstěním volatých holubů, a slečna Bakerová slyšela, že jeden šlechtic měl vlastní tesařskou dílnu.

Tak tomu tedy bylo. A zatím zde je doutník, který měl pan Parker vykouriti a tři dámy měly zase trochu slabého čaje. Bylo skoro čtvrt na jedenáctou, když se zase vrátili k počasí. Zde uvnitř bylo vše nejvyš pohodlné. Černý vlněný koberec s červenými třásněmi ležel před planoucím ohněm a bylo tak pohodlně položití naň nohy; těžké, rudé záclony zastíraly venkovskou temnotu, nehledě k okenicím, a tam, kde tomu dovolovaly skleněné skřínky s porculánem, visely na zdech veliké fotografie svatebních skupin a šlechtických domů. Figura malého křepeláka, sedící v jiné skleněné skříni, dívala se na společnost s věčným ceněním zubů, které však bylo usvědčováno ze lži mírností jeho hnědých očí. A na druhé straně krbu byla mu protějškem četná rodina kolibříků, trochu uprášených a tupých barev, kývajících se věčně nad květy

*) Jedno z londýnských divadel rozmanitostí.

Pozn. překl

stromu, porostlého mechem, se zapadajícím sluncem v pozadí, aby lépe vynikali.

Ale venku se honil nepřetržitě vítr, spojený s deštěm a dul bouřlivě ve tmách malé zahrady. A v přestávkách bylo slyšeti rychlé kapání se střechy, které šplíchalo a šplíchalo na dlážděný chodník. Byla to opravdu příšerná noc, jak pan Parker poznamenal již po čtvrté — doufal jen, že nikdo nebude chtít povolati drožky. Byl dosti pošetilý, že přijal dnešní noci zodpovědnost otvírati sám hostům a že dovolil Williamovi, aby se odebral na lůžko, až mu bude libo. A tyto věci trvaly obyčejně pozdě do noci a končily zřídka před jedenáctou a často teprve až k půlnoci.

Paní Martinová přistoupila blíže k ohni a řekla, že musí záhy odejít na lůžko; paní Mayleová v hedvábných černých šatech dodala, že jí nebylo nic řečeno, kdy milostivá paní půjde spat, ani co bude s paní Stapletonovou a všemi a ubohou slečnou Bakerovou. Slečna Bakerová zalkala trochu, litujíc samu sebe a pan Parker poznamenal po páté, že je noc příšerná. Byla zde úžasně klidná a domácí atmosféra. Od nikoho nebyla požadována žádná námaha obrazotvornosti nebo vtipu, neboť jim stačilo činiti poznámky, jak se jim namanovaly v mozku, načež bylo k nim klidně odpovídáno.

Když malé, žluté, mramorové hodiny na krbu odbily půl jedenáctou — vyhrál je kdysi zemřelý manžel paní Mayleové na jakési hospodářské výstavě — řekla paní Martinová, že musí jít a dohlédnouti do špižírny, zdali je tam vše v pořádku. Nikdo neví s těmi dnešními děvčaty, zdali něco nezanedbají, a paní Mayleová se lehce nafoukla při myšlence, že její povinnosti jsou na úrovni vyšší. Pan Parker učinil zdvořilý pohyb, jako by chtěl vstáti, ale zůstal sedět, když kuchařka vyšustila z pokoje. Slečna Ba-

kerová si vzdychla poznovu, když pomýšlela na dlouhý rozhovor, který může nastati mezi oběma dámami nahoře, než bude moci uložit svoji velitelku do postele.

A zase se sneslo do teplého pokoje klidné ovzduší. Mosazná lampa svítila jasně, vydávajíc slabý a uklidňující výpach petroleje, oheň představoval zářící jeskyni z rudého uhlí, lemovaného tančícími plameny a pan Parker se naklonil vpřed, aby otřel popel se svého doutníku.

Ale pak se náhle zarazil, neboť venku z chodby se ozvalo zuřivé řinčení elektrického zvonku. A pak znovu a znovu, tak jako by někdo nahoře chtěl opakováním tohoto jediného zvuku vykřiknouti mohutně o pomoc.

II.

Nahoře ve velikém vyprázdněném salonu bylo lze mnohem zřetelněji pozorovati hukot větru a deště, téměř nepřetržitě bití do okenního skla a dlouhé houkání vichřice než dole v přízemí. Dole byla společnost přirozená a normální, rozmlouvajíc o tom a onom, seděla v jasně osvětleném pokoji a zabývala se pouze věcmi, které spadaly do oblasti jejich smyslů a byla konejšena teplem a potravou a doutníkovým kouřem do jakéhosi povznešeného sebepozorování. Ale zde nahoře, v přítmí, které bylo tentokráte osvětleno jedinou zastřenou svíčkou, v naprostém tichu seděly tři osoby kolem stołu déle než hodinu a namáhaly se pasivností a s jakýmsi nepopsatelným soustředováním, aby si nevšímalý ničeho, co vnímaly jich smysly, čekati na nějaký pohyb s onoho světa, který byl mimo ně.

Lady Laura usedla toho večera v takovém stavu myslí, že by ho nebyla dovedla sama analysovat. Nebylo to tím, že její obavy byly ukonejšeny, právě tak jako vyrovnány. Byly zde dosud. A někdy se stávají těžkými a závažnými, ale na druhé straně byl zase klidný výraz media, jeho rozumnost a jeho osobnost, jakož i nadšení její přítelkyně, a její překvapené výtky. Rozhodla se, že se uklidní, ne proto, že byla upokojena, nýbrž proto, že všechny její obavy byly vyváženy důvěrou. Za takových okolností nemohla se pustiti do pře, ale mohla alespoň od ní ustoupiti.

Vavřinec, jak již pan Parker pozoroval, byl až „příliš klidný“ — mluvil velmi málo, ale v jeho jasných očích bylo viděti nějaké nervosní napětí. Ale když odpovídal na zdvořilý dotaz, prohlásil, že se cítí nejvýš zdravým. Pan Vincent se naň zadíval jen o mžik déle, když si podávali ruce, ale neřekl nic. Paní Stapletonová učinila asi dvě nadšené poznámky o závistí, s níž pohlíží na citlivé schopnosti mladíkovy.

Na počátku séance opakovalo medium Vavřincovi výstrahu, aby se vyhnul trance a přičinil k tomu ještě asi dvě jiná upozornění z opatrnosti. Potom se vzdálil pan Vincent do kabinetu, oheň byl utlumen popelem, jediná svíčka byla rozžata a postavena do kouta malého sousedního pokoje tak, že její zastíněné světlo padalo pouze na kabinet a na postavu media uvnitř.

Když se ticho ustálilo, zpozorovala lady Laura po prvé, jak venku zuří vítr a dešť. Právě veliké vnitřní ticho a napjatá pozornost zdůrazňovaly v neobyčejném stupni řev vichřice. Ale přece se jí zdálo, že ticho teď jako vždycky má zvláštní vlastnost oddělovati duševní ovzduší od hmotného. Přes bítí deště do oken, vzdálených sotva deset stop, přes fičení mezi okenicemi, při čemž se průvanem nadzvedaly někdy

i těžké záclony, zdálo se jí, že je toho všeho tak vzdálena, tak jako člověku, krčícímu se kdesi v temnu pod zříceninami, se zdá, že je téměř nekonečná vzdálenost mezi ním a krumpáčem a lopatou záchranců. Ti byli ve světě jednom a ona ve světě druhém.

Přes hodinu se nic nepohnulo. Sama seděla naproti krbu, Vavřinec po její levici naproti kabinetu a zády k oknům a paní Stapletonová naproti ní.

Nekonečný průvod myšlenek byl na pochodu před ní, když tu tak seděla, ale i tyto myšlenky byly jaksi vzdálené — byly jaksi nahoře nad povrchem jejího vědomí a nepřibližovaly se k říši vůle, jež teď byla namířena k jiné oblasti životní a pozorovala ji. Chvillemi zvedala oči, aniž při tom pohnula hlavou ke tříčtvrtečnímu profilu, jenž byl po její levici a pak zase k siluetě, podobné trochu Zuluovi, jež byla naproti. Po té oči zase klopila na hlazený, malý a kulatý stolek a na šestero ruk, jež na něm spočívaly. A zatím její mozek převracel a obracel spíše obrazy než myšlenky, spíše vzpomínky než úvahy, abychom tak řekli — viněty — starého pana Cathcarta ve fraku a kamaších, výraz na obličejích media, který se tam objevil a okamžitě zase zmizel, když slyšelo cizincovo jméno, vyřezávanou dubovou kazatelnu, na kterou se dnes ráno dívala, výhled do parku, květy na stromech dosud bezlistých, záři modré, jarní oblohy.

Domnívala se, že jest asi něco málo přes hodinu, než byly pocítěny první očekávané pohyby — dlouhé chvějící se otřesy ve dřevě pod jejíma rukama, po nichž následoval zvláštní pocit lehkosti, tak jako by celý stolek se trochu zvedl od podlahy. A pak, skoro před tím, než tento pohyb se uklidnil, vznikla prška drobného klepání tak jemného a rychlého, jak se zdálo, jako by bylo dokonale vypočteno, takže se podobalo tukaní drobného elektrického kladívka. Bylo

jí to něčím novým, ale nebylo to nepodobno jiným pokusům, aby se to zdálo podivným, nebo aby to nějak zneklidňovalo... A když vibrace přestaly, připoutala znovu svoji pozornost ke stolu. Potom následovalo dlouhé ticho.

Bylo asi deset minut po té, když zpozorovala následující výjev a její pozornost byla odvrácena náhlým bezhlučným zvednutím se profilu, který byl po její levé straně. Obrátila obličej ke kabinetu a dívala se. Tam viděla úplně zřetelně jakýsi pohyb, který se dál mezi záclonami. Na okamžik viděla zcela jasně médium se skříženými pažema, jež byly naznačeny bílými čarami jeho manžet na prsou, jeho hlava byla skloněna vpřed v hlubokém spánku. V následujícím okamžiku se záclony dvakrát či třikrát zachvěly, jako by někdo z vnitřku za ně trhal a pak zůstaly viseti úplně uzavřeny.

Pohleděla rychle na mladíka po své levici a v difusním světle z druhého pokoje viděla zřetelně, že má oči otevřené a že svírá rty jako by s největším úsilím se chtěl ovládnouti.

Když se podívala zase na kabinet, viděla, že se tam znovu počaly jakési pohyby za záclonami, neboť se kývaly a bylo jimi křečovitě trháno, tak jako by se tam pohyboval kdosi a neměl tam dosti místa. Také teď slyšela, když na chvíli venku umlkl hukot větru, pravidelný, ale trochu chroptivý dech media. Pak zase venku vítr nabyl větší síly, dešť se řinul do skel jako sypající se hrsti oblázků a veliké záclony po její straně se zvedaly a šuměly průvanem, který procházel okenicemi. Když se vše zase uklidnilo, slyšela, že dýchání media zní jako odměřené lkání, podobné onomu, které vyrazí ze sebe spící pes na konci každého oddechu. A sama také si zhluboka vzdechla,

překonána pocitem nějakého zápasu v pokoji, jakého dosud nikdy nezažila.

Bylo jí nemožno vysvětliti si to, ale tento vjem byl jasný — tak jasný, jako vjem smyslový. Věděla v těch okamžicích, když se dívala na kývající se záclony kabinetu při tlumeném světle, které na ně dopadalo, a když slyšela tu a tam za nimi lehké záupnění, že jakési napětí leží na něčem a že to vše v tomto spojení jest jí nové. Na chvíli zapomněla na spodní tón své obavy, která se týkala mladíka po jejím boku, a na její místo nastoupilo zvláštní poděšené rozčilení. Ale i pak se naň ještě jednou podívala a viděla, že jeho nehybný profil se dívá, stále dívá... A pak v okamžiku nastalo vyvrcholení a ona spatřila toto:

Pohyb záclon náhle ustal, takže visely v hrozných záhybech od stropu k podlaze malého kabinetu. Pak se lehce rozevřely — viděla dlouhé prsty, které se jich uchopily — a postava nějaké osoby z nich vyšla, sestoupila s jediného stupně a stála na podlaze před jejíma očima v plném světle svíčky, sotva vzdálena čtyři kroky.

Byla to postava mladé dívky, dokonale vytvořená ve všech částech a zahalená v jakousi lehkou látku, podobající se mušelinu, která spadala až skoro k jejím nohám a halila horní část její hlavy. Ruce měla skřížené přes prsa a její nahé nohy bylo viděti na temné podlaze; rysy jejího obličeje byly určitě zcela jasné. V onom obličeji byla jistá krása — v mladých rtech, v otevřených očích a v temných čarách obočí nad nimi. Pleť byla vosková a jasná jako u blondýny. Ale, jak pozorovatelka viděla již dříve třikrát či čtyřikrát při jiných příležitostech podobného zjevu, byl i zde jakýsi zvláštní maskovitý výraz na obličeji, tak jako by život, který byl uvnitř, nepronikl dokonale na povrch výrazu tváře. Bylo to něco zcela rozdílného

od obličejů člověka mrtvého, ale nebylo to také úplně živé, ačkoliv se oči pohybovaly trochu ve svých důlcích a mladé vykrojené rty se usmívaly. Za ní bylo viděti zřetelně mezi odhrnutými záclonami postavu media, ponořenou ve spáнку. A tak zjev po několik vteřin vytrval.

Pozorovatelce se zdálo, že v těchto několika vteřinách se zastavil celý svět. Zdali skutečně vítr utichl, nebo zdali napjatá pozornost nepostřehovala nic než onen div — toho si neuvědomila, ale zdálo se tak. Ba i oddychování media ustalo. Lady Laura slyšela jenom tikání hodinek na svém zápěstí.

A pak, když zase náraz větru se přivalil od jihozápadu, pohnula se postava o krok blíže ke stolu, přicházejíc s pohybem živé osoby, ba vyvolala, jak se zdálo, i lehký záchvěv podlahy, jako tělo živé.

Stála teď tak blízko, ačkoliv byla obrácena zády k diffusnímu světlu druhého pokoje, že její obličej byl ještě zřetelnější než dříve — barevné rty, otevřené oči, stín pod chřípím a bradou, ba i ty bílé prsty, sepjaté na prsou. Nebylo zde již oné nejasné mlhavosti, kterou viděli v tomto pokoji před tím. Každý rys byl čistý a výrazný, tak jako v obličejí živé osoby. Ba i dmutí ňader pod rukama, štíhlá, sklánějící se ramena a dlouhá, zakřivená čára od boků ke kotníkům — vše bylo skutečné a zřetelné. A znovu se upřely oči pozorovatelky na zjev a ona postřehla onen lehký, maskovitý výraz na hezké, jímavé tváři.

Znovu se postava přiblížila přímo ke stolu a pak rychle, že ani pohyb, ani slovo tomu nemohlo zabrániti, se udála katastrofa.

Po levici lady Laury vznikl prudký pohyb, židle byla vržena zpět a padla a s děsným pronikavým výkřikem vrhl se mladík obličejem přes stůl, chňapl vpřed a na okamžik chytil něco skutečného a opravdo-

vého, co tam stálo. A když obě ženy vyskočily, spustivše s očí na vteřinu postavu, která tam před okamžikem byla, klesl mladík do předu, lkaje a nařikaje a z kabinetu se ozval třesk, jako by padlo nějaké těžké tělo.

V postřehnutelné časové mezeře bylo dokonalé ticho. A pak se znovu přihnal náraz větru od jihozápadu, dešť bil do oken a dům se zachvíval tímto nárazem.

Kapitola XIV.

I.

Když se blížil určený den, pociťovala Marketa, že její obavy se uklidňují jako oheň, který přechází z prudkého plápolu v klidný plamen. V neděli měla velikou obtíž, aby to podržela pro sebe a větrná bouře s deštěm, která se toho večera rozpoutala nad Hertfordshirem, nebyla pranic uklidňující. Ale přece jen v jedné věci zůstala její vůle pevná, totiž v tom, že se nesmí poradit s paní Baxterovou. Z toho by nemohlo vzniknouti pravděpodobně nic dobrého, ba naopak, mohlo by to uškodit. Stará paní by tím byla dotčena buď příliš málo nebo příliš mnoho — mohla trvat na tom, aby se Vavřinec vrátil domů nebo mu mohla napsat povzbuzující list, aby se jen bavil, jak se mu líbí. A tak Markétka ztrávila večer střídavě mlčením nebo drobným hovorem a podařilo se jí doporučit paní Baxterové dlouhý a zdravý spánek.

Ale v pondělí ráno začal den bezmračnou oblohou a vzduchem jako víno s ptačím štěbetáním a v době, kdy se šla Marketa podívatí právě před snídaní na šafrány, byla zase již jako obvykle klidna. Přece jí

však zbylo dosti obav, aby spěchala do dvora, kde byly stáje, když slyšela listonoše kráčet k zadnímu vchodu.

Byl tu jeden dopis pro ni s adresou, psanou panem Cathcartem. Markétka jej otevřela spěšně, jakmile se zase vrátila do zahrady.

Dopis byl uklidňující. Bylo v něm psáno, že pisatel se seznámil — tak tam stálo doslova — s panem Baxterem, ale že to mělo na neštěstí nedobrý výsledek, a že miní příštího dne — (dopis byl datován v sobotu večer) — seznámiti se také s lady Laurou Bethellovou. Pan Cathcart psal, že má dobrou naději, že se mu podaří v každém případě zameziti návštěvu pana Baxtera u lady Laury a že v tomto případě bude psáti znovu, co by se mělo nejlépe podniknouti. Zatím slečna Doronnaisová nemá mítí nejmenších obav. Ať se stane cokoliv, jest nejvýš nepravděpodobné, že jedna návštěva více či méně v séancích nemůže způsobiti nijaké větší škody — že jest to spíše zvyk než jednotlivá účast, která obyčejně škodí nervové soustavě. A pak pisatel končil s prosbou, aby jej považovala za svého poslušného sluhu.

Markétčina nálada se pozvedla skokem. Jak byla neobyčejně pošetilou, řekla si, že se dala předešlé noci naplniti takovými předtuchami! Vždyť bylo přece více než pravděpodobno, že séance se odbyla bez Vavřince a i v nejhorším, jak psal pan Cathcart, jest Vavřinec tohoto rána jen trochu rozrušenější než obyčejně.

A tak počala mysliti na další kroky a v době, kdy paní Baxterová se na ni blahosklonně dívala, stojíc pod vchodem z dob královny Anny, a oznamovala jí, že snídaně čeká, přemýšlela Markétka o možnosti, že pojedje sama do Londýna asi snad za dva týdny pod záminkou nákupů a že se při tom znovu bodře po-

kusí přemluvit Vavřince, aby byl zase rozumným mladíkem.

Při své prohlídce drůbežnice, po snídani, zabývala se dalším vypracováním tohoto svého plánu.

Bylo jí teď zase jasno, že celá ta věc je fantastickým klamem a že jejím jediným nebezpečím je to, že je to pověra a že dráždí nervy. Za těchto myšlenek hodila slepicím hrst kukuřice. Jenom a jenom na tomto podkladu se může k Vavřincovi přiblížiti. Ale snad by bylo pro ni přece lepší, kdyby nejela a nenavštívila ho; mohlo by se zdáti, že to přílišně nadouvá: nějaký dobře napsaný rozumný dopis by mohl stejně pomoci... nu, alespoň počká, až zví od pana Cathcarta něco více. Příští poštou přijde asi od něho druhý dopis. Teď vysypala celý obsah své ošatky.

Byla znovu venku v jarním slunci, procházejíc se sem a tam před domem s knihou. Bylo to v době, kdy musila jeti kolem druhé pošta. Ale tentokráte viděla mřížemi brány, že listonoš jde mimo dům bez zastávky. A znovu se její nálada zvedla, tentokráte bychom mohli říci, že se zcela vyrovnala. Pak vešla do domu.

Její okno vedlo z průčelí a ona si přisunula psací stůl až k němu, aby měla co nejvíce zářícího vzduchu a světla tohoto jarního dne. Chtěla si načrtnouti to, co řekne Vavřincovi a co mu navrhne, kdyby si toho přál. Chtěla mu napsat, že asi za dva týdny přijede a že ho navštíví. Chtěla se mu omluvit pro svoji dotěrnost a říci mu, že píše proto, že nechce způsobit jeho matce ještě větších obav.

„Milý Vavřince...“

Zahryzla se jemně do násadky a dívala se z okna, aby obdržela nějakou inspiraci k seřazení slov, jimiž by začala. A když se tak dívala, objevil se náhle nějaký starý pán za železnou bránou, lehce se o ní

opřel, hledal nadarmo nějaké jméno na kamenných pilířích a zůstal pak nerozhodně státi. Tato železná průčelní brána byla jakousi starou pastí — nebylo u ní zvonce a hosté musili jíti přímo k domovním dveřím.

A pak, tak rychle, že to ani nedovedla formulovati, zmocnila se jí jakási obava, a ona odložila pero a dívala se. Kdo je to?

Přistoupila rychle ke zvonku a zazvonila. Stála tak, čekajíc s tlukoucím srdcem a s obličejem náhle zbledlým...

„Zuzano,“ řekla, „u brány je nějaký starý pán. Jděte se podívat, kdo to jest . . . počkejte! Je-li to někdo, kdo si přeje mluvit se mnou . . . jestliže vám řekne, že se jmenuje pan Cathcart, požádejte ho, aby byl tak laskav a šel kolem do vesnice a čekal tam na mne . . . Zuzano, neříkejte nic paní Baxterové, možná, že to budou zlé zprávy.“

Za záclonou se dívala na služku, jak jde cestou dolu, viděla, že spolu promluvili několik slov, a pak se služka vrátila. Markétka čekala bez dechu.

„Ano, slečno, je to pan Cathcart. Řekl, že na vás bude čekati.“

Markétka přikývla. „Půjdu,“ řekla, „ale nezapomeňte, prosím vás, že nemáte nikomu říci ani slova. Jak jsem řekla, mohou to býti špatné zprávy.“

Když po třech minutách na to kráčela vesničkou, počala si uvědomovati, že zprávy jsou dojista opravdu vážné, a při svém celém klidu pociťovala tuto možnost. Její obava byla teď tak prudká — ačkoliv neměla podrobných tvarů — že veškeré její schopnosti zdály se jí být pohlceny. Nemohla si vytvořiti nijaké představy, co by to znamenalo, nemohla si zbudovati žádného plánu, ani změnitelného ani absolutního, co

by měla počítí. Věděla jen, že se stalo něco, a že v několika vteřinách zví pravdu.

Asi padesát metrů za záhybem cesty spatřila čekajícího starého pána. Byl ve svých londýnských šatech, měl cylindr a kamaše a tvořil zvláštní neshodný obraz k hluboké cestě, vedoucí vzhůru do vsi. Po obou stranách se tyčily stromy dosud bez listů, ale kypící životem, a nad hlavou švitořilo ptactvo pod něžnou jarní, polední oblohou.

Zvedl klobouk, když k němu přicházela, ale nevyměnili spolu žádného pozdravu.

„Povězte mně to rychle,“ řekla. „Jsem Marketa Doronnaisová.“

On se obrátil, aby krácel po jejím boku, ale v té chvíli neřekl nic.

„Mám vám říci fakta, anebo jejich výklad?“ tázal se svým úsečným způsobem. „Řeknu vám nejdříve, že jsem ho dnes ráno viděl.“

„Ach, fakta,“ řekla. „Rychle, prosím.“

„Nu, řekl mi, že půjde dnes odpůldne do kanceláře pana Mortona...“

„Jakže?“

„Prosím okamžik... vždyť není vážně nemocen tak, jako to slovo nemoc označuje. Domnívá se jen, že je dnes dopoledne velmi unaven. Šel jsem ho navštívit. Když jsem od něho odcházel o půl jedenácté, byl ještě v posteli. A pak jsem jel přímo sem.“

Na okamžik se domnívala, že starý muž je šílený. Její úleva byla tak prudká, že se hluboce zarděla a stanula uprostřed cesty.

„Vy jste sem přijel,“ opakovala. „A já jsem se domnívala — —“

Díval se na ni vážně přes nepřetržité mrkání svých očí. Pochopovala, že oči tohoto starého muže by

mrkaly i u smrtelného lůžka. Uhladil si svoje šedé vousy.

„Ano — vy jste si snad myslila, že je mrtev? Ach ne! Ale přes to je to velmi vážné, slečno Doronnaisová.“

Nevěděla, co si má mysliti. Není tento muž sám potřeštěn?

„Slyšte mne, prosím. Vypravuji vám prosté skutečnosti. Měl jsem obavy a šel jsem dnes ráno nejdříve k lady Lauře Bethellové. K mému překvapení mne přijala. Teď vám nechci vše vyprávěti, co mně řekla. Byla v hrozném stavu, ačkoliv neznala ani desetiny nebezpečí. — — Nu, a po tom, co mně řekla, jsem šel přímo do Biskupského Dvora. Vrátný mne tam téměř nechtěl vpustiti, ale vstoupil jsem přece a šel jsem přímo do ložnice pana Baxtera a shledal jsem — —“

Zamlčel se.

„Nuže?“

„Shledal jsem přesně to, čeho jsem se obával a co jsem očekával.

„A povězte mi to rychle,“ vykřikla, otočivší se k němu s hněvem.

Díval se na ni okamžik jako by kriticky a pak náhle pokračoval.

„Nalezl jsem pana Baxtera na lůžku. Neomlouval jsem se mu vůbec. Řekl jsem mu pouze, že jsem přišel, abych viděl, jak se mu vede po séanci.“

„Tedy se přece konala — —“

„Ó ano... zapomněl jsem vám říci, že lady Laura mně včera nechtěla věnovat pozornosti... ano, konala se... a jak se zdálo, nebyl pan Baxter překvapen, když mne viděl. Řekl mně, že se cítí unaven. Také mně řekl, že sezení mělo úspěch. A zatím, co

mluvil, pozoroval jsem ho... Po té jsem odešel a zastihl jsem vlak, odjíždějící v 10.50.“

„Nechápu toho ani v nejmenším,“ pravila Markétka.

„To si myslím též,“ řekl starý pán suše. „Domnívám se, že vůbec nevěříte ve spiritualismus — čím tím říci, že se domníváte, že celá ta věc je podvod nebo hysterie?“

„Ano, tak jest,“ odpověděla Markétka statečně.

Jednou či dvakrát přikývl hlavou.

„Tak to činí i lidé nejrozumější... Nuže, slečno Doronnaisová, přišel jsem vás varovati. Nepsal jsem, poněvadž bylo nemožno vědět, co bych vám řekl, dokud jsem vás neviděl a neslyšel vaši odpovědi na tuto otázku, a zároveň jsem necitl ztrácti času. Teď se může každým okamžikem stát vše možné... Chtěl jsem vám říci toliko, že jsem vám teď úplně k službám. Kdyby — —“ Zamlčel se, ale pak mluvil dále: „Kdybyste v nejkratší době neobdržela dalších zpráv, směl bych se vás otázati, kdy doufáte, že spatříte zase pana Baxtera?“

„O velikonočním týdnu.“

„To jest za čtrnáct dnů... domníváte se, že byste ho mohla přemluvit, aby místo toho sem přijel již příští týden? Byl bych rád, kdybyste ho sama viděla — nebo kdyby přišel i dříve.“ Byla dosud v jakémsi beznadějném zmatku z těchto zjevných, střídavých poznámek. Dosud by byla ráda věděla, zdali pan Cathcart je tak šílený, jak se zdál. Když se objevila vesnice, obrátili se vzhůru do kopce.

„Příští týden? Mohla bych se o to pokusiti,“ řekla mechanicky. „Ale nerozumím — —“

Zvedl ruku, vězící v rukavičce.

„Počkejte, až ho uvidíte,“ pravil. „Pokud se týče mne, rozhodl jsem se, že budu navštěvovati pana

Mortona každého dne, abych zvěděl nové zprávy... slečno Doronnaisová, pravím vám zřetelně, že vy jediná budete musít na se vzítí celé to břemeno, jestliže totiž paní Baxterová — —“

„Ach prosím vás, vysvětlíte mně to,“ řekla teď téměř podrážděně.

Díval se na ni svýma neodolatelně lesknoucíma se očima, jimiž neustále mžoural, ale pozorovala, že za nimi je velmi pevná vůle.

„Nevysvětlím vám vůbec nic,“ řekl, „totiž teď, když jsem vás viděl a když jsem slyšel, co si myslíte. Nevysvětlím vám nic kromě jediného. Musíte býti připravena na zprávu, že pan Baxter náhle ztratil rozum.“

Pověděl to přesně týmž tónem, jako svoje předešlé věty, takže na okamžik nepochopila celé váhy oněch slov. Stanula a dívala se naň a pomalu bledla.

„Ano, pochopila jste to velmi dobře,“ řekl, dívaje se jí dosud pevně do očí. „Počkejte... hleďte se pevně ovládnouti. To jest pro tuto chvíli to nejhorší, co byste mohla uslyšeti. A teď mně ihned řekněte, domníváte-li se, že by o tom měla býti zpravena paní Baxterová či nikoliv.“

Její bušící srdce uvolnilo ve třech nebo čtyřech úderech svůj pohyb a ona právě tolikrát polkla. Ale s obtíží.

„Jak víte — —“

„Prosím vás, odpovězte na moji otázku,“ řekl. „Myslíte, že paní Baxterová — —“

„Ach Bože! Ach Bože!“ vzlykala Markétka.

„Klidně, klidně,“ řekl starý pán. „Zavěste se mně pod pažím, slečno Doronnaisová.“ Zavrtěla hlavou, ale upírala stále oči na jeho obličej.

Usmál se do svých šedých vousů.

„Velmi dobře,“ řekl, „velmi dobře. A domníváte se — —“

„Ne — ani slova ne. Jest jeho matkou. A pak, — není ženou toho druhu — bylo by to bezúčelné.“

„Tedy je to tak, jak jsem si myslel. Výborně, slečno Doronnaisová, budete mít zodpovědnost. Můžete mně telegrafovat v každé době. Máte moji adresu?“

Přikývla.

„Pak musím ještě dodat asi dvě věci. Ať se stane cokoli, neztrácejte odvahy ani na okamžik. Viděl jsem mnoho a mnoho takových případů... Ať se stane cokoli, nekládejte to také do rukou lékaře, dokud neuvidím pana Baxtera sám. Věc může přijít náhle nebo postupně. A v okamžiku, kdy budete přesvědčena, že přichází, telegrafujte mně. Budu zde pak za dvě hodiny... Rozumíte mi?“

Zastavili se na dvacet kroků od zatačky do vesničky. Znovu se na ni zadíval svýma vlídnýma a veselýma očima.

Kývala hlavou volně a rozvážně, opakujíc si v duchu jeho pokyny, ale pod tím se vlnily sem a tam otázky, jako vodní vír, a hřmotily, aby byly zodpověděny. Ale při každém takovém návalu se vracela její sebevláda.

„Rozumíte tedy, slečno Doronnaisová?“ tázal se nanovo.

„Rozumím. Budete mi psát?“

„Budu vám psát ještě dnes večer... Ještě jednou tedy — hleďte ho sem dostati příštího týdne. A až přijde, pozorujte ho bedlivě. Neraďte se se žádným lékařem, dokud jste mně netelegrafovala a dokud ho neuvidím.“

Hluboce a dlouze si vzdychla a přisvědčovala téměř mechanicky.

„S Bohem, slečno Doronnaisová. Dovolte, abych vám řekl, že to přijímáte nádherně. Nebojte se ničeho a hodně mnoho se modlete.“

Vzal ji na okamžik za ruku. Pak zvedl klobouk a nechav ji státi, odešel.

II.

Paní Baxterová byla teď nejmýš zaujata jakousi novou náboženskou knihou, kterou napsal kněz a jež pojednávala o meditacích. Dnešního jitra přišel jeden její pěkně vázaný výtisk balíčkovou poštou, neboť si jej zvláště byla objednala. Do té chvíle seděla ve svém salonu a prohlížela knihu, činíc si do ní poznámky malou, stříbrnou tužkou. Náboženství bylo této dámě tolik, jako Marketa zahrádnictví. Často se divívala, že Marketa zdá se jí nechápati — ovšem dobrá ta dívka chodila každého jitra na mši, ale náboženství je dojista ještě něco více! Je třeba seděti dvě nebo tři hodiny nad knihou v salonu u krbu a se stříbrnou tužkou v ruce.

A tak při přesnídávce hovořila o knize téměř nepřetržitě a na konci považovala Markétku za méně bystrou. Dívka vypadala dosti unaveně a umdleně, myslila si stará paní, a od počátku přesnídávky vyřkla sotva jediného slova.

Také odpolední vyjížďka byla stejně neuspokojivá. Paní Baxterová vzala s sebou knihu a tužku, aby přečetla nahlas několik odstavců, ale zase se jí zdálo, že jest Markétka příliš mlčelivá a prázdná.

„Nejdražší dítě, myslím, že ti není zcela dobře,“ řekla konečně.

Markétka se najednou vytrhla.

„Jak, tetinko?“

„Myslím, že ti není zcela dobře. Spíš dobře?“

„Ó spala jsem výborně,“ řekla Markétka nejistě.

Ale po čaji pocítila sama paní Baxterová jakousi nevolnost. Řekla, že se domnívá, že se trochu nachladila. Markétka se na ni dívala nevidoucima očima.

„Toho jest mi líto,“ řekla mechanicky.

„Miláčku, zdá se, že nejsi příliš zaměstnána. Myslím, že snad budu obědvati v posteli. Dej mně knihu, dítě... Ano, a také tužku.“

Pokoj paní Baxterové byl tak pohodlný a kniha byla tak poutavě duchovní, že se rozhodla zůstat při svém úmyslu a jíti na lůžko. Měla horečku až do té míry, že byla velmi ospalá, ale jinak cítila klid. Zavzvonila a vydala rozkazy.

„Trochu prchavé soli,“ řekla, „a před tím lžici polévky... ne, žádné maso, ale nějaký vaječník nebo něco podobného a trochu ovoce. Ano, Charlottu a řekněte slečně Marketě, aby po obědě ke mně nechodila.“

Zdalo se, že tato zpráva dobrou dívku konečně probudila, neboť Marketa se objevila za deset minut v docela jiné náladě. V jejím obličejí bylo opravdu trochu živosti.

„Drahá tetinko, tolik vás lituji... ano, jděte na lůžko a také zítra na loži snídejte. Mimochodem poznamenávám, že právě píší Vavřincovi.“

Paní Baxterová kývala ospale z hlubin svého křesla.

„Přijde sem o velikonočním týdnem, že ano?“

„Ano, psal to, má drahá.“

„A proč by nemohl přijít místo toho příští týden, tetinko, a býti s námi až do Velikonoc? Přála byste si toho, chtěla byste to?“

„Bylo by to velmi hezké, milé dítě, ale nesmíš toho chlapce obtěžovat.“

„A nemyslíte, že je to chřipka?“ přerušila ji rychle

Markétka, kladouc svou chladnou ruku na ruku staré paní.

Paní Baxterová se domnívala, že nikoliv. Je to snad jen malé nachlazení, tak jak je měla v této době loňského roku; a bylo třeba trochu se vzchopiti, aby mohla vypočítati příznaky. Když s tím byla hotova, počala se Markétina pozornost zase odchylovati. Stará paní jí nikdy neviděla tak nesoucitnou a řekla jí to s lehkou mrzutostí.

Marketa jí rychle políbila.

„Jest mi toho líto, tetinko,“ řekla. „Právě jsem na něco myslila. Spěte dobře a ráno nevstávejte.“

Potom ji opustila při lžici polévky, trošce prchavé soli, při vaječniku, trochy ovoce, duchovní knize a spokojenosti.

Dole Markétka obědvala sama v jídelně se zelenými čalouny a přemýšlela již po dvacáté o tom, co se s ní neustále děje již od poledne, co se před ní pohybuje jako vkaleidoskopu, přičemž její myšlenky neustále měnily svoje vztahy, svoje tvary a podněty. Její myšlenky směřovaly k tomu, aby utvořily dvě různé třídy. Buď jest pan Cathcart neškodný fanatik anebo je neobyčejně bystrý. Ale tyto dvě třídy měly zase nekonečné množství podřadí, neboť ve skutečnosti nedovedla si představití, co má opravdu na mysli — kam starý pán míří. Buď tento zvláštní starý pán s chytrými veselými očima je v naprostém omylu a Vavřinec trpí pouze nervovým přepjetím, které však není tak vážné, aby mu překáželo studovati práva v kanceláři pana Mortona, a to vše bylo jediným jasným bodem v tajemstvích pana Cathcarta, anebo má pan Cathcart pravdu, a Vavřinec je v jistém nebezpečí, které sluje šílenství, ale pan Cathcart to vysvětloval nějakým podivným způsobem, kterého nepochopila a pod tím vším se pohybovaly ještě další otázky, co je

ve skutečnosti spiritualismus -- je-li tím, za co je vyhlášen anebo je-li pouhým pověřčivým nesmyslem či něčím jiným.

Byla překvapena, že dnes dopoledne nežádala lepšího vysvětlení. Avšak ta věc byla tak překvapující a s počátku tak obsažná, ale ve své podstatě tak bezvýznamná, že její obyčejný zdravý smysl ji opustil. Starý pán přišel a odešel jako duch a pronesl několik nesouvislých vět a slíbil psáti, v jednom okamžiku jí byl zklamán a v druhém jevil nadšení. Bylo zřejmo, že jejich plány nejdou ani souběžně, ani proti sobě. Přetínaly se na neočekávaných bodech, ale Markétka neměla ani potuchy, kterým směrem se jeho plány ubírají. Viděla pouze jasně, že je zde nějaký jiný názor, který se liší od jejího. A tak převracela teorie, tázala se, uváděla důvody a pochybnosti, vše ve svém nitru. Jenom jedna věc se vynořovala — nachlazení staré paní, spojené s horečkou, poskytovalo jí právě příležitost, které si přála. Může teď psáti Vavřincovi úplnou pravdu, že jeho matka je poutána na lůžko a že doufá, že přijede již příštího týdne na místo až za týden.

Po obědě usedla a napsala dopis, ustávajíc mnohokráte, aby uvažovala o některé větě.

Potom trochu čtla a záhy po desáté šla nahoru na lůžko.

III.

Bylo před západem slunce onoho dne, kdy pan James Morton přicházel k nábreží, aby vsedl do westminsterské podzemní dráhy, kterou chtěl jeti domů. Byl veliký muž, pokud se týká tělesného pohybu, a bylo tedy jeho zásadou, bydleti daleko od místa jeho zaměstnání. Když kráčel malou chodbou, po

tkal svého přítele, který na něj čekal a oba šli pak dále směrem, kde v dálce se vysoko vznášely westminsterské věže, odrážejíce se modravě od západní oblohy.

„Nuže?“ tázal se starý pán.

Pan Morton na něj pohleděl veselýma očima.

„Jste nenapravitelný!“ řekl.

„Povězte mi laskavě, co jste zpozoroval?“

„Milý příteli,“ řekl, „nelze mi naprosto nic říci. Jednal jsem přesně podle vašeho přání — sotva jsem k němu promluvil — a opravdu jsem ho pozoroval velmi pečlivě. Ale nemohu toho opravdu činití den za dnem. Mám také vlastní práci. Je to nejnesmyslnější žvást, jaký jsem kdy — —“

„Povězte mi něco zvláštního, co jste viděl.“

„Nebylo vůbec nic zvláštního, kromě toho, že mladík vypadá unaveně, jak jste sám dnešního dopoledne viděl.“

„Jinak se choval přesně tak, jak obyčejně?“

„Přesně tak, s výjimkou, že byl zamkljší a trochu neklidně pohyboval prsty.“

„Tak?“

„A zdálo se, že jest velmi zabrán do práce. Přistihl jsem ho jen asi dvakrát, že se na mne díval.“

„Tak? A jak se tvářil?“

„Nu, díval se na mne — jiného nic. Dobrý Bože, co vy všechno chcete — —“

„A nic jiného při tom nebylo — naprosto nic jiného?“

„Naprosto nic jiného.“

„Nestěžoval si na ... na něco?“

„Bože! ... Ach, ano, zmínil se nějak o bolení hlavy.“

„Ach!“ A starý muž se naklonil vpřed. „Bolení hlavy? Jaké?“

„Na zadní části hlavy.“

Starý muž si odsedl s našpulenými rty.

„Mluvil něco o včerejší noci?“ pokračoval náhle.

„Ani slova.“

„Hm!“

Pan Morton se pustil do hrubého, hlučného smíchu.

„Na mou čest!“ pravil, „myslím si, Cathcarte, že jste nejúžasnější — —“

Druhý zvedl svoji ruku jako na odprošenou, ale nezdál se býti nijak rozmrzen.

„Ano, ano; vše to velmi dobře známe... jsem tomu zvyklý, milý příteli. A viděl jsem slečnu Doronnaisovou, jak jsem vám napsal... váš úsudek o ní je zcela správný.“

„Těší mne, že to slyším,“ řekl pan Morton vážně.

„Jest jednou z tisíce. Řekl jsem jí přímo, víte, že se obávám šílenství.“

„Ach, učinil jste to? To je taktní! A jak to — —“

„Přijala to znamenitě.“

„A pověděl jste jí svoje rozkošné nauky?“

„Nepověděl. Doufám, že to vše sama uvidí. Zatím — —“

„Ach, neřekl jste mi nic o své rozmluvě s lady Laurou.“

Obličej starého pána se trochu zasmušil.

„Ó, to ještě není ukončeno,“ pravil. „Jsem právě na cestě k ní. Domnívám se, že si teď s těmi věcmi nebude tak hned pohrávati.“

„A ti druzí — Medium a tak dále?“

„Ti si musí najíti nějakou příležitost jinou. Jest naprosto marné chtít je odvrátiti.“

„Tuším, že je to s ním právě tak zlé, jako se mnou.“

Starý pán se k němu obrátil s ostrým výrazem v obličeji.

„Ach, vy o tom vůbec nic nevíte,“ řekl. „Na vás nezáleží. Ale oni vědí dosti mnoho.“

Na podzemní dráze spolu již nemluvíli. Ale pan Morton předstíraje, jako by četl noviny, pohleděl jednou nebo dvakrát na starý, chytrý obličej naproti sobě, jenž zíral tak vytrvale z okna do řvoucí temnoty. A znovu uvažoval, jak je to úžasné, že někdo v těchto dnech — někdo, kdo má alespoň zdravý rozum — a zdravý rozum se zračil po celém tom starém a vousy zarostlém obličeji — může věřit v takové fantastické nesmysly, o nichž bylo právě hovořeno. Nešlo jen o zvláštní případy, vztahující se k Vavřincovi Baxterovi — nešlo jen o ty absurdní, ačkoliv znepokojující poznámky o šílenství a samovraždě a tak dále — nybrž o zásady, o nichž starý Cathcart prohlašoval, že jsou za tím vším — šlo o ony zásady, kterých, jak se zdálo, nesvědčil slečně Doronnaisové. Máme přece dvacáté století — zde je elektrická dráha — zde jsou vycpaná sedadla — a zde je *Pall Mall**)! ... Je třeba ještě něčeho dalšího?

Vlak počal zmírňovati rychlost u Gloucester Road a starý Cathcart sebral svůj deštník a rukavičky.

„Tedy zítra,“ pravil, „ve stejnou dobu?“

Pan Morton učinil resignovaný pohyb.

„Ale proč nejdete k němu a proč si to s ním nevyřídíte sám?“ tázal se.

„Nevyslechl by mne — teď tím méně než jindy. Dobrou noc.“

Vlak vklouzl zase do tmy a právník seděl chvíli s našpulenými rty. Ano, je to pravda, ten mladík je vysílený: Každý to může viděti: také trochu koktal —

*) Přední londýnský deník.

Pozn. překl.

to je bezpečná známka. Ale k čemu tenhle celý povyk?
Týden, ztrávený na venkově, ho zase napraví.
A pak rozevřel odhodlaně svoje *Pall Mall*.

Kapitola XV.

1.

Pán a paní Nugentovi užívali nejkrásněji svátků. O velký pátek si vyjeli ve vozíku do Roystonu, kde navštívili poustevnickou jeskyni ve společnosti jiných veličin ze své vesnice, a pak usedli na lunch k slavnému jídlu pod širým nebem. Teď se právě vrátili. Páni ze společnosti byli lehce zarděni pálenkou a vodou, kterou pili v různých hostincích na zpáteční cestě, a dámy byly klidné a držely na svých klínech potoční řerichu. Proto také se domnívala paní Nugentová v sobotu, že bude lépe, když zůstane doma a když pošle jenom svého manžela k prvému cricketo-
vému matchi, který se odbýval v této sezóně na místě vzdáleném několik mil.

Asi o páté hodině si připravila koflík čaje a neprobudila se ze spánku, který potom následoval, až když se schylovalo k večeru. Probudila se s uleknutím, neboť si vzpomněla, že chtěla prohlédnouti nepoužívanou ložnici, která náležela její dceři, a že tam chtěla poněkud přestaviti nábytek. Byl tam mahagonový šatník... a tak dále.

Do onoho pokoje vstoupila od úmrtí dceřina jen zřídka. Zdálo se jí, že se ona ložnice podobá jakési smutné svatyni, která naznačovala jakousi slávu, která mohla býti, neboť ona i její manžel byli ještě naplněni slavnými dny, které počínaly svítati, když Va-

vřítec velmi upjatý, ačkoliv velmi vřelý, je navštívil slavnostně, aby odhalil svoje úmysly. Nu, bylo to rozednění zdánlivé, ale alespoň to mohlo být a alespoň se dosud o tom mluvilo smutným a významným šepotem.

Ložnice zdála se být naplněna jakousi tajemnou nádhrou, když tam vstoupila tohoto večera se svíčkou v ruce a stanula na prahu, rozhlížejíc se. Pro tělesné oko nebylo zde nic překvapujícího. Zakrytá postel se oddělovala od protější zdi a proti ní na stěně byla slova „Pán Tě zachovej před veškerým zlem“, která byla vyšita růžovými a zlatými nitěmi rukou mrtvého děvčete. Olejový barvotisk, představující královnu Viktorii v korunovačním úboru, visel na jedné straně a malovaná fotografie jakéhosi duchovního sbíblí v ruce, s licousy a s kravatou byla na straně druhé. Byl tam také malý, ubrusem pokrytý stůl, stojící u nohou postele, ozdobený kolem rohů téměř nepřetržitou čarou hřebíčků s mosaznými hlavičkami, jako perličkami, a v jeho středu stála sádrová soška nějaké mladé osoby, držící kříž. Před ní stála kniha s nábožnými zpěvy a bible a malá vása s uvadlými květinami. U protější stěny, ověšené fotografiemi, které představovaly stísněné manželské párky, jakož i dalšími dvěma citáty z písma, stál veliký mahagonový šatník, o jehož odstranění paní Nugentová nejasně uvažovala.

Dívala se na celek s jakousi laskavou vážností a kývala sem tam pomalu hlavou, při čemž její svíčka se lehce kymácela. Byla to paní zavalitého těla, a její šaty jí byly trochu těsné, a po výstupu přes schody byla trochu udýchaná. Znovu se jí zdálo, že to byl podivný a nevysvětlitelný a zvrácený čin Prozřetelnosti, které přece vždycky vzdávala úctu, jímž jí byl odepřen neočekávaný vzestup na společenském

žebříku. Potom pokročila o krok a její oči bloudily od pokryté postele k šatníku a zase zpět. Na to postavila svíčku na stůl a obrátila se.

Musíme teď uvést, že paní Nugentová neměla v sobě ani stopy nějaké pověřivosti, neboť celá přesvědčivá cena toho, co následuje, záleží jaksí na této skutečnosti. Nechtěla by ovšem spáti v pokoji ihned poté, když tam někdo zemřel, ale jediné z důvodu jistých neurčitých fyzikálních teorií, které by snad vyjádřila v sumě, že „jest správné, aby byl vyměněn vzduch“. Její názory o lidské přirozenosti a jejích složkách, byly zajisté praktické a zdravé. Abychom to vyjádřily zhruba, myslela si, že tělo Amy je na hřbitově a že její duše ověččená a oděná slávou je v nebi. A tak s ničím jiným nemusila počítati. Nevěděla nic o moderních naukách, nic o oživení starých názorů, a byla by se dívala s jakýmsi vlídným soucitem a s praktickými poznámkami na nedobrovolný strach před místy smrti, jež někdy dávají na jevo některé lidské povahy.

Pak se obrátila a dívala se na šatník, který byl dosud naplněn majetkem Amy, jsouc obrácena zády k posteli v níž Amy zemřela, bez nejmenšího předcházejícího symptomu nerozumné hrůzy, která ji ihned potom zachvátila.

Stalo se to takto:

Když si pečlivě prohlédla vyleštěný povrch mahagonové skříně, poklekla a vytáhla jednu zásuvku, naplněnou až k okraji různými druhy prádla a jiných potřeb, a ponořila do toho obsahu pečlivě ruce hospodyně, aby se přesvědčila, co tam vše jest. Zároveň, jak se později upamatovala, ozvaly se s kopce, přes který vedla cesta směrem od stanice, zvuky koňských kroků.

Zanechala svého počínání, aby naslouchala a její

mysl byla ihned plna oněch nejasných klevetivých domněnek, jaké tak rychle vznikají v duších vesničanů, a její ruce se na okamžik mezi prádlem zastavily. Mohl to býti doktor nebo pan Paton nebo pan Grove. Tato jména jí bleskla hlavou, ale za okamžik potom byla přehlušena jakýmsi strachem, jež si později nedovedla vysvětliti.

Zdalo se jí, jak se vyjádřila, že se k ní něco blíží, co ji uvádělo do chvění, a když za chvíli potom zazněl ostře a blízko dusot kopyt, sklesla paní Nugentová na podlahu a posadila se, bezradná a ochromená divokým návaem hrůzy.

Zdalo se totiž, pokud se paní Nugentová dovedla později upamatovati, že došla k jakémus dvojitému procesu. Nejen že spolu s blížícím se vozem, který jel venku a byl proto neškodný, vnikl k ní strach v plné-zbroji, ale také pokoj, v němž se krčila, se naplnil jakýmsi ovzduším, jako když voda vniká rychle do jímaďla, a to ji drželo nehybnou, slepou a němou hrůzou, tak že nemohla ani zvednouti ruky neb obrátiti hlavy. Jak se jedno přibližovalo, zveličovalo se druhé.

A zase zazněly zvuky kopyt a kol, teď blízko a hrozivě. A znovu se zvuky ztišily, když se přiblížily k rohu. A pak znovu, když se ozvaly jasně a určitě, ze vzdálenosti sotva dvaceti metrů, na zatáčce do vesnice, paní Nugentová nedovedla se již ani udržeti ve své ztrnulé poloze ze strachu a klesla volně nazad a svalila se na podlahu.

II.

Pan Nugent byl překvapen a také trochu rozmrzen, když se vrátil po setmění domů a shledal, že lampa v pokoji čadí a že jeho manželka je nepřítomna.

Tázal se po ní a bylo mu odpověděno, že paní odešla nahoru sotva před deseti minutami. Zavolal na úpatí schodiště, ale neobdržel odpovědi. Když si tedy zul boty a když jeho touha po večeri byla již dráždivá, vyšel sám po schodech, aby viděl, co se děje...

Teprve po několika minutách, když zdánlivě bezduché tělo jeho manželky bylo sneseno dolů, projevila paní Nugentová některé jasné známky vědomí, ale i ty byly spíše jen neobyčejnými projevy strachu — neboť koulela očima a vyražela ze sebe výkřiky. Trvalo to ještě další čtvrt hodiny než z ní dostali nějakou souvislou výpověď. Jenom jediné bylo zřejmé, že totiž paní Nugentová nechtěla sama přinést svíčku dosud hořící na pokrytém, mosaznými hřebíčky ozdobeném stolku, ale že musí být svíčka okamžitě přinesena, dveře ložnice zvenčí zavřeny na zámek a klíč položen před paní Nugentovou na ubrus. Těmto podmínkám musilo být vyhověno, než se chtěla dát do nějakých podrobností.

Bylo jasno, že je tu jen jediná osoba, která mohla provést tyto pokyny, neboť malá služka měla již oči i ústa dokořán po těch několika závažných větách, jež vyklouzl její velitelce se rtů. A tak pan Nugent se soukennou čapkou na hlavě vyšel nanovo nahoru.

Zastavil se ve dveřích a nahlédl dovnitř. Přes nepříjemně probuzené očekávání, přes svoji domněnku a svoji zbožnost a slova své manželky a její hrozné kývání hlavou neskytal mu pokoj ani ozvěny ani nějakého zbylého výpachu hrůzy. Při světlé svíčky stála tam malá postel bílá a nevinná, zásuvka byla dosud vytažena, jeví svůj truchlivý obsah. Nábytek, obrazy a texty z Písma byly na svých místech se vším ostatním neškodně a neporušeně, právě tak, jak to Amy byla sama upravila.

Než vstoupil, rozhlédl se opatrně a pak vešel a vzal svíčku, zavřel zásuvku — ne bez obtíží — ještě jednou se rozhlédl a pak vyšel a zavřel dveře na zámek.

„Samý nesmysl!“ řekl, když hodil klíč na stůl před svoji manželku.

Toho večera se protáhl náboženský hovor až do pozdních hodin a kolem desáté počala sama paní Nugentová, vlivem výborné večere a povzbuzujícího doušku, zatracovati svojestruchy — či spíše již neodporovala, když její manžel je zatracoval za ní. Na vysvětlenou oné drobné, překvapující události byla navržena řada řešení, a paní Nugentová nepopírala z nich ani jediného. Bylo to způsobeno sehnutím, nastal pak nával krve do hlavy, kterým se vyprázdnilo srdce a způsobilo onen pocit skleslosti. Bylo to způsobeno potoční řehou, které snědla předešlého odpoledne takové množství. Bylo to proto, že prožila celé dopoledne bez práce, poněvadž byl krám zavřen. Způsobily to všechny tyto věci nebo některé z nich anebo něco jiného, podobného. I malá služka byla zase upokojena, když přišla uklízet po večeri a když slyšela veselý hovor manželů, ačkoliv si po taji přísahala, že za nic na světě nevstoupí do ložnice po pravé straně schodiště. Asi o půl jedenácté řekla paní Nugentová, že půjde nahoru na lože. A opravdu šla, jsouc doprovázena svým manželem, jehož úmyslem bylo zajít si k hostinskému „u snopu“ — jen asi na hodinku — až bude výčep zavřen.

U dveří ložnice po pravé straně se chtěl zastavit, ale jeho manželka kráčela vážně dále a když vešla do svého pokoje, vzpomněl si na jednu novinu.

„To byl pan Vavřinec, kterého jsi slyšela, Mary,“ pravil. „Jim mně řekl, že ho viděl jeti mimo, právě když se setmělo... Klíč domovní si vezmu s sebou.“

Kapitola XVI.

I.

„Kdy přijede?“ tázala se paní Baxterová s nádechem mrzoutství, sedíc, podepřena ve své vysoké lenošce před krbem v ložnici.

„Bude zde asi o šesté,“ pravila Marketa. „Najedla jste se již opravdu?“

Stará paní odvrátila hlavu od rýžového nákypu s jakýmsi odporem. Byla právě v nevrlé náladě chřipky a Marketa s ní měla krutou zkoušku.

Za posledních deset dní se nic zvláštního nestalo. Nachlazení, spojené s horečkou, se u paní Baxterové vyvinulo a právě teď přecházela z období nočního roucha a flanelové kazajky do spodničky se županem. Vše bylo zcela všední a netragické a Marketa měla velmi málo kdy zabývatí se událostmi, které dosud plnily celou pozornost jejího podvědomí. Pan Cathcart neměl pro ni žádných zvláštních zpráv. Jak se zdálo, pracoval Vavřinec zamlkle se svým soukromým učitelem. Ale přece onen starý muž neodvolal jediného slova z toho, co řekl. Jenom odpovídaje na řadu určitých otázek dívky před dvěma dny, pověděl jí, aby čekala a aby ho sama přijala, při čemž jí zároveň dal výstrahu, aby neprojevila před mladíkem žádného rozrušení.

A teď se dostavil důležitý den — velikonoční svatvečer — a ona ho před sklonem noci uvidí. Na její poslední dopisy neodpověděl a konečně přišel telegram dnešního rána, který oznamoval jeho příjezd.

S celou silou své duše byla zvědava tohoto odpůldne na to, co uvidí. Jistým způsobem byla poděšena, ale jinak zase cítila soustrast. Okolnosti byly

neobyčejně spletené. Kdyby byl v nebezpečí šílenství, jak to bylo možné, aby jí pan Cathcart radil, dostati ho do domu, kde byly pouze dvě dámy a několik služek? Byl zde snad ještě někdo kromě tohoto starého pána, jenž by si představoval možnost takového nebezpečí? Jak je to možné, když mělo býti tak zřejmo, že sama uvidí změnu, když jiní — na příklad pan Morton — jí neviděli také? Teď více než před tím se v její mysli zesilovala domněnka, že celá ta věc je starým pánem hrubě nadsazována a že Vavřinec netrpí ničím jiným kromě nějakým nervovým přepjetím.

A přec přese vše to pociťovala, jak její nervy ochabují, když se schylovalo k večeru. Zatím, co si stará paní zdřímla, procházela se dívka po zahradě. A vešla tam nanovo, aby trochu čtla z malé knihy vázané v pergamenu, když odpolední světlo počalo blednouti. A pak po čaji šla se sama přesvědčiti, je-li Vavřincův pokoj spořádán tak, jak býti měl.

Když tam vstoupila, učinila tato místnost na ni dojem zvláštní cizoty — sotva věděla proč — řekla si však, že je to proto, co o něm nedávno slyšela. Ale vše bylo v pořádku. Jarní květiny byly na stole a na krbové římse, a v krbu hořel příjemný oheň. A když tam pobyla asi dvě minuty, pocítila i jakési uklidnění.

Potom se šla podívat do kuřáckého pokoje, kde s ním kdysi seděla a kde slyšela ony zvláštní zvuky praskajícího dřeva. Bylo to v noci, když přišla obleva a kdy se mladík choval tak pošetile. Tam byl také rozdělán oheň a veliká pohovka byla na jedné straně přitahována zadním koncem ke dveřím a na druhé straně na ni ležel kožený polštář. Byla tam skříňka s Vavřincovými cigaretami, připravená na stole — svíčky, zápalky, květiny, obrázkové časopisy — ano vše.

Ale ona stanula a dívala se na to vše s jakýmsi

zvláštním pohnutím. Bylo to vše známé, domácí a pohodlné — a přece to bylo zvláštní. Ve všem tom byl jakýsi rys očekávání... A pak náhle se vytyčily její pocity v něhu... Ach, ubohý Vavřinec...

„Vše je v úplném pořádku,“ řekla ke staré paní.

„Jsou tam cigarety?“

„Ano, těch jsem si zvláště všimla.“

„A květiny?“

„Ano, také květiny.“

„Kolik je hodin, drahoušku? Nevidím na ně.“

Markétka se podívala na hodiny.

„Je právě po šesté, tetinko. Chcete, aby byly přineseny svíčky?“

Stará paní zavrtěla hlavou.

„Ne, drahoušku, moje oči nesnesou světla. Proč ten hoch ještě nepřijel?“

„Nu, vždyť je ještě dosti času. Mám ho přivésti hned nahoru?“

„Jen na dvě minuty,“ vzdychla si stará paní.
„Zase mne bolí hlava.“

„Ubohý drahoušku,“ pravila Markétka.

„Posaď se má drahá na několik minut. Uslyšíš i odtud hrčení kol... ne, nemluv a také nečti.“

A tak tam obě ženy seděly a čekaly.

Venku se snášel soumrak, vrstva za vrstvou nad zahradou jarem dotčenou u velikém tichu. Chladný odpolední vítr se utišil a sotvaže bylo slyšeti nějaký zvuk živých tvorů kolem domu, již zase nabývali svých sil. A přece jen nade vším, alespoň pro mysl katolíka, spočíval jakýsi stín smrti ze vzpomínek na podivné výročí, které hodinu za hodinou přecházelo...

Co si Markétka myslela v oněch několika minutách čekání, nebyla by dovedla později souvisle popsati. Věci byly příliš složité, aby na ně mohla mysliti jasně. Věděla tak málo, a bylo tak mnoho domněnek. Ale

jeden pocit vyvrcholoval nad ostatními — očekávání zbarvené strachem. Seděla zde v tomto míruplném pokoji se všemi domácími potřebami, uzdravování kolem sebe — s ohněm v krbu, s lůžkem odestlaným a zvoucím, s několika knihami a lampou ke čtení na malém stolku po straně, s jemnou vůní santalového dřeva. A před ohněm dřímala klidná stará paní, také naplněna něžným očekáváním svého syna, ale netušící nic o nějakém nebezpečí, které mu hrozilo, a které, ať bylo čímkoliv, se již nad ním snášelo. A tento její syn se blížil každým okamžikem přes venkovské lány...

Konečně vstala a přistoupila po špičkách k oknu. Záclony nebyly ještě zataženy, a ona viděla při ubývajícím světle ozdobné kování na vysoké bráně v plotě a obecní cestu před ní, lesknoucí se tu a tam kalužinami, v nichž se odrážela zelená barva zhasínající západní oblohy. Vpředu na trávníku této strany bylo viděti malé, světlé skvrny, tam, kde pučely šafrány.

A když tam tak stála, ozval se zvuk kol a objevil se kočár. Přijel ke bráně, jejíž vrata se otevřela.

II.

„Přijel,“ řekla dívka tiše, když viděla vystupovati z vozu vysokou postavu v převlečnicku. Nikdo jí neodpověděl a když přistoupila po špičkách k ohni, viděla, že stará paní usnula. Dívka vyšla potichu z pokoje a na okamžik se zastavila, naslouchajíc krokům a hlasům v předsíni, při čemž veškeré její tepny bušily mocně strašlivým rozčilením. Pak si z hluboka a dlouze, přerývaně oddechla, uklidnila se obrovským napětím vůle a sešla dolů.

„Pan Vavřinec odešel do kuřáckého pokoje, slečno,“ řekla služka, dívajíc se na ni podivně.

Když vstoupila, stál u stolu. Tolik viděla — ale svíčky nebyly rozsvíceny a tak neviděla nic než jeho obrysy, odražející se od setmělého okna.

„Zdráv, Vavřínče?“ řekla.

„Zdráv, Markétko,“ odpověděl jí jeho hlas. A jejich ruce se setkaly.

A pak okamžitě poznala, že něco není v pořádku. Ale přece jen v tom okamžiku neměla ani potuchy, co jí o tom povědělo. Byl to dojista Vavřincův hlas!

„Jste tu tak potmě,“ řekla.

V odpověď neobdržela ani slova, ani pohybu. Přejela rukou po krbové římse, aby našla zápalky, které tam před chvílí viděla. Ale její ruka se tolik třásla, že nějaká drobná kovová ozdůbka padla s třeskotem, když tam hmatala a ona si téměř hlasitě povzdychla náhlým nervovým poděšením. Ale dosud jí nijak neodpověděl. Jenom jeho vysoká postava tu stála a jak se zdálo, ji pozorovala, a jenom poněkud světlejší skvrna jí prozrazovala jeho obličej.

Potom našla zápalky a jednu rozškrtna a s obličejem skloněným nad prsty, které se prudce třáslly, obě svíčky na malém stolku u ohně rozsvítila. Musí být přece přirozenou a všední — tak si neustále říkala. A pak s novým strašným napětím vůle počala mluvit a zvedla při tom oči k jeho obličej.

„Tetinka právě u...“ její hlas se náhle zajíkl, ale jen na okamžik, když viděla, že se na ni dívá. Potom dokončila: „právě usnula. Půjdete... ihned nahoru... Vavřínče?“

Každé její slovo bylo spojeno s námahou, když se dívala pevně do těch očí, jež zíraly pevně na ni. (Byl to ovšem Vavřinec — ale — dobrý Bože!...)

„Musíte ji jen políbiti a pak se vzdáliti,“ řekla, nutíc ze sebe slova s největším úsilím.

„Má dnešního večera zlé bolení hlavy, Vavřínče — zlé bolení hlavy.“

S náhlým trhnutím se odvrátila od oněch očí.

„Pojďte, Vavřínče,“ řekla a pak slyšela za sebou jeho kroky.

Prošli chodbou a kráčeli po schodech nahoru. A ona, neobracejíc se a namáhajíc se zůstatí pevnou jediňě vědomím, že by se stala nějaká hrozná katastrofa, kdyby toho nečinila, otevřela dveře do ložnice staré paní.

„Zde jest,“ řekla. „Vavřínče, jen ji polibte a odejděte.“

„Drahoušku,“ ozval se starý hlas s přítmí a dvě ruce se pozvedly.

Markétka se dívala, jak vysoká postava se ubírá poslušňě v před, dívala se s nepopsatelnou hrůzou. Bylo to jako když se díváme na člověka v tygřím doupěti... Ale postava se poslušňě sklonila a políbila starou paní.

Marketa okamžitě postoupila.

„Ani slova,“ řekla. „Tetinka má bolení hlavy. Ano. tetinko, vede se mu velmi dobře — uvidíte ho ráno. Prosím vás, Vavřínče, odejděte ihned.“

Beze slova vyšel, a když za ním zavřela dveře, slyšela, že se nerozhodně zastavil na chodbě.

„Mé drahé dítě,“ slyšela mrzutý starý hlas. „mohlas přece dovoliti mému synu — —“

„Ne, ne, tetinko, nesmí to opravdu býti. Víť, jak vás bolí hlava... ano, ano, vede se mu velmi dobře. Uvidíte ho ráno.“

A vše to mluvila, zatím kdy věděla, že postava, se kterou se musí zase ihned setkatí, čeká na chodbě.

„Mohu odejítí, abych dohlédla, zdali je v jeho pokojí vše v pořádku?“ řekla. „Snad zapomněly — —“

„Ano, drahoušku, jdi a podívej se. A pošli ke mně Charlottu.“

Starý hlas zněl zase ospale.

Markétka vyšla rychle beze slova. A tam stála čekající postava. Zapomněli rozsvítiti na chodbě lampy. Vedla ho do jeho pokoje.

„Pojďte, Vavřínče,“ pravila. „Podívám se jen, zdali je vše v pořádku.“

Nalezla zase zápalky, rozsvítila svíčky a postavila je na stůl, činíc vše to bez jediného pohledu na obličej, který se všude za ní obracel.

„Musíme obědvati sami,“ řekla, namahajíc se, aby její hlas zněl přirozeně a pak přistoupila ke dveřím.

A pak ještě jednou zvedla svoje oči a pohleděla mu statečně do obličeje, jak tu stál u ohně.

„Pokud se týká oděvu, čiňte, jak vám libo,“ pravila. „Myslím, že jste unaven.“*)

Více nemohla snést. Odešla bez dalšího slova, přešla pevně po celé délce chodby do vlastního pokoje. zavřela za sebou dveře a vrhla se na kolena.

III.

Byla vyrušena klepáním na dveře — nevěděla, za jakého duševního stavu se to stalo. Ale pro tuto chvíli přešel její odpor a její hrůza z toho, co viděla. Možná, že dosud nechápala celé pravdy. Avšak alespoň její vůle převládala a ona byla jako muž, jenž bojoval jedině se strachem a kráčí pak bledý a chvějící se, ale sebevědomý k operačnímu stolu.

*) V Anglii je zvykem ustrojiti se k rodinnému obědu do salonního úboru. *Pozn. překl.*

Otevřela dveře a před nimi stála Zuzana se svíčkou v ruce a s bílým lístkem ve druhé.

„Pro vás, slečno,“ řekla služka.

Markétka vzala lístek beze slova a četla jméno napsané tužkou, dvakrát.

„Rozsvěťte zde jen lampu,“ pravila, „ach . . . vzpomínám si . . . pošlete ihned Charlottu k paní Baxterové.“

„Ano, slečno . . .“

Služka dosud stála a dívala se na ni jako s nevylovenou otázkou. A v jejích očích byl také nějaký strach.

„Panu Vavřincovi není zcela dobře,“ pravila Markétka pevně. „Prosím vás, nevímejte si ničeho. A . . . a, Zuzano, myslím, že dnes večer budu obědvati sama. Postačí mně jediný chod, který mně přinesete sem nahoru. Kdyby pan Vavřinec něco řekl, povězte mu jen, že pečuji o paní Baxterovou. A . . . Zuzano . . .“

„Ano, slečno.“

„Prosím vás, dohlédněte, aby paní Baxterové nepověděli, že neobědvám dole.“

„Ano, slečno.“

Marketa stála dosud na okamžik nerozhodně. A pak se jí vrátila jedna myšlenka.

„Ještě okamžik,“ pravila.

Přešla pokojem ku psacímu stolu, pokynuvši služce, aby vešla dovnitř a zavřela dveře. Pak psala rychle několik minut, vložila svůj lístek do obálky, napsala adresu a dala jej děvčeti.

„Pošlete, prosím vás, někoho ihned s tímto lístkem k otci Mahonovi — nechť posel jede na kole.“

Když služka odešla, čekala ještě okamžik, dívajíc se na temnou chodbu, jako by doufala, že uslyší nějaký zvuk nebo hnutí. Ale vše bylo tiché. Jenom světelná čára prozrazovala pode dveřmi, kde stál nebo

seděl mladík, jenž se jmenoval Vavřinec Baxter. Ale-
spoň nechodí po domě. A tam ve tmě zkoušela Mar-
keta svoji sílu, jak dovede odolati děsu. Chápala
totiž, že děs je jedinou osudnou věcí. I kdyby se ty
tiché dveře otevřely, věděla, že by tam zůstala tiše
státi.

Pak se vrátila, vzala přehoz s křesla, kam jej byla
odhodila, když přišla odpoledne ze zahrady, pře-
hodila si jej přes hlavu a ramena, sešla se schodů a
vyšla znovu ven do zahrady, ve tmě do jarního ve-
čera.

V malé vesničce, když kráčela cestou, bylo vše klid-
né. Světelná záře prorážela z okna krčmy, kde otcové
rodin spolu hovořili a uvnitř zavřeného krámu Nu-
gentova spatřila chodbou kupce s vykasanými rukávy,
který na pultě něco přehrabával. Tak veliké bylo na-
pětí, k němuž dospěla, že ani nezáviděla těmto lidem
jejich všednost — zdálo se jí, že jsou z nějakého ji-
ného světa, který jí není přístupný. Zaměstnávali se
domácími záležitostmi, nebo pivem, nebo sýrem nebo
klevetami. Její úloha byla jiného druhu — tolik vě-
děla. A, jaká byla tato úloha, to chtěla zvědět.

Když zašla za roh, čekala tam postava, kterou oče-
kávala a v hlubokém přitnutí viděla, že sejmula před
ní klobouk. Kráčela přímo k onomu muži.

„Ano,“ řekla, „viděla jsem to sama. Až potud
máte pravdu. A teď mně povězte, co mám počít.“

Na zdvořilosti nebylo kdy. Netázala se, proč je
advokát zde. Bylo dosti na tom, že přišel.

„Pojďte tedy se mnou touto cestou,“ řekl, „a po-
vězte mi, co jste viděla.“

„Viděla jsem změnu, které nedovedu vůbec popsati.
Je to někdo zcela jiný — není to vůbec Vavřinec. Ne-
rozumím tomu naprosto. Ale chci jen vědět, co mám
počít. Napsala jsem otci Mahonovi, aby přišel.“

„Mlčel než učinili asi dva kroky.

„Nemohu vám říci, co máte učiniti. Musím to ponechat vám. Mohu vám jen říci, co učiniti nemáte.“

„Výborně.“

„Slečno Doronnaisová, jste znamenitá!... Tak, řekl jsem vám to. Nuže tedy: nesmíte se rozčiliti ani poděsiti, ať se děje cokoliv. Nemyslím, že byste byla v nějakém nebezpečí — chci říci v žádném nebezpečí obyčejném. Ale kdybyste mne potřebovala, budu v hostinci. Najal jsem si tam na několik nocí pokoj. A vnitřně se mu nesmíte podrobovati. Rád bych věděl, zdali mně rozumíte.“

„Myslím, že pochopím brzy. Nyní nechápu nic. Vzkázala jsem mu, že s ním nemohu dnes obědvati.“

„Ale — —“

„Nemohu ... před služebnictvem. Alespoň jedna z nich má nějaké podezření. Ale budu s ním seděti později — je-li to správné.“

„Velmi dobře. Musíte býti pokud možno nejvíce v jeho společnosti. Nezapomínejte, že to dosud není nejhorší. Musíte použítí veškeré síly, kterou máte, abyste zamezila horší události.“

„Mám s ním mluvit přímo? A co mám říci otci Mahonovi?“

„Musíte použítí svého úsudku. Vaším cílem jest, na to nezapomínejte, bojovati po jeho boku proti oně věci, která ho posedá. Slečno Doronnaisová, musím vám dát ještě jinou výstrahu.“

Uklonila se. Nechtěla používatí více slov než bylo třeba. Její napětí bylo strašlivé.

„Je to tohle: Cokoliv snad uvidíte — drobné úskoky mluvou nebo pohybem — nesmíte ani na okamžik podrobiti se myšlence, že bytost, která ho posedá, je

tím, zač ji on pokládá. Pamatujte si, že ta věc je naprosto zlá, naprosto zlá, ale možná, že se přičiní ze všech sil, aby to zakryla a aby udržela onen klam. Je to bytost rozumná, ale ne inteligence zářící. Má pouze rozumnost nějakého jedovatého zvířete v bahně. Nebo se o to může pokusit, aby vás to postrašilo. Nesmíte se dát postrašit.“

Chápala tu a tam pokyny, které jí starý pán sděloval a za všech okolností chápala dost, aby mohla jednat.

„A při tom musíte udržovati nejvyšší měrou svoji sympatii s ním. Nesmíte zapomenouti, že je tam někde pod tím v okovech a že snad také zápasí a že vás potřebuje. Není to dosud posedlostí — má dosud částečně sebevědomí... Poznal vás?“

„Ano, poznal mne. Myslím, že byl rozpačitý.“

„Viděl ještě někoho jiného, koho zná?“

„Ano... svou matku. A poznal ji přece také. Ale nemluvil s ní. Nedovolila jsem toho.“

„Slečno Doronnaisová, jednala jste obdivuhodně... A co činí teď?“

„Nevím. Zanechala jsem ho v jeho pokoji. Byl zcela klidný.“

„Musíte se ihned vrátit... obrátíme se? Myslím, že v této chvíli vám nemohu nic dalšího říci.“

Potom zpozorovala, že se ani nezmnínil o knězi.

„A co s otcem Mahonem?“ řekla.

Starý pán na okamžik mlčel.

„Nuže?“ tázala se znovu.

„Slečno Doronnaisová, na otce Mahona bych se nespolehal. Sotva jsem se kdy setkal s knězem, který by přijímal tyto věci vážně. Theoreticky — to ovšem, ale nikoliv ve skutečných případech. Avšak otec Ma-

hon může býti výminkou. A nejhorší při tom je, že kněží mají obrovskou moc, jenže o ní nevědí.“*)

Cinkání zvonku u kola zaznělo na cestě za nimi. Markétka se okamžitě odvrátila a zahlédla profil, který očekávala.

„Jste to vy?“ řekla, když jezdec je míjel.

Muž seskočil, dotkl se klobouku a podal jí lístek. Roztrhla obálku a při světle lampy u kola jej přelétla očima. Pak jej zmačkala a odhodila jej rychlým, netrpělivým pohybem do příkopu.

„Dobrá,“ řekla, „dobrou noc.“

Zahradník vyskočil zase na kolo a odjel.

„Nu?“ pravil starý muž.

„Otec Mahon byl náhle odvolán. Lístek byl od jeho hospodyně. Vráti se teprve, aby mohl zítra čísti první mši.“

Starý pán přikývl třikrát nebo čtyřikrát jako by na souhlas.

„Proč to činíte?“ otázala se náhle dívka.

„Je to věc, kterou jsem očekával, že se udá.“

„Jakže? — Otec Mahon? — Chcete tím říci — že to tak schválně upraveno?“

„Nevím nic. Může to býti náhoda. Nemluvte již o tom. Máte dosti fakt, o nichž můžete přemýšlet.“

Když se mlčky vraceli, vznášela se nad nimi klidná jarní noc. Od vesnice se ozvalo nějaké bouchnutí dveřmi, pak hlasy, které si vzájemně přály dobré noci, a zvuky kroků. Kroky přešly koncem uličky a dozněly. Nad stromy po pravé straně bylo viděti vysoký, křivolaký komín starého domu, v němž sídlila hrůza.

*) Jak jsem již poznamenal, lič zde spisovatel hrozící posednutí ďáblem. Při tom podotýkám, že církevní obřady jsou vlastně magickými rituály a že jako takové jsou opravdu neobyčejně mocné, kdyby jen byly prováděny s pravou vírou, které však většině kněží se nedostává. Pozn. překl.

„Ještě si pamatujte dvě věci,“ řekl hlas starého pána ve tmě: „Odvalu a lásku. Nezapomenete?“

Marketa sklonila v odpověď hlavu.

„Přijdu vás navštívit, jakmile bude vaše domácnost vzhůru. Kdybyste mne nemohla přijmouti, budu vědět, že vše jde dobře — anebo mně můžete poslati lístek. Pokud se týká paní Baxterové — —“

„Neřeknu jí ani slova, dokud to nebude naprosto nutné. A kdyby — —“

„Kdyby to bylo nutné, budu telegrafovat do města pro lékaře. Dovolíte-li, podniknu veškeré předběžné kroky.“

Na deset kroků před rohem se zastavili.

„Bůh vám žehnej, slečno Doronnaisová. Pamatujte, že jsem v hostinci, kdybyste mne potřebovala.“

IV.

Paní Baxterová obědvala netečně ve své posteli asi o půl osmé. Ale když dojedla, byla ospalejší než jindy. Ukvapila se a vypila trochu claretu s vodou.

„Vždy mně to vstoupí ihned do hlavy. Charlottó,“ vysvětlovala. „Ano, připravte mně knihu — ne tuhle — tu vázanou v bílém pergamentu . . . Ano, tak, sem dolů. A obraťte mně lampu tak, abych mohla čísti. budu-li chtít. . . A požádejte slečnu Marketu, aby velmi jemně zaklepala na mé dveře, až půjde od oběda. Šla přece dolů?“

„Myslím, že jsem právě teď slyšela její kroky, milostivá paní.“

„Dobrá. Tedy můžete jen říci Zuzaně, aby to vyřídila. Jak vypadá pan Vavřinec, Charlottó?“

„Neviděla jsem ho, milostivá paní.“

„Dobře. Tedy to je vše, Charlottó. Můžete se sem

jen podívatí, až odejde slečna Marketa, a učiniti mně pohodlí na noc.“

Pak se dveře zavřely a paní Baxterová počala ihned podřimovati.

Byla jednou z těch osob, jejichž chvíle mezi spáním a bděním zvláště při malém útoku horečky byly vyplněny pozorováním velikého počtu malých, živých obrazů všeho druhu, jež se objevily duševnímu zraku. Viděla jich zase jako obyčejně veliké množství, sestrojených z podrobností minulého dne, a s jinými podrobnostmi, které s ním nebyly v žádném spojení. Viděla na příklad drobné scény, ve kterých Marketa a Charlotta a láhve s léky a čínské obličejy a potištené stránky nějaké knihy se pohybovaly vespolek v jakési přesvědčivé nesouvislosti. A počala právě ztráceti vědomí v hlubinách spánku a zapomínala na svoje pevné rozhodnutí, že si přečte ještě jednu stránku z knihy po svém boku, když v tom se ozval nějaký lehký zvuk a ona otevřela oči — jak se domnívala.

Její lampa ke čtení vrhala nálevku světla přes její postel a ostatek pokoje byl osvětlen pouze ohněm, který tančil v krbu. Ale toto světlo bylo dosti jasné, myslila si v oné chvíli, aby viděla zcela určitě, ačkoliv se tam míhaly stíny, že obličej jejího syna se dívá dveřmi dovnitř. Myslila si, že něco řekla, ale později neměla o tom jistoty. Buď jak buď, onen obličej se nehnul a jí se zdálo, že měl výraz takové neobyčejné zloby, že by v něm byla sotva poznala obličej svého syna. V náhlém strachu se vztyčila v posteli a zírala vyjeveně a při míhajících se sem tam stínech ona tvář zase zmizela. Paní Baxterová si asi dvakrát rychle oddechla, když se tak dívala, ale nebylo tam nic. Ale přes to by byla mohla přísahati, že slyšela lehké vrznutí zavírajících se dveří.

Napráhla ruku a dotkla se šňůry u zvonce, která visela nad postelí. Potom váhala. Řekla si, že je to příliš směšné. A pak, Charlotta jistě již odešla do svého pokoje.

Ale její strach nezmizel ihned, ačkoliv si říkala znovu a znovu, že to bylo jedno z oněch drobných vidění v bdění, která tak dobře znala.

Ulehla zase na polštář a přemýšlela... Ano, teď asi jsou u ryby, ano, poví to Markétě až přijde nahoru. Jak se bude Vavřinec zítra ráno smát! A pak poznenáhlu zase usnula.

Následující věci, kterou zpozorovala, byla Markétka, která se nad ní skláněla.

„Spíte, drahá tetinko?“ řekla dívka tiše.

Stará paní něco zamumlala a pak se náhle posadila.

„Ne, drahoušku. Jste již po obědě?“

„Ano, tetinko.“

„Kde je Vavřinec? Chtěla bych ho na minutku vidět.“

„Dnes večer ne, tetinko. Jste příliš unavena. A pak si myslím, že již odešel do kuřáckého pokoje.“

Stará paní se netečně uklidňovala.

„Dobrá, drahoušku... Ach, Markétko, právě teď se mi stala taková podivná věc — když jste byli u oběda.“

„Tak?“

„Myslíla jsem si, že vidím Vavřince, který se sem na okamžik díval. Ale vypadal nějak děsně. Domnívám se však, že to bylo jenom nějaké z mých drobných vidění ve bdění, o nichž jsem ti vyprávěla.“

Dívka mlčela, ale stará paní viděla, že se náhle vzpřímila.

„Ale přece se ho otaž, zdali se sem díval. Možná, že to byl jen takový stín na jeho obličej.“

„V kterou to bylo chvíli?“

„Asi deset minut po osmé — alespoň tak myslím, drahoušku. Otážeš se ho, že ano?“

„Ano, tetinko . . . Myslím, že by bylo nejlepší, kdybych zamkla vaše dveře až vyjdu. Pak si takové věci nebudete představovati, že ne?“

„Dobrá, drahoušku. Učiň, jak myslíš nejlépe.“

Starý hlas byl již zase ospalý a Marketa stála u lože a čekala nějakou chvíli.

„Pošli ke mně Charlottu, drahoušku. Dobrou noc. miláčku . . . Jsem zase ospalá. Pozdravuj Vavřince . . .“

„Ano, tetinko.“

Stará paní pocítila teplé rty dívčiny na svém těle. Zdálo se jí, že tam trochu prodlévají. A poté paní Baxterová ztratila zase vědomí.

V.

Hostinec „U snopů“ byl tohoto večera jevištěm živého hovoru. Někteří se domnívali, že starý pán, který dnes přijel z Londýna, je nějaký nový obchodní cestující, jenž má určité plány se zahradami venkovanů, a jiní si mysleli, že je nějakým vědeckým sběratelem. A ještě jiní se domnívali, že je soukromým detektivem, a poněvadž nebylo důkazu ani pro to, ani pro ono, ani v dobrém; ani ve zlém, který by mohl podpírat tyto domněnky, vznikla možnost velmi čilé debaty.

Nastalo však ticho, když jeho kroky bylo slyšet na schodech a pak venku na silnici a po druhé asi za půl hodiny, když se vracel. Potom začal znovu hovor.

O desáté hodině se většina mužů zvedla a vyšla

do měsíčního světla, aby se rozešla domů, neboť hostinský počal odnášeti sklenice a díval se na hodiny. Nahoře bylo viděti osvětlenou záclonu v okně, kde tajemný cizinec dosud bděl, a přes cestu za stromy dosud bezlistými tyčily se křivolaké komíny na domě paní Baxterové. Nebylo proneseno jediného slova, které by se týkalo paní Baxterové nebo jejího syna, ale přece jen asi dva muži pohleděli přes cestu s nějakou nejasnou domněnkou.

Asi za dvě hodiny přišel ke dveřím sám hostinský, aby naposledy přál dobré noci slavnému panu Nugentovi, se kterým byl seděl v zadním pokojíku a také on zpozoroval, že okno v ložnici nahoře je dosud osvětleno. Pokynul palcem oním směrem.

„Je to nějaký pozdní starý pták,“ řekl šeptem.

Pan Nugent přikývl. Byl dosud trochu zardělý po whisky a po předešlém vypočítávání, co by se bylo stalo, kdyby jeho ubohá dcera se byla dožila svého sňatku s mladým šlechticem, o tom, jak sám pan Nugent by byl rychle společensky postupoval, a o zevních okolnostech, jakož i o společných pitkách s venkova iv. k nimž by bylo došlo. Díval se rozvážně přes cestu na silhouetu velikého domu, který stál šedý a stříbrný v plném měsíčním svitu. Hostinský sledoval směr jeho očí, a pak z nějakého důvodu, který jim oběma byl neznámý, stáli oba mlčky plné půl minuty. Ale neviděli nic neobyčejného. Přímo před nimi přes cestu tyčil se vysoký dubový plot, který ohraničoval trávník na této straně, jakož i obrovské lípy, jež se zvedaly neostříhané a neupravené, jako by byly jemně vytepány, proti barevnému nočnímu nebi. Za nimi se jevily komíny, nad temným průčelím z cihel a nad podezdívkou. Měsíc nesvítíl dosud zplna na dům a okna se leskla jenom tu a tam v řadách a nepředvídaných skvrnách, kde zachycovala a odrážela světlo.

Ale oba muži se tam dívali mlčky. Viděli něco podobného již asi padesátkrát před tím, neboť hostinský a druhý muž trávili alespoň dvakrát týdně společně takový večer a obyčejně se loučili u dveří. Ale přes to tam stáli tohoto večera a dívali se.

Vše bylo klidné, jak jen možno za jarní noci. Život ze země proudil neviditelně a neslyšitelně vzhůru do větví, stonků a listů, spěchaje k zázraku proroka Jojáše, aby se zjevil v bohatství barvy a vůně a zvuků za čtrnáct dní. Vítr se utišil, poslední dveře se zavřely, a obě postavy, stojící tam, byly tak tiché jako vše ostatní. Nikomu z nich nevstoupil na mysl ani nejmatnější stín nějakého podezření, proč jsou tam tak připoutáni — tito dva prostí muži v mlčení — a proč zírají na starý dům — ani myšlenka na nějaký skrytý život za životem hmoty, na onen život, ze kterého většina lidí odvozuje svoji existenci. Pro ně byla tato noc jenom jednou z těch, jaké znali již půl století. Svítíl měsíc a bylo krásně. A tohle je dům paní Baxterové. Zde je vesnická ulička. To byla suma jejich pozorování...

Pak se náhle pan Nugent pohnul a s výrazem bodrosti přál svému příteli dobré noci, a hostinský, vrhnuv ještě pohled na dům, vešel do svého domku. Pak se ozvaly zvuky zámku a závor, světlo v okně zadního pokoje vedle výčepu náhle uhaslo, kroky skřípaly nahoru, nějaké dveře se zavřely a vše umiklo.

O půl hodiny později pohnul se nějaký stín za záclonou nahoře. Objevila se paže, jako by se prodívala a pak záclona se odhrnula a okno se otevřelo a jakási vousatá tvář vyhlížela do měsíčního světla. Vzadu byl stůl pokrytý papíry, neboť pan Cathcart, který byl zvyklý pracovat také uprostřed obav, přinesl si s sebou na neděli spoustu různých záležitostí,

které nemohly čekatí, a seděl zde trpělivě, opravuje a píše a zaznamenává je již od své rozmluvy ve vesničké uličce, která se udála téměř před pěti hodinami.

Ještě teď vypadal jeho obličej dosti vážně. Obracel se tiše sem a tam a zíral vzhůru a dolů uličkou a pak znovu se díval přes cestu na šedou a stříbrnou budovu za stromy. Ale ani on tam neviděl nic jiného než před tím hostinský. Dům tam stál nerušen ani kroky ani zvuky nebo světly a skrýval dobře svoje tajemství i před tím, jenž o něm věděl.

A přece jen tomuto pozorovateli byl onen dům tak temný jako vězení. Za vážnými zdmi a za nadbytečným odleskem oken byl život hroznější než smrt, zapletený teď do nějakého dramatu, jehož výsledek pozorovatel nemohl uhodnouti. Tam se dál jakýsi zápas, ale ještě tišší než ticho samo. Dvě duše tam bojovaly společně proti nepříteli neznámé síly a nezbavitelných možností. Služebnictvo spalo jinde a stará majitelka také jinde, ale v jednom z oněch pokojů — a on nevěděl, ve kterém — byla na pochodu bitva, jejíž výsledek byl ještě hroznější než jakékoliv bitvy s nemocí. A přece nemohl nijak pomoci, kromě toho, co již učinil, když jeho prsty svíraly a chápaly se řady vypouklých ozdob pod okenní římsou. Taková bitva jako je tato musí býti vybojována vybranými předborníky, a poněvadž kněžstvo v tomto případě pomoci nemohlo, musila na jeho místo vstoupiti dívčí odhodlanost a láska.

Z vesnice nad kopcem ozval se hlas jediného zvonu. Nějaký pták na zahradní cestě za plotem zašveholil ke své družce, a pak se nanovo sneslo ticho na cestu, osvětlenou měsícem, na pruhované stíny, na vysoký dům a stromy a na vousatou tvář, bdící v okně.

Kapitola XVII.

I.

Malá chodba uvnitř domu vypadala velmi klidně a všedně, když Markétka Doronnaisová stanula na přestávce schodiště a když procházela svým posledním zápasem se svým nitrem před rozpoutáním bitvy. Schody vedly přímo dolů a na nich byl starý koberec, po němž chodila vzhůru a dolů tisíckráte a jehož každá čára a slabá skvrna tam, kde byl trochu otřen na rozích, byly viditelné při světle lampy nahoře. A ona se na to vše dívala, stojíc tam tiše v bílém rouchu s nahými pažemi a s nahým hrdlem a s vlasy, spletenými ve veliké vrkoče, jež se tyčily na její hlavě jako kopí, mezi stěnami, pokrytými rudými čalouny a několika jinými věcmi — visel tam její starý plášť, kterého používala za deštivých dnů v zahradě, Vavřincův slaměný klobouk, a dvě čapky, visící na protějších policích. V předu byly dveře do předsíně, a na levo jiné do kuřáckého pokoje. Dům byl úplně klidný. Nádobí po obědě bylo již odklizeny padacími dveřmi, které vedly do chodby ke kuchyni, a obydlí služebnictva bylo na druhé straně domu. Z kuřáckého pokoje nebylo slyšet jediného zvuku, nebylo cítiti ani nejslabšího výpachu takového kouře, který se obvykle prodíral ven, když Vavřinec tam silně kouřil.

Nevěděla proč, ale zastavila se tam na polovině schodů.

Obědvala sama ve svém pokoji, jak řekla a od té chvíle tam zůstala o samotě, většinou klečíc na svém klekátku v mrtvém tichu a při tom si neuvědomovala nic souvislého a naslouchala chvílemi krokům služky zdola z předsíně, když děvče chodilo sem a tam z jídelny. Pak se snažila představit si zkoušku, jež nad-

cházel — byla to zkouška, jejíž povahu ještě teď pochopovala jen zpola a nepoznávala nic, netvořila si žádného plánu, neuvažovala o žádné možnosti. Tyto věci byly tak úplně mimo její zkušenosti, že neznala žádného postupu, jak s nimi zacházeti. Jenom dvě slova se chvílemi promítala v její vědomí — odhodlanost a láska.

Znovu se podívala na dveře.

Vavřínek je tam, řekla si. A pak si položila otázku: „Je to Vavřínek?“ ...

„Je tam, za tím,“ zašeptala k sobě potichu, „a čeká, abych mu pomohla.“ Vzpomněla si, že musí tento akt víry provést. Ale byl to Vavřínek, který se díval do dveří matčina pokoje? ... Tyto dveře byly teď zavřeny, ale ona tajuplná návštěva zdála se jí děsnou.

Čemu tedy věřila?

Padesátkrát si položila tuto otázku, ale nenašla odpovědi. Řešení starého pána bylo jí teď dosti jasné: domníval se nic více a nic méně než že z onoho nekonečně tajemného prázdna, které se prostírá za závoji smyslů, přišla nějaká osobnost, silná, zlovlná a nízká, a že tato osobnost chce snížit a chopit se duše tohoto mladíka v masce mrtvé dívky, že se jí chce uchopit. Jak fantasticky to znělo! Věřila tomu? Nevěděla sama. Potom bylo jiné řešení, — nervosní přepjetí, které se vystupňovalo až k bodu šílenosti. To byla odpověď průměrného lékaře. Věřila snad tomu? Bylo to dosti, aby to vysvětlilo onen výraz v mladíkových očích? Nevěděla.

Chápala dokonale, že fakt, že sama žije ve hmotných okolnostech, činil druhé řešení přirozenějším — ale přece jí to neuspokojovalo. Její náboženství ji učilo s důrazem, že bez tělesné schránky Bytosti existují a že si přejí zničit lidské duše a právě proto

její náboženství zapovídalo zabývat se spiritua-
lismem. A přece jen znala sotva jediného katolíka,
který by v těchto dnech považoval tuto možnost za
něco více než za pouhou theorii. A proto váhala a
svůj úsudek ponechávala bez rozhodnutí. Jenom je-
diné viděla jasně, a sice to, že musí jednati tak, jako
kdyby věřila řešení prvnímú: musí zacházeti s Va-
vřincem jako s člověkem posedlým, ať jest jím
opravdu či nikoliv. Nebylo jiného způsobu, kterým
by mohla soustřediti celou sílu na jádro boje. Jestliže
v této věci není nějaké zlé bytosti, tu jest nutno při-
jmouti ji.

A ještě čekala.

Do mvsli se jí kradla jedna stará, dětská vzpomín-
ka...

Jednou, když jí bylo deset let, musila se podrobiti
malé operaci. Jedna z jeptišek ji dovedla do lékařova
domu. Když pochopila, že má vstoupiti do vedlejší
místnosti, kde mělo k operaci dojiti, zastavila se.
Jeptiška ji povzbuzovala.

„Prosím vás, sestro, nechte mne jenom na minutku
zcela o samotě. Prosím vás, nemluvte. Půjdu tam za
minutu.“

Po minutě čekání, zatím kdy všichni na ni pohlí-
želi, šla dále, posadila se do křesla, a chovala se věru
dokonale. Ano, teď to chápala. Byla nutno sebrati
nejdříve sílu, soustřediti energii a potlačiti obrazo-
tvornost — potom lze snést skoro vše.

A tak tu teď stála bez jediné myšlenky na útek, bez
hloubání, bez uklidňování sebe, bez analysování če-
hokoliv, ale sbírala jen sílu, sesilovala vůli jako by ji
utahovala šrouby, aby těmto věcem čelila.

Ale byla zde ještě jedna jiná psychologická pravda,
která ji uváděla v úžas, ačkoliv si ji uvědomovala jen
jaksi v závorkách — a to byla síla jejího citu k Va-

vřincově osobě. Zdálo se jí zvláštním, když o tom uvažovala, že ta hrůza, která se zdála spočívati na mladíkovi jako smrt sama, promítala jako na jasné pozadí vše nejlepší z jeho osobnosti. Jeho postava jevila se její vzpomínce jako úplně dobrá a roztomilá, stíny jeho povahy zdály se střeby tmou, jež nad ním spočívala a tak k této jeho osobě pociťovala jistou ochrannou lásku a energii, že tím byla užaslá. Ze všech svých sil chtěla se ho chopiti a jej zachrániti.

Potom si zdlouha a pevně oddechla, napřáhla svoji silnou, bílou ruku, aby viděla, zdali se jí nechvějí prsty, sešla se schodů a bez zaklepání otevřela dveře do kuřáckého pokoje a vstoupivši tam, zavřela je za sebou. Musila jíti mimo zástěnu.

Přešla mimo ní. Tam seděl na pohovce a díval se na ni.

II.

V prvním okamžiku stála tam bez hnutí. Bylo to jako vypovězení války. Asi při dvou ze svých úryvkovitých zkoušek nahoře se domnívala, že řekne na počátku něco všedního. Ale skutečnost vyrazila veškerou všednost z říše možností. Její tichý postoj byl tak významný, jako krčení se honícího psa, a ona pozorovala, že byl také tak uznáván tím druhým, který zde byl. Byla v něm právě ta tichá a bystrá živost, kterou očekávala — zpola vzdorná a zpola bojácná, jako u dravého zvířete, které očekává ránu.

Potom pokročila poněkud stranou k židli, posadila se rychlým, téměř hrozivým pohybem a zůstala tam dívajíc se na něj stále.

Viděla toto:

Bylo tam známé pozadí, stěna vykládaná temným dřívím, byla tam rytina, a police s knihami, stojící

na blízku, aby byla po ruce. Krb byl po její pravici a pohovka naproti. Na pohovce seděla postava mladíka, kterého tak dobře znala.

Byl v témž oděvu, ve kterém přijel, ba ani se neprezul, a jeho boty byly poněkud pomazány londýnským blátem. Těchto věcí si všimla v příštích minutách, ačkoliv neodvracela očí s jeho obličejem. Jeho tvář nebylo však možno analysovat. Rys za rysem náležel Vavřincovu obličej, jeho ústům, očím a vlasům. Ale její výraz nebyl Vavřincův. Byl to výraz, který mu byl podobný a který vyzíral z jeho oken duše — ale prohlížel si ji opatrně, tázavě a s podezřením. Byl to obličej čekajícího nepřítele. A ona seděla a dívala se naň.

Musila uplynouti celá minuta než promluvila. Oči v jeho tváři se sklopily po prvním dlouhém pohledu jakoby v nějakém odpočinutí a zůstaly nehnuty, zírajíce upřeně do ohně v jakési sklíčenosti. Ale za tím vším pozorovala jasně stále totéž bdělé nepřátelství a když promluvila, zvedly se ony oči znovu s rychlou, kradmou pozorností. Ono polorozumné zvíře bylo ukonejšeno, ale dosud nebylo uklidněno.

„Vavřínče?“ řekla.

Rty se trochu pohnuly k odpovědi a jeho obličej pohleděl znovu stranou na oheň a jeho ruce se klátily téměř bezmocně mezi kolena.

V jeho poloze bylo jakési zdání slabosti, která ji překvapovala a povzbuzovala. Zdálo se jí, že věci dosud nevyvrcholily. A přece jen při tom pohledu měla pocit ošklivosti...

„Vavřínče!“ řekla náhle znovu.

A zase se rty pohnuly, jako by rychle mluvily a oči se k ní vznesly rychle a podezřívavě.

„Nuže?“ pravila ústa, ale ruce se dosud klátily.

„Vavřínče,“ řekla pevně, vkládajíc veškeru svou vůli do těchto slov. „Jste velmi nemocen, chápete to?“

Znovu ono tiché pohybování rtů a pak krátká všední věta: „Jest mi zcela dobře.“

Jeho hlas byl nepřirozený — trochu chraptivý, a úplně nezvučný. Bylo to jako hlas za škraboškou.

„Ne,“ řekla Marketa opatrně, „nejste zdráv. Slyšte, Vavřínče. Pravím vám, že jste velmi churav a přišla jsem, abych vám pomohla, pokud budu moci. Chcete se co nejvíce vynasnažiti, aby se to podařilo? Mluvím *k vám*, Vavřínče... *k vám*.“

Po každé, když odpovídal, zachvěly se nejdříve jeho rty jako v rychlém hovoru — tak jako u člověka, kterého vidíme mluvit z okna. Ale tentokráte vykoktal ze sebe, zarážaje se při samohláskách:

„Jsem — jsem zcela zdráv!“

Markétka se naklonila vpřed, její ruce se pevně se-pjaly a její oči se upřeně dívaly na jeho vyhybající se obličej.

„Vavřínče, mluvím k vám — *k vám*... Slyšíte mne? *Rozumíte* mně?“

A znovu se jeho oči zvedly rychle a podezřívavě a její ruce se ještě pevněji sevřely, jak se bránila před vznikající ošklivostí. Nejdříve si z hluboka oddechla a pak pronesla krátkou řeč, které se napolo naučila nahofe. Zatím, co mluvila, podíval se na ni znovu.

„Vavřínče,“ řekla, „chci, abyste mně velmi pozorně naslouchal a důvěřoval mně. Víím, co vám chybí a domnívám se, že vy to víte také. Nemůžete zápasiti — nemůžete s ním zápasiti sám... Lněte jen, pokud můžete nejpevněji, ke mně — míním totiž svou myslí. *Rozumíte* mi?“

Na okamžik se domnívala, že pochopil něco z toho, co chtěla říci: díval se na ni svýma podivnýma, tázavýma očima tak vážně. Ale pak s sebou trhl velmi

lehce, tak jako by bylo náhle zataženo za nějakou nit a zahleděl se zase do ohně...

„Mně... mně... mně je zcela dobře,“ pravil.

Bylo děsno hleděti na to bezvládné tělo. Seděl zde tak jako zde bezpochyby seděl od chvíle, kdy vstoupil do pokoje. Jeho oči se pohybovaly, ale jeho hlava se sotva hnula. A jeho ruce visely dolů bezmocně.

„Vavřínče... mějte pozor...“ začala. Ale pak se přerušila.

„Modlil jste se, Vavřínče?... Víte, co se s vámi stalo? Nejste opravdu nemocen — alespoň ne v běžném smyslu — ale — —“

A zase se ty oči zvedly, aby se poznovu sklopily.

Byl to bědný pohled. Na okamžik zmizel u ní pocit ošklivosti, neboť byl pohlcen pohnutím. Vždyť... vždyť je zde neustále on — Vavřinec... drahý Vavřinec...

Rychlým a důrazným pohybem se vrhla na kolena a chopila se jeho svislých rukou.

„Vavřínče! Vavřínče!“ volala. „Vy jste se nemodlil... Pohrával jste si a stroj vás zachytil. Ale ještě není pozdě! Ach, Bože, rení ještě pozdě. Modlete se se mnou! Říkejte ‚Otče náš‘...“

A jeho oči se zase pohnuly dokola. Při jejím útoku s sebou trošinku trhl, jakmile ho chopila za ruce, a ona teď cítila, že ony ruce se v jejích rukou chabě pohybují, tak jako u spícího dítěte, které se chce vyprostiti z matčina objetí.

„Já... já... jsem úplně — —“

Chopila se jeho rukou prudčeji, dívajíc se při tom do těch podivných, zbědovaných očí, které jevíly tak málo, kromě netvárného pohybu a nejistoty.

„Říkejte se mnou ‚Otče náš‘. ‚Otče náš‘...“

Pak se jí jeho ruce vyrvaly pohybem právě tak prudkým, jako byl její a jeho oči zasvítily nepřiroze-

ným světlem. Ale ona ho dosud držela v zápěstí, dívajíc se vzhůru a postižena ochromením ze strachu nad touto změnou a divokým nepřátelstvím, které zaplanulo v jeho tváři. Jeho rty se zkrivily zpola v úšklebku...

„Pusťte mne! Pusťte mne!“ zasyčel na ni. „Co počínáte...“

„Říkejte ‚Otče náš‘, Vavřínče... ‚Otče‘...“

Zkroutil se nazad a při tom ji udeřil kolenem pod bradu. Pohovka sjela do zadu na stopu ke stěně a on se zvedl. Ona zůstala klečeti, poražena hrůzou, poděšena a dívala se vzhůru na temně zrudlý obličej, který na ni s výše zíral.

„Vavřínče! Vavřínče!... Nerozumíte? Řekněte jednu modlitbu...“

„Čeho se odvažujete?“ zašeptal, „čeho se odvažujete...“

Vstala prudce a s námahou ovládla zase svoji vůli. Dýchala rychle a sípavě a čekala, až bude oddychovati přirozeně. A po celou tu dobu stál a díval se na ni očima neobyčejné zlovlnosti.

„Nuže, posadíte se klidně a budete naslouchati?“ pravila. „Chcete?“

Dosud na ni zíral se sevřenými rty a oddychoval rychle chřípěmi. S náhlým pohybem se odvrátila a přikročila ke své židli, posadila se a čekala.

On ji stále pozoroval. Potom s očima upřenými na ni a s pohyby člověka, který je v sebeobraně, posunul pohovku na předešlé místo a posadil se. Ona čekala, dokud napětí v jeho postavě se zase neuvolnilo, dokud rychlé pohledy, které na ni vrhal pod sklánějícími se víčky neustály, a dokud se neuklidnil s klátícíma se rukama, aby zase pohlížel do ohně. A pak začala znovu, klidně a rozhodně.

„Vaše matka je churava,“ řekla. „Ne... jen mně klidně naslouchejte. Co se má státi zítra? Mluvím *k vám*, Vavřínče... *k vám*, rozumíte mi?“

„Jsem zcela zdrav,“ řekl tupě.

Ona si toho nevšimala.

„Chci vám pomoci, Vavřínče. Víte to, že ano? ... Jsem Marketa Doronnaisová. Pamatujete se?“

„Ano — Marketa Doronnaisová,“ řekl mladík, dívaje se do ohně.

„Ano, jsem Marketa. A vy mně důvěřujete, že ano. Vavřínče? Dovedete uvěřiti tomu, co vám říkám? Nuže, chci, abyste bojoval také. Vy a já budeme bojovati společně. Připustíte, abych učinila vše, co mohu?“

Znovu se jeho oči zvedly s oním podivným tázavým pohledem.

Marketa se domnívala, že v nich pozoruje také ještě něco jiného. Na okamžik sbírala tiše svoje síly a cítila při tom, jak její srdce bije, jako buchání parního stroje. Pak vyskočila.

„Slyšte tedy — ve jménu Ježíše Nazaretského...“

Uskočil prudce s pohybem tak divokým, že další slova utkvěla na jejích rtech. Na okamžik se domnívala, že se na ni chce vrhnouti a zase povstal s ohrnutými rty jako vrčící zvíře. Na dlouhou chvíli nastalo ticho a potom proud slov zuřivých a ožehavých vyrazil proti ní jako zuřivé vrčení psa — byla to řada rouhání a špíny.

Jenom tolik z toho pochopila. Ale stála pevně na svém, neschopna slova a uvědomujíc si bystřinu řeči, která proudila proti ní z onoho zardělého obličejce, ale nechápala ani desetinu z toho, co slyšela.

.... „Ve jménu...“

Okamžitě ustal proud slov. Ale jed a zlovůle ticha, které následovalo, byly tak přemáhající, že znovu

umkla, pozorujíc, že dovede nanejvýš uhájiti svoje místo. A tak stáli ti dva proti sobě. A jestliže bylo děsné slyšeti ona slova, tu toto ticho bylo tisíckrát děsnější. Bylo to, jako kdyby člověk stál náhle před otevřenými dveřmi pece a spatřil tam do běla rozpálenou litinu.

On promluvil dříve.

„Učinila byste nejlépe, kdybyste se měla na pozor,“ pravil.

III.

Věděla sotva, jak se stalo, že se zase octla na své židli a že jeho postava jí seděla naproti.

Zdálo se, že přímý útok je marný. A opravdu nebyla ho již ani schopna. Její ošklivost se vrátila a s ní také pocit slabosti. Její kolena byla skleslá a nemohla jich použítí a její ruka, když se jí opřela o křeslo, třásla se prudce. A přece jen měla zvláštní pocit nezodpovědnosti, bezstarostnosti: Neměla již hrůzy — necítila nic, než přemáhající zemdlení reakcí.

Seděla tak, opírajíc se mlčky několik minut o le-
noch židle a dívala se teď také do ohně a hned zase na protější postavu, ale zpozorovala, že její bezvládnost zdánlivě zmizela. Jeho ruce se již tak neklátily. Seděl vzpřímeně s rukama sepjatýma, ale se zvláštním výrazem ztuhlosti a nepřirozenosti.

Znovu počala rozmyslně pokoušeti se, aby sebrala svoje síly. Ale poznala, že vůle pozbyla své moci nad duševními schopnostmi. Neměla již oné bystré nadvlády a moci, se kterou počala. Zdálo se jí, že její síla spočívá spíše v nečinnosti než v činnosti...

A potom náhle, jak se zdálo nevyhnutelně, beze všeho pohybu nebo zvuku, počala se vnitřně modliti

zavřevši při tom oči a nedbajíc ničeho. Také se opravdu ničeho nebála. Zdálo se jí, že je to její jedinou naději. A za pevným pohybem její vůle, která alespoň postačovala k výronu proseb, pozoroval její intelekt tisíce obrazů a myšlenek. Pozorovala ticho domu a bezdechou jarní noc venku; pomýšlela na pana Cathcarta, který byl v hostinci přes cestu, na paní Baxterovou nahoře, uvažovala o zítřku — vždyť byl přece velikonoční svátek, že ano? — o minulosti, ale sotva o přítomnosti. Opouštěla veškeré plány, veškeré úmysly a naděje a opřela se prostě o nadpřirozené, jako unavené dítě, a dívala se na obrazy.

Když později na to vše vzpomínala, uvědomila si, že tento postup její modlitby zdál se podivně klidný. Že se v ní objevilo vědomí míru a opětné nabytí klidu, tak význačné jako u pocestného, když vstoupí do osvětleného domu v bouřlivé noci. Přítomnost toho druhého v pokoji jí ani nepřekážela. Nervosní síla, kterou ten druhý právě teď dal na jevo, zdála se jí teď bezúčinnou a neškodnou.

Alespoň tak bylo po nějakou dobu.

Ale pak nadešel okamžik, kdy se jí zdálo, jako by její téměř mechanická a rytmická činnost vnitřní námahy počala se něčeho chápati. Bylo to jako kdyby parní stroj běžel zcela volně, ale pak jako by se zarazil na nějakém kole nebo zubu.

Jakmile to zpozorovala, otevřela oči a viděla, že on se na ni dívá upřeně a tázavě. A v onom okamžiku poznala po prvé, že její zápas spočívá nikoliv zevně, jak se domnívala, nýbrž v nějaké vnitřní oblasti, které naprosto neznala. Chápala teď zpola, že nemá zápasiti slovem nebo činem, nýbrž něčím jiným, čemu sotva rozuměla...

Zavřela znovu oči se zcela novým druhem rozhod-

nutí. Nebylo jí třeba sebevlády, nýbrž pevného a niterného soustředění sil.

A počala nanovo svoji tichou hru s vůlí — zbavila se v řadě úsilovných snah svých duševních a myšlenkových obrazů — byla to ona hra, která, jak se zdálo, působila na protějšího mladíka zcela novým způsobem. Ale neměla pražádné představy, jaká bude krise nebo jak se dostaví. Viděla jen, že přišla na novou cestu, která někam vedla. Musila se po ní ubíratí.

Nějaký slabý zvuk ji vyrušil. Otevřela oči a vzhlédla.

On změnil svoji polohu a na okamžik její srdce poskočilo nadějí. Seděl teď totiž, nakláněje se vpřed, s lokty opřenými o kolena a s hlavou složenou do dlaní a v tlumeném světle lampy se zdálo, že se jeho tělo otřásá. Pohnula se také a šustot jejích šatů, zdálo se, že dolehl až k němu. Zvedl oči a než mohl zase spustiti hlavu, spatřila zcela jasně jeho obličej. Smál se tiše a neodolatelně — smál se beze zvuku...

Na okamžik zmocnila se jí tak prudká ošklivost, že se téměř dusila; sáhla si na hrdlo a zírala upřeně na onu skloněnou hlavu a otřásající se ramena s hrůzou, jaké dosud nepoznala. Tento smích byl horší než vše ostatní a trvalo chvíli, než zpozorovala jeho nepřírozenost. Bylo to jako by se smál stroj. A jeho tichost byla zvláště dojemná.

Zápasila s sebou, zahánějíc zoufalství, které se jí přibližovalo. Odvaha a láska.

A zase se opřela zády o lenoch židle, beze slova, a zavřela oči, aby neviděla oné hrůzy a počala zoufale a odhodlaně napínati svou vůli k nastávající úloze.

A zase ji vyrušil tichý zvuk.

Znovu změnil svou polohu a díval se přímo na ni se zvláštním výrazem uvolněného zájmu. Jeho obli-

čej vypadal teď skoro přirozeně, ačkoliv byl dosud zardělý oním vynuceným smíchem, ale jeho veselost zmizela. Potom promluvil náhle a ostře, hlasem muže, jenž mluví k dovádějícímu děcku, a poté následoval krátký hovor, jehož se účastnila jakoby v nepřirozeném snu.

„Učinila byste lépe, kdybyste se měla na pozor,“ pravil.

„Nebojím se.“

„Nu — varoval jsem vás. Je to na vaše vlastní nebezpečí. Co činíte?“

„Modlím se.“

„Myslil jsem si to . . . Nu, učinila byste lépe, kdybyste se měla na pozor . . .“

Kývla naň, zavřela oči s novou důvěrou a dala se do díla.

Pak následovala řada drobných výjevů, o kterých v pozdějších dnech mohla vyprávěti jen nesouvisle.

Již před dlouhou chvílí slyšela zavírání domovních dveří a věděla, že celá domácnost již odešla na lože. V té chvíli poznala, jak dlouho asi zápas potrvá. Následující událost byla v její paměti označena tím, že slyšela veliké hodiny v tiché chodbě odbíjeti jednu. Ihned potom promluvil nanovo.

„Vydržel jsem to již dosti dlouho,“ řekl týmž úsečným způsobem.

Ona otevřela oči.

„Dosud se modlíte?“ tázal se.

Prisvědčila.

Vstal beze slova a přistoupil k ní a sklonil se, položiv si ruce na kolena, aby se jí mohl podívat do obličeje. A znovu byla překvapena, že tím nebyla postrašena. Čekala jen a dívala se zblízka na podivnou tu bystrost, která vyzírala Vavřincovi z očí a mluvila jeho ústy. Vše to bylo tak neskutečné jako nějaký fan-

tastický sen. Vypadalo to jako nějaká odporná hra nebo drama, které musila prožít.

„A chcete se ještě dále modlit?“

„Ano.“

„Domníváte se, že to má nějaký účel?“

„Ano.“

Úsmál se nepřírozeně, tak jako by svaly jeho úst nechtěly dobře uposlechnouti.

„Nu, varoval jsem vás,“ pravil.

Pak se obrátil, přistoupil ke své pohovce, ale tentokrát se na ni natáhl, obrátiv se na bok od ní, jako by chtěl spát. Uvelebil se tam jako pes. Okamžik na něj pohlížela a pak zavřela oči a začala znovu.

Za pět minut potom pochopila.

Prvním příznakem, který si uvědomila, bylo, že neměla síly vyjadřovati svoji modlitbu. Až do tohoto okamžiku se opírala, jak jsme pověděli, o jistou ohromnou Moc, jež byla mimo ní a k níž se blížila cestou vnitřní. Ale teď to vyžadovalo napětí vůle i když se chtěla vůbec oné Moci přidržeti. Použijeme-li výrazů prostorových, dovolte mi, abych řekl, že se opírala jako dítě ve tmě o Něco, co ji podporovalo — ale teď pozorovala, že již není podpírána a že to vyžaduje mohutného, nepřetržitého úsilí, aby se toho mohla chopiti. Kolem ní byla dosud temnota, ale byla jiného druhu — jinak toho nelze vyjádřiti — bylo to jako temnota neznámé propasti u porovnání s tmou známého pokoje. Byla takové povahy, že prostor i tvar zdály se bezvýznamnými...

Následujícím příznakem byl jistý pocit hrůzy, již mohla porovnat jen s tou, kterou se jí podařilo potříti, kdž stála na schodech as před čtyřmi nebo pěti hodinami. Ale ta byla hrůzou zevní a ona do ní vstoupila. Teď vešla hrůza do ní a spočívala těžce jako smola i na těch pružinách jejího niterného ži-

vota. Byla to hrůza před něčím, co mělo přijít. To, co ohlašovala, se dosud nedostavilo, ale blížilo se to.

Třetím příznakem bylo ono blížení se — rychlé a tiché, jako běh medvěda, bylo tak rychlé, že to bylo u ní dříve v oné temnotě, než se mohla pohnouti nebo něco učiniti. Vrhlo se to na ni konečně jako blesk a ona pochopila celé tajemství.

Můžeme to popsat jenom tak, jak to ona sama popisovala později. Její bezmocnost a její hrůza byly jen vzdálených účinkem toho, co se blížilo, ale ta věc sama byla středem.

Neměla před tím pražádné představy o oné říši bytostí, ze které ta věc přišla: Zнала zlo pouze z jeho účinků — znala je ve hříších svých a ve hříších jiných lidí — znala je pouze jako člověk, který kráčí nemocniční místnostmi a vidí zardělé nebo bledé tváře nebo zavázané rāmě. Ale teď zachytila trochu z podstaty zla, které bylo v ovzduší oné medvědu podobné věci, jež na ni přišla. Čím jsou bolesti a utrpení smrti tím byly hříchy této Bytosti. Byly jejími příznaky, hlasateli, příčinami, ale nebyly vlastně jí. A ona pozorovala, že tato věc přišla z duchovní dálky tak nepochopitelné a nezměrné, že i to slovo vzdálenost znamenalo velmi málo.

O oné bytosti a jejím způsobu dovedla použití jenom řeči obrazné. Ale těm, s nimiž o tom mluvila, dala na srozuměnou, že to nebyla ani ta ani ona z jejích duševních schopností, která, abychom tak řekli, se proti ní vypjala, nýbrž, že její celá bytost byla nasyčena tak dokonale, že jí zbývala právě jen možnost rozeznávat od ní svoje nejvnitřnější já. Chápavost se již nehýbala a její pocity se již nevzpíraly. Paměť úplně přestala. Ale i v tom nejhorším zůstala v ní jedna drobná, nekonečně malá jiskra totožnosti, která se hlásila slovy: „Já jsem já a já nejsem tím.“ Ne-

bylo jí možno nic rozebíratí nebo o něčem uvažovati, a ona sotva měla nějaký pocit odporu. Ve skutečnosti nastala jedna chvíle, kdy se zdálo, oné malinké jiskře její totožnosti, že by bylo nevyličitelnou úlevou, kdyby se vzdala odporu a boje, a kdyby dopustila, aby její já se ponořilo do oné osobnosti tak úžasně mocné a mohutné, která se vrhla na vše ostatní, co zbývalo z její bytosti. . . . Úleva? Dojista. Ačkoliv její pocity, jak je zná většina lidí, byly potlačeny — totiž pocity, probuzené lidskou láskou nebo nenávistí, zůstal v ní přece jistý pud, který zápasil, který dlouhým a nepřetržitým napětím se udržel v existenci.

Ohavnost oné věci byla zajisté překonávající. Nebylo to jenom tlakem, mělo to svůj vlastní charakter, pro který dívka později neměla slov. Mohla jen říci, že pokud to bylo negací nebo prázdnotou nebo nebytostí, mělo to tvářnost horkou jako plamen, černou jako smola a tvrdou jako železo.

Taková tedy byla situace na nějakou dobu, kterou mohla později odhadnouti domněnkami. Nebylo žádného vývoje nebo pohybu — nebylo měřitelných událostí. Byl to jenom stav, který zůstal v rovnováze pod oněmi povrchními schopnostmi, se kterými obyčejně vykonávají svoje záležitosti, — onen stav, v němž dvě osobnosti zírají na sebe jako by byly svařeny v uchopení, jež bylo již na samém okraji splynutí . . .

Kapitola XVIII.

Když Marketa otevřela oči, kokrhali kohouti ze dvorů za vsí, jasná, pronikavá hudba odpovídala jim s kopce jako jejich ozvěna, a tisy venku byly oživeny cvrlikáním vrabců.

Ležela tam zcela klidně a dívala se ze spodu svých unavených víček okny dosud nezastřenými na nádhernou záři, kterou spatřovala za propletenými kmeny stromů před okny, jakož i na lesík pohádkovitě štíhlých bříz na druhém konci zahrady. Zrovna před oknem byla cesta, na které ležela hluboká vrstva tiso-vých jehlic, za ní byla půda pokrytá břečťanem, jakož i vlhký trávník, lesknoucí se ve zvláštním, mystickém ranním světle.

Nemusila ani vzpomínati, ani uvažovati. Věděla o každém kroku a postupu, které se udály za noci. Tam naproti ležel Vavřinec v hlubokém spánku, s hlavou, položenou na paži, dýchaje hluboce a pravidelně. A zde jest malý kuřácký pokoj, kde viděla připravené cigarety na jeho příchod včerejšího večera.

Zpozorovala, že v krbu hoří ještě jedno poleno. Vstala se své židle tiše a ztrnule, neboť pociťovala nesnesitelnou únavu a zemdlenost. A pak nechtěla mladíka vyrušiti. Poklekla tedy a s nekonečnou dovedností zvedla asi dva kousky uhlí z krbové mřížky a pustila je pěkně do nitra rudého žáru, který dosud doutnal. Ale kousek dřeva se objevil a upadl s ostrým zvukem a ona věděla, aniž obrátila hlavy, že se mladík probudil. Bylo slyšeti lehké, nesrozumitelné zamumlání, šustot a dlouhý vzdech.

Pak se obrátila.

Vavřinec ležel na zádech s rukama skříženými za hlavou a díval se na ni klidně a zamyšleně. Zdálo se, že je právě tak užaslý a zmatený jako ona. Vypadal v ranním světle trochu bledý a unavený, ale jeho oči byly jasné a jisté.

Zvedla se zase, dosud mlčky a stanula, dívajíc se na něj a on se díval na ni. Nebylo třeba hovoru. Byl to jeden z oněch okamžiků, ve kterých ani neřekneme, že potřebujeme slov. Díváme se jen na věci jako na

pruh volné krajiny. Je třeba rozjímání a nikoliv poznánek.

Její oči se záhy odvrátily se stejným klidem k jasnící se venku zahradě a její zvolna se probouzející mysl, šířící se v jejím nitru, vyslala malý útržek citátu, na nějž bylo třeba odpovědi.

„Když bylo ještě časně... přišli k hrobce.“ Jak pak je to dále? — „Máří...“ Potom promluvila.

„Jest velikonoční svátek, Vavřínče.“

Mladík lehce přikývl a ona viděla, že jeho oči se zase lehce zavřely. Byl jen zpola probuzen. Přešla tedy mimo něj po špičkách k oknu, otočila klikou a otevřela velké okno, podobné dveřím. Závan vzduchu, sladký jako víno, nasycený vůní rosy a jarních květin a vlhkého trávníku, vkradl se dovnitř a obestřel ji, a nějaký kos v sadech za zahradou pustil se do zpěvu, ustal, švitořil melodicky a běžel, aby zmizel dlouhou křivkou za tisy. I ten svět zvířat a ptactva byl dosud zpola probuzen, a od vísky za plotem a za stromy nevystupovala dosud ani stopa kouře a nebylo odtud slyšeti ani jediného kroku na obláscích.

V té době si nepředstavovala nic do budoucna. Měla dosti na těch minutách, které mījely. Vzpomněla si ovšem na to, že starý pán spal v hostinci, vzpomněla si na starou paní nahoře, ale nepřemýšlela o tom, co by jim měla později říci. Ba ani nepomyslela, kolik jest hodin nebo zdali má odejít na chvíli na tužko. Nestopovala žádného řetězu myšlenek a sotva že věnovala jediný pohled minulosti. Jediná přítomnost ji zaujímala, ale ani z té přítomnosti nebylo před její pozorností více než jediný úlomek — vlhký trávník, jasnící se východ, chladný vzduch — a to vše s radostí, která přišla s jítrem, jí postačovalo.

Znovu se ozval za ní dlouhý vzdech a za okamžik potom slyšela krok na podlaze a Vavřinec stál vedle

ní. Pohleděla naň úkosem, jsouc zvědava na okamžik, zdali jeho nálada je taková jako její. A jeho vážná, unavená, mladá tvář byla jí dostatečnou odpovědí. Jeho pohled se setkal s jejím, a pak zase zaletěl do zahrady.

Promluvil dříve.

„Marketo,“ pravil, „domnívám se, že učiníme nejlépe, když o tom již nikdy spolu nebudeme mluvit.“ Ona přisvědčila, ale on pokračoval.

„Chápu z toho velmi málo. A přeji si, abych více nepochopil. Nebudu se na nic tázati, a není také třeba komukoliv něco říci. Souhlasíte?“

„Souhlasím úplně,“ odpověděla.

„A ovšem, ani slova mé matce.“

„Ovšem že ne.“

Oba zase umlkli. Ale teď skutečnost — či vlastně schopnost vzpomínání a uvažování, jimiž skutečnost poznáváme — vracely se zase k dívce a počaly se hýbat v její mysli. Počínala teď jemně a bez vzrušení vzpomínati na to, co se událo, na dlouhé crescendo z předešlých měsíců, na vzrůstající hučení duchovní bouře, která propukla včerejší noci — ba i na řev a blesky oné bouře a na šílený pudový boj o svůj vědomý život a o svoji jsoucnost a totožnost, kterým se probíla. A zdálo se jí, jako by ona bouře jako ostatní na hmotné úrovni umyla zase všechny věci a jako by ji zbavila tísně, kterou si jen zpola byla uvědomovala. Ale nebyla sama, jež se ponořila do tohoto „skvělého jasu po dešti“, poněvadž mladík stojící vedle ní zdál se sdíleti její radost. Byli teď společně v duchovní zahradě, a toto krásné jitro bylo pouze jejím nemotorným překladem do jiného jazyka. Koleni nich se hýbal vzduch, který byl silný jako víno, byl kolem nich chlad a jas nad všechno pomyšlení a v záři, jež svítila skrze vše, co se v ní koupalo, tak jako sluneční

světlo, které proniká vodou. Pozorovala teď, že tato zkušenost byla oběma zasvěcením, že teď stáli vedle sebe průhlední druh druhovi, anebo alespoň on že byl průhledný jí, a ona by byla ráda věděla, ne snad to, zdali to vše bude viděti jako ona, neboť o tom byla přesvědčena, nýbrž kdy to bude viděti. V této chvíli ticha ho pronikala skrz naskrz, a chápala, že v tomto pronikání je vše. Viděla v něm jeho vady tak jasně jako v sobě, jako pukliny v křišťálu, ale nezáleželo na tom, neboť křišťál byl křišťálem. A tak čekala s důvěrou, až on také pochopí.

„Ale to jest jen úryvkem toho, co mám na mysli . . .“ Zarazil se.

A pak po prvé od oné chvíle, kdy otevřela oči, počalo jí bít srdce prudčeji. To, co tak dlouho leželo ukryto — to, co potlačila pod kámen a pečeť a čemu nařídila, aby to zůstalo ležeti tiše, ale přece to, co ji udrželo odhodlanou, ač o tom sama nevěděla, po celou předešlou noc — to vše zase oživilo a čekalo to na osvobození.

„Ale jak bych se mohl odvážit . . .“ počal Vavřinec.

Znovu naň pohlédla, všechna poděšena, aby snad to, co bylo v jejím srdci, neprohlásilo se příliš zřetelně jejímá očima a rty. A při tom pohledu viděla, že se on dosud dívá přes zahradu, ale že nevidí nic než svou vlastní myšlenku, napsanou na nádheře oblohy a listí a trávy. Jeho obličej zachytil záři východu a ona v něm viděla rýhy, které budou vždycky vyprávěti o úzkosti, kterou byl zažil. A tu znova přeskočila hrůza v jejím srdci na druhou stranu, přes její důvěru, a nařizovala jí, aby se bála, aby snad nějakým omylem nebo z nějakého všedního studu nezamlčel další.

Pak obrátil svoje zarmoucené oči, podíval se jí do

obličej a když tak na ni hleděl, vyjasnila se její starost.

„Tedy — Markétko!“ pravil.

D o s l o v.

„Nejhorší z toho všeho jest,“ pravila Markétka o čtyři měsíce později k jedné své velmi trpělivé přítelkyni, jež ji zbožňovala a jež byla tehdy její důvěrníci — „nejhorší ze všeho jest, že si nejsem ani v nejmenším jista v co teď věřím.“

„Povězte mi to, má drahá,“ řekla dívka.

Obě seděly v krásně upraveném útulku, který byl vysekán na dolním konci dvojitého živého plotu. Nad nimi a po obou stranách se vznášely spousty srpnového rostlinstva, lísek a buků, tak blízko, že to vše tvořilo střechu a stěny letohrádku. Dlouhá cesta běžela v zeleném prítíní ke starým cihlovým schodům pod tisy. A před oběma dívkami byl pěkný samovar — se vším příslušenstvím, se stříbrným příborem, porculánem a damaškovým ubrusem. Vše to bylo tím rozkošnější, že to tvořilo takový barbarský kontrast s celým okolím.

Markétka vypadala podivuhodně dobře, když uvážíme nervové napětí, které ji přepadlo o Velikonočích. Zdálo se, že se po velikonočním týdnu nadobro shroubila a uchýlila se k dlouhému odpočinku do svého drahého francouzského kláštera, odkud se vrátila před týdnem. Jeptišky jí naprosto zapověděly mluvit o jejích zkušenostech vůbec, jakmile je slyšely jen v hrubých obrysech. Paní Baxterová ztrávila tento čas dosti smutnou cestou na pevnině a vracela se tohoto večera.

„Zdá se mi to vše pouze velmi zlým snem,“ řekla Marketa zamyšleně, a počala odměřovati čaj malou stříbrnou lopatkou. „Ach, Mabel, kdybych vám mohla přesně říci, co mám na mysli! Ale nebudeme pak již nikdy o tom mluvit?“

„Ach, prosím vás,“ řekla dívka a učinila lehký pohyb, aby se posadila pohodlněji.

Když byl čaj nalit a talířky po ruce, počala Marketa vypravovati.

„Zdá se, že je to ode mne hrozné, že mohu mít vůbec nějakých pochybností po všech těch zkušenostech. Ale... nevíte, jak se to zdá podivným. Jakýsi hustý živý plot — a pokynula názorně rukou na lístky vedle sebe — jakýsi hustý živý plot jest mezi mnou a velikonocemi. Domnívám se, že je to ta nemoc — jeptišky mně to řekly. Ale je to tak. Vidím sebe a Vavřince a pana Cathcarta a všechny ostatní jako figurky, které se za oním plotem pohybují, ale zdá se mi, jako by viděli něco, čeho já nevidím... ach, je to beznadějně...“

„Nuže, první výklad, který mám, je ten, že tyto malé figurky i s mou vlastní, vidí opravdu něco, čeho já teď viděti nemohu — že opravdu bylo něco nebo někdo, kdo je nutil k onomu tanci. (Ano, není to správně pověděno, ale vy mně přece rozumíte, že ano?) Vráťím se k tomu ihned.“

„A mým druhým výkladem je toto... toto“ — (Marketa srkala zamyšleně čaj) — mým druhým výkladem je, že celá ta věc byla pouhou představou či spíše obrazotvorností, působící za několika drobných událostí a náhod a snad také z nějakého malého podvodu. Znáte to, když jste žárlivá nebo rozčilená, jak vše se zdá hoditi se k vaší náladě? Každé jednotlivé slovo, které pronese osoba, již podezříváte, se hodí k vaší představě a pracuje jí do rukou. Není to pouhá

imaginace: máte opravdová fakta jistého druhu, ale záleží na tom, že chcete přijímati taková fakta jen jistým způsobem a nikoliv jiným. Vybíráte a upravujete až je věc naprosto přesvědčující. A přece jen vězte, že v devíti případech z deseti je to prostě lež... Ach, nemohu vám opravdu veškeré ty věci vysvětliti. Nemohu vám na příklad vysvětliti onen případ s tužkou — když se postavila na jeden konec před Vavřincovýmá očima, totiž jestliže opravdu vůbec stála. On sám říká, že celá ta věc se mu zdá býti dosti nejasnou, tak jako by ji byl viděl v jakémsi velmi živém snu. (Vezměte si kousek tohoto cukroví?)“

„A pak jsou tu ony zjevy, které Vavřinec viděl a které naň měly nakonec tak neobyčejný vliv. Ach! Ach ano; v oné době — míním totiž v předvečer velikonočního svátku — byla jsem úplně jista, že ta věc byla skutečná, že byl opravdu posedlý, že ta věc — chci říci ta osobnost — přišla pak zase na mne a že jsem jaksi vyhrála. Pan Cathcart mně řekl, že mám pravdu. — Přijdu k tomu ihned. Ale jestliže se to nestalo, tu zajisté nemohu vysvětliti, co se stalo. A je jisté velmi mnoho věcí, kterých vysvětliti nemůžeme a přece jen se nevrháme okamžitě k závěru, že jsou prováděny ďáblem. Lidé říkají, že vpravdě velmi málo víme o vnitřní práci našeho vlastního já. Je zde na příklad pud. Nevíme o něm nic, nežli že je zde. Zděděná zkušenost je frásí dosti neohrabanou — je jako kusem papíru, natřeného klím, kterým chceme zakrýti trhlinu ve zdi.“

„A to mne přivádí k mému třetímu výkladu.“

(Markétka si nalila druhý koflík čaje.)

„Můj třetí výklad je mi samé trochu nejasný. A přece jen vidím zcela dobře, že může býti správným. (Prosím vás, nepřerušujte mne, až dopovím.)“

„Máme v sobě jisté síly, jimž vůbec nerozumíme. Je zde na příklad přenášení myšlenek. Není ani stínu pochybnosti, že je tomu tak. Mohu zde sedět a poslati vám zprávu o tom, nač myslím — ach, ovšem, nejasně. Jest to jiný tvar toho, čemu říkáme sympatie a intuice.*) Nuže, víte, někteří lidé se domnívají, že lze tak vysvětliti záhadu strašidelných domů. Když je vražda prováděna, tu vrah i vražděná osoba jsou bezpochyby děsně rozčileni — je tu hněv, strach a tak dále. To znamená, že celá jejich bytost je pohnuta až ke kořenům a že jejich skryté síly jsou v silné čilosti. Nuže, a vlastní ideou tohoto výkladu jest, že tyto skryté síly jsou skoro jako kyseliny nebo plyny — (Hudson nám to vše vysvětluje)**) a že se mohou skutečně tak otisknouti do místnosti, že když tam vstoupí citlivá osoba, třeba po letech, spatří celou událost tak, jak se stala. Působí to ovšem nejdříve na její mysl a pak prostřednictvím smyslů na venek — je to právě v opačném pořádku onoho pochodu, jak obvykle věci vidíme.“

„Ale to je jen ilustrací. Moje představa je tato: Jak můžeme vědět, zdali veškeré ty věci, jež se udály od oné tužky až ke klepání a mechanickému písmu a až ke zjevům, které Vavřinec viděl, nebyly právě tak výsledkem těchto vnitřních sil? Hleďte! Když někdo vysílá svoji myšlenku osobě jiné, tu dospěje tato myšlenka obvykle na místo jako velmi slabý fantóm

*) Přenášení myšlenek nebo telepatie jest teď již uznána i všemi učenci, nebo alespoň těmi, kteří nechtějí zůstat 50 let za ostatním světem.

Pozn. překl.

**) Autor se pokouší vysvětliti takto nesčetné zjevy ze strašidelných domů, aby jeho theorie o zasahování ďábla při spiritualistických séancích nebyla těmito skutečnými zjevy otřesena, neboť při nich lze dokázati velmi snadno, že jsou prováděny — po většině — duchy osob, které zhynuly násilnou smrtí. Thompson Jay Hudson je americký okultní spisovatel, který se snaží však vysvětlovati záhady spiritualismu a jiné podobné zjevy účinkem tak zvaného podvědomí. Ale je to nauka, která nemůže vysvětliti vše.

Pozn. překl.

věci, na kterou si první osoba myslela. Když myslím na srdcové eso, tu spatříte bílý obdélník, v jehož středu je rudá skvrna. Pochopujete? Nuže, znásobme to stokrát a pak nahlédneme, jak je to možné, že myšlenka pana ... Vincenta a Vavřince společně mohla vyvoditi jakýsi neskutečný fantom, kterého se snad i mohli dotknouti. ... Ach! Nevím.“

Markétka se zamlčela. Dívka sedící vedle ní, ji povzbuzovala tichým mumláním.

„Nuže, — to je o tom všem,“ řekla Markétka pomalu.

„Ale dosud jste ne — —“

„Ano, jak je to hloupé! Nuže, první výklad ... ale to právě dokazuje, jak se mně to vše teď zdá neskutečným. Zapomněla jsem to.“

„První výklad, má drahá, se rozděluje na dvě hlavy — první je naukou spiritualistů a druhá je naukou pana Cathcarta. (Je to roztomilý muž, Mabel, ačkoliv nevěřím jedinému slovu, které pronese.)“

„Nuže, spiritualistická theorie zdá se mně prostě — nesmyslem. Pan Vincent, paní Stapletonová a a ostatní domnívají se opravdu, že duše lidí se vrací a že vykonávají tyto věci, jsou přesvědčeni, že to byla skutečně a pravdivě ubohá Amy Nugentová, která Vavřincovi provedla takový tanec. Ale já jsem zcela, zcela jista, že to není pravda, ať jest to cokoliv jiného ... ano, přijdu ihned k oněm souhlasným událostem. Ale jak by bylo možno, aby se Amy vrátila a vykonávala veškeré ty věci a Vavřincovi tak strašně ublížila? Vždyť by toho nemohla ani učiniti i kdyby chtěla. Má drahá, mám-li býti upřímnou, byla velmi obvyčejnou nepatrnou osobou a kromě toho by mu nebyla zkřivila ani vlasu na hlavě. A teď o panu Cathcartovi.“

Nastala dlouhá přestávka. Malá kočka vystoupila náhle z lískové houštiny a prohlížela si obě dívky. Potom zcela beze zvuku, jakmile se setkala s očima Marketiny, otevřela ústa ve smutné křivce, což mělo naznačiti prosbu.

„Takový drahoušek!“ vykřikla náhle Markétka, chopila se talířku, naplnila jej mlékem a postavila jej na zem. Malá kočička přistoupila velmi úhledně a pustila se do jídla.

„Nuže?“ pravila druhá dívka jako na zkoušku.

„Ach, pan Cathcart... Nu, musím vám říci, že jeho nauka se shoduje s tím, co říká otec Mahon. Ale víte přece, že theologie nám nepovídá, že ta nebo ona určitá věc je ďábel, nebo že se stala v nějakém daném případě působením ďábla — říká jenom, že stane-li se to opravdu, je to ďábel. Nuže, to je představa pana Cathcarta. Je to dlouhá historie a nesmíte proti její délce nic namítati.“

„Nejdříve věří v ďáblы zvláštním způsobem... ach ano, vím, že my to činíme také, ale u něho je to opravdu velmi skutečné. On věří, že je jimi vzduch hustě naplněn a že jejich snaha směřuje nejvíce k tomu, aby se zmocnili lidských bytostí. Ano, připouštím, že my tomu věříme také, ale myslím si, že když je takové množství těchto věcí — jako zlé sny — o nichž jsme se domnívali, že jsou od ďábla a o nichž se ukáže, že jsou zaviněny špatným trávením, že jsme velice nevěřícími. Nu a pan Cathcart věří stejně ve špatné trávení, abych se tak vyslovila a také v ďábla. On věří, že tito zlí duchové jsou kolem nás ve všech dobách a že se snaží vlouditi se do každé trhliny, kterou naleznou — že u jednoho člověka způsobují šílenství — (musím říci, že se mi zdá dosti podivné, když šílenci se tak často stávají děsně rouhavými a tak dále) — a u jiného způsobují jenom ořesení

nervů a tak podobně. On praví, že se chopí každé příležitosti, aby se zmocnili kdekoliv nějakého slabého místa.“

„A jednou z nejsnadnějších jejich cest jest spiritualismus. Tento spiritualismus je učení nesprávné — to víme velmi dobře. Jest to nesprávné, poněvadž se snažíme žítí životem a vyhledávati věci, které v nynější době jsou mimo nás. Jest to učení falešné, zejména přísně posuzováno, poněvadž spiritualismus znásilňuje naši lidskou přirozenost. (Ano, Mabel, tak zněl jeho výrok.) A proto nás ani v nejmenším neochraňují dobré úmysly. Jíti do séancí s dobrými úmysly, jest jako ... jako ... prováděti kuřácký koncert ve skladišti se střelným prachem ve prospěch útulku pro sirotky. Není to ani v nejmenším ochranou — (nechci býti rouhavou, má drahá!) — není to ani nejmenší ochranou, když onen kuřácký koncert je zahájen modlitbou. Neměli jsme tam co na práci a proto vyletíme do vzduchu stejně.“

„Nebezpečí? ... Ó, nebezpečí vězí v tomhle, praví pan Cathcart. V sezeních, jsou-li pravá, a při mechanickém psaní a všem ostatním přibližujete se schválně k oněm silám, třeba že přátelským způsobem a právě onou pasivností, do které musíte vstoupiti, otvíráte se pokud možno dokořán jejich vstupu. Velmi často vstoupiti nemohou a pak se tam jen nudíte. Ale někdy mohou a pak jste hotovi. Jest neobyčejně namáhavé, dostati je zase ven!“

„Je ovšem jisto, že nikomu, kdo je při zdravém rozumu — zvláště lidé ctihodní — by se ani nezdálo, aby konal tyto věci, když by věděl, co to znamená. A tak tyto bytosti — ať jsou již tím neb oním — vždycky předstírají, že jsou něčím jiným. Jsou velice bystré — dovedou sbíratí různé maličkosti a drobnosti, malé triky, a drobné skutečnosti a s jejich po-

rnoci maskují někoho, koho tazatel velice miluje a při tom povídají všemožné zbožné a šťastné drobnosti, aby mohly přítomné vésti dále. A tak pokračují dlouho a tvrdí, že náboženství je naprostá pravda. (Mimochodem, jest velice podivné, že katolická církev zdá se jedinou ... která se jim nelíbí! Můžete být čímkoliv jiným, jste-li spiritualistkou, ale nemůžete být katoličkou.) Ovšem, říkají vám, že se máte modlit a zpívati hymny. (Otec Mahon řekl mně onehdy, když jsem chtěla, aby byly zpívány v kostele některé hymny, že kacíři tam chodí vždycky, aby slyšeli hymny.) A tak jdete dále. Potom počínají činiti narážky, že náboženství nemá valné ceny, a pak činí útok na mravnost. Pan Cathcart mně nechtěl o tom nic bližšího říci, ale řekl mi, že to může být velmi zlé, když se nemáte na pozoru.“

Marketa se zase zamlčela a vypadala dosti vážně. Její hlas se trochu pozvedl a za hovoru se její tvář ještě více zbarvila. Sehnula se, aby zvedla talířek.

„Drahousku, nebylo by lépe — —“

„Ach ano, jsem již téměř u konce,“ pravila Marketa krátce. „Zbývá mně jen málo co říci. Nuže, v tom je ta myšlenka. Ony síly se chtějí zmocniti lidských bytostí a ovládati je a proto tímto způsobem počínají.“

„A pan Cathcart praví, že to se právě stalo s Vavřincem. Jedno z těch zvířat přišlo a sehrálo osobnost ubohé Amy. Sebralo o ní jisté podrobnosti — její vzezření, její vědomosti o jejím hrobě a tak dále. A konečně se objevilo v její podobě.“

„Tomu nerozumím,“ zašeptala dívka.

„Ach, drahousku, s tím se teď nemohu nudit. Je toho velmi mnoho napsáno o astrální látce a tak dále, a pak je to jen to, co říká také pan Cathcart. Jak jsem

vám řekla, nejsem si zcela jista, zdali z toho věřím jedinému slovu. Ale taková jest jeho představa.“

Markétka se zase zamlčela, zvrátila se nazad a dívala se nad sebe na osvětlený zelený strop lísek. Malá kočička byla viditelná na polovině cesty v listnatém tunelu jak kývá svým tělem a připravuje se ke skoku, zatím kdy nad ní zaznívalo rozčilené cvrlikání. Mabel se chopila oblázku a hodila jím tak dovedně, že kývání přestalo a vyčítavý kočičí obličej se na ni ohlédl.

„Tu máš!“ řekla Mabel spokojeně a pak dolala: „Co si tedy opravdu myslíte?“ Markétka se zamyšleně usmívala.

„To je právě věc, které sama ani trochu neznám. Jak jsem již řekla, zdá se mi to vše spíše jako sen — jako sen zlý. Domnívám se, že je to . . . že je to nejohavnější věc,“ dodávala mstivě, „se kterou jsem se kdy setkala. Nechci o tom slyšeti již ani slova, pokud budu živa.“

„Avšak —“

„Ale má drahá, proč bychom nemohli býti všichni citlivými a normálními? Miluji obyčejné a všední drobnosti — zahrady, kuřata a kočku a psa a žaloby na řezníka. Nedovedu si představit, co jiní lidé mohou chtít. Ano, myslím, že dovedu jistým způsobem věřit panu Cathcartovi. Zdá se mi přece jen, že když připustíme duchovní svět, — ve který ovšem věřím, je to nejrozumnějším vysvětlením. Zdá se mi, že je to vysvětlením nejširším, poněvadž opravdu zahrnuje veškerá fakta — jsou-li opravdová — a rozumně je přijímá. Zatím však ta druhá věc se subjektivním já — ach je to strašné, chytré a důmyslné — ale osvojuje si to příliš mnoho. Zdá se mi to, jako když lidé říkají, že elektřina vysvětluje vše — a pokud se týká nauky o obrazotvornosti — ta by se mně líbila citově

— poněvadž jsem náhodou v náladě kuřat a řezníka — ale ani v nejmenším mne nepřesvědčuje. Ano, domnívám se, že nauka pana Cathcarta jest jediná, které bych měla věřit a jistým způsobem jí také jediné věřím. Ale to mně ani dosti málo nezabraňuje, abych necítila, že je neobyčejně skutečná a nemožná. Buď jak buď, příliš na tom nesejde.“

A zase se pohodlně opřela nazad a usmívala se pro sebe a zase nastalo dlouhé mlčení.

Byl božský, krásný, srpnový večer. S místa, na kterém seděli, bylo jenom málo viděti kromě dlouhé perspektivy cesty, nad níž se klenuly lísky a odtud teď kočka zmizela. Tato cesta končila u tří starých cihlových stupňů, širokých a plochých a zarostlých mechem a lišejníky, na nichž byly postaveny hrnce s květinami. Tyto stupně vedly do tísového stromořadí. Ale celý vzduch byl naplněn letními zvuky a životem a vůní, která byla těžká a libá, a jež sem proudila ze staré a zimostřázy obrostlé zelinářské zahrady po pravé straně za plotem a také ze sadů po levici. Bylo to ovzduší, jež vyprávělo o přírodě v její nejcitlivější náladě, o přírodě plnokrevné, normální, dokonale splňující svoje poslání, naprosto nemystické, leda snad ve významu velmi vznešeném, nic nenašeptávající, neboť byla již řekla vše, co říci mohla a sledující každou zásadu, podle níž žila až k nejzazším hranicím svého obsahu. Představovala tentýž druh zakrouhleného ucelení a uspokojení, jaké by dávala na jevo osoba naprosto smyslná a v pohodlí žijící. Nebylo v ní žádných koutků, žádných vyhlídek, poukazujících na něco jiného, kromě na dokonale normální trávník nebo kus zahrady, nebylo v ní tajemství ani nějakého účastenství na jiné nauce nebo záblesku nějaké nauky, než byla ta, kterou sama prohlášovala.

Něco z jejího vzduchu zdálo se teď vydechovati z Markétčina spokojeného výrazu, když se tak jemně a šťastně usmívala, křížíc paže za hlavou. Mabel si myslila, že vypadá opravdu půvabně a položila něžně ruku na koleno své přítelkyně, jako by chtěla sdílet tuto spokojenost — aby sdílením ji jaksi mohla ověřiti.

„Ale zdá se, že vám to mnoho neublížilo,“ pravila.

„Ne, díky za vaše účastenství. Jest mně nejvýš dobře a jsem velice spokojena. Jednou jsem nahlédla dveřmi, aniž jsem si toho přála, ale ani trochu si nepřeju nahlédnouti po druhé. Není to pohled pěkný.“

„Ale stran — — náboženství,“ řekla mladší dívka dosti nejapně.

„Ach, náboženství je zcela správné,“ pravila Marketa. „Církev mně dává ze všeho právě tolik, co mně svědčí. A v ostatním mně jen říká, abych byla klidná a abych se o nic nestarala — především, abych poněkud neslídila a nepátrala. Ten, kdo za dveřmi poslouchá, neslyší o sobě nic dobrého, a já se domnívám, že to platí také pro ostatní smysly. Buď jak buď, přičiním se co nejvíce, abych si nevšimla ničeho, kromě svých záležitostí.“

„Není v tom trochu málo podnikavosti?“

„Jistě že je, ale proto to mám ráda . . . Ach, Mabel, chci býti tak naprosto všední na celý svůj další život. Víte, že je to nejvýš vzácné a původní. Neřekl někdo, že nic není tak nevšedního jako všednost? Nu, a takovou chci právě býti. Genius! Nechápete toho? — Jest to onen druh lidí, kteří mají nekonečnou schopnost namáhati se, jak to druhá třída lidí nečiní.“

„Jaká je to ta druhá třída?“

„Nu, zase nekonečná schopnost žíti bez námahy. Jako Wagner, víte. Ale já chci býti z druhů, k němuž

náležel Bach — takovou bytostí, jakou by měl být každý — jenomže toho každý nedovede.“

Mabel se usmívala s pochybností.

„Lady Laura řekla — —“ začala teď.

Marketin obličej se stal náhle přísným.

„Nechci o tom slyšet jediného slova.“

„Ale ona se toho vzdala!“ zvolala dívka. „Ona se toho vzdala.“

„To slyším ráda,“ řekla Markétka smířlivě. „A doufám teď, že zbytek svého života ztráví v šatech z pytloviny — a s metlou,“ dodala. „Ach, řekla jsem vám to o paní Nugentové?“

„O onom večeru, když se Vavřinec vrátil? Ano.“

„To je dobře. Ta ubohá, dobrá stařena si vzala do hlavy různé věci, když to bylo roztroušeno. Ale já jsem s ní mluvila a pak jsme šli spolu a dali jsme na hrob květiny a řekla jsem jí také, že jsem dala čísti za Amy mši, ačkoliv jsem jista, že jí nepotřebuje. Ubohá stará paní! Avšak... avšak... (prosím vás, nemyslete si, že jsem brutální) jakým činem Prozřetelnosti byla její smrt? Pomyslete si!“

„Paní Baxterová se vrátí domů o šesté hodině a deseti minutách, že ano?“

Markétka přisvědčila. „Ano, ale nesmíte jí o tom všem říci ani slova. Nechce o tom opravdu slyšet. Jest úplně přesvědčena, že se Vavřinec přepracoval — Vavřinec a přepracován! — a že jenom to mu scházelo. Tetinka jest, jak se říká, rozumná, víte, a já musím říci, že je to klidný způsob života. Takovou chci být, ale je to touha vzdálená, jak se obávám, ačkoliv teď jsem tomu blíže, než jsem byla.“

„Chcete tím říci, že si myslí, že se vůbec nic zvláštního nestalo?“

„Ano, tak. Vůbec nic podivného. Vše zcela přirozené. Ach, mimochodem, Vavřinec přísahá, že oné noci nevstrčil svého nosu do jejího pokoje, a já jsem zcela jista, že to učinil a že o tom nic neví.“

„Kde je pan Vavřinec?“

„Tetinka ho přinutila, aby cestoval na pevnině.“

„A kdy se vrátí?“

Vznikla zmatená přestávka.

„Pan Vavřinec se vrátí v sobotu večer,“ pravila Markétka rozvážně.

- - - - -

NAŠE KNIHY:

CESTOU ZE SIBÍŘE. (DOJMY ČESKOSLOVENSKÉHO LEGIONÁŘE.)
Napsal a vyzdobil Anfa Hartman. S 10 obrazovými příl. Výtisk Kč 18.—.

OBRAZY Z DĚJIN NÁRODU ČESKÉHO od Františka Palackého.
Se snímky dle obrazů R. Béma, J. Hellicha a dle starých rytin. Výtisk Kč 9.—.

JOSEF NAVRÁTIL (1798—1865.) Jeho život a dílo. S 12 obrazovými přílohami, s podobiznou a s autografem J. Navrátila. Napsal Dr. Prokop Toman. Výtisk Kč 12.—.

ČESKÉ HOVORY.

Vydává Jednota Svatopluka Čecha.

Sv. 1. **K—KE—KU.** Podivný přelud zrakový i sluchový a trochu mluvnice pro všeobecnou potřebu. Napsal Ig. Herrmann. Výtisk Kč 1'10.

Sv. 2. **NA OBRANU A POVZNESENÍ JAZYKA ČESKÉHO.**
Napsal Dr. Jar. Hruška. Výtisk Kč 1'80.

Sv. 3. **NAŠI MORAVCI V BÝV. PRUSKÉM SLEZSKU.**
Napsal prof. Dr. Boh. Vydra, člen delimit. a kulturní komise pro Ratibořsko. Výtisk Kč 1'80.

Sv. 4. **J. A. KOMENSKÉHO MILÝ A MILOSTNÝ JAZYK OTCOVSKÝ.** Napsal Dr. F. Oberpfalcer. Se snímkem podobizny J. A. Komenského od Juriaena Owena. Výtisk Kč 8.—.

SEN V NOCI ŠTĚDROVEČERNÍ. (REMBRANDT.) Romanetto. Napsal Prokop Toman. S 3 snímky Rembrandtových rytin. Výtisk Kč 10.—.

POTOPA ATLANTIDY. Román. Napsal Cuctliffe Hynne. Z angličtiny přeložil Miloš Maixner. Výtisk Kč 10.—.

Umělecky cenná, v pravdě ušlechtilá četba pro lid i vzdělané vrstvy jsou knihy Jeana Aicarda, člena Francouzské Akademie:

ČERNÝ DIAMANT. Román. Přel. Boh. Ždímal. Výtisk Kč 10.—.

OBĚTOVANÉ SRDCE. Román. Přel. Boh. Ždímal. Výtisk Kč 12.—.

KVĚT PROPASTI. Román. Přeložil Boh. Ždímal. Výtisk Kč 26.—.

ZORA, společnost s r. o., nakladatelství, umělecký závod v Praze-Karlíně.